

โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน

โดย
นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

CREATIVE PROJECT OF LEARNING CENTER: EXPERIENCE THE WAY OF LIFE OF
LUA-PRAI TRIBE, NAN PROVINCE.

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts Design Arts
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ- ปรีญ จังหวัดน่าน
โดย	นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล
สาขาวิชา	ศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ปรีชา ปั่นเกล้า

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... (อาจารย์ ดร. ธนาทร เจียรกุล)	คณบดีคณะมัณฑนศิลป์
พิจารณาเห็นชอบโดย	
..... (รองศาสตราจารย์ ดร. ประดิพัทธ์ เลิศจรุฑาภิรักษ์กุล)	ประธานกรรมการ
..... (รองศาสตราจารย์ ปรีชา ปั่นเกล้า)	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิสักดิ์ สินธุ์ภาค)	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

640420011 : ศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

คำสำคัญ : ลัวะ-ปรีย, ศิลปวัฒนธรรม, แหล่งเรียนรู้

นาย ญัฐวุฒิ ศิริมงคล: โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ปรีชา ปั่นกล้า

วิทยานิพนธ์นี้ว่าด้วยการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย ณ บ้านป่าก่า ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับการออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในกระบวนการศึกษาเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยการสืบค้นจากเอกสาร และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการลงพื้นที่ศึกษา สังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาของชนเผ่าลัวะ-ปรีย ร่วมกับข้อมูลด้านการออกแบบ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผล และนำผลที่ได้จากการศึกษามากำหนดแนวทางการออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้

ผลการศึกษาพบว่าชนเผ่าลัวะ-ปรีย บ้านป่าก่า ตำบลดงพญา มีองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าทั้งในแง่วิถีชีวิต เกษตรกรรม สถาปัตยกรรม และภูมิปัญญา อีกทั้งยังประสบปัญหาด้านองค์ความรู้ท้องถิ่นไม่มีผู้สืบสาน รวมถึงผู้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่ได้รับรู้ถึงการดำรงอยู่ของชนเผ่า การออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้จึงมีความสำคัญในแง่ของการเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่ผู้คนในวงกว้างสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจถึงการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์และองค์ความรู้อันทรงคุณค่าของชนเผ่าลัวะ-ปรียซึ่งมีความเสี่ยงจะสูญหายไปตามกาลเวลา

640420011 : Major Design Arts

Keyword : Lua-Prai, Arts and Culture, Learning Center

MR. Nattawut SIRIMONGKON : Creative Project of Learning Center: Experience The Way of Life of Lua-Prai Tribe, Nan Province. Thesis advisor : Preecha Pun-Klum

The thesis is concerned with the study of the arts and culture of the Lua-Prai tribe at Ban Pa Kam, Dong Phaya Subdistrict, Bo Kluea District, Nan Province, in order to obtain the information for the design of Learning Center Project: to be a source of knowledge on history, ethnicity, and wisdom that can be substantial accessed.

The study process begins with collection of secondary data by documentary researching and collection of primary data by site visiting, observing, and interviewing to obtain information on art and culture, way of life and cultural wisdom of the Lua-Prai tribe together with the design information. Subsequently, qualitatively analyzed by using the principle of causality then use the study results as guidelines for designing the learning center project.

The results of the study found that the Lua-Prai tribe, Ban Pa Kam, Dong Phaya Subdistrict, has valuable knowledge of art and culture in terms of lifestyle, agriculture, architecture, and cultural wisdom. There is also the problem of knowledge has no one to carry on. Moreover, most people in the area are not aware of the existence of ethnic groups. The design of the learning center project is therefore important in terms of being a source of knowledge that can be accessed by a wide range of people. In conclusion, this project is to create awareness and understanding of the existence of ethnic groups and to preserve the identity and valuable knowledge of the Lua-Prai tribe, which is at risk of being lost over time.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ปรีชา ปั่นกล้า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิพัทธ์ เลิศรุจิดำรงศกุล และอาจารย์ ดร.เรืองรดา ปุณยลิขิต ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ กำลังใจ ประสบการณ์ และความรู้ ในบทเรียน ทั้งยังชี้แนะให้เห็นถึงข้อผิดพลาดและจุดบกพร่องในการทำวิจัยของผู้วิจัย ให้ได้รับการแก้ไข และสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งใจไว้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมการวิจัยและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูล ถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อโครงการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณอาจารย์สัญญาชัย สุพิพัฒน์มงคล (อาจารย์ผี) อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สาขาการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน ที่ให้การพักผ่อน การนัดหมาย และการชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้วิจัยในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ณ หมู่บ้านปากก้า ทั้งยังเป็นທີ່ปรึกษาในบริบทของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย นอกเหนือจากนี้ยังพาผู้วิจัยไปศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ณ ประเทศลาว(ใต้) เพื่อนำองค์ความรู้มาเป็นโครงการเปรียบเทียบกับผลงานวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย

ขอขอบคุณคุณพูนสุข โลหะโชติ ที่มอบแบบพิมพ์เขียวของพื้นที่โครงการ เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นพื้นที่อ้างอิงในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและสร้างคุณประโยชน์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะครูจากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเกลือ (สกร.) โดยเฉพาะ ครูบานเย็น อุณถิ่น ที่ให้ข้อมูลทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย บ้านปากก้า

ขอขอบคุณนายเนียน ใจปิง นายไสว ใจปิง เพื่อนลัวะของผู้วิจัย ที่มอบความตั้งใจและไม่ตรีจิต ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเกิดปัญหาในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ขอขอบคุณนายณรงค์ศักดิ์ ศิริมงคล (บิดา) นางสาวสงบ วรศริน (มารดา) พี่หว่า และ พี่เอิร์ท ที่คอยเป็นกำลังใจ ส่งเสริม อดทน และเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ปริญญาโทสาขาศิลปะการออกแบบรุ่นที่ 8 ทุกคน ที่คอยให้คำปรึกษาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนที่น่าตื่นตาตื่นใจให้กับผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่มีความรักในศิลปะเช่นเดียวกับผู้วิจัย และรับรู้ความเป็นไปของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรียไปพร้อมๆ กับตัวผู้วิจัย ทั้งหมดนี้ผู้วิจัยถือเป็นกำลังใจที่สำคัญ ทั้งยังเป็นแรงขับเคลื่อนและเป็นพลังให้กับผู้วิจัย

และที่ขาดไม่ได้ ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิตผลงานนำเสนอจนทำให้ผลงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี ได้แก่ น้องไอซ์ และ น้องแตงโม ซึ่งเป็นแกนหลักในการทุ่มเท

สร้างสรรค์ผลงานให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่ไก่ น้องปิ่น พี่เทพ น้องปาล์ม น้องเจมส์ น้องแจง น้องฟง
น้องสต๊อบ น้องอู๋ น้องโย พี่บี พี่รัช และ น้องWnp

และสุดท้ายนี้ ขอขอบคุณในความเชื่อมั่นและความดี ตลอดจนสติ และความพยายามที่มีอยู่ใน
ตัวของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถผลิตผลงานวิจัยชิ้นนี้ได้อย่างสมบูรณ์ ตลอดจนผลงานศิลปะและผลงาน
การออกแบบซึ่งต่อยอดจากผลงานวิจัยชิ้นนี้ต่อไป

ณัฐวุฒิ ศิริมงคล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1.....	18
บทนำ	18
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	18
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	19
สมมติฐานของการศึกษา.....	19
ขอบเขตของการศึกษา.....	19
ระยะเวลาดำเนินการ.....	21
วิธีการนำเสนอผลงาน.....	21
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	21
นิยามศัพท์เฉพาะ	21
บทที่ 2.....	22
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
ส่วนที่ 1.....	23
ชนเผ่าลัวะ-ปรัย.....	23
ข้อมูลพื้นฐานและประวัติศาสตร์.....	23

ชนเผ่าลัวะ และ ชนเผ่าลัวะ-ปรีย์	23
ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์	23
ความเข้าใจด้านวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรีย์	24
อัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรม	24
1. ชนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ	25
1.1. การนับถือผี	25
1.2. ประเพณีปลูกแฮก	27
1.3. ประเพณีรับขวัญข้าว หรือ พิธีสะโหลด	27
1.4. ประเพณีกินข้าวเฒ่า	28
1.5. พิธีกินดอกแดง หรือ ฤกษ์ดอกแดง	28
1.6. ตะเหลว	29
2. ภาษาและวรรณกรรม	30
2.1. ภาษาลัวะ	30
2.2. การเล่าตยี่ว	32
3. ศิลปกรรมและโบราณคดี	33
3.1. สถาปัตยกรรมเรือนลัวะ	33
3.2. สถาปัตยกรรมเรือนพักชั่วคราว: จัวะ	35
4. การละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ	36
4.1. การละเล่นลูกโหวด	36
4.2. การละเล่นตีพิ หรือ คัลเปรี๊ะห์	37
5. ชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ	37
5.1. ลักษณะการสร้างครอบครัว	37
5.2. เครื่องแต่งกายพื้นถิ่น	38
5.3. อาหารท้องถิ่น	38

5.4. วิถีเกษตรกรรม.....	39
5.5. ประเพณีการปลูกเรือ.....	41
สภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่.....	41
หมู่บ้านปากำ ตำบลคงพญา.....	41
จังหวัดน่าน.....	42
สภาพภูมิประเทศ.....	44
สภาพภูมิอากาศ.....	44
การเดินทาง.....	45
ส่วนที่ 2.....	46
แนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้.....	46
ความหมายและทฤษฎี.....	46
แหล่งเรียนรู้ชุมชน หรือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	46
ประเภทของแหล่งเรียนรู้ชุมชน.....	47
องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้.....	48
ส่วนที่ 3.....	50
แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปะและการออกแบบ.....	50
แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปะ.....	50
ความหมายของศิลปะ.....	50
ประเภทของศิลปะ.....	50
สุนทรียภาพ.....	52
ทฤษฎีความงามในทัศนะของนักปรัชญา.....	53
แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบทางสถาปัตยกรรม.....	53
ภูมิสถาปัตยกรรม.....	54
สถาปัตยกรรมโครงสร้าง.....	54

สถาปัตยกรรมภายใน	54
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	55
การศึกษาวัสดุเพื่อการออกแบบ	55
แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบแบรนด์.....	56
แบรนด์ หรือ ตราสินค้า.....	56
การตลาด และ เครื่องมือทางการตลาด	57
อัตลักษณ์องค์กร	57
บทที่ 3.....	58
วิธีดำเนินการวิจัย	58
กระบวนการศึกษาวิจัย	58
1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูล.....	58
1.1. การตั้งประเด็นปัญหา	59
1.2. การรวบรวมข้อมูล	59
1.3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
2. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
3. การเชื่อมโยงสู่กระบวนการออกแบบ	63
4. การดำเนินการออกแบบ.....	64
5. การนำเสนอและการประเมินผลการออกแบบ.....	64
บทที่ 4.....	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ขั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลศิลปวัฒนธรรม	69
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์พื้นที่และการตลาดโครงการ	81
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือประเภทแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์.....	84

ชั้นที่ 2 ผลการเชื่อมโยงสู่กระบวนการออกแบบ.....	105
ชั้นที่ 3 ผลการดำเนินการออกแบบ	106
ส่วนที่ 1 การออกแบบพื้นที่องค์ความรู้และกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้.....	106
ส่วนที่ 2 การออกแบบองค์กรและการออกแบบทางสถาปัตยกรรม	123
ชั้นที่ 4 ผลการประเมินผลการออกแบบ	142
บทที่ 5.....	147
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	147
สรุปผลการวิจัย.....	147
อภิปรายผลการวิจัย.....	148
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ.....	149
ภาคผนวก.....	151
ภาคผนวก ก.....	152
แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินผลงาน และ เอกสารที่เกี่ยวข้อง	152
ภาคผนวก ข.....	179
การนำเสนอผลงานและการสอบวิทยานิพนธ์	179
รายการอ้างอิง	197
ประวัติผู้เขียน.....	200

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การตรวจสอบการดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมชนเผ่า	86
ตารางที่ 2 การจัดกิจกรรมและกำกับดูแลศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	87
ตารางที่ 3 ความเป็นที่ประจักษ์ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	87
ตารางที่ 4 การสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย.....	88
ตารางที่ 5 ความต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย.....	88
ตารางที่ 6 การทำงานฝีมือหรือศิลปหัตถกรรมของชาวเขาเผ่าลัวะ	91
ตารางที่ 7 ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	91
ตารางที่ 8 ประโยชน์และความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรีย	92
ตารางที่ 9 การประกอบอาชีพเกษตรกรรมของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย	92
ตารางที่ 10 รายได้ของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย	93
ตารางที่ 11 การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย	93
ตารางที่ 12 การทำอาชีพเป็นอาสาสมัครและการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย	93
ตารางที่ 13 ความต้องการความช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่และการสร้างอาชีพจากทางภาครัฐ	94
ตารางที่ 14 การมีอยู่ของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ณ บ้านปากำ.....	94
ตารางที่ 15 การได้รับความสนใจของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ณ บ้านปากำ.....	95
ตารางที่ 16 การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ณ บ้านปากำ.....	95
ตารางที่ 17 ความภาคภูมิใจเมื่อมีการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	95
ตารางที่ 18 การเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านปากำ.....	97
ตารางที่ 19 การเป็นที่รู้จักของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	97
ตารางที่ 20 การเป็นที่รู้จักของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	97

ตารางที่ 21	ความสำคัญในการที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	98
ตารางที่ 22	ความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย.....	99
ตารางที่ 23	ความต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย	100
ตารางที่ 24	ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย.....	101
ตารางที่ 25	ประโยชน์และความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรีย	101
ตารางที่ 26	ความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย.....	102
ตารางที่ 27	ประเภทของแหล่งเรียนรู้.....	102
ตารางที่ 28	การถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์การเรียนรู้.....	103
ตารางที่ 29	การถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์การเรียนรู้.....	103
ตารางที่ 30	การกำหนดขอบเขตของชุดองค์ความรู้โดยรวมภายในศูนย์การเรียนรู้.....	106
ตารางที่ 31	ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (1) ..	108
ตารางที่ 32	ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (2) ..	109
ตารางที่ 33	ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิผี	110
ตารางที่ 34	ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิสังคม.....	111
ตารางที่ 35	ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิปัญญา.....	112
ตารางที่ 36	การสรุปผลการประเมินการออกแบบชุดองค์ความรู้หรือศูนย์ข้อมูล	143
ตารางที่ 37	การสรุปผลการประเมินการออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้.....	144
ตารางที่ 38	การสรุปผลการประเมินด้านผลงานทางสถาปัตยกรรม.....	145
ตารางที่ 39	การสรุปผลการประเมินคุณค่าโดยรวมของการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะ	145

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ประเพณีปลูกแขก.....	27
ภาพที่ 2 ตะเหลว	30
ภาพที่ 3 สถาปัตยกรรมเรือนลัวะ.....	35
ภาพที่ 4 สถาปัตยกรรมเรือนลัวะ.....	35
ภาพที่ 5 เรือนพักชั่วคราว: งัวะ.....	36
ภาพที่ 6 ลูกโหวด หรือ ดอกโหวด.....	37
ภาพที่ 7 การตีพิ หรือ คัลเปรีะห์.....	37
ภาพที่ 8 การแต่งกายพื้นถิ่นลัวะ.....	38
ภาพที่ 9 อาหารท้องถิ่นของชาวลัวะ-ปรัย.....	39
ภาพที่ 10 วิธีการเกษตรของชาวลัวะ-ปรัย.....	40
ภาพที่ 11 การปลูกเรือนของชาวลัวะ-ปรัย.....	41
ภาพที่ 12 แผนที่จังหวัดน่าน.....	43
ภาพที่ 13 ลมมรสุม.....	45
ภาพที่ 14 องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้.....	49
ภาพที่ 15 การลงพื้นที่สำรวจและการสัมภาษณ์ผู้คนในพื้นที่.....	62
ภาพที่ 16 พื้นที่ตั้งโครงการ.....	82
ภาพที่ 17 แผนผังกิจกรรม 1Day Trip	115
ภาพที่ 18 แผนผังกิจกรรมเสียงทนายประจำเดือนมกราคม	115
ภาพที่ 19 ภาพรวมการจัดกิจกรรมทางพิธีกรรมตามปฏิทินของชาวลัวะ-ปรัยภายใน 1 ปี.....	117
ภาพที่ 20 แผนผังกิจกรรม 2 Days Trip	118
ภาพที่ 21 แผนผังกิจกรรมแบบ 3 Days Trip.....	118

ภาพที่ 22 ตารางค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้	119
ภาพที่ 23 การแสดงโครงข่ายความสัมพันธ์ของศูนย์การเรียนรู้	120
ภาพที่ 24 การแสดงโครงข่ายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้	120
ภาพที่ 25 การจัดสรรพื้นที่โครงการศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัย (zoning)	121
ภาพที่ 26 Master Plan ศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัย	122
ภาพที่ 27 การดำเนินการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ ในระยะที่ 1	124
ภาพที่ 28 การดำเนินการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ ในระยะที่ 2	124
ภาพที่ 29 การดำเนินการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ (Final Draft)	126
ภาพที่ 30 ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (Idea Sketch)	127
ภาพที่ 31 ห้องจัดแสดงภูมิผี (Idea Sketch)	127
ภาพที่ 32 ห้องจัดแสดงภูมิสังคม (Idea Sketch)	128
ภาพที่ 33 ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา (Idea Sketch)	128
ภาพที่ 34 ส่วนต้อนรับภูมิลัวะ (Idea Sketch)	129
ภาพที่ 35 ห้องอาหาร (Idea Sketch)	129
ภาพที่ 36 ห้องนอน-ส่วนพักอาศัย (Idea Sketch)	130
ภาพที่ 37 ห้องน้ำ (Idea Sketch)	130
ภาพที่ 38 ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (3D Rendering)	131
ภาพที่ 39 ห้องจัดแสดงภูมิผี (3D Rendering)	132
ภาพที่ 40 ห้องจัดแสดงภูมิสังคม (3D Rendering)	133
ภาพที่ 41 ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา (3D Rendering)	135
ภาพที่ 42 ส่วนต้อนรับ (3D Rendering)	136
ภาพที่ 43 ห้องนอน - ส่วนพักอาศัย (3D Rendering)	137
ภาพที่ 44 ห้องอาหาร (3D Rendering)	138
ภาพที่ 45 ห้องน้ำ (3D Rendering)	139

ภาพที่ 46 ภูมิทัศน์กลุ่มอาคารภายในศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะ (3D Rendering).....	140
ภาพที่ 47 ภูมิทัศน์ภาพรวมโครงการในบริบทของที่ราบและอาคารบนเชิงเขา (3D Rendering)...	141
ภาพที่ 48 ภูมิทัศน์โครงการจากฝั่งแม่น้ำสัว (3D Rendering).....	142

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการอยู่ร่วมกันของสังคมซึ่งมีความแตกต่างทางอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรม อันเกิดจากการมีอยู่ของกลุ่มคนซึ่งมีความแตกต่างทางด้านเชื้อสาย และการอพยพย้ายถิ่นฐานด้วยเหตุปัจจัยทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาสงคราม การค้าหรือการแต่งงาน โดยการมีอยู่ของสังคมที่แตกต่างหรือการเข้ามาของสังคมใหม่นั้นเรียกว่า กลุ่มชาติพันธุ์

ชนเผ่าลัวะ-ปรีย บ้านปากำ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ก็เป็นอีกหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ซึ่งแม้พวกเขาจะไม่ได้เป็นที่รับรู้ถึงการดำรงอยู่ในวงกว้างมากนัก แต่ก็นับว่ามีประวัติศาสตร์ควบคู่กับชนชาติไทยมาอย่างยาวนาน โดยผู้คนชนเผ่าลัวะ-ปรียมีทั้งภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าเป็นของตนเอง

ด้วยความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมและการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่งผลให้ 3 - 4 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน รวมถึงอำเภอบ่อเกลือ มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและก้าวกระโดด อ้างอิงข้อมูลจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดน่านมีมูลค่าการท่องเที่ยวสูงถึง 3000 ล้านบาทต่อปี โดยในเดือนพฤศจิกายนปี 2563 มีปริมาณนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากกว่าหนึ่งแสนรายซึ่งนับเป็นสถิติที่สูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2564) ทำให้การท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ของจังหวัดน่านเริ่มปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่เป็นสากลมากยิ่งขึ้นเพื่อที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว จากความเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลัวะ-ปรีย บ้านปากำ อำเภอบ่อเกลือ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน ชาวลัวะรุ่นใหม่มีโลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ และจินตนาการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นสากลอย่างเห็นได้ชัด และก่อให้เกิดค่านิยมการเดินทางออกจากพื้นที่ ละทิ้งวิถีชีวิตเดิมเพื่อมาแสวงหาบริบทสากลในแบบวิถีคนเมือง ส่งผลให้อัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวลัวะนั้นไม่มีผู้สืบสานและมีความเสี่ยงที่จะสูญหายไปตามกาลเวลา

ด้วยเหตุและปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการที่จะออกแบบศูนย์การเรียนรู้ของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรียขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ข้อมูลเชิงวิถีชีวิตและ

ศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณค่าและความหมายของการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวลัวะในการที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งสิ่งที่ตั้งงามทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของตน อันสอดคล้องกับโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2532 ซึ่งว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ของราษฎรชาวเขาในพื้นที่ให้เพียงพอแก่ความจำเป็น สามารถพึ่งพาตนเองและอยู่ร่วมกันในสังคมไทยในฐานะพลเมือง (กปร.), 2562)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ และการจัดการพื้นที่ที่ประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน
3. เพื่อออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรัย นำมาซึ่งการสร้างการรับรู้และความเข้าใจถึงการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์และองค์ความรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

สมมติฐานของการศึกษา

การออกแบบและการจัดการพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรัยสามารถนำไปสู่การรับรู้และการเกิดความเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมและการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์และองค์ความรู้อันทรงคุณค่าซึ่งมีความเสี่ยงจะสูญหายไปตามกาลเวลา

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1. ศึกษาอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย
 - 1.1.1. ข้อมูลพื้นฐานและประวัติศาสตร์
 - 1.1.2. อัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรม
 - 1.1.3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่
 - 1.2. ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

- 1.2.1. ความหมายและทฤษฎี
- 1.2.2. องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้
- 1.3. ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับศิลปะและการออกแบบ
 - 1.3.1. แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปะ
 - 1.3.1.1. ความหมายของศิลปะ
 - 1.3.1.2. ประเภทของศิลปะ
 - 1.3.1.3. สุนทรียภาพ-ทฤษฎีความงาม
 - 1.3.2. แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบทางสถาปัตยกรรม
 - 1.3.2.1. ภูมิสถาปัตยกรรม
 - 1.3.2.2. สถาปัตยกรรมโครงสร้าง
 - 1.3.2.3. สถาปัตยกรรมภายใน
 - 1.3.2.4. สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
 - 1.3.2.5. การศึกษาวัสดุเพื่อการออกแบบ
 - 1.3.3. แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบแบรนด์
 - 1.3.3.1. แปรนด์ หรือ ตราสินค้า
 - 1.3.3.2. การตลาดและเครื่องมือทางการตลาด
 - 1.3.3.3. อัตลักษณ์องค์กร

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาด้านอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรี ในพื้นที่ บ้านป่ากำ ตำบลงพงญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

3. ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาด้านอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรี โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ (interview) และการสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด (Participant Observation) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขอบเขตประชากรดังต่อไปนี้

- 3.1. ชาวลัวะ-ปรี จำนวน 10 คน
- 3.2. นักท่องเที่ยว จำนวน 15 คน
- 3.3. ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงาน หรือองค์กร จำนวน 5 คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาดำเนินการประมาณ 10 เดือน โดยเริ่มศึกษาครั้งแรกตั้งแต่วันที่เดือนกันยายน 2566 และนำเสนอวิทยานิพนธ์ภายในเดือนมิถุนายน 2567

วิธีการนำเสนอผลงาน

1. การออกแบบศูนย์ข้อมูลองค์ความรู้และกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้ โดยกำหนดปริมาณการออกแบบอยู่ที่ 50%
2. การออกแบบองค์กร (Branding Design) การออกแบบทางสถาปัตยกรรม (Space Design) โดยกำหนดปริมาณการออกแบบอยู่ที่ 50%

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีัย นำมาซึ่งฐานองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยและการต่อยอดในอนาคต
2. การศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และกระบวนการออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้ นำมาซึ่งองค์ความรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดได้จริง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ลัวะ-ปรีัย** หรือ ชนเผ่าลัวะ หมายถึง ชนเผ่าพื้นเมืองกลุ่มชาติพันธุ์มอญ-เขมร ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ทางภาคเหนือ บริเวณจังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา และจังหวัดเชียงราย ของประเทศไทย
2. **ศิลปวัฒนธรรม** ประกอบด้วยคำว่า ศิลปะ ซึ่งหมายถึง การแสดงออกถึงคุณค่าทางด้านความงามและอารมณ์สะเทือนใจ และ วัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง รูปแบบวิถีชีวิตของมนุษย์ซึ่งแสดงถึงความเจริญงอกงามของกลุ่มชนหรือสังคม ศิลปวัฒนธรรม จึงหมายถึง คุณค่าที่แสดงถึงความ เป็นชนชาติ
3. **แหล่งเรียนรู้** หมายถึง สถานที่ใดๆ ซึ่งมีองค์ความรู้ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรัย จังหวัดน่าน” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ชนเผ่าลัวะ-ปรัย

1. ข้อมูลพื้นฐานและประวัติศาสตร์
2. อัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรม
3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่

ส่วนที่ 2 แนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

1. ความหมายและทฤษฎี
2. องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้

ส่วนที่ 3 แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปะและการออกแบบ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปะ
 - 1.1. ความหมายของศิลปะ
 - 1.2. ประเภทของศิลปะ
 - 1.3. สุนทรียภาพ-ทฤษฎีความงาม
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบทางสถาปัตยกรรม
 - 2.1. ภูมิสถาปัตยกรรม
 - 2.2. สถาปัตยกรรมโครงสร้าง
 - 2.3. สถาปัตยกรรมภายใน
 - 2.4. สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
 - 2.5. การศึกษาวัสดุเพื่อการออกแบบ
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบแบรนด์
 - 3.1. แบนด์ หรือ ตราสินค้า
 - 3.2. การตลาดและเครื่องมือทางการตลาด
 - 3.3. อัตลักษณ์องค์กร

ส่วนที่ 1

ชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ข้อมูลพื้นฐานและประวัติศาสตร์

ชนเผ่าลัวะ และ ชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ชนเผ่าลัวะ (Lua) เป็นชนชาวเขาที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Languages) หรือ กลุ่มมอญ-เขมร ซึ่งเป็นตระกูลภาษาที่พูดกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาคพื้นทวีป หรือ อินโดจีน ชนกลุ่มใหญ่ที่พูดภาษานี้อาศัยอยู่ในประเทศเวียดนามและกัมพูชา ส่วนชนกลุ่มน้อยกระจัดกระจายอยู่ในประเทศลาว พม่า อินเดีย มาเลเซีย และ ไทย

ชนเผ่าลัวะในประเทศไทย ถือเป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยหรือชนชาวเขาซึ่งอาศัยอยู่ในดินแดนล้านนา หรือพื้นที่ภาคเหนือของไทยในปัจจุบัน ครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ และน่าน ชนเผ่าลัวะในไทย มักถูกเรียกว่า ‘ลัวะ’ หรือ ‘ถิ่น’ ในขณะที่พวกเขาเรียกตัวเองว่า มัล หรือ ปรัย กล่าวคือ ชนเผ่าลัวะในประเทศไทยนั้นแบ่งได้เป็น 2 ชนกลุ่มย่อย ได้แก่ ชนเผ่าลัวะ-มัล และชนเผ่าลัวะ-ปรัย โดยมีภาษา(ลัวะ) เป็นเครื่องมือในการคัดแยกกลุ่มชน ภาษาลัวะเป็นภาษาพูดซึ่งไม่มีภาษาเขียน สำเนียงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการจำแนกมัลและปรัย กล่าวคือ กลุ่มชนที่พูดภาษา(สำเนียง) มัล จะเรียกว่า ชาวลัวะ-มัล และกลุ่มชนที่พูดภาษา(สำเนียง) ปรัย จะเรียกว่าชาวลัวะ-ปรัย ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่ผู้วิจัยมุ่งเน้นในการศึกษาครั้งนี้

ชนเผ่าลัวะ-ปรัย (Lua-Prai) ในประเทศไทย มีชนกลุ่มใหญ่ที่สุดอาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน พบจำนวนมากในบริเวณติดต่อระหว่างชายแดนไทยและลาว ได้แก่ อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง อำเภอบ่อเกลือ และแขวงไชยบุรีของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชาวชนเผ่าลัวะ-ปรัยโดยทั่วไปมีรูปร่างลำเตี้ย ผิวคล้ำ และคุดคู้ อาชีพของชาวลัวะ-ปรัย คือการทำไร่เป็นหลัก หางของป่าและล่าสัตว์เป็นอาชีพรอง โดยพืชไร่ที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวไร่ การทำไร่ข้าวแบบหมุนเวียนถือเป็นทุนทางชีวิตของชาวลัวะ-ปรัย

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของชาวลัวะหรือชาวลัวะ-ปรัย ปัจจุบันยังคงไม่มีความกระจ่าง และมีการให้ข้อมูลที่แตกต่างกันไปในแต่ละตำรา นักวิชาการต่างประเทศมักให้ความสนใจเกี่ยวกับชนเผ่าลัวะว่าเป็นคนละกลุ่มกับชนเผ่าถิ่น Frank M. Lebar นักมานุษยวิทยาของ Yale University ให้

ข้อสันนิษฐานว่า ชาวถิ่นใต้มีการอพยพเข้ามาในประเทศไทยราวปีพุทธศักราช 2427-2467 ในขณะที่ชาวลัวะ หรือ ละว้า มีถิ่นฐานอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิมาตั้งแต่ดั้งเดิม ในส่วนของศูนย์วิจัยชาวเขา กระทรวงมหาดไทย ระบุว่า ชาวลัวะและชาวถิ่นคือชนชาวเขากลุ่มเดียวกันที่อพยพจากลาวเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเมื่อประมาณไม่ถึงหนึ่งร้อยปีก่อน ซึ่งนั่นเป็นเหตุผลที่สนับสนุนว่าเหตุใดชาวลัวะจึงมักอาศัยอยู่ตามต้นน้ำสาขาในบริเวณพื้นที่พรมแดนไทย-ลาว ขณะที่นักวิชาการภาคสนามส่วนใหญ่ได้ให้ข้อสมมติฐานตรงกันว่า ชนเผ่าลัวะแท้จริงแล้วเป็นเผ่าพันธุ์เดียวกับละว้าซึ่งเป็นชนกลุ่มดั้งเดิมที่มีถิ่นฐานอยู่ในอาณาจักรล้านนามาตั้งแต่ก่อนมีชาติพันธุ์ไทและการก่อตั้งเมืองเชียงใหม่ แต่ด้วยเหตุการณ์ความไม่สงบทางสงครามและโรคระบาด ทำให้เกิดการสูญเสียทางวัฒนธรรมและการรวมกลุ่มทางสังคม ชาวลัวะจึงกระจัดกระจายตัวอยู่ในหลายพื้นที่ในภาคเหนือของประเทศไทยดังที่เห็นในปัจจุบัน (สัตยาวัฒนา, 2530)

ความเข้าใจด้านวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรีย

ชาวเขาเผ่าลัวะในประเทศไทยก่อนปีพุทธศักราช 2511 มีวิถีชีวิตอยู่แบบกึ่งบรรพกาล หรือคนป่า ผู้ชายชาวลัวะจะนุ่งผ้าเตี่ยวคาดปิดช่วงอวัยวะเพศเท่านั้น ส่วนผู้หญิงชาวลัวะเปลือยอกและพันกายท่อนล่างด้วยผ้านุ่งเก่าๆ แม้ในช่วงปีพุทธศักราช 2520 ก็ยังสามารถพบเห็นความเป็นอยู่ในลักษณะนี้ได้ในหมู่บ้านบนพื้นที่ห่างไกล ในปัจจุบัน ชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรียมีวิถีชีวิตในลักษณะของชนชาวเขาทั่วไปที่แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายคนเมือง จะมีเพียงแต่หม้อฮืด หรือ หม้อประเพณีประจำหมู่บ้าน ที่ยังคงแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายประจำเผ่าดั้งเดิม ชาวลัวะ-ปรียดำรงชีวิตด้วยการปลูกข้าวไร่และพืชไร่ในลักษณะหมุนเวียน ร่วมกับการปลูกพืชผักชนิดอื่นๆ รวมถึงการหาของป่าและการล่าสัตว์ ชาวลัวะมีลักษณะการใช้ชีวิตแบบเกื้อกูลกับธรรมชาติมาตั้งแต่ในอดีต ดังสะท้อนออกมาจากระบบความเชื่อซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับพลังอำนาจของธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ แม้ในปัจจุบัน การทำการเกษตรของชาวลัวะก็ยังคงอาศัยธรรมชาติและ การพึ่งพาฟ้าฝนโดยไม่ได้มีการเปิดรับสิ่งที่เรียกว่านวัตกรรมหรือวิทยาการสมัยใหม่มากนัก ชาวลัวะ-ปรียดำรงชีวิตด้วยการกินข้าวเหนียว ผักร่วมกับพริกและเกลือเป็นหลัก ไม่นิยมกินเนื้อสัตว์ในโอกาสปกติ นอกเหนือจากโอกาสพิเศษที่เกี่ยวเนื่องกับพิธีกรรมและความเชื่อ

อัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรม

ศิลปวัฒนธรรม คือการบูรณาการกันระหว่างศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีวัฒนธรรมเป็นร่วมเงาใหญ่และมีศิลปะอยู่ภายใต้ร่มเงานั้น คำว่า ศิลปวัฒนธรรม จึงหมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นเครื่องแสดงออกถึงคุณค่าและความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมหรือความเป็นชนชาติหนึ่งๆ โดยจะแสดงให้เห็น

เห็นถึง**อัตลักษณ์**และเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งมีความแตกต่างจากชนชาติอื่นๆ ทั้งยังสะท้อนวิถีชีวิตของชนชาตินั้นๆ ตั้งแต่รากเหง้าในอดีตจนถึงปัจจุบัน ศิลปวัฒนธรรม จึงสามารถหมายรวมถึง มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิต โดยหมวดหมู่ของศิลปวัฒนธรรม อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สามารถแบ่งได้เป็น 5 หมวด ดังนี้

- 1) ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ
- 2) ภาษาและวรรณกรรม
- 3) ศิลปกรรมและโบราณคดี
- 4) การละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ
- 5) ชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ

โดยอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรายนั้น ผู้วิจัยจำแนกข้อมูลตามหมวดหมู่ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ดังนี้

1. ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ

1.1. การนับถือผี

ชาวลัวะ-ปรายมีความเชื่อด้านการนับถือผี (Animism) ซึ่งการนับถือผีนั้นถือเป็นความเชื่อในระดับที่ต่ำที่สุดของสังคมไทย โดยระดับที่ถดถอยขึ้นมาตามลำดับได้แก่ ไสยศาสตร์หรือพิธีกรรมโดยพราหมณ์ พุทธศาสนาแบบพราหมณ์ และ หลักปรัชญาทางพุทธศาสนาเป็นระดับที่สูงที่สุด ชาวลัวะ-ปรายมีการนับถือผี 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ปย็อง หรือ ผีที่มีอำนาจสัมพันธ์กับธรรมชาติ ได้แก่ ผีป่า ผีไร่ ผีดิน ผีฟ้า และผีน้ำ โดยต้องมีการเซ่นไหว้สัมพันธ์กับฤดูกาลผลิตและเก็บเกี่ยว
- 2) อาว, บ้าน หรือ ผีบรรพบุรุษประจำตระกูล ได้แก่ ผีบ้านและผีเรือนที่สืบทายาทกันมาจากทางสายแม่

การนับถือผีมีบทบาทอย่างมากต่อชีวิตประจำวันของชาวลัวะ-ปราย โดยเห็นได้จากกิจกรรมใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการเกิด การประกอบอาชีพ ความรัก การแต่งงาน การสืบทายาท และการตายก็มักจะมีเรื่องผีเข้ามาเกี่ยวข้อง และหมอผี หรือที่ชาวลัวะ-ปรายเรียกว่า หมอฮีด ก็เป็นอาชีพที่มีบทบาทอย่างมากต่อสังคมลัวะเช่นกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ความเชื่อด้านการนับถือผีกับการเกิดของชาวลัวะ-ปราย

เมื่อถึงกำหนดคลอดของหญิงชาวลัวะ หมอผีจะเป็นผู้ที่มาช่วยทำคลอด โดยการนวดบีบท้องและร่ายคาถาเป็นภาษาลัวะซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการขอให้เกิดปลอดภัยและผีไม่มารบกวน เมื่อ

เด็กคลอดออกมาแล้ว ผู้เป็นพ่อจะต้องนำรกไปฝังไว้ที่จอมไผ่บริเวณใกล้บ้านทันที โดยมีความเชื่อว่า ถ้าหากไม่ฝังเด็กจะเป็นอันตรายและเจ็บไข้ได้ป่วย จากนั้นจะต้องมีการทำขวัญให้เด็ก โดยมีความเชื่อว่าผีจะได้ไม่มาเอาตัวเด็กไป

2) ความเชื่อด้านการนับถือผีกับการประกอบอาชีพของชาวลัวะ-ปรีย

ชาวลัวะ-ปรียส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำไร่ข้าว โดยมีความเชื่อและการนับถือผีเป็นที่พึงพิงทางจิตใจ ทุกกิจกรรมของชาวลัวะ-ปรีย ไม่ว่าจะเป็นการเสี่ยงทายหาพื้นที่ทำการสักข้าว(การปลูก) ช่วงที่ข้าวเริ่มต้นให้ผลผลิต หรือฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็ล้วนแล้วแต่จะต้องมีการจัดพิธีกรรมเช่นไหว้ผีขึ้น

3) ความเชื่อด้านการนับถือผีกับความรักและการแต่งงานของชาวลัวะ-ปรีย

เมื่อหนุ่มสาวชาวลัวะมีการรักใคร่ชอบพอกันและตกลงที่จะแต่งงานกันแล้ว ผู้ใหญ่ทางฝ่ายหญิงจะต้องเป็นผู้มาดำเนินการสู่ขอฝ่ายชาย และต้องจัดพิธีแต่งงานขึ้นที่เรือนของฝ่ายหญิง โดยในพิธีแต่งงานจะต้องมีการเซ่นไหว้ผีด้วยเนื้อสัตว์ร่วมกับเหล้าและดอกไม้ธูปเทียน เมื่อแต่งงานกันแล้ว ฝ่ายชายจะต้องเป็นผู้ที่ออกเรือนมาอยู่กับครอบครัวฝ่ายหญิง และต้องเปลี่ยนมานับถือผีบรรพบุรุษของทางฝ่ายหญิงโดยจะต้องมีการจัดพิธีกรรมเปลี่ยนการนับถือผีขึ้นอย่างเป็นทางการ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นพิธีโอนนามสกุล

4) ความเชื่อด้านการนับถือผีกับการสืบทายาทของชาวลัวะ-ปรีย

เมื่อฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีลูกด้วยกัน ลูกจะต้องนับถือผีของทางฝ่ายแม่ การที่ลูกนับถือผีของแม่นั้นเปรียบเสมือนการรับนามสกุลประจำตัวและจะต้องส่งต่อให้กับทายาทลำดับถัดไป ชาวลัวะที่นับถือผีเดียวกัน พวกเขาจะนับว่าตนเป็นญาติพี่น้องที่รักใคร่กัน สามารถให้กันได้แม้กระทั่งเงินทองโดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นคนอื่น แม้จะเป็นผู้ที่อยู่ห่างไกลหรือไม่เคยรู้จักและพบเจอกันมาก่อนก็ตาม

5) ความเชื่อด้านการนับถือผีกับการตายและพิธีศพของชาวลัวะ-ปรีย

การมีความเชื่อเรื่องวิญญาณและผีบรรพบุรุษส่งผลให้ชาวลัวะ-ปรียมีทัศนคติที่กลัวคนตาย ชาวลัวะ-ปรียจึงไม่นิยมไปร่วมพิธีศพของผู้อื่น หากตนไม่ใช่ลูกหลานหรือเครือญาติใกล้ชิด ในการฝังศพจะต้องมีพิธีการหาบริเวณที่เหมาะสมในการฝัง โดยจะมีการเซ่นไหว้ผีและให้หมอมผีเป็นผู้เสี่ยงทายสถานที่ฝังโดยการโยนไข่ดิบ เมื่อฝังศพเรียบร้อยแล้ว จะมีการปักตาแหลว หรือ ตะแหลว ซึ่งเป็นเครื่องหมายสัญลักษณ์ทางล่านาที่สานด้วยไม้ไผ่ โดยมีความเชื่อว่า ตะแหลวจะสามารถป้องกันไม่ให้ผีหรือวิญญาณของผู้ตายกลับเข้าบ้าน

1.2. ประเพณีปลูกแฮก

ประเพณีปลูกแฮกคือพิธีตั้งศาลให้กับผีป่าผีไร่ของชาวลัวะ-ปรัย โดยจะจัดขึ้นหลักจากทำการสักข้าว (การหยอดเมล็ดพันธุ์) หรือประมาณช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปี ในวันพิธีปลูกแฮก ชาวลัวะ-ปรัยจะทำการปักเสาไม้ไผ่ลงดินในพื้นที่ไร่ของตน บริเวณปลายเสาจะนำไม้ไผ่มาสานเป็นรูปทรงในลักษณะของศาลเพียงตาเพื่อเอาไว้วางเครื่องเซ่นไหว้ พร้อมกับปักตะเหลวไว้คู่กัน เมื่อหมอบีตทำพิธีเลี้ยงผีเสร็จสิ้นก็จะมีคนนำเครื่องเซ่นไหว้บางส่วนกลับไปกินพร้อมกับจัดพิธีดื่มเหล้าคู่กันที่เรือน ประเพณีปลูกแฮกถือเป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างที่สถิตให้กับผีป่าผีไร่ ให้ช่วยมาอยู่ปกป้องรักษาข้าวไร่และผลผลิตของตน การปลูกแฮกของชาวลัวะ-ปรัยนั้นมีความคล้ายคลึงกับพิธีผีตาแฮกในประเพณีแฮกนา (แฮกนาขวัญ) ของทางภาคอีสาน กล่าวคือ ชาวอีสานจะเรียกผีที่เฝ้าไร่นาว่าผีตาแฮก เมื่อจะเริ่มทำนาจะต้องมีการจัดพิธีเช่นสังเวยเพื่อเชิญผีตาแฮกมาเป็นผู้เฝ้าและปกป้องรักษาที่นาของตนก่อนการลงไถนา

ภาพที่ 1 ประเพณีปลูกแฮก
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย, 2567

1.3. ประเพณีรับขวัญข้าว หรือ พิธีสะโหลด

พิธีสะโหลด หรือ ประเพณีรับขวัญข้าวของชาวลัวะ-ปรัย จะจัดขึ้นเมื่อต้นข้าวเริ่มตั้งท้อง (ต้นข้าวอ่อนจะเริ่มงอกและแทงยอดขึ้นเหนือพื้นที่ไร่) ซึ่งจะตรงกับช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปี โดยพิธีนี้จะกินระยะเวลายาวนานถึง 7 วัน 7 คืน โดยในช่วง 7 วันนี้ ชาวลัวะ-ปรัยจะต้องว่างเว้นจากงานอื่นๆทั้งหมด สิ่งเดียวที่ทำได้คือการดำข้าว ในวันแรกจะมีการตั้งโรงพิธี หรือ ศาลสำหรับวางของเซ่นไหว้เพื่อเลี้ยงผี หลังจากนั้นก็จะเริ่มพิธีเลี้ยงผี เมื่อเสร็จพิธีเรียบร้อยแล้วก็จะออกไปหาไม้ไผ่มาทำเป็นเครื่องดนตรีที่เรียกว่า ‘พิ’ หรือ ‘คัลเปรีะห์’ แล้วนำมาตีหรือเคาะเป็นจังหวะดนตรี เรียกว่า เสียงสะ

โหลด โดยหญิงชายและเด็กจะต้องออกมาเวียนกันเดินระบำประกอบพิธีกันตลอดทั้งวันทั้งคืน และเสียงระโหลดจะต้องดังตลอด 7 วันนั้นห้ามขาดสาย ส่วนผู้เฒ่าผู้แก่นั้นจะมีเวลาที่แน่นอนสำหรับการเดินระบำคือช่วงบ่ายสองโมงจนถึงตะวันตกล้อยจึงจะออกจากขบวนได้ เมื่อการเดินระบำดำเนินไปจนครบ 7 วันแล้ว ชาวลัวะ-ปรัยก็จะทำการพังโรงพิธีหรือศาลที่ได้ตั้งไว้ตั้งแต่วันแรก จากนั้นก็จะแจกจ่ายเครื่องเช่นกลับไปกินกันในแต่ละครัวเรือน จุดประสงค์ของพิธีระโหลดนี้ส่วนหนึ่งถือเป็นการเฉลิมฉลองที่พันธุ์ข้าวเริ่มงอกเงย และอีกส่วนที่สำคัญก็คือการเลี้ยงผีเพื่อขอพรให้ผลผลิตรอดพ้นปลอดภัย และขอให้ได้ผลผลิตมาก

1.4. ประเพณีกินข้าวเฒ่า

ประเพณีกินข้าวเฒ่าของชาวลัวะ-ปรัย จะจัดขึ้นในช่วงที่ต้นข้าวเริ่มให้ผลผลิต หรือประมาณช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี วันกินข้าวเฒ่าเป็นวันที่ชาวลัวะจะนำข้าวส่วนหนึ่งที่เก็บเกี่ยวจากไร่ของตนมาคั่วรวมกันที่เรือนฮีดเพื่อทำพิธีพร้อมกัน จากนั้นจะแจกจ่ายกลับไปกินในครัวเรือน โดยชาวลัวะ-ปรัยจะนำข้าวเฒ่าที่แบ่งมาส่วนหนึ่งไปที่ไร่ของตนเพื่อทำการเลี้ยงผีด้วยการนำข้าวเฒ่าใส่ตะกร้าเล็กๆ ซึ่งสานด้วยไม้ไผ่และนำไปผูกติดกับตะเหลวไว้ในพื้นที่ไร่ โดยการเลี้ยงผีในที่นี้ถือเป็นการขอขมาผีไร่ที่ไร่ของตน และเพื่อให้เกิดความสบายใจหรือความไม่วิตกกังวลต่อผลผลิต

1.5. พิธีกินดอกแดง หรือ ฤกษ์ดอกแดง

พิธีกินดอกแดง หรือที่เรียกว่า ฤกษ์ดอกแดง ถือเป็นพิธีกรรม (การทำผี) ครั้งใหญ่ที่สุดในรอบปีของชาวลัวะ-ปรัย โดยจะจัดขึ้นหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตผ่านไป หรือประมาณช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี ชาวลัวะถือพิธีกรรมนี้ว่าเป็นการเฉลิมฉลองความอุดมสมบูรณ์ของการทำไร่ข้าวในฤดูกาลที่ผ่านมา และเป็นการต้อนรับฤดูกาลปลูกใหม่ที่กำลังจะเวียนมาถึง พิธีกินดอกแดงของชาวลัวะ-ปรัยนั้นเทียบได้กับประเพณีสงกรานต์ของคนไทย

ในช่วงเช้าของวันพิธีกรรม ชาวลัวะจะเดินทางไปยังไร่ข้าวของตนพร้อมเครื่องเช่นได้แก่ ไช้ต้ม ข้าวเหนียว และเทียน ห่อด้วยใบก้านตอง ผู้ชายจะเป็นผู้ทำหน้าที่เดินบอกกล่าวผีไร่ผีป่าตั้งแต่บริเวณทางเข้าไร่ไปจนถึงสุดปลายไร่ ส่วนผู้หญิงจะนำเครื่องเช่นไต้พร้อมทั้งดอกหงอนไก่ไปบอกกล่าวเจ้าที่ที่บริเวณเสาแฮก เมื่อทำพิธีเรียบร้อยแล้วก็จะนำขวัญข้าวกลับเรือน เมื่อกลับมาถึงยังเรือน ก็จะนำขวัญข้าวไปไว้ที่รานซา(ยุงข้าว) และทำพิธีเซียดไก่และหมูเพื่อย่างและนำมาทำพิธีเช่นผีพร้อมกับข้าวเหนียวและดอกแดงอีกครั้งหนึ่งที่หน้ารานซาของตน การทำพิธีเช่นผีด้วยดอกแดงของชาวลัวะ-ปรัยนั้นถือว่าเป็นการให้ความเคารพผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ซึ่งให้ที่เพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพและขอขอบคุณผีป่า ผีไร่ ผีดิน ผีฟ้าที่ให้ผลผลิตงอกงาม

ในช่วงบ่ายของวัน ชาวลัวะจะไปรวมตัวกันที่เรือนฮีด นำอาหารและเนื้อสัตว์จากเรือนของตนมากินเลี้ยงร่วมกันอย่างสนุกสนาน หลังจากนั้นจะมีพิธีตีหม้อเหล้า โดยหม้อฮีดและผู้ชายในหมู่บ้านจะล้อมวงกันตีหม้อเหล้าที่บริเวณหน้าเตาไฟภายในเรือน พิธีตีหม้อเหล้าหน้าเตาไฟนี้จะเริ่มต้นที่เรือนฮีดและจะเวียนไปที่เรือนอื่นๆ จนครบทั้งหมู่บ้าน ระหว่างทางที่เดินไปแต่ละเรือน ชาวลัวะ-ปรัยจะมีการละเล่นสนุกสนานโดยการนำสีมาป้ายตามเนื้อตัวกันระหว่างชายและหญิง ทั้งยังมีการเฉลิมฉลองด้วยการละเล่นยิงลูกโหวดขึ้นฟ้า พิธีฤกษ์ดอกแดงนี้จะดำเนินไปทั้งหมดสามวันสามคืน โดยที่ชาวลัวะ-ปรัยจะสนุกสนานกันอย่างเต็มที่ โดยห้ามมีผู้ใดทำงานเด็ดขาดเพราะถือว่าเป็นช่วงวันที่จะต้องพักผ่อนหลังจากทำงานไร่อย่างหนักมาตลอดฤดูกาล

1.6. ตะเหลว

ตะเหลว คือ ไม้ไผ่หรือเส้นหวายที่สานขึ้นเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ โดยการขัดกันเป็นมุมตั้งแต่ 3 มุมขึ้นไป ในพื้นที่ของลัวะเมืองน่าน เรามักจะเห็นตะเหลวได้โดยทั่วไปทั้งในพื้นที่พักอาศัยและพื้นที่ทำการเกษตร และเมื่อมีการถามถึงที่มาของตะเหลวจากชาวเขาเผ่าลัวะก็มักจะได้คำตอบเพียงว่า ตะเหลวเอาไวไล่ผี โดยทำตามกันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย แต่แท้จริงแล้ว ตะเหลวหรือ ตาเหลว ในตำนานล้านนานั้นไม่ได้มีต้นกำเนิดที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผีหรือสิ่งเหนือธรรมชาติแต่อย่างใด หากแต่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านการเกษตรและผลผลิต ซึ่งชาวล้านนาสมัยก่อนได้มีการทำไร่นาและประสบปัญหาถูกสัตว์ป่า อาทิ หมูป่า กวางป่า ละมั่ง และลิง เข้ามากัดกินผลผลิตจนเสียหาย จึงได้มีการนำเหยี่ยว หรือนกเหลว ในภาษาล้านนา มาใช้เป็นสัตว์สำหรับเฝ้าไล่คอยทำหน้าที่ขับไล่สัตว์ป่า เมื่อเวลาผ่านไปเหยี่ยวซึ่งทำหน้าที่เฝ้าไล่ก็ได้ทยอยล้มตายจนหมดชาวบ้านจึงแก้ไขปัญหาด้วยการนำไม้ไผ่มาสานเป็นรูปเหยี่ยว เหน็บไว้ที่ปลายไม้และปักไว้ในไร่เพื่อใช้ทำหน้าที่ป้องกันสัตว์ป่าแทนเหยี่ยวจริง โดยเรียกสิ่งนี้ว่า ตาเหลว ซึ่งหมายถึงตาของนกเหลวที่คอยเฝ้ามองสิ่งเลวร้าย ในทำนองเดียวกับหุ่นไล่กาของทางภาคกลาง

การใช้ตะเหลวในการป้องกันหรือไล่ผีของชาวลัวะ มีการสันนิษฐานว่าน่าจะเริ่มต้นมาจากการนำตะเหลวที่ปักไว้ในไร่ไปปรับใช้ที่หลุมฝังศพเพื่อป้องกันสัตว์ป่ามาคุ้ยหรือลากเอาศพไป เมื่อปฏิบัติสืบต่อกันมานานๆ ความหมายของการปักตะเหลวที่หลุมฝังศพจึงเปลี่ยนไปกลายเป็นการปักไว้เพื่อกันผีหรือวิญญาณกลับเข้าบ้าน อีกทั้งยังกลายเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญซึ่งขาดไม่ได้เมื่อมีการจัดพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของชาวลัวะ

ภาพที่ 2 ตะเหลว

ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย, 2567

2. ภาษาและวรรณกรรม

2.1. ภาษาลัวะ

นักภาษาศาสตร์มักจะเรียกภาษาลัวะเมื่อนานว่า ภาษาถิ่น หรือ ภาษามล ซึ่ง เป็น ภาษา ในตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Languages) หรือตระกูลย่อยของกลุ่มมอญ-เขมร ซึ่งเป็นตระกูลภาษาที่พูดกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป หรือ อินโดจีน ภาษาลัวะ เป็นภาษาพูดซึ่งมีหน่วยเสียงพยัญชนะค่อนข้างซับซ้อนในขณะที่หน่วยเสียงสระเป็นหน่วยเสียงพื้นฐานที่ไม่ซับซ้อนมากนัก แต่ด้วยอิทธิพลของเสียงพยัญชนะแวดล้อมจึงทำให้เสียงสระในภาษาลัวะแผกผันไปในแต่ละพื้นที่ ตั้งแต่ในระดับหมู่บ้าน เนื่องด้วยความที่ไม่มีภาษาเขียนคอยกำกับ

โดยลักษณะของภาษาลัวะเมื่อนาน สามารถสรุปลักษณะร่วมได้ดังนี้

1) การลงน้ำหนัก (Stress)

ภาษาลัวะส่วนใหญ่มักเป็นคำพยางค์เดียว คำสองพยางค์จำนวนหนึ่ง และคำสามพยางค์จำนวนน้อยมาก โดยในคำสองพยางค์มักจะเน้นเสียงหนัก (stress) ที่พยางค์ท้าย พยางค์แรกที่ไม่ถูกเน้นจะเป็นพยางค์เบาซึ่งมักถูกเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ กล่าวคือ ชาวลัวะในแต่ละพื้นที่มักจะออกเสียงพยางค์เบาที่แตกต่างกันไป

ตัวอย่างการเน้นเสียงหนักในภาษาลัวะ มีดังนี้

คำพยางค์เดียว	'poo	พูด
คำสองพยางค์	ma? 'daam	ไม้ตักข้าว
คำสามพยางค์	,phɛ kuay? 'teed	มะละกอ

โดยจะสังเกตได้ว่า หากเป็นคำพยางค์เดียวจะลงเสียงหนักปกติ (แทนเสียงหนักด้วยสัญลักษณ์ ‘) และเมื่อเป็นคำสองพยางค์จะลงเสียงหนักที่พยางค์ท้าย เมื่อเป็นคำสามพยางค์จะลงเสียงหนักที่พยางค์แรก (แทนเสียงหนักด้วยสัญลักษณ์ ,) และลงเสียงหนักที่พยางค์ท้าย

2) วรรณยุกต์ (Tone)

ภาษาลัวจะเป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์

3) ทำนองเสียง (Intonation)

การใช้ทำนองเสียงของภาษาลัว สามารถแบ่งลักษณะของทำนองเสียงได้ 3 แบบ ดังนี้

3.1) ทำนองเสียงในประโยคคำถาม จะเป็นในลักษณะของการไต่ระดับจากน้ำเสียงราบเรียบปกติในช่วงต้นไปเป็นเสียงสูงในช่วงท้าย

3.2) ทำนองเสียงในประโยคคำตอบ จะเป็นในลักษณะของการลดระดับจากน้ำเสียงราบเรียบปกติในช่วงต้นไปเป็นเสียงต่ำในช่วงท้าย

3.3) ทำนองเสียงในประโยคบอกเล่า จะเป็นในลักษณะราบเรียบทั้งประโยค

3.4) ทำนองเสียงในประโยคคำสั่ง หรือ ห้าม จะเป็นในลักษณะของการเน้นเสียงต่ำในช่วงต้นและตัวดิ่งขึ้นสูงในช่วงท้าย

4) หน่วยเสียงพยัญชนะ (Consonant Phonemes)

หน่วยเสียงพยัญชนะของภาษาลัว มีหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว 19 หน่วยเสียง และพยัญชนะควบกล้ำ 35 แบบ ดังนี้

4.1) พยัญชนะเดี่ยว 19 หน่วยเสียง ได้แก่

p	t	c	k	ʔ
b	d	j	g	
m	n	ŋ	ŋ	
	l			
		r		
				h
	s			
w		y		

4.2) พยัญชนะควบกล้ำ 35 แบบ ได้แก่

pl			kr
py		ky	
ph	th	ch	kh

pht			khl
			khw
phy			khy
			gŋ
			gl
	dr		
	dy		gy
mph	nth	ŋc	ŋw
	nch		ŋy
	nkh		
	nj		
	ng		
	nŋ		
	ll		
	lr		
	sl		
	sw		
wl		yw	

2.2. การเล่าตยั่ว

เล่าตยั่ว เป็นภาษาลัวะ แปลว่า การเล่านิทาน การเล่าตยั่วเป็นวัฒนธรรมการเล่านิทานพื้นบ้านหรือวรรณคดีมุขปาฐะของชาวลัวะ-ปรัย โดยเรื่องราวในนิทานพื้นบ้านลัวะนั้นนับว่าสามารถสะท้อนโลกทัศน์หรืออุปนิสัยใจคอของชาติพันธุ์ลัวะได้อย่างสมบูรณ์แบบ เนื่องจากการสอดแทรกรายละเอียดทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมถึงที่มาของบางประเพณีและวัฒนธรรมไว้

กิจกรรมการเล่าตยั่วมักจะเริ่มขึ้นเมื่อชาวลัวะนั้นมีเวลาว่างจากช่วงการทำงานเกษตรอาทิ ช่วงหลังจากการฟันไร่ หรือหลังจากการสักไร่ลงเมล็ดพันธุ์ โดยมักจะจัดขึ้นในช่วงเวลากลางคืนด้วยการนั่งล้อมวงกันหน้าเตาไฟและฟังตยั่วจากนักเล่าตยั่ว ในทุกๆหมู่บ้านของลัวะเมื่อนานจะมีนักเล่าตยั่ว หรือ นักเล่านิทาน อยู่ ซึ่งผู้นั้นจะเป็นผู้ที่ขึ้นชื่อว่าเป็นคนที่มีความรู้มาก เก่ง และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นฟังได้อย่างสนุกสนาน ส่วนผู้ฟังที่ไม่ได้เล่าอาจนั่งถักย้อมหรือแหวนไปด้วยก็ได้

ในทางการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบกับนั้น ตยั่ว หรือ นิทานพื้นบ้านลัวะถือได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่มีลักษณะเป็นสากล กล่าวคือ สามารถจำแนกประเภทได้ครบตามหลักสากลของวรรณคดีมุขปาฐะ ดังต่อไปนี้

- 1) นิทานสัตว์ (Animal Tale)
- 2) นิทานอธิบายธรรมชาติและปรากฏการณ์ (Explanatory Tale)

- 3) นิทานปรัมปรา (Myth and Fairy Tale)
- 4) นิทานภาชิต (Didactic Tale)
- 5) นิทานตลก (Joking Tale)
- 6) นิทานกบฏ (Rebel Tale)
- 7) นิทานตำนาน (Legendary Tale)
- 8) นิทานเรื่องเพศ (Sexual Tale)

การเล่าตยิวถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวลัวะ-ปรัยในแง่ของการเป็นแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญซึ่งสามารถบอกเล่าความเป็นมาและแสดงออกถึงโลกทัศน์ของชาวลัวะ-ปรัย ไม่ว่าจะเป็นการสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมออกมาจากเค้าโครงเรื่อง หรือแม้แต่การสะท้อนทัศนคติของผู้เล่าเอง

3. ศิลปกรรมและโบราณคดี

3.1. สถาปัตยกรรมเรือนลัวะ

ด้วยสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านปากำซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่สูง 1120 เมตรจากระดับน้ำทะเล ประกอบกับมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันสลับกับหุบเขาน้อยใหญ่ มีลำน้ำหรือลำห้วยกระจายอยู่โดยรอบและไม่ค่อยมีพื้นที่ราบมากนัก การสร้างบ้านเรือนของชาวลัวะ-ปรัยจึงเป็นไปในลักษณะรูปแบบเฉพาะตัวซึ่งมีการปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมและการดำรงชีวิตบนที่สูง เรือนลัวะถือเป็นการสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นในรูปแบบพอเพียงด้วยวัสดุธรรมชาติที่สามารถหาได้ทั่วไปในพื้นที่ โดยมีลักษณะเฉพาะตัวดังต่อไปนี้

1) มีลักษณะเป็นเรือนยกพื้นสูงบนเสาถอยตัว: เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งอยู่บริเวณสันเขาไหล่เขา หรือที่ลาดชัน การปลูกเรือนจึงจำเป็นต้องยกพื้นสูง ตั้งบนเสาในลักษณะถอยตัว เพื่อการปรับระดับพื้นเรือนให้มีความราบเรียบ

2) ตัวเรือนจะมีชานแดดบริเวณด้านหน้า: หลังคาส่วนด้านหน้าของตัวเรือนจะปกคลุมไม่หมด โดยจะเว้นพื้นที่เป็นช่องไว้ให้ยื่นออกไปจากตัวเรือนเพื่อใช้สำหรับตากสิ่งของหรือเป็นส่วนเอนกประสงค์

3) หลังคามีลักษณะลาดชัน: เนื่องจากสภาพภูมิประเทศในพื้นที่เป็นเทือกเขาสูงและมีป่าไม้มากจึงทำให้ฝนตกชุก การปลูกเรือนจึงต้องมีการสร้างหลังคาให้มีความลาดชันเพื่อการระบายน้ำอย่างรวดเร็ว

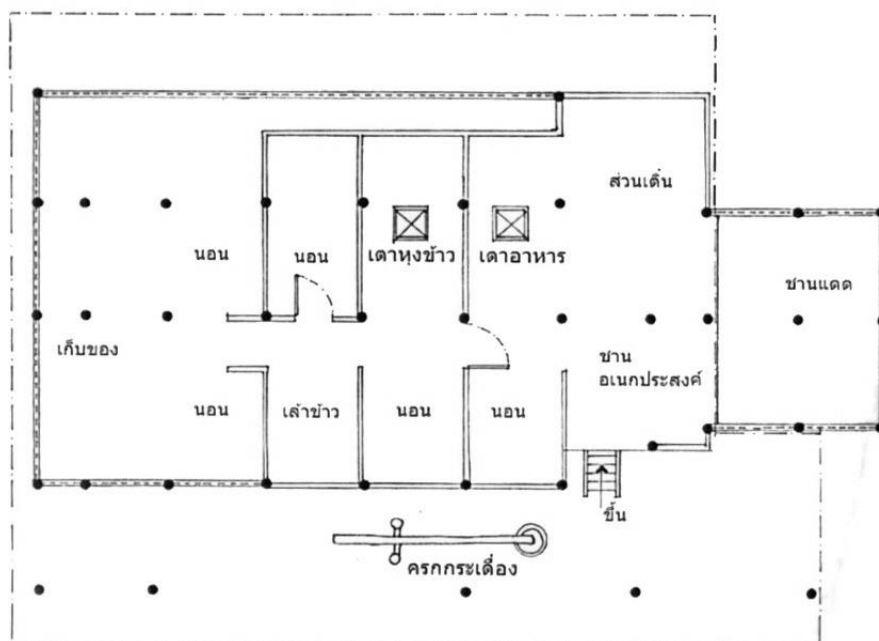
4) ตัวเรือนมีลักษณะเป็นเรือนปริมาตรทึบเห็นแต่หลังคา: เนื่องจากสภาพอากาศที่หนาวเย็น จึงมีการสร้างหลังคาที่คลุมตัวเรือนทั้งหมดเพื่อไม่เปิดช่องให้อากาศเย็นเข้าสู่ตัวเรือน แต่ใน

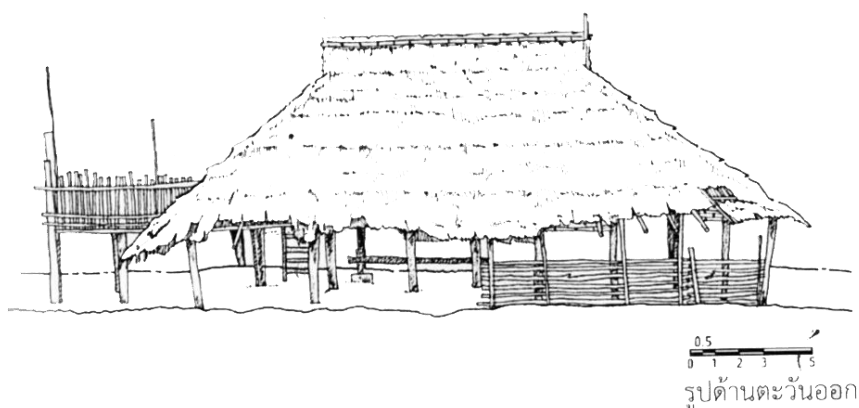
ขณะเดียวกันก็ยังสามารถระบายอากาศได้จากทางวัสดุผนังเรือนซึ่งเป็นไม้ไผ่ขัดตะกั่วซึ่งมีช่องว่างเป็นรูพรุน และตัวหลังคาที่ทำมาจากหญ้าคาซึ่งเป็นวัสดุที่มีรูพรุนเช่นกัน

5) มีเตาไฟอยู่ภายในเรือน: เรือนลัวะจะมีเตาไฟอยู่ภายในเรือนจำนวน 2 เตา ได้แก่ เตาให้ความอบอุ่นซึ่งจะอยู่ในส่วนเอนกประสงค์ และเตาปรุงอาหารหรือเตาข้าวซึ่งจะอยู่ในส่วนบริเวณใกล้ที่เก็บของ หรือเรียกว่า ห้องฮีต จะเป็นห้องที่ห้ามไม่ให้ผู้ที่ถือผีคนละตระกูลเข้ามาในบริเวณนี้

ลักษณะโดยทั่วไปของเรือนลัวะ

ลักษณะภายนอกเรือนจะเห็นเป็นเรือนที่บิที่มองเห็นแต่หลังคา ลักษณะเรือนเป็นแผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยหญ้าคาทรงจั่วปั้นหยาโดยคลุมค่อนข้างต่ำ 3 ด้าน โดยปิดผนังจนมิดพร้อมเสารับชายคา และจะมีด้านหนึ่งคือด้านซ้ายของตัวเรือนที่คลุมต่ำมากจนจรดพื้นดิน ซึ่งเป็นส่วนของทางขึ้นเรือน บันไดเรือนทำด้วยไม้จริงอยู่ใต้ชายคาซึ่งสามารถยกออกได้ บริเวณใต้ชายคาส่วนอื่นๆและใต้ถุนเรือนมักถูกใช้ประโยชน์ในการเก็บกองฟืน แขนวนเล่าไก่ หรือเล่าหมู ส่วนบนเรือนด้านหน้าจะเปิดโล่งเป็นชานแดดซึ่งเว้นพื้นหลังคาไว้ ด้านในตัวเรือนเป็นโถงเอนกประสงค์ ส่วนครัว และเรือนนอนตามลำดับ (เจริญชาติศรี, 2559)

ภาพที่ 3 สถาปัตยกรรมเรือนลัวะ
ที่มา เรือนลัวะเมืองน่าน โดย สรรวดี เจริญชาศรี, 2559

ภาพที่ 4 สถาปัตยกรรมเรือนลัวะ

ที่มา ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สถาปัตยกรรมบ้านปากำ บ่อเกลือ จังหวัดน่าน (Facebook Page), 2566
เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/photo?fbid=791532919641968&set=a.520572343404695>

3.2. สถาปัตยกรรมเรือนพักชั่วคราว: งัวะ

เรือนงัวะคือเรือนพักชั่วคราวภายในไร่ข้าวของชาวลัวะ-ปรัย ซึ่งจะสร้างขึ้นในช่วงก่อนเริ่มฤดูกาลผลิต โดยชาวลัวะจะใช้เรือนนี้ในการพักผ่อนระหว่างวันในช่วงทำการเกษตร และจะรื้อถอนออกหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จสิ้น เรือนงัวะถือเป็นสถาปัตยกรรมที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและทักษะองค์ความรู้ในการปลูกสร้างเรือนที่มีความเรียบง่ายในการปลูกสร้าง เคลื่อนย้าย และรื้อถอน

ภาพที่ 5 เรือนพักชั่วคราว: จั๊วะ

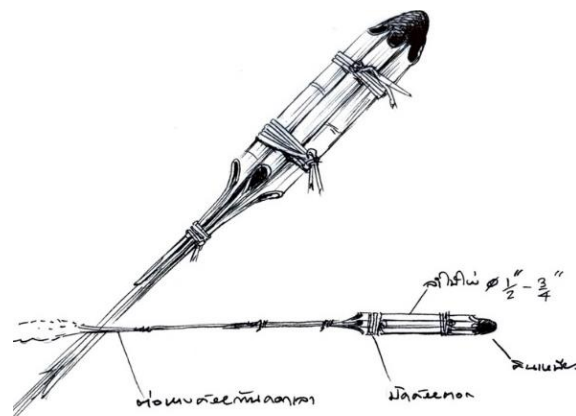
ที่มา ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สถาปัตยกรรมบ้านปากำ บ่อเกลือ จังหวัดน่าน (Facebook Page), 2565

เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/photo/?fbid=336607034488882&set=a.112074456942142>

4. การละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ

4.1. การละเล่นลูกโหวด

การละเล่นลูกโหวดเป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวลัวะ-ปรัย ซึ่งจะเล่นในกันในช่วงพิธีกินดอกแดง หรือประมาณเดือนธันวาคมของทุกปีเท่านั้น การละเล่นลูกโหวดถือเป็นการละเล่นเพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลาย และเป็นการเฉลิมฉลองการเก็บเกี่ยวผลผลิตของชาวลัวะ-ปรัย ลูกโหวดหรือ ดอกโหวด ในภาษาลัวะ มีลักษณะเป็นท่อนไม้ไผ่ขนาดเล็ก ปาดปลายแหลม นำมามัดรวมกันพอกด้วยดินเหนียวที่ส่วนหัว ประดับส่วนหางด้วยดอกเสลา จากนั้นจึงมัดเชือกไว้ที่ส่วนปลาย และจะละเล่นโดยการเหวี่ยงขึ้นฟ้าเพื่อความสนุกสนาน โดยมีกุศโลบายว่าเป็นการเหวี่ยงเอาความโชคร้ายออกไปจากหมู่บ้าน (สุพิพัฒน์มงคล, 2566)

"ดอกโหวด" ขั้วไม้ไผ่ เล่นในวันออกผล

ภาพที่ 6 ลูกโหวด หรือ ดอกโหวด

ที่มา วารสารเมืองโบราณ ปีที่ 49 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2566 โดย สัญชัย สุทธิพัฒน์มงคล, 2566

4.2. การละเล่นตีพิ หรือ คัลเปรี๊ยะ

คัลเปรี๊ยะ คือการเคาะไม้ไผ่ ซึ่งเป็นลักษณะของการละเล่นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งโดยการเคาะอย่างง่ายๆ ของชาวลัวะ ‘เปรี๊ยะ’ หรือที่บางหมู่บ้านเรียกว่า ‘พิ’ คือไม้ไผ่ที่เกิดจากการเลาให้ได้ขนาดลดหลั่นกันไป โดยมีการกำหนดโทนเสียงจากความกว้างยาวและความอ่อนแก่ของเนื้อไม้ โดยในการเลาไม้ให้สามารถเคาะและเกิดโทนเสียงตามที่ต้องการนี้จำเป็นต้องมีผู้ที่ชำนาญและมีประสบการณ์ในการเลือกไม้ ซึ่งก็นับว่าเหลือน้อยเต็มทีในแต่ละหมู่บ้านในปัจจุบัน นอกเหนือจากในพิธีสะโหลด ชาวลัวะมักจะนิยมตีเล่นกันในช่วงเสร็จงานไร่ นับเป็นการผ่อนคลายระหว่างเดินทางกลับบ้าน การตีคัลเปรี๊ยะถือเป็นการผ่อนคลายทางอารมณ์และการแสวงหาความสุขอย่างง่าย ๆ ตามอัตภาพของชาวลัวะ

ภาพที่ 7 การตีพิ หรือ คัลเปรี๊ยะ

ที่มา สำนักพัฒนานวัตกรรมชุมชนจัดการความรู้และสื่อสาร สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2564

เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/91530>

5. ชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ

5.1. ลักษณะการสร้างครอบครัว

ชาวลัวะ-ปรี๊ยะโดยทั่วไปมีลักษณะการสร้างครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยว (Nucleus Family) ซึ่งบางครั้งอาจมีบ้างในลักษณะครอบครัวขยาย กล่าวคือ ครอบครัวเดี่ยวที่ขยายตัวออกเป็นครอบครัวใหญ่ แต่โดยส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะผัวเดียวเมียเดียว (Monogamy) ซึ่งประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูกเท่านั้น โดยมีฝ่ายหญิงเป็นผู้สืบสกุล (Matrilineal) เมื่อมีการแต่งงานเกิดขึ้นฝ่ายชายจะ

เป็นผู้ที่ต้องย้ายเข้าเรือนฝ้ายหญิง ช่วยทางครอบครัวฝ้ายหญิงทำมาหากิน และเปลี่ยนมานับถือผีของตระกูลฝ้ายหญิง ชาวลัวะจะไม่นิยมแต่งงานกับคนนอกกลุ่มชาติพันธุ์ และจะไม่แต่งงานกันในกลุ่มญาติสนิท หรือ ผู้ที่นับถือผีในตระกูลเดียวกัน ที่ซึ่งแม้จะไม่ได้เป็นญาติกันทางสายเลือดแต่ชาวลัวะจะนับว่าผู้นั้นเปรียบเสมือนเป็นญาติพี่น้องของตน

5.2. เครื่องแต่งกายพื้นถิ่น

การแต่งกายของชาวลัวะ-ปรียในปัจจุบันเป็นการแต่งกายด้วยชุดลำลองตามสมัยนิยมทั่วไป จะมีเพียงแต่หม้อฮืด หรือ หม้อประเพณีประจำหมู่บ้านที่ยังคงแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายพื้นถิ่นแบบดั้งเดิม ในอดีต เครื่องแต่งกายประจำเผ่าลัวะนั้นถือว่าเป็นเครื่องแต่งกายที่มีความเรียบง่ายและมีอัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ลัวะดั้งเดิมซึ่งยังไม่ถูกปรุงแต่งจากความเป็นล้านนา ผู้หญิงจะนุ่งซิ่นสีน้ำเงินเข้มลายคาดแดง และสวมเสื้อแขนกระบอกยาว คอกลม สีดำหรือสีน้ำเงินเข้ม ส่วนผู้ชายจะนุ่งผ้าต๋อยหรือโจงกระเบนผ้าฝ้าย สวมเสื้อเชิ้ตสีน้ำเงินเข้มหรือสีดำ ทั้งชายและหญิงจะมีการโพกหัวด้วยผ้าสีแดง ขนาดประมาณ 80*180 เซนติเมตร ซึ่งตรงปลายจะประดับตกแต่งด้วยมัดด้ายหลากสี อาจมีเครื่องประดับเป็นต่างหูและกำไลเงินหากเป็นผู้ที่มีฐานะดี ในขณะที่หม้อฮืดจะแต่งกายด้วยผ้าต๋อยสีเข้มและสวมเสื้อแขนยาวสีดำ

ภาพที่ 8 การแต่งกายพื้นถิ่นลัวะ

ที่มา สัตยชัย สุทธิพัฒน์มงคล, 2563

5.3. อาหารท้องถิ่น

อาหารท้องถิ่นของชาวลัวะ-ปรียส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่ได้จากการเพาะปลูกในพื้นที่และแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งมีการปรุงแต่งน้อย ได้แก่ ข้าวเหนียว ปลา และพืชผัก อาทิ ยอดผักแม้ว ผักทอง พืชตระกูลแตง หน่อไม้ และมะแขว่น โดยนิยมจิ้มกินกับเกลือ พริก และน้ำปูซึ่งนับว่าเป็น

อาหารยอดนิยม โดยจะไม่นิยมกินเนื้อสัตว์เช่นหมูหรือไก่ในโอกาสปกติ แต่มักจะได้กินในช่วงโอกาสพิเศษหรือหลังจากพิธีกรรมการเช่นผีเท่านั้น

ภาพที่ 9 อาหารท้องถิ่นของชาวลัวะ-ปรีย์

ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย, 2567

5.4. วิถีเกษตรกรรม

ดังที่ได้กล่าวในบทข้างต้นว่าวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวลัวะ-ปรีย์นั้น แทบจะทุกครัวเรือนมีอาชีพเป็นเกษตรกร โดยมีการปลูกข้าวไร่เป็นพืชเศรษฐกิจหลักผสมผสานกับพืชผักชนิดอื่นๆ อาทิ พักทอง พักเขี้ยว พริก มะเขือ มะระ น้ำเต้า ถั่ว และข้าวโพด เป็นต้น การใช้พื้นที่ทำการเกษตรของชาวลัวะตั้งแต่ในสมัยก่อนนั้น มักถูกระบุว่าเป็นการทำไร่เลื่อยลอยซึ่งเข้าข่ายการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แต่แท้จริงแล้ว ลักษณะการทำเกษตรของชาวลัวะ-ปรีย์นั้นคือการหมุนไร่ หรือทำการเกษตรในลักษณะหมุนเวียน กล่าวคือ เมื่อชาวลัวะทำการถางพื้นที่หนึ่งเพื่อทำไร่และเก็บเกี่ยวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะปล่อยพื้นที่ผืนนั้นทิ้งไว้ให้ต้นไม้และพืชพรรณขึ้นปกคลุม และหมุนเวียนไปถางพื้นที่อื่นๆเพื่อทำไร่ในปีถัดๆไปแทน จากนั้นในระยะเวลา 5 – 10 ปี ชาวลัวะก็จะกลับมาถางไร่ผืนเดิมเพื่อทำการเกษตรอีกครั้ง หมุนเวียนในลักษณะนี้นานนับสิบปีขึ้นไป การทำเช่นนี้ถือเป็นการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของหน้าดินให้พร้อมทำการเกษตรอีกครั้ง การใช้ประโยชน์จากที่ดินในลักษณะนี้จะทำให้ชาวลัวะสามารถใช้ที่ดินผืนเดิมได้ตลอดไป

การปลูกข้าวไร่ของชาวลัวะ-ปรีย์ในอดีต ส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกเพื่อการยังชีพเท่านั้น เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น ขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้ในกระบวนการการผลิต จึงส่งผลให้มีปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอสำหรับการซื้อขาย จะมีเพียงบางครอบครัวใหญ่ๆเท่านั้นที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้มากพอสำหรับนำไปขาย ในปัจจุบัน ชาวลัวะ-ปรีย์ ณ หมู่บ้านปากำ อำเภอป่าสัก ยังคงมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ได้ต่างจากในอดีตมากนัก การปลูกข้าวไร่ในแต่ละฤดูกาล มีเป้าหมายหลักเพื่อการเก็บไว้ให้พอบริโภคตลอดทั้งปี ส่วนที่เหลือจากนั้นจึงนำมาขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับ

ครอบครัว โดยปฏิทินฤดูกาลทำการเกษตรของชาวlässะ-ปรัยจะสอดคล้องกับพิธีกรรมและความเชื่อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เดือนมกราคม (เดือน4)	เป็นช่วงของการทำพิธีเสี่ยงทายหาพื้นที่ทำไร่ และการถางไร่
เดือนกุมภาพันธ์ (เดือน5)	เป็นช่วงของการเกี่ยวหญ้าคาเพื่อนำไปทำหลังคาเรือน และการปลูกเรือน
เดือนมีนาคม (เดือน6)	เป็นช่วงของการเผาไร่หลังจากที่ถางไร่แล้ว
เดือนเมษายน (เดือน7)	เป็นช่วงของการล้อมรั้วและทำความสะอาดไร่เพื่อเตรียมสั๊กข้าว
เดือนพฤษภาคม (เดือน8)	เป็นช่วงของการสั๊กข้าวไร่ หรือ การหยอดเมล็ดพันธุ์
เดือนมิถุนายน (เดือน9)	เป็นช่วงของประเพณีการปลูกแฮก
เดือนกรกฎาคม (เดือน10)	เป็นช่วงของประเพณีกินข้าวโพน และ รับขวัญข้าวตั้งท้อง
เดือนสิงหาคม (เดือน11)	เป็นช่วงของประเพณีรับขวัญข้าวตั้งท้อง (พิธีสะโหลต)
เดือนกันยายน (เดือน12)	เป็นช่วงของประเพณีกินข้าวดอ
เดือนตุลาคม (เดือนเจียง)	เป็นช่วงของประเพณีกินข้าวเมา (เมื่อข้าวให้ผลผลิต)
เดือนพฤศจิกายน (เดือนยี่)	เป็นช่วงของการลงแขกรดข้าวไร่และการขนข้าวเข้ายุ้ง
เดือนธันวาคม (เดือน3)	เป็นช่วงของการรื้อเรือนงัวะ (เรือนพักชั่วคราวในไร่) และการจัดพิธีกินดอกแดง

ภาพที่ 10 วิธีการเกษตรของชาวlässะ-ปรัย
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย, 2567

5.5. ประเพณีการปลูกเรือน

ประเพณีการปลูกเรือน เป็นวัฒนธรรมการซ่อมแซมหลังคาเรือนและการปลูกเรือนใหม่ของชาวลัวะ-ปรีญ โดยจะทำการในช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคมของทุกปีซึ่งเป็นช่วงที่ชาวลัวะจะว่างเว้นจากการทำการเกษตรเนื่องจากต้องรอทำการสักข้าวในฤดูฝนหรือเดือนพฤษภาคม ในการปลูกหรือซ่อมแซมเรือนในแต่ละปีนั้นจะไม่ใช้การที่ต่างคนต่างปลูกเรือนของตนเอง แต่เป็นการที่ผู้คนที่หมู่บ้านจะมาช่วยกันปลูกเรือนหนึ่งหลังโดยจะมีการตกลงและเรียงลำดับกันว่าในแต่ละปีจะสร้างเรือนไหนบ้าง และปีถัด ๆ ไปเป็นคิวของเรือนไหน เพราะไม่สามารถทำพร้อมกันหลายเรือนได้ในปีเดียว เหตุที่ชาวลัวะ-ปรีญทำการซ่อมแซมเรือนกันจนเป็นประเพณีนี้มาจากการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นที่ราบบนภูเขาสูง จึงจะต้องมีการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้สมบูรณ์เพื่อเตรียมรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้

ภาพที่ 11 การปลูกเรือนของชาวลัวะ-ปรีญ
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย, 2567

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่

หมู่บ้านปากำ ตำบลตงพญา

หมู่บ้านปากำเป็นหมู่บ้านกลางเขา ตั้งอยู่ในตำบลตงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน บริเวณพื้นที่โดยรอบมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน สลับกับหุบเขาน้อยใหญ่ มีลำน้ำหรือลำห้วยกระจายอยู่โดยรอบและไม่ค่อยมีพื้นที่ราบมากนัก การสร้างบ้านเรือนของชาวลัวะ-ปรีญภายในหมู่บ้านปากำจึงเป็นไปในลักษณะเฉพาะตัวซึ่งมีการปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมบนที่สูง หมู่บ้านปากำ

กำลังมีความโดดเด่นในแง่ของการเป็นแหล่งองค์ความรู้ทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญของชาวชาติพันธุ์
ลัวะ-ปรีย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านขุนน้ำจอน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านปางกบ ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านสะว้าเหนือ ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านสะกุ่น ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน (เดชดอนบม, 2567)

จังหวัดน่าน

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 7.58 ล้านไร่ ประกอบด้วย 15 อำเภอ และ 99 ตำบล โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาถึงร้อยละ 87.2 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 2115 เมตร และเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำน่านซึ่งได้ไหลผ่านจังหวัดจากทางทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ซึ่งมีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม โดยพื้นที่ราบของจังหวัดน่านมีเพียงร้อยละ 12.8 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งสามารถจำแนกตามประเภทพื้นที่ได้ดังนี้

- พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 3.22 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.48
- พื้นที่ป่าอนุรักษ์ 2.83 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.34
- พื้นที่สำนักงานปฏิรูปเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) 0.46 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.06
- พื้นที่เอกสารสิทธิ์อื่นๆ 1.07 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.12

ลำดับ	อำเภอ	เนื้อที่ (ตารางกิโลเมตร)	ระยะห่างจากตัวจังหวัด (ก.ม.)
1	อำเภอเมืองน่าน	813.126	0
2	อำเภอแม่จริม	998.152	40
3	อำเภอบ้านหลวง	338.210	46
4	อำเภอนาน้อย	1408.122	60
5	อำเภอปัว	657.363	62
6	อำเภอท่าวังผา	702.204	46
7	อำเภอเวียงสา	1894.893	22
8	อำเภอทุ่งช้าง	760.811	80
9	อำเภอเชียงกลาง	277.115	68
10	อำเภอนาหมื่น	785.608	80
11	อำเภอสันติสุข	416.837	33
12	อำเภอบ่อเกลือ	848.341	87

13	อำเภอสองแคว	544.364	79
14	อำเภอภูเพียง	508.236	6
15	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	518.690	129

อาณาเขต

ทิศเหนือ และ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ประเทศลาว

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดพะเยาและจังหวัดแพร่

จังหวัดน่านมีด่านชายแดนผ่านเข้าออกระหว่างประเทศไทยและประเทศลาวจำนวนหลายแห่ง อาทิ จุดผ่านแดนถาวรสากลห้วยโก๋น-น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จุดผ่อนปรนบ้านใหม่ชายแดน อำเภอสองแคว และจุดผ่อนปรนบ้านห้วยสะเตง อำเภอทุ่งช้าง เป็นต้น

ภาพที่ 12 แผนที่จังหวัดน่าน

ที่มา จีรพงศ์ สงวนใจ เข้าถึงเมื่อ 7 มิถุนายน 2567,

เข้าถึงได้จาก <https://dd15110.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/12/1.gif>

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่ของจังหวัดน่านเป็นภูเขาสูงชันและสลับซับซ้อนซึ่งวางตัวในแนวเหนือใต้ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนทางทิศเหนือและทิศตะวันออกซึ่งเป็นรอยต่อกับประเทศลาว พื้นที่ราบส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณตอนกลางของพื้นที่จังหวัดและบริเวณลุ่มน้ำต่างๆ โดยจังหวัดน่านมีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ แม่น้ำน่าน ซึ่งมีแหล่งกำเนิดมาจากทางตอนเหนือของจังหวัดและไหลลงสู่เขื่อนสิริกิติ์ ในจังหวัดอุตรดิตถ์ นอกจากนี้ยังมีลำน้ำสาขาต่างๆ ได้แก่ ลำน้ำว้า ลำน้ำสา ลำน้ำปัว ลำน้ำยาว และ ลำน้ำแหง เป็นต้น จังหวัดน่านมีอุทยานแห่งชาติที่สำคัญจำนวน 7 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อุทยานแห่งชาติศรีน่าน อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน อุทยานชาตินันทบุรี อุทยานแห่งชาติขุนสถาน และอุทยานแห่งชาติขุนน่าน

สภาพภูมิอากาศ

ด้วยจังหวัดน่านมีสภาพภูมิประเทศโดยรอบเป็นภูเขาสูงชันมาก ทิวเขาวางตัวในแนวเหนือใต้ทำให้บริเวณยอดเขาสามารถรับความกดอากาศสูงที่แผ่มาจากประเทศจีนในฤดูหนาวได้อย่างทั่วถึงและเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันทิวเขาที่วางตัวเหนือใต้ก็ทำให้เสมือนเป็นกำแพงปิดกั้นลมมรสุมทางทิศตะวันออก รวมทั้งยังมีระดับความสูงเฉลี่ยบนยอดเขากับความสูงเฉลี่ยที่ผิวแตกต่างกันมาก และยังมีระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเล จากปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้ ทำให้ในตอนกลางวันมีอุณหภูมิที่ร้อนมากเนื่องจากถูกอิทธิพลของแสงแดดเผา และในตอนกลางคืนจะมีอากาศเย็นเนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมภูเขาพัดลงสู่หุบเขา

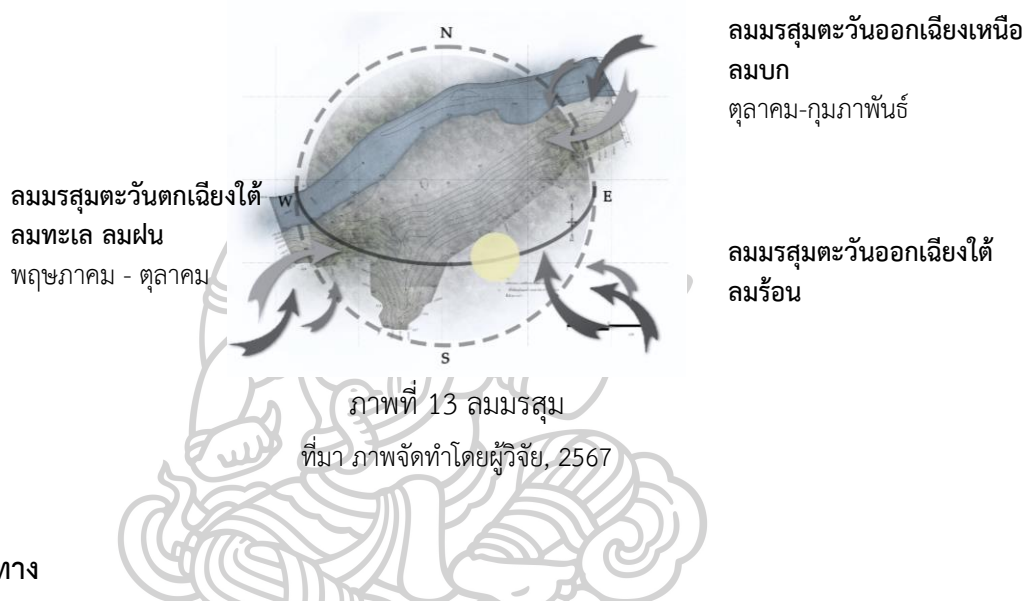
ฤดูกาล

- 1) ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดในรอบปี และอาจมีพายุฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง และลูกเห็บตกได้
- 2) ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่ฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม
- 3) ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดคือเดือนธันวาคม

อุณหภูมิ

อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยทั้งปีของจังหวัดน่านอยู่ที่ 26.3 องศาเซลเซียส ในช่วงฤดูร้อนจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยที่ 33.3 องศาเซลเซียส และจะมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน เคยวัดอุณหภูมิสูงสุดได้ที่ 44.1 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2502

ส่วนในฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นโดยเฉพาะพื้นที่บริเวณเทือกเขาและยอดดอย อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.8 องศาเซลเซียส และมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนธันวาคมและมกราคม เคยวัดอุณหภูมิต่ำสุดได้ที่ 1.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2517

การเดินทาง

- 1) ทางบก เดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคลจากกรุงเทพฯ โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 32 มาจนถึงจังหวัดนครสวรรค์ จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 117 มาจนถึงจังหวัดพิษณุโลก และใช้ทางหลวงหมายเลข 11 โดยผ่านจังหวัดอุตรดิตถ์ และอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ จากเด่นชัยใช้ทางหลวงหมายเลข 101 ผ่านจังหวัดแพร่ไปจนถึงตัวจังหวัดน่าน รวมระยะทางประมาณ 668 กิโลเมตร
- 2) ทางรถไฟ จังหวัดน่านไม่มีเส้นทางรถไฟผ่าน แต่สามารถเดินทางมาลงที่สถานีรถไฟเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ แล้วเดินทางต่อด้วยถนน ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 มายังตัวจังหวัด
- 3) ทางอากาศ จังหวัดน่านมีท่าอากาศยานน่านนคร ซึ่งเป็นสนามบินพาณิชย์ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของตัวเมืองน่าน ห่างออกไปประมาณ 3 กิโลเมตร

ส่วนที่ 2

แนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

ความหมายและทฤษฎี

แหล่งเรียนรู้ หรือ ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการศึกษาในระบบหรือการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว โดยคุณลักษณะหลักของแหล่งเรียนรู้คือการเป็น ‘ห้องเรียนธรรมชาติ’ กล่าวคือ ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้จากสภาพจริงและเกิดการปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ทั้งนี้เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อมในทางหนึ่ง ซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นอาจเป็นรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ โบราณสถาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสถานที่ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อาทิ ห้วย หนอง คลอง บึง น้ำตก ภูเขา หรือ อุทยานป่าไม้ เป็นต้น

แหล่งเรียนรู้ชุมชน หรือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

แหล่งเรียนรู้ชุมชน (Community Resources) อาจมีชื่อเรียกได้แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งความรู้ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แหล่งวิทยากรชุมชน หรือ แหล่งทรัพยากรชุมชน แต่ความหมายของสถานที่ซึ่งกล่าวมาทั้งหมดนั้นก็ล้วนมีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ การเป็นสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งขององค์ความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาของชุมชนหนึ่งๆ กล่าวคือ เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น ตัวบุคคล รูปแบบสังคม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้

โดยแหล่งเรียนรู้ชุมชน มีลักษณะความสำคัญ อ้างอิงจาก อนงค์ วิชาลัย (2552) ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งรวมไว้ซึ่งองค์ความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆ
- 2) เป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อผู้เรียนรู้ซึ่งไม่จำกัดเพศและวัย
- 3) เป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมจริง อาทิ แหล่งธรรมชาติ หรือ โบราณสถาน
- 4) เป็นแหล่งที่ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 5) เป็นแหล่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และตอบสนองความสนใจของผู้เรียนรู้
- 6) เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนเกิดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน
- 7) เป็นแหล่งปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติ

ประเภทของแหล่งเรียนรู้ชุมชน

แหล่งเรียนรู้ชุมชน สามารถแบ่งประเภทได้แตกต่างกันไปตามกฎเกณฑ์หรือแนวคิดที่แต่ละบุคคลหรือหน่วยงานยึดถือ อ้างอิงจากแนวคิดของประจักษ์ บุญอารีย์ (2544) แหล่งเรียนรู้ชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 9 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ คือ แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมในธรรมชาติ เช่น พื้นที่ป่าชุมชน แหล่งน้ำ น้ำตก ภูเขา ทะเล เป็นต้น โดยเป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆในธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น ดิน หินชนิดต่างๆ นก สัตว์ป่า แมลง พรรณพืช แหล่งแร่ธาตุ สภาพภูมิอากาศ และสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น

2. แหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้น คือ แหล่งองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นโดยฝีมือของมนุษย์ ทั้งจากองค์กรภาครัฐและเอกชน ได้แก่

2.1. หอสมุดประชาชนและหอสมุดเอกชน ทั้งในและนอกสถานศึกษาและองค์กรเอกชน หรือส่วนบุคคล

2.2. สถาบันการเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์เมือง พิพิธภัณฑ์ปลา สวนสัตว์ สวนหิน สวนรุกขชาติ หรือศูนย์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2.3. แหล่งประวัติศาสตร์และแหล่งโบราณคดี

2.4. สถานที่ราชการ ซึ่งต้องถือว่าเป็นสถานที่ของประชาชนที่สามารถเรียนรู้ เข้าใจ และตรวจสอบได้

2.5. สถานประกอบการเอกชน ซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามปฏิญญา “All of Education”

2.6. สถานที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ อนุสาวรีย์ วนอุทยาน และ ค่ายลูกเสือ เป็นต้น

2.7. สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ หรือ สถานที่ซึ่งสร้างขึ้นเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนในแต่ละชุมชน อาทิ ศาลเจ้า หรือ ศาลหลักเมือง

3. สถานที่สำคัญทางศาสนา เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทย ได้แก่ วัดวาอารามของศาสนาพุทธ โบสถ์คริสต์ หรือมัสยิดอิสลาม เป็นต้น

4. แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สถานที่ซึ่งมีผลงานอันเกิดจากภูมิปัญญาบุคคล อาทิ แหล่งหัตถกรรมชุมชน หรือแหล่งผลิตงานฝีมือหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น

5. แหล่งวิถีชีวิตและประเพณีท้องถิ่น คือ สถานที่ซึ่งมีกิจกรรมการเล่น ประเพณี และวัฒนธรรมให้สังคมได้เรียนรู้และปฏิบัติ ได้แก่ ชุมชนต่างๆซึ่งมีวัฒนธรรมประเพณีของตน

6. แหล่งวัตถุหรือเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่น คือ สถานที่ซึ่งมีเครื่องมือ เครื่องใช้อันเป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาของบุคคล
7. แหล่งท่องเที่ยวรวมถึงนักท่องเที่ยว ถือเป็นสถานที่ซึ่งสามารถเรียนรู้และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับผู้คนต่างถิ่นได้ โดยเฉพาะด้านภาษาและวัฒนธรรม
8. แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อสารมวลชน และการโทรคมนาคม
9. แหล่งเรียนรู้ประเภทโรงเรียนและสถาบันการศึกษา

และอ้างอิงจากสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2547) ได้มีการแบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ 2 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 จัดตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ คือแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมในธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ลำธาร ทะเล ทราย หิน ดิน ทราย เป็นต้น
2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น คือสถานที่ซึ่งมนุษย์สร้างขึ้นไว้เพื่อเป็นแหล่งองค์ความรู้ เก็บรักษา และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นต่างๆ อาทิ พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ และโบราณสถาน เป็นต้น
3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล บุคคลนับเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทรงคุณค่าที่สุดซึ่งสามารถถ่ายทอดทั้งองค์ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม

แบบที่ 2 จัดตามลักษณะที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ได้แก่ ครู-อาจารย์ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียน
2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งครอบคลุมทั้งสถานที่และตัวบุคคล อาทิ แหล่งธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น (เพชรภรณ์, 2560)

องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้

ในการที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ขึ้นนั้นจำเป็นต้องมีปัจจัยและองค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนรู้ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ชุดข้อมูลหรือชุดองค์ความรู้ หมายถึง ข้อมูลสารสนเทศหรือเรื่องราวที่ได้ผ่านการจัดสรรและเรียบเรียงอย่างเป็นระบบและเป็นหมวดหมู่ พร้อมให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้น โดยชุดองค์ความรู้จะประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ประเภทคือ

- 1.1. Explicit Knowledges คือ องค์ความรู้ที่ชัดแจ้ง หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยหลักเหตุและผล จนเกิดเป็นข้อมูลประเภทข้อเท็จจริงหรือหลักการทั่วไปที่สามารถถ่ายทอดได้ด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี หรือคู่มือต่างๆ นอกเหนือจากนี้อาจอยู่ในรูปแบบของภาพถ่ายหรือวิดีโอ
- 1.2. Tacit Knowledges คือ องค์ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน กล่าวคือ องค์ความรู้ที่มากในรูปแบบของประสบการณ์ ทักษะ ทศนคติ หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคล ซึ่งจะถ่ายทอดจากบุคคลสู่บุคคลด้วยวิธีการบอกเล่าเรื่องราวหรือการบรรยาย
2. ผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถ่ายทอด หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้บอกเล่าหรือถ่ายทอดข้อมูลให้แก่ผู้เรียนรู้ โดยผู้ถ่ายทอดจำเป็นจะต้องมีความเชี่ยวชาญเพื่อผู้เรียนรู้จะสามารถเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และเกิดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพ
3. กระบวนการออกแบบ หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีการในการออกแบบหรือจัดสรรกระบวนการเรียนรู้ภายในแหล่งรู้ให้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นเป็นหมวดหมู่และมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการออกแบบรูปแบบการเผยแพร่หรือการนำเสนอข้อมูลให้มีความสวยงามและดึงดูดความสนใจ
4. กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบของกระบวนการลงมือทำหรือการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการได้รับประสบการณ์
5. สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สื่อในรูปแบบต่างๆที่ใช้สำหรับเผยแพร่หรือนำเสนอข้อมูลให้มีความน่าสนใจ มากกว่าการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว อาทิ ป้ายข้อมูล โมเดลจำลอง สื่อวีดิทัศน์ สื่อ interactive Multimedia อุปกรณ์สาธิต และวัตถุจริงซึ่งใช้สำหรับการจัดแสดง
6. สถานที่ องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของแหล่งรู้คือสถานที่ซึ่งใช้ในการเผยแพร่องค์ความรู้ ซึ่งอาจเป็นสถานที่จริงหรือการสร้างบรรยากาศจำลองขึ้นมา
7. การบริหารจัดการ หมายถึง ระบบการบริหารจัดการเพื่อให้แหล่งรู้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ อาทิ แผนการปฏิบัติงาน แผนการขับเคลื่อนโครงการ การจัดการงบประมาณและแหล่งที่มาของรายได้ เป็นต้น (ผูกฤ์, 2563)

ภาพที่ 14 องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย, 2567

ส่วนที่ 3

แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปะและการออกแบบ

แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปะ

ความหมายของศิลปะ

ศิลปะ (Art) หมายถึง ผลผลิตซึ่งเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกมาในรูปแบบต่างๆซึ่งเรียกว่า ผลงาน (Artwork) หรืออาจหมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ประสบการณ์ หรือการเห็นแจ้ง โดยมีเป้าหมายเพื่อสุนทรียภาพหรือคุณค่าทางความงาม และอารมณ์สะเทือนใจ คำว่า ศิลปะ ได้ถูกให้ความหมายไว้โดยนักปราชญ์และผู้คนมากมายในหลายยุคหลายสมัยทั้งโดยกว้างและโดยแคบ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี (Corrado Feroci) บุคคลสำคัญผู้วางรากฐานให้กับการศึกษาศิลปะในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า ศิลปะ คือ งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ที่ต้องใช้ความพยายามด้วยความคิดและมือ ซึ่งเป็นความหมายที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในเอกสารและตำราของประเทศไทย

ประเภทของศิลปะ

อ้างอิงจากชูลูด นิมเสมอ (2539) ประเภทของศิลปะสามารถจำแนกตามแนวทางได้ 3 แนวทาง คือการแบ่งตามจุดมุ่งหมายของการสร้าง แบ่งตามลักษณะการแสดงออก และแบ่งตามลักษณะการรับสัมผัส โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการสร้าง

1.1. วิจิตรศิลป์ (Fine Arts)

วิจิตรศิลป์ หมายถึง งานศิลปะที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ด้านสุนทรียภาพหรือการชื่นชมคุณค่าทางความงามและสติปัญญาเป็นหลัก ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ดนตรี ศิลปะการแสดง และกวีนิพนธ์

1.2. ประยุกต์ศิลป์ (Applied Arts)

ประยุกต์ศิลป์ หมายถึง งานศิลปะที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการชื่นชมความงาม กล่าวคือ เป็นงานศิลปะที่ตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยของมนุษย์ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.2.1. พาณิชยศิลป์ (Commercial Art) คืองานศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนธุรกิจ และการบริการเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ได้แก่ การออกแบบเครื่องหมายการค้า (Logo) สื่อสิ่งพิมพ์ โฆษณา หรือฉลากสินค้า เป็นต้น

1.2.2. มัณฑนศิลป์ (Decorative Art) คืองานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ ตกแต่งโดยมีเป้าหมายเพื่อความสวยงามควบคู่กับความเหมาะสมของบริบทแวดล้อมและเพื่อตอบสนองความต้องการและประโยชน์ใช้สอยของมนุษย์ ได้แก่ การออกแบบตกแต่งภายในบ้านหรืออาคาร การออกแบบตกแต่งภายนอก เช่น สวนหรือนิทรรศการ และการจัดตกแต่งหน้าร้านค้า (Visual Merchandise) เป็นต้น

1.2.3. อุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial Art) คือการสร้างสรรค์และออกแบบผลงานศิลปะในรูปแบบของสิ่งก่อสร้างที่สามารถอยู่อาศัยได้และแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นในช่วงเวลานั้นๆ ได้แก่ อาคาร บ้านเรือน สถาปัตยกรรม เจดีย์ และอนุสาวรีย์ เป็นต้น

1.2.4. การออกแบบ (Design) การออกแบบคือการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นผลงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ใช้สอยควบคู่ไปกับคุณค่าทางความงาม ได้แก่ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบเครื่องประดับ และการออกแบบทางวิศวกรรม เป็นต้น

2. แบ่งตามลักษณะการแสดงออก

2.1. สถาปัตยกรรม (Architecture)

สถาปัตยกรรม หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกมาในรูปแบบของสิ่งก่อสร้าง อาคาร บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย การวางผังเมือง และการออกแบบตกแต่งภายในและภายนอกอาคาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ใช้สอยทางด้านการอยู่อาศัยเป็นหลัก นอกเหนือจากนี้ยังเป็นเครื่องแสดงออกถึงอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย ทั้งยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจหรือศูนย์รวมจิตใจของมนุษย์ เช่น วัด หรือ โบสถ์ เป็นต้น

2.2. ประติมากรรม (Sculpture)

ประติมากรรม หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกมาในรูปแบบของรูปทรง 3 มิติซึ่งมีปริมาตรและน้ำหนัก โดยสามารถสร้างขึ้นได้ด้วย 4 วิธีการ ได้แก่ การปั้น การแกะสลัก การหล่อ และการประกอบขึ้นรูป ประติมากรรมเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อสุนทรียภาพหรือการชื่นชมความงามเป็นหลัก โดยเป็นการแสดงออกถึงความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความเชื่อ และการสร้างเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์

2.3. จิตรกรรม (Painting)

จิตรกรรม หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกมาในรูปแบบของการวาด การเขียน(การระบายสี) และการจัดองค์ประกอบขึ้นมาในรูปแบบ 2 มิติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการชื่นชมคุณค่าทางความงามเป็นหลัก

2.4. วรรณกรรม (Literature)

วรรณกรรม หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงความคิดและจินตนาการ ด้วยการใช้ภาษาโดยผ่านการเรียบเรียงเพื่อสื่อสารเป็นเรื่องราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการชื่นชมความงาม (วรรณศิลป์) ประเภทของวรรณกรรมครอบคลุมถึงประวัติศาสตร์ ตำนาน นิทาน เรื่องเล่า(มุขปาฐะ) เรื่องตลก เรื่องสั้น นวนิยาย บทเพลง และ คำคม เป็นต้น

2.5. ดนตรีและนาฏกรรม (Music and Drama)

ดนตรี หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกมาในรูปแบบของเสียง ผ่านการขับร้องหรือเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ และนาฏกรรมหรือนาฏศิลป์ หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกมาในรูปแบบของการแสดงท่าทางของมนุษย์ หรือการเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่างๆอย่างประณีต ดนตรีและนาฏกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อการแสดงออกเพื่อให้เกิดการชื่นชมทางความงามและการสร้างความจรรโลงใจ ทั้งยังเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญทางด้านจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์

3. แบ่งตามลักษณะการรับสัมผัส

3.1. ทัศนศิลป์ (Visual Arts) หมายถึง รูปแบบของศิลปะที่สามารถรับรู้ได้ด้วยตา สามารถสัมผัสได้ด้วยการมองเห็น ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และ หัตถกรรม เป็นต้น

3.2. โสตศิลป์ (Aural and Audio Arts) หมายถึง รูปแบบของศิลปะที่สามารถรับรู้ได้ด้วยการอ่านและการฟัง ได้แก่ ดนตรี และ วรรณกรรม เป็นต้น

3.3. โสตทัศนศิลป์ (Mixed Arts) หมายถึง รูปแบบของศิลปะที่สามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็นพร้อมกับการได้ยิน ได้แก่ นาฏกรรม ภาพยนตร์ และศิลปะการแสดงแขนงต่างๆ

สุนทรียภาพ

สุนทรียภาพ (Aesthetics) หรือ ทฤษฎีความงาม หมายถึง ความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะที่แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจและรู้สึกได้ หรือเป็นความรู้สึกและความเข้าใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ ในความหมายทั่วไปคำว่าสุนทรียภาพมักจะใช้ร่วมกับคำว่า ความสวยงาม (beauty) แม้ว่าความสวยงามจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพ แต่สุนทรียภาพนั้นมีความหมายที่กว้างและครอบคลุมมากกว่า กล่าวคือนักสุนทรียศาสตร์มีความเห็นว่าสุนทรียภาพ

อาจจะไม่ใช่ความสวยงามเพียงอย่างเดียว ความเศร้าโศก (tragic) ความน่าเกลียด (ugly) ความขบขัน (comic) และความน่าพิศวง (sublime) ก็ทำให้เกิดอารมณ์สุนทรีย์ได้เช่นเดียวกัน (ฐานิศวรรค์ เจริญพงศ์, 2543: 58) รวมไปถึงลักษณะของอารมณ์หรือความรู้สึกน่าสนใจ (interested) ความไม่น่าสนใจ (disinterested) ความเพลิดเพลินใจ (pleasure) กินใจ (empathy) ลืมตัว (attention span) (ทวีเกียรติ ไชยงยศ, 2538: 3)

ทฤษฎีความงามในทัศนะของนักปรัชญา

1) ทฤษฎีความงามในทัศนะของเพลโต (427 - 347 B.C.)

ในทัศนะของเพลโต ความงามนั้นเป็นสิ่งที่เกิดจากภววิสัยแห่งความรัก ความงามที่แท้จริงมีอยู่ในโลกของมโนคติที่มีจิตเป็นตัวกำหนดเท่านั้น ความงามในโลกของมโนคติเป็นอิสระและอยู่นอกเหนือโลกของประสบการณ์ทางผัสสะ ความงามที่แท้จริงอยู่เหนือกาลเวลา ไม่เปลี่ยนแปลง และสมบูรณ์แบบในตัวเอง

2) ทฤษฎีความงามในทัศนะของอริสโตเติล (384 - 322 B.C.)

ในทัศนะของอริสโตเติล ความงามเป็นสิ่งที่เกิดจากความประสานกลมกลืนในทัศนธาตุ การมีลีลาและจังหวะที่เหมาะสม ความสัมพันธ์ในระเบียบ ขนาด และสัดส่วน เพราะสัดส่วนที่งดงามย่อมทำให้เกิดความผ่อนคลายของประสาทและอวัยวะต่างๆ

แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

การออกแบบทางสถาปัตยกรรม หมายถึง ศิลปะหรือการออกแบบที่แสดงออกมาในลักษณะรูปแบบของสิ่งก่อสร้าง อาคาร บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย การวางผังเมือง และการออกแบบตกแต่งภายในและภายนอกอาคาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ใช้สอยทางด้านที่อยู่อาศัยเป็นหลัก นอกเหนือจากนี้ยังเป็นเครื่องแสดงออกถึงอัตลักษณ์และความเจริญรุ่งเรืองของศิลปวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย สถาปัตยกรรมว่าด้วยการจัดสรรพื้นที่ว่างให้เกิดเป็นพื้นที่ที่ประโยชน์ใช้สอยเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ

สถาปัตยกรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) สถาปัตยกรรมแบบเปิด (Open Architecture) คือสิ่งก่อสร้างที่เอื้ออำนวยต่อการพักอาศัยของมนุษย์ กล่าวคือ การมีแสงสว่างที่เพียงพอและการระบายอากาศที่มีประสิทธิภาพ เป็นสถานที่ซึ่งผู้คนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น อาคารบ้านเรือน โรงแรม โบสถ์ หรือ วิหาร เป็นต้น

2) สถาปัตยกรรมแบบปิด (Closing Architecture) คือสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ทางด้านจิตใจและความเชื่อ กล่าวคือ การเป็นสถานที่ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ที่ไม่ต้องการให้คนเข้าไปอยู่อาศัย เช่น สุสาน อนุสาวรีย์ สถูป และเจดีย์ เป็นต้น

ภูมิสถาปัตยกรรม

ภูมิสถาปัตยกรรม (Landscape Architecture) หมายถึง ศิลปะแขนงหนึ่งที่ว่าด้วยการวางแผน ออกแบบ และบริหารจัดการพื้นที่ที่ประโยชน์ใช้สอยภายนอกอาคารเป็นหลัก และอาจมีภายในอาคารบางส่วนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ กล่าวคือ เป็นการจัดสรรทรัพยากรทางกายภาพที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมและความต้องการ ทั้งยังต้องมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางธรรมชาติที่มีอยู่เดิม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวทั้งต่อมนุษย์และต่อธรรมชาติเอง งานภูมิสถาปัตยกรรมครอบคลุมตั้งแต่การออกแบบพื้นที่สวน สวนสาธารณะ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ไปจนถึงอุทยานและการวางผังเมืองเพื่อการจัดการพื้นที่ทางธรรมชาติขนาดใหญ่ รวมไปถึงการปรับปรุงและฟื้นฟูภูมิทัศน์ที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น เช่น การพัฒนาพื้นที่เหมืองแร่เก่าหรือการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งและเกาะ เป็นต้น

สถาปัตยกรรมโครงสร้าง

สถาปัตยกรรมโครงสร้าง (Structural Architecture) หรือ สถาปัตยกรรมอาคาร (สถาปัตยกรรมหลัก) หมายถึง ศิลปะที่ว่าด้วยการออกแบบโครงสร้างของอาคารบ้านเรือนต่างๆ ซึ่งต้องมีหลักการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ และวิศวกรรมศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง งานสถาปัตยกรรมโครงสร้างมีความครอบคลุมตั้งแต่งานโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็น ฐานราก เสา คาน พื้น หรือโครงหลังคา ไปจนถึงงานสถาปัตยกรรม เช่น งานพื้น งานผนัง งานกระຈก/อลูมิเนียม หรืองานสี และงานระบบต่างๆ เช่น ไฟฟ้าและแสงสว่าง ระบบประปา ระบบอค์คิภัย และการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

สถาปัตยกรรมภายใน

สถาปัตยกรรมภายใน (Interior Architecture) หรือ มัณฑนศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่ว่าด้วยการออกแบบและตกแต่งภายในอาคารสถานที่ซึ่งครอบคลุมด้านการจัดสรรพื้นที่ที่ประโยชน์ใช้สอยภายในอาคารเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการใช้งาน (function) ไปจนถึงการใช้ศิลปะในการประดับตกแต่งเพื่อความสวยงามในการที่จะตอบสนองความต้องการทางด้านสุนทรียภาพของมนุษย์

งานสถาปัตยกรรมภายในเป็นศาสตร์ที่ต้องคำนึงถึงขนาดพื้นที่และระยะซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของมนุษย์ (human scale) ไปจนถึงการเลือกใช้วัสดุต่างๆที่สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย สายตา อารมณ์ ความรู้สึก และการสัมผัสของมนุษย์

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular Architecture) หมายถึง ศิลปะที่อยู่ในรูปแบบของอาคารบ้านเรือนซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหนึ่งๆ ที่สร้างขึ้นด้วยภูมิปัญญาของบุคคลในท้องถิ่นนั้นๆ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นถือเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนสภาพสังคม อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของพื้นที่พื้นที่หนึ่งได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสามารถสะท้อนทักษะและความเชี่ยวชาญของผู้คนในยุคสมัยหนึ่งในการที่จะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ รวมไปถึงการสอดแทรกความงามหรือสุนทรียศาสตร์เข้าไปในงานสถาปัตยกรรม กล่าวคือ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นคือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่สามารถศึกษา สืบสาน และนำมาต่อยอดโดยการประยุกต์เข้ากับงานสถาปัตยกรรมในปัจจุบันได้

การศึกษาวัสดุเพื่อการออกแบบ

การศึกษาวัสดุเพื่อการออกแบบ (Material in Design) คือ การศึกษาคุณสมบัติของวัสดุชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นไม้ หิน พลาสติก โลหะ เหล็ก เซรามิก พอลิเมอร์ หรือ วัสดุผสม ตั้งแต่กระบวนการผลิต ไปจนถึงคุณสมบัติเชิงกล การเปลี่ยนรูปหรือการเสียรูปของวัสดุ การประมาณค่า และการประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดการเลือกใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม โดยในการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับลักษณะของงานนั้นมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) เงื่อนไขการใช้งานของวัสดุ ไม่ว่าจะเป็นคุณสมบัติและสภาพแวดล้อมการใช้งาน เนื่องจากไม่มีวัสดุชนิดไหนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามความต้องการและสามารถใช้งานได้ในทุกสภาพแวดล้อม จึงจำเป็นต้องมีการนำวัสดุอื่นมาเสริมเพื่อให้วัสดุชิ้นนั้นมีคุณสมบัติครบถ้วนตามความต้องการ เช่น เหล็กมีความแข็งแรงแต่สามารถเกิดสนิมได้ง่าย จึงต้องทาสีเคลือบผิวเหล็กเพื่อกันสนิม เป็นต้น

2) อายุการใช้งานของวัสดุ การศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติและการประมาณอายุการใช้งานของวัสดุเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกใช้วัสดุ เนื่องจากการประมาณอายุการใช้งานจะทำให้เราสามารถกำหนดงบประมาณ การการันตีสินค้า และวางแผนระยะเวลาในการซ่อมบำรุงได้

3) ด้านเศรษฐศาสตร์ ‘เศรษฐศาสตร์’ หรือ ‘ราคา’ เป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดเงื่อนไขการใช้งานและอายุการใช้งานของวัสดุ กล่าวคือ การมีงบประมาณจำกัดในการก่อสร้างทำให้

เราจำเป็นต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและอายุการใช้งาน อาทิ การเลือกใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติลดลงหรืออายุการใช้งานน้อยกว่าเพื่อควบคุมงบประมาณ เป็นต้น (ยีนยงชัยวัฒน์, 2564)

แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบแบรนด์

แบรนด์ หรือ ตราสินค้า

แบรนด์ (Brand) หรือ ตราสินค้า หมายถึง ภาพลักษณ์หรือแนวความคิดของสินค้าและบริการซึ่งสร้างขึ้นจากความต้องการหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นด้านแนวความคิด รสนิยม หรือคุณค่าในเชิงศิลปะ แบรนด์อาจแสดงออกได้ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม โดยมีเป้าหมายหลักคือการสื่อสารและการสร้างการรับรู้ หรือเพื่อสร้างการจดจำให้กับผู้บริโภคว่าแบรนด์ของตนมีความแตกต่างจากคู่แข่งอย่างไร

อ้างอิงจาก วิทวัส ชัยปาณี แบรนด์หรือตราสินค้านั้นองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1) Attributes คือ การที่ผู้บริโภคสามารถจดจำแบรนด์หนึ่งๆ ได้ด้วยชื่อ สี สัน สัญลักษณ์ หรือรูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

2) Benefits คือ การที่ผู้บริโภคสามารถรับรู้ได้ถึงคุณภาพหรือคุณประโยชน์ซึ่งเป็นรูปธรรมของสินค้า เช่น ความแข็งแรงทนทานของวัสดุ หรือ รสชาติที่อร่อยของอาหาร เป็นต้น

3) Values คือ การที่ผู้บริโภคสามารถสัมผัสได้ถึงคุณค่าที่จับต้องไม่ได้โดยตรง (นามธรรม) ของแบรนด์หรือสินค้า เช่น ความรู้สึกมั่นใจ ความรู้สึกผูกพัน และความรู้สึกคุ้นเคย เป็นต้น

4) Personality คือ การที่แบรนด์สามารถสะท้อนบุคลิกภาพหรือตัวตนของผู้บริโภคได้ เช่น ผู้บริโภคจะดูเป็นคนมีรสนิยมในสายตาของผู้อื่นเมื่อใช้สินค้าแบรนด์นี้ เป็นต้น

แบรนด์หรือตราสินค้านั้นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการสร้างแบรนด์เกิดขึ้น โดยการสร้างแบรนด์ (Branding) หมายถึง การสร้างภาพลักษณ์ เรื่องราว หรือแนวความคิดของสินค้าและบริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารเป้าหมาย การสร้างความแตกต่าง และการสร้างคุณค่า (Brand Values) ให้กับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของแบรนด์นั้น ๆ โดยในการสร้างแบรนด์จะไม่ใช้เพียงแค่การออกแบบตราสัญลักษณ์เท่านั้น แต่จะครอบคลุมถึงการทำความเข้าใจจุดสัมผัสของลูกค้า (Customer Touchpoint) รวมถึงจุดสัมผัสของแบรนด์ (Brand Touchpoint) เนื่องจากเป้าหมายของการสร้างแบรนด์คือการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้าจนทำให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกเชื่อใจและความภักดีต่อแบรนด์ (Brand Loyalty)

การตลาด และ เครื่องมือทางการตลาด

ในการสร้างแบรนด์นั้นจะมาควบคู่กับการทำการตลาดเสมอ ซึ่งการตลาด (Marketing) สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือรูปแบบออนไลน์ (Digital Marketing) และรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Marketing) โดยความแตกต่างของสร้างแบรนด์และการทำการตลาด คือ การสร้างแบรนด์นั้นจะเน้นสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าหรือผู้บริโภคโดยการส่งมอบคุณลักษณะ คุณค่า คุณประโยชน์ หรือวัฒนธรรมบางประการที่มีความแตกต่างจากแบรนด์อื่นๆ ส่วนการทำการตลาดจะเป็นการหาช่องทางหรือแนวทางในการสื่อสารคุณค่าหรือคุณลักษณะดังกล่าวออกไปสู่ผู้บริโภค ด้วยการใช้เครื่องมือทางการตลาดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการโปรโมท การโฆษณา การจ้าง Influencer การใช้ Online Platform หรือการสร้างสิทธิพิเศษเพื่อการส่งเสริมการขาย

อัตลักษณ์องค์กร

อัตลักษณ์องค์กร (Corporate Identity) หมายถึง การสร้างภาพลักษณ์ การสร้างตัวตน หรือลักษณะเฉพาะของแบรนด์ให้ปรากฏแก่สายตาผู้บริโภคเพื่อสร้างภาพจำให้ผู้บริโภคเกิดการจดจำแบรนด์หรือความเป็นองค์กรได้

โดยการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรมีความสำคัญ ดังนี้

1) เป็นการส่งเสริมการรับรู้หรือเป็นช่องทางในการสื่อสารข้อตกลงและกฎเกณฑ์ของคนในสังคมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการออกแบบเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์หรือข้อตกลงที่มีความละเอียดอ่อน อาทิ สัญลักษณ์ทางด้านศาสนา ลัทธิ หรือเครื่องหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้นจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับอำนาจทางการมองของมนุษย์ (Visual Perception)

2) เป็นการแสดงถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ซึ่งสามารถสร้างอัตลักษณ์ ความน่าสนใจ ความดึงดูดใจ ความเข้าใจ และทำให้เกิดการคล้อยตามได้

3) เป็นการแสดงถึงทักษะทางศิลปะการออกแบบและทักษะทางด้านจิตวิทยาของมนุษย์

4) เป็นการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรหรือธุรกิจการค้า

บทที่ 3

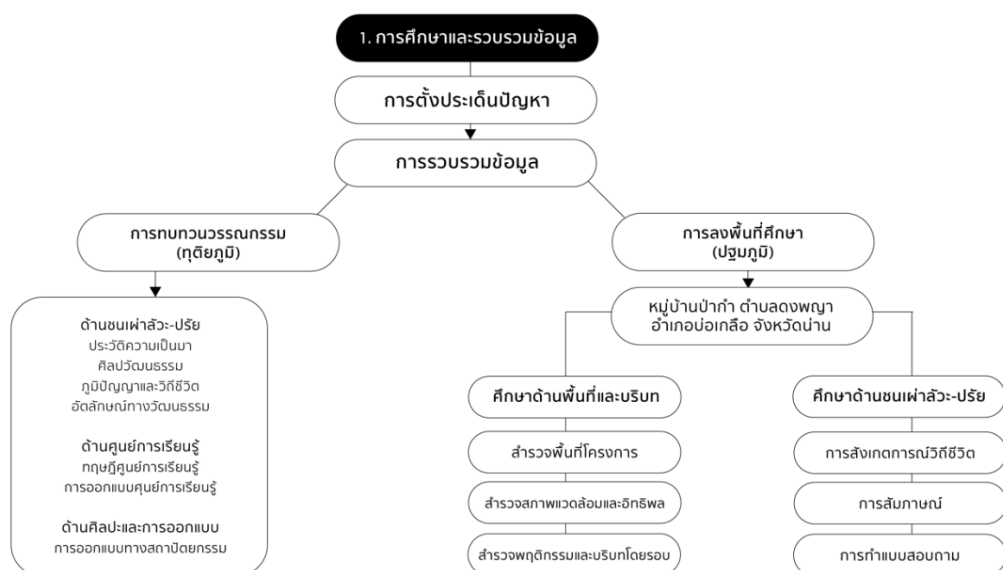
วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ เพื่อนำมาซึ่งองค์ความรู้ในการออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูล
 - 1.1. การตั้งประเด็นปัญหา
 - 1.2. การรวบรวมข้อมูล
 - 1.2.1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ
 - 1.2.2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ
 - 1.3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. การเชื่อมโยงสู่กระบวนการออกแบบ
4. การดำเนินการออกแบบ
5. การนำเสนอและการประเมินผลการออกแบบ

1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูล

1.1. การตั้งประเด็นปัญหา

ชนเผ่าลัวะ-ปรีย บ้านปากำ อำเภอป่าสัก จังหวัดน่าน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทยและมีประวัติศาสตร์ควบคู่กับชนชาติไทยมาอย่างยาวนาน ผู้คนชนเผ่าลัวะ-ปรียมีภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาเป็นของตนเอง ด้วยความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมและการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่งผลให้ 3 - 4 ปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน รวมถึงอำเภอป่าสัก มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและก้าวกระโดด ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลัวะ-ปรีย บ้านปากำ อำเภอป่าสัก มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน ชาวลัวะรุ่นใหม่มีโลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ และจินตนาการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นสากลอย่างเห็นได้ชัด จึงก่อให้เกิดค่านิยมการเดินทางออกจากพื้นที่ ละทิ้งวิถีชีวิตเดิมเพื่อมาแสวงหาบริบทสากลในแบบวิถีคนเมือง ส่งผลให้อัตลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวลัวะนั้นไม่มีผู้สืบสานและมีความเสี่ยงที่จะสูญหายไปตามกาลเวลา

ด้วยประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และเผยแพร่ข้อมูลวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาวลัวะ-ปรีย ทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณค่าและความหมายของการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้าง ความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวลัวะ-ปรียในการที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งสิ่งที่ตั้งงามทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของตน

1.2. การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยการสืบค้นจากหนังสือ ตำรา เอกสาร รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการค้นคว้าจากแหล่งออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ อาทิ ฐานข้อมูลภาครัฐ หรือเอกชน โดยมีขอบเขตการรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1.1. ศึกษาข้อมูลด้านชนเผ่าลัวะ-ปรีย
- 1.2. ศึกษาข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้
- 1.3. ศึกษาข้อมูลด้านศิลปะและการออกแบบ

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการลงพื้นที่ศึกษาโดยวิธีการทำแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ โดยมีขอบเขตพื้นที่ศึกษาคือหมู่บ้านปากำ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1. การสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่โครงการ สภาพแวดล้อม พฤติกรรม และบริบท รวมถึงอิทธิพลที่เกี่ยวข้อง
- 2.2. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลด้านวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย
- 2.3. การสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด (Participant Observation) เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลด้านวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย
- 2.4. การทำแบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วยแบบสอบถามทั้งหมด 3+1 ชุด ได้แก่

แบบสอบถามชุดที่ 1.1 เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย จังหวัดน่าน (สำหรับชาวลัวะ-ปรัย) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่า โดยประกอบไปด้วยคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ในลักษณะคำถามปลายปิด (Close-Ended Question)

ส่วนที่ 2 ด้านการดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ส่วนที่ 3 ด้านการกำกับดูแล เผยแพร่ และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

แบบสอบถามชุดที่ 1.2 เรื่อง ทศนคติต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่าลัวะ-ปรัย จังหวัดน่าน (สำหรับชาวลัวะ-ปรัย) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านวิถีชีวิต อาชีพ ทศนคติต่อศิลปวัฒนธรรม และความคิดเห็นต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ในลักษณะคำถามปลายปิด (Close-Ended Question)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านวิถีชีวิตและทศนคติต่อศิลปวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างศูนย์การเรียนรู้

แบบสอบถามชุดที่ 2 เรื่อง ทศนคติต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า
ลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน (สำหรับนักท่องเที่ยว) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติของ
ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย และความคิดเห็นต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การ
เรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ในลักษณะคำถามปลายปิด (Close-Ended
Question)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านทัศนคติต่อศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างศูนย์การเรียนรู้

แบบสอบถามชุดที่ 3 เรื่อง ทศนคติต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า
ลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน (สำหรับหน่วยงานและองค์กร) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้าน
ทัศนคติของศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย และความคิดเห็นต่อการสร้างสรรค์
ศูนย์การเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ในลักษณะคำถามปลายปิด (Close-Ended
Question)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านทัศนคติต่อศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างศูนย์การเรียนรู้

โดยในการแปลผลคำตอบ ส่วนหนึ่งจะใช้วิธีการหาอัตราร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์
(Percentage %) เพื่อให้ทราบถึงจำนวนร้อยละ หรือ สัดส่วนเมื่อเทียบกับ 100
ของผู้ที่เลือกในแต่ละคำตอบของแต่ละข้อ และอีกส่วนหนึ่งจะใช้การวัดแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

1.3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการรวบรวมข้อมูล ในการรวบรวมข้อมูล
ด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีการมุ่งเน้นโดยการแบ่งกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม
รวมทั้งสิ้น 30 คน ดังนี้

- 1) กลุ่มประชากรชาวลัวะ-ปรีย ทุกเพศ ช่วงอายุ 25 - 60 ปี จำนวน 10 คน
- 2) กลุ่มนักท่องเที่ยว ทุกเพศ ช่วงอายุ 18 - 60 ปี จำนวน 15 คน

- 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกเพศ ช่วงอายุ 31 - 60 ปี จำนวน 5 คน

และในการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าลัวะ-ปรี
- 2) เป็นครูอาจารย์หรือปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่
- 3) เป็นประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรี

ซึ่งจำนวนของกลุ่มตัวอย่างข้างต้น เป็นจำนวนที่ผู้วิจัยคาดการณ์ว่าจะสามารถเน้นย้ำและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและนำไปสู่แนวทางการออกแบบได้

ภาพที่ 15 การลงพื้นที่สำรวจและการสัมภาษณ์ผู้คนในพื้นที่
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย, 2567

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดิบที่ได้จากกระบวนการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการจดบันทึก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว และการบันทึกเสียง ด้วยวิธีการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม การลงพื้นที่ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ โดยการเชื่อมโยงด้วยการใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผล และการใช้เครื่องมือการวิจัย

ข้อมูลด้านพื้นที่

- 1) การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ (Site Analysis)
- 2) การวิเคราะห์การตลาดโครงการด้วยเครื่องมือ 7P

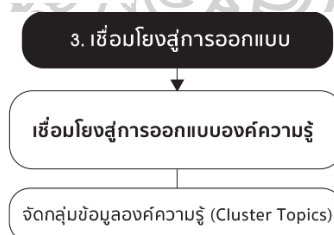
ข้อมูลด้านชนเผ่าลัวะ-ปรีย

- 1) การวิเคราะห์โดยวิธีการถอดคุณค่า (Keywords)
- 2) การวิเคราะห์คุณค่าเชิงลึกด้วยเครื่องมือ 5W1H

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis)

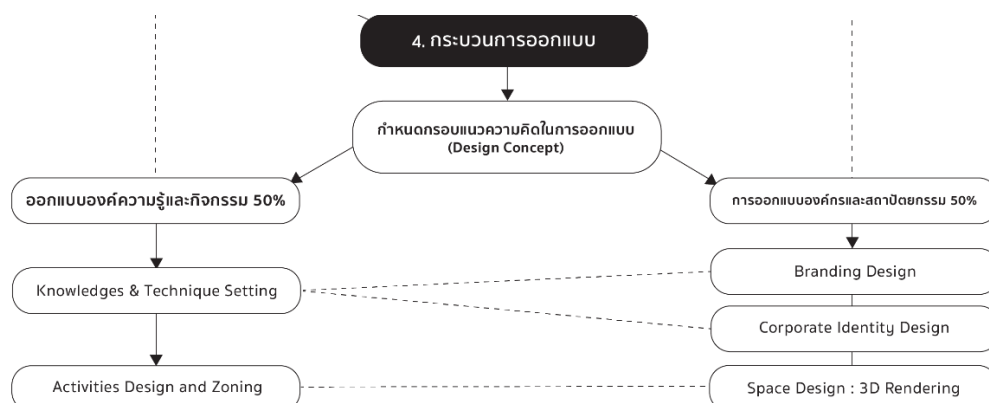
การวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากเครื่องมือแบบสอบถาม โดยใช้หลักการทางสถิติ

3. การเชื่อมโยงสู่กระบวนการออกแบบ

ผู้วิจัยเชื่อมโยงผลการศึกษาที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์เข้ากับกระบวนการออกแบบ โดยการเชื่อมโยงสู่การออกแบบชุดองค์ความรู้ ด้วยวิธีการจัดกลุ่มองค์ความรู้ (Cluster Topics)

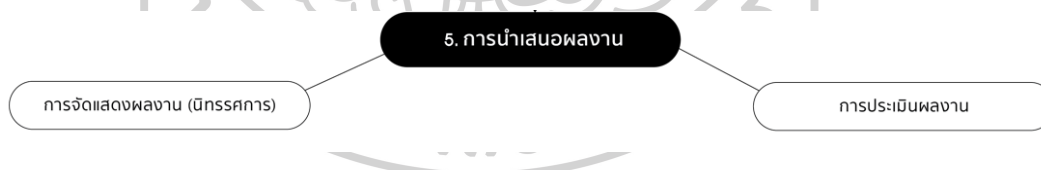
4. การดำเนินการออกแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบโครงการต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ โดยแบ่งส่วนและปริมาณการออกแบบออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- 1) การออกแบบชุดองค์ความรู้และกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้ โดยกำหนดปริมาณการออกแบบอยู่ที่ 50%
- 2) การออกแบบองค์กร (Branding Design) และการออกแบบทางสถาปัตยกรรม (Space Design) โดยกำหนดปริมาณการออกแบบอยู่ที่ 50%

5. การนำเสนอและการประเมินผลการออกแบบ

5.1. การนำเสนอผลงาน

ผลงานการออกแบบโครงการต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ ประกอบด้วยผลงาน 2 ส่วน ได้แก่

- 1) ผลงานการออกแบบชุดองค์ความรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้
- 2) ผลงานการออกแบบองค์กรและสถาปัตยกรรมรูปแบบ 3D Rendering

5.2. การประเมินผลการออกแบบ

หลังจากได้มาซึ่งผลงานการออกแบบแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการประเมินผลงานโดยกลุ่มตัวอย่างและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เครื่องมือประเภท แบบสอบถามความพึงพอใจ ในการประเมิน ซึ่ง

เกณฑ์การประเมินประกอบด้วยประเด็นด้านคุณค่าขององค์ความรู้ ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ ด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม และด้านคุณค่าโดยรวมของศูนย์การเรียนรู้ โดยวิธีการของ Likert Rating Scale ซึ่งเป็นวิธีการวัดระดับความพึงพอใจด้วยชุดแบบสอบถามปลายปิดตามมาตรฐานสากล โดยมีระดับความเห็นทั้งหมด 5 ระดับ ตั้งแต่พอใจหรือเห็นด้วยที่สุด (Favorable) ไปจนถึงไม่พอใจหรือไม่เห็นด้วยที่สุด (Unfavorable) ดังนี้

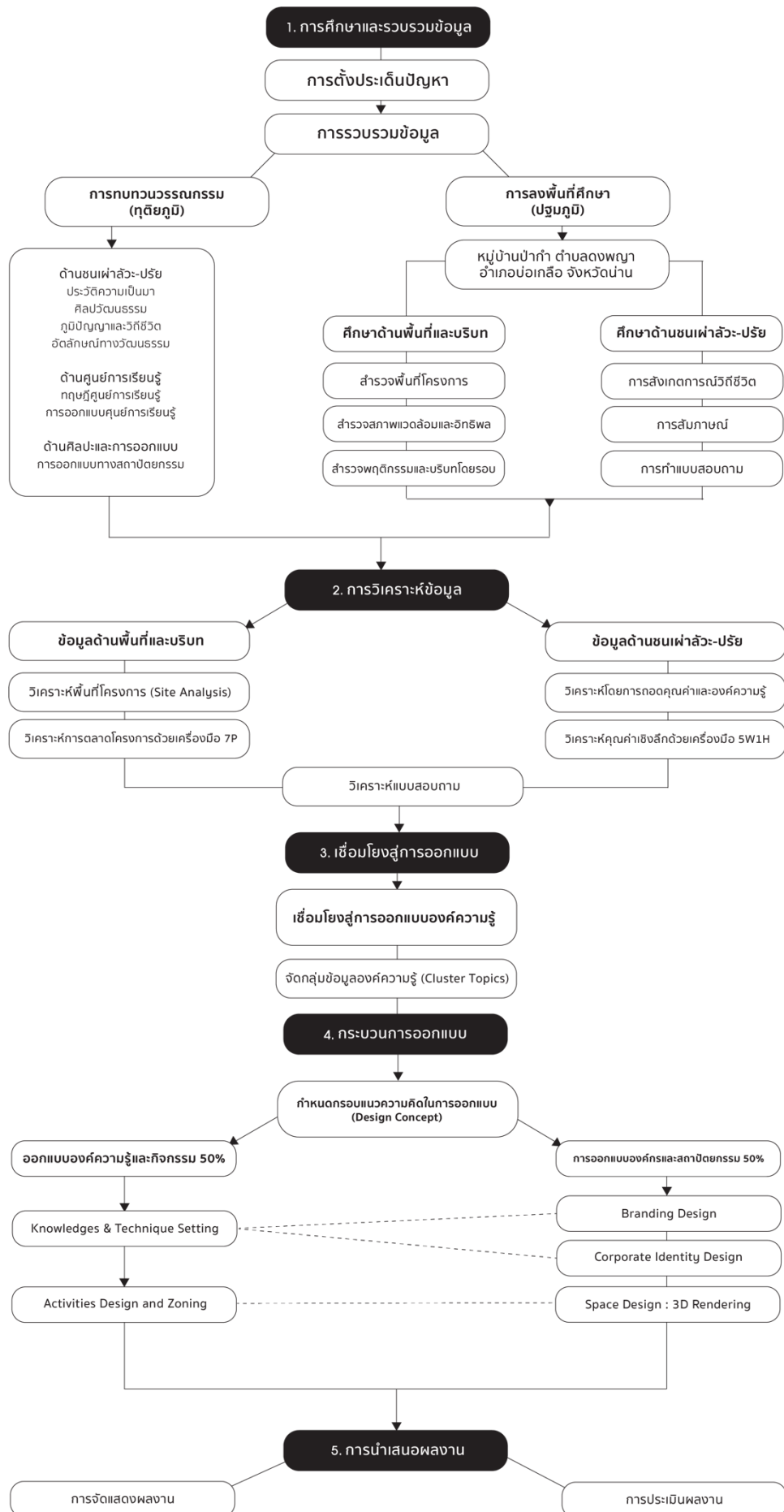
คะแนน	ความหมาย
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

การแปลผลแบบสอบถาม ทำได้โดยวิธีการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{(5 - 1)}{5} = 0.8$$

จากการคำนวณข้างต้น ผู้วิจัยจึงแบ่งอันตรภาคชั้นในแต่ละระดับชั้นโดยมีช่วงความกว้างเท่ากับ 0.8 โดยแต่ละระดับมีนัยยะดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1	1.00 – 1.80	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด
ช่วงที่ 2	1.81 – 2.60	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
ช่วงที่ 3	2.61 – 3.40	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
ช่วงที่ 4	3.41 – 4.20	หมายถึง	พึงพอใจมาก
ช่วงที่ 5	4.21 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย รวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบริบทของพื้นที่ สู่การสร้างสรรค้โครงการศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย นำมาซึ่งการสร้างการรับรู้และความเข้าใจถึงการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์และองค์ความรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นสำหรับการวิเคราะห์ ได้แก่ ข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่า ข้อมูลด้านทฤษฎีศูนย์การเรียนรู้ และทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปะและการออกแบบซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรม การลงพื้นที่สัมภาษณ์ตามบริบท การสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด และจากแบบสอบถาม โดยในบทนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งส่วนการดำเนินงานออกเป็น 4 ลำดับชั้น ได้แก่

ชั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย สู่การออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้

ในบทวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งส่วนการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลศิลปวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรม จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมร่วมกับแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ตามบริบทและการสังเกตการณ์ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลด้านองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย (การถอดคุณค่าและวิเคราะห์คุณค่าเชิงลึก)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์พื้นที่และการตลาดของโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านพื้นที่โครงการ (Site Analysis) และการตลาดโครงการ (Marketing Analysis) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลองค์ความรู้สำหรับนำเข้าสู่กระบวนการออกแบบ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือประเภทแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิเครื่องมือประเภทแบบสอบถาม รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต รวมถึงความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างสรรค้โครงการต้นแบบศูนย์การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงสู่กระบวนการออกแบบ

ผู้วิจัยเชื่อมโยงผลการศึกษาที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์เข้ากับกระบวนการออกแบบ โดยการเชื่อมโยงสู่การออกแบบชุดองค์ความรู้ ด้วยวิธีการจัดกลุ่มองค์ความรู้ (Cluster Topics)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการออกแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบโครงการต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ โดยแบ่งส่วนการออกแบบ ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การออกแบบพื้นที่องค์ความรู้และกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้

โดยแบ่งส่วนการออกแบบออกเป็นทั้งหมด 3 ส่วนย่อยดังนี้

- 1) Knowledges Setting and Techniques – การกำหนดขอบเขตของศูนย์ ข้อมูลและเทคนิคการจัดแสดงองค์ความรู้
- 2) Activities Design – การออกแบบกิจกรรม
- 3) Zoning and Plan – การจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยภายในโครงการ

ส่วนที่ 2 การออกแบบองค์กรและการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

โดยแบ่งส่วนการออกแบบออกเป็นทั้งหมด 3 ส่วนย่อยดังนี้

- 1) Branding Design – การออกแบบองค์กรศูนย์การเรียนรู้
- 2) Corporate Identity Design – การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร
- 3) Space Design: 3D Rendering – การออกแบบสถาปัตยกรรมรูปแบบ 3D Rendering

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการออกแบบ

หลังจากได้มาซึ่งผลงานการออกแบบแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการประเมินผลงานโดยกลุ่มตัวอย่างและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เครื่องมือประเภท แบบสอบถามความพึงพอใจ ในการประเมิน ซึ่งเกณฑ์การประเมินประกอบด้วยประเด็นด้านคุณค่าขององค์ความรู้ ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ ด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม และด้านคุณค่าโดยรวมของศูนย์การเรียนรู้ ด้วยวิธีการของ Likert Rating Scale ซึ่งเป็นวิธีการวัดระดับความพึงพอใจด้วยชุดแบบสอบถามปลายปิดตามมาตรฐานสากล

ขั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลศิลปวัฒนธรรม

1.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรม จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเป็นสำคัญ ร่วมกับแหล่งข้อมูลปฐมภูมิโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ตามบริบทและการสังเกตการณ์ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลด้านองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย (การถอดคุณค่าด้วย Keywords)

1.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรม จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ตามบริบทและการสังเกตการณ์ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลด้านองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย (การค้นหาคคุณค่าเชิงลึกด้วยการนำเครื่องมือ 5W1H มาประยุกต์ใช้กระบวนการวิเคราะห์)

การตีความ 5W1H ในบทวิเคราะห์นี้ เพื่อการนำไปต่อยอดในกระบวนการออกแบบ และจัดกลุ่มชุดองค์ความรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

- Who – ใคร/อะไร/สิ่งใด
- Where – เกิดขึ้นที่ไหน
- What – มีคุณค่าหรือความสำคัญอย่างไร
- When – เกิดขึ้นเมื่อใด
- Why – ทำไมสิ่งนั้นจึงมีคุณค่า/ความสำคัญ
- How – จะทำอย่างไรกับสิ่งนั้นต่อไป

หัวข้อที่ 1 วิธีเกษตรกรรม		
Who	ประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัยที่ทำอาชีพเกษตรกรรม	สรุป การเกษตรเป็นปัจจัยหลักในการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย วิธีทางการเกษตรของชนเผ่าลัวะ-ปรัย นับเป็นองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่า
Where	พื้นที่การเกษตรของชาวลัวะ-ปรัย	
What	การเกษตรเป็นวิถีชีวิตและอาชีพหลักของชาวลัวะส่วนใหญ่ ชาวลัวะนิยมปลูกข้าวไร่ ข้าวเหนียว ข้าวก่ำ ข้าวโพด มันสำปะหลัง และอ้อย ในลักษณะการทำไร่หมุนเวียน รวมถึงการทำนาในพื้นที่ขั้นบันได	
When	เมื่อการเกษตรเป็นวิถีชีวิตของชาวลัวะ	
Why	วิธีการเกษตรของชาวลัวะ-ปรัยนับเป็นองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และคุณค่าด้านการดำรงชีวิต	
How	ทำอย่างไรจะสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญา และคุณค่าด้านวิถีเกษตรกรรมสู่บุคคลภายนอกได้	

หัวข้อที่ 2 แหล่งน้ำแหล่งปลา		
Who	แหล่งน้ำแหล่งปลาของชาวลัวะ	สรุป แหล่งน้ำเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากในการดำรงชีวิตของชาวลัวะ โดยการเป็นแหล่งเกษตรกรรม แหล่งอาหาร และแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ
Where	พื้นที่แหล่งน้ำในการดำรงชีวิตของชาวลัวะ-ปรัย	
What	ชาวลัวะมีวิถีชีวิตที่แนบแน่นกับแหล่งน้ำ แหล่งน้ำเป็นทั้งแหล่งเกษตรกรรม แหล่งอาหาร และแหล่งพักผ่อนหย่อนใจสำหรับชาวลัวะ	
When	เมื่อแหล่งน้ำเป็นต้นทางของห่วงโซ่ในการดำรงชีวิตของชาวลัวะ-ปรัย	
Why	แหล่งน้ำมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัย	
How	ทำอย่างไรจะสามารถรักษาแหล่งน้ำซึ่งเป็นบ่อเกิดความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหาร ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวลัวะไว้ได้	

หัวข้อที่ 3 สถาปัตยกรรมเรือนลัวะ		
Who	สถาปัตยกรรมเรือนลัวะ	สรุป เรือนลัวะเป็นสถาปัตยกรรมที่มีอัตลักษณ์ ซึ่งสอดแทรกองค์ความรู้ในการสร้างที่อยู่อาศัยซึ่งเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ เรือนลัวะนั้นเป็นมรดกภูมิปัญญาทางสถาปัตยกรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย
Where	สถานที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรัย	
What	เรือนลัวะเป็นสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุธรรมชาติ เพื่อตอบสนองการใช้งานตามวิถีชีวิตของชาวลัวะ ‘เรือนลัวะ ใช้ปกป้อง พักพิง และสร้างความอบอุ่นกับชาวเขาเผ่าลัวะ’ ในสภาพภูมิศาสตร์ประเทศที่สูงชัน	
When	เมื่อเรือนลัวะกำลังถูกแทนที่ด้วยบ้านสมัยใหม่	
Why	เรือนลัวะมีอัตลักษณ์ แฝงภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในการสร้างที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ	
How	ทำอย่างไรจะอนุรักษ์ไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมเรือนลัวะ รวมถึงองค์ความรู้ที่แฝงอยู่ในการสร้างบ้านเรือน	

หัวข้อที่ 4 เรือนพักชั่วคราว (จัวะ)		
Who	เรือนพักชั่วคราว (จัวะ)	สรุป เรือนพักชั่วคราว(จัวะ)ถือเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นซึ่งแสดงถึงภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของชาวลัวะ-ปรัย ในการสร้างที่พักอาศัยซึ่งมีความเรียบง่ายในการปลูกสร้างและรื้อถอน
Where	ในพื้นที่การเกษตรของชาวลัวะ-ปรัย	
What	เรือนจัวะเป็นเรือนชั่วคราวที่ปลูกไว้ในไร่หรือพื้นที่การเกษตร ซึ่งชาวลัวะจะใช้ในการพักผ่อนระหว่างไปทำไร่ เรือนจัวะจะถูกรื้อออกหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต	
When	ช่วงทำการเกษตร	
Why	เรือนจัวะเป็นสถาปัตยกรรมซึ่งแสดงถึงภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในการสร้างที่พักอาศัยซึ่งมีความเรียบง่ายในการปลูกสร้างและรื้อถอน	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ทางสถาปัตยกรรมของชาวลัวะ-ปรัยเอาไว้ได้	

หัวข้อที่ 5 ความเชื่อด้านวิถีเกษตรกรรม		
Who	ความเชื่อด้านวิถีเกษตรกรรมของชาวลัวะ-ปรีย / ชาวลัวะ-ปรีย / หมอฮีด (หมอประเพณี)	สรุป ชาวลัวะ-ปรียมีความเชื่อเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจ โดยเฉพาะกับด้านวิถีเกษตรกรรมซึ่งเป็นหลักในการดำรงชีวิตของชนเผ่า ความเชื่อด้านวิถีเกษตรกรรมจะสามารถเป็นเงาสะท้อนเรื่องราวชีวิตตัวตน และสังคมของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรียได้
Where	พื้นที่การเกษตรของชาวลัวะ-ปรีย	
What	ชาวลัวะมีวัฒนธรรมการผูกโยงความเชื่อ พิธีกรรม และการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ากับวิถีเกษตรกรรม เพื่อเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจ สร้างความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและการแก้ไขปัญหาต่างๆในการดำรงชีวิต	
When	เมื่อต้องทำการเกษตรโดยอาศัยหลักความเชื่อ	
Why	ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมด้านการเกษตรของชาวลัวะถือเป็นบริบทสำคัญในการที่จะสะท้อนเรื่องราวชีวิตและตัวตนของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย	
How	ทำอย่างไรให้บุคคลภายนอกเข้าใจถึงคุณค่าและบริบทที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมความเชื่อของชาวลัวะ-ปรีย	

หัวข้อที่ 6 ครอบครัวลัวะ		
Who	ลักษณะการสร้างครอบครัวของชาวลัวะ	สรุป วัฒนธรรมและความเชื่อด้านการสร้างครอบครัวของชาวลัวะ-ปรีย สามารถสะท้อนทัศนคติ สังคม และวิถีชีวิตของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย
Where	ถิ่นฐานของชาวลัวะ-ปรีย (หมู่บ้านปากำ)	
What	ครอบครัวลัวะมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีการขยายตัวออกเป็นครอบครัวใหญ่ โดยมีฝ่ายหญิงเป็นผู้สืบสกุล (Matrilineal) ชาวลัวะจะไม่แต่งงานกับญาติสนิทหรือคนที่นับถือผีในตระกูลเดียวกัน ฝ่ายชายจะต้องเข้ามาเป็นสมาชิกภายในครอบครัวและเปลี่ยนมานับถือผีในตระกูลของฝ่ายหญิง เป็นวัตรจักรของการสืบสกุล	
When	เมื่อมีความเชื่อและการนับถือผีมีผลต่อการแต่งงานและสร้างครอบครัวของชาวลัวะ	
Why	วัฒนธรรมการสร้างครอบครัวสามารถสะท้อนเรื่องราวชีวิตและความเป็นมาของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย	
How		

How	ทำอย่างไรให้บุคคลภายนอกเข้าใจถึงบริบทที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมการสร้างครอบครัวของชาวลัวะ-ปรัย	
-----	--	--

หัวข้อที่ 7 ภาษาลัวะ		
Who	ภาษาลัวะ	สรุป ภาษาลัวะมีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือสื่อสารและคัดแยกกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาลัวะ-ปรัย เป็นการแสดงถึงอัตลักษณ์และรากฐานวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย
Where	ถิ่นฐานของชาวลัวะ-ปรัย (หมู่บ้านปากำ)	
What	ภาษาลัวะเป็นภาษาท้องถิ่นของชาวลัวะ ซึ่งประกอบด้วย 2 สำเนียง คือ ภาษามัล และ ภาษาปรัย ภาษาลัวะไม่มีตัวเขียน สำเนียงจึงมีความสำคัญในการใช้แยกกลุ่มคน กล่าวคือ กลุ่มคนที่พูดภาษามัล จะเรียกว่า ชาวลัวะ-มัล ส่วนกลุ่มคนที่พูดภาษาปรัย จะเรียกว่าชาวลัวะ-ปรัย	
When	เมื่อภาษาเป็นเครื่องมือในการคัดแยกกลุ่มคน	
Why	ภาษาลัวะมีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือสื่อสารและคัดแยกกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาเป็นการแสดงถึงอัตลักษณ์และรากฐานวัฒนธรรมของชาติพันธุ์	
How	ทำอย่างไรจะสามารถเผยแพร่และส่งเสริมการใช้ภาษาลัวะไม่ให้ถูกแทนที่ด้วยภาษาสากล และยังคงอยู่กับชาติพันธุ์ต่อไปได้	

หัวข้อที่ 8 พิธีกินดอกแดงลัวะ-ปรัย (ดอกหงอนไก่)		
Who	พิธีกินดอกแดงของชาวลัวะ-ปรัย / ชาวลัวะ-ปรัย / หมอฮีด (หมอประเพณี)	สรุป พิธีกินดอกแดงลัวะ-ปรัยเป็น
Where	พื้นที่เพาะปลูกของชาวลัวะ-ปรัย	

What	พิธีกินดอกแดงเป็นการเฉลิมฉลองความอุดมสมบูรณ์ของการทำไร่ข้าวในแต่ละปีของชาวลัวะ โดยเชื่อว่าเป็นการให้ความเคารพเจ้าของพื้นที่ซึ่งให้ที่เพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพขอบคุณผีป่าผีไร่ที่ให้ผลผลิตงอกงาม	การสะท้อนถึงทัศนคติทางด้านความเชื่อและด้านอุปนิสัยและจิตใจของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย์
When	เมื่อเก็บเกี่ยวและนำข้าวใส่ลานชาแล้ว (เมื่อการเกษตรต้องพึ่งพาอาศัยหลักความเชื่อ)	
Why	พิธีกินดอกแดงสะท้อนถึงทัศนคติเรื่องความกตัญญูต่อธรรมชาติ และการแสดงไมตรีซึ่งกันและกันในสังคมของชาวลัวะที่ผ่านความเหนื่อยยากในการทำการเกษตรมาทั้งปี	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีหรือพิธีกรรมอันดีงามที่แสดงถึงจิตใจของชาวลัวะ-ปรีย์ไว้ได้	

หัวข้อที่ 9 ประเพณีปลูกแฮก		
Who	ประเพณีปลูกแฮกของชาวลัวะ-ปรีย์	สรุป ประเพณีปลูกแฮกถือเป็นเครื่องแสดงออกถึงทัศนคติทางด้านความเชื่อที่มีต่อธรรมชาติของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย์
Where	พื้นที่เพาะปลูกของชาวลัวะ-ปรีย์	
What	ประเพณีปลูกแฮกเป็นประเพณีที่ชาวลัวะจัดขึ้นเพื่อขอขมาและฝากฝังผลผลิตไว้กับความเชื่อในธรรมชาติ (ผีป่าผีไร่) ให้ปกป้องรักษาผลผลิต ไม่ให้เกิดความเสียหาย	
When	เมื่อเริ่มต้นปลูกข้าวและพืชผล (เมื่อการเกษตรต้องพึ่งพาอาศัยหลักความเชื่อ)	
Why	ประเพณีปลูกแฮกเป็นประเพณีที่สะท้อนถึงทัศนคติเรื่องความกตัญญูต่อธรรมชาติของชาวลัวะ-ปรีย์	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีหรือพิธีกรรมที่แสดงถึงจิตใจของชาวลัวะ-ปรีย์ไว้ได้	

หัวข้อที่ 10 พิธีสะโหลด		
Who	พิธีสะโหลดหรือประเพณีรับขวัญข้าวของชาวลัวะ-ปรัย	สรุป พิธีสะโหลด ถือเป็นพิธีกรรมที่สะท้อนถึงทัศนคติทางด้านความเชื่อด้านการเคารพธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย
Where	พื้นที่เพาะปลูกและที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรัย	
What	พิธีสะโหลดหรือประเพณีรับขวัญข้าวตั้งท้องของชาวลัวะ-ปรัย คือพิธีที่จัดขึ้นเพื่อการเฉลิมฉลองที่ต้นข้าวเริ่มให้ผลผลิตในทางหนึ่ง และอีกทางหนึ่งคือการขอพรจากผีป่าผีไร่ให้การทำการเกษตรราบรื่น ปลอดภัย และให้ได้ผลผลิตมากมาย	
When	เมื่อต้นข้าวอ่อนเริ่มงอกและแทงยอดขึ้นเหนือพื้นที่ไร่	
Why	พิธีสะโหลดสะท้อนถึงทัศนคติด้านความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติของชาวลัวะ-ปรัย	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีหรือพิธีกรรมที่แสดงถึงความเชื่อของชาวลัวะ-ปรัยไว้ได้	

หัวข้อที่ 11 ประเพณีกินข้าวเม่า		
Who	ประเพณีกินข้าวเม่าของชาวลัวะ-ปรัย	สรุป ประเพณีกินข้าวเม่าเป็นประเพณีที่สะท้อนถึงทัศนคติทางด้านความเชื่อและแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีในชุมชนของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย
Where	เรือนฮีด / พื้นที่การเกษตรของชนเผ่าลัวะ-ปรัย	
What	ประเพณีกินข้าวเม่า เป็นประเพณีที่ชาวลัวะจะนำข้าวที่เก็บเกี่ยวจากไร่ของตนมาคว่ำรวมกันและแจกจ่ายกลับไปกินในครัวเรือน และเพื่อนำไปขอขมาผีไร่ที่ไร่ของตน ประเพณีกินข้าวเม่า นับเป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดความสบายใจและความไม่วิตกกังวลต่อผลผลิตของตน	
When	เมื่อต้นข้าวเริ่มให้ผลผลิต (เมื่อการเกษตรต้องพึ่งพาอาศัยหลักความเชื่อ)	
Why	ประเพณีกินข้าวเม่าสะท้อนถึงทัศนคติด้านไมตรีและด้านความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติของชาวลัวะ-ปรัย	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีหรือพิธีกรรมที่แสดงถึงจิตใจของชาวลัวะ-ปรัยไว้ได้	

หัวข้อที่ 12 ประเพณีการปลูกเรือน		
Who	ประเพณีการปลูกเรือน	สรุป ประเพณีการปลูกเรือนสะท้อนถึงทัศนคติด้านการดำรงชีวิตและด้านอุปนิสัยจิตใจของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย ซึ่งมีความถ้อยทีถ้อยอาศัยและมีน้ำใจซึ่งกันและกัน
Where	สถานที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรัย	
What	ประเพณีการปลูกเรือนคือวัฒนธรรมการซ่อมแซมหลังคาหรือปลูกเรือนใหม่ ซึ่งผู้คนในหมู่บ้านจะมาช่วยกันโดยจะเรียงลำดับว่าในแต่ละปีจะสร้างเรือนไหน เนื่องจากไม่สามารถทำพร้อมกันหลายเรือนได้ในปีเดียว	
When	ช่วงเดือนมีนาคม หลังจากการถางไร่	
Why	ประเพณีการปลูกเรือนแสดงถึงการเตรียมรับมือกับภัยธรรมชาติด้วยการมีสถานที่อยู่อาศัยที่สมบูรณ์ และสะท้อนถึงความสามัคคีและไมตรีจิตที่มีต่อกันในกลุ่มชาติพันธุ์	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีอันดีงามที่แสดงถึงจิตใจของชาวลัวะ-ปรัยไว้ได้	

หัวข้อที่ 13 การละเล่นลูกโหวด		
Who	กิจกรรมการละเล่นลูกโหวดของชาวลัวะ-ปรัย	สรุป การละเล่นลูกโหวดเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญด้านการละเล่นพื้นบ้านที่ซึ่งสอดแทรกทักษะและภูมิปัญญาการสร้างประโยชน์ใช้สอยจากวัสดุใกล้ตัวของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย
Where	พื้นที่เพาะปลูกและที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรัย	
What	การละเล่นลูกโหวดเป็นการละเล่นเพื่อเฉลิมฉลองและเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดหลังการเก็บเกี่ยวของชาวลัวะ	
When	เมื่อมีพิธีกินดอกแดง	
Why	การละเล่นลูกโหวดถือเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญด้านการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งจัดขึ้นเพื่อการเฉลิมฉลองและความผ่อนคลายของชาวลัวะ-ปรัย	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่การละเล่นอันดีงามที่แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะ-ปรัยไว้ได้	

หัวข้อที่ 14 การละเล่นตี ‘พิ’ หรือ ‘คัลเปรีะห์’		
Who	การละเล่นตี ‘พิ’ หรือ ‘คัลเปรีะห์’	สรุป การตีพิถือเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญด้านการละเล่นพื้นบ้านของชาติพันธุ์ลัวะ (การละเล่นตีพิ ส่วนใหญ่จะจัดขึ้นโดยชาวลัวะ-มัล เป็นการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะ-มัล และชาวลัวะ-ปรีย)
Where	พื้นที่เพาะปลูกและที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ	
What	การตีพิเป็นการละเล่นพื้นบ้าน โดยการเคาะไม้ไผ่เป็นเสียงดนตรีของชาวลัวะ การตีพิจะละเล่นในพิธีสะโหลดหลังการสักข้าว ส่วนในชีวิตประจำวันที่ไม่ได้มีพิธีกรรม การละเล่นตีพิจะนิยมทำในระหว่างทางที่เดินทางไกล ช่วงเวลาที่ห้ามตีพิ คือช่วงหลังฝนถึงช่วงหน้าฝนตก	
When	เมื่อมีพิธีสะโหลด ซึ่งจะจัดขึ้นหลังการสักข้าว	
Why	การตีพิถือเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญด้านการละเล่นพื้นบ้านของชาวลัวะ-ปรีย ซึ่งจัดขึ้นเพื่อสร้างความผ่อนคลายทางอารมณ์และเพื่อแสวงหาความบันเทิงทางใจที่เรียบง่าย กล่าวคือ ความสุขทางใจตามอัตภาพ	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่การละเล่นอันดีงามที่แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะไว้ได้	

หัวข้อที่ 15 การเล่าตยิ้ว		
Who	การเล่าตยิ้ว (การเล่านิทานพื้นบ้าน) ของชาวลัวะ	สรุป การเล่าตยิ้วเป็นมรดกทางวัฒนธรรมทางด้านวรรณกรรมที่สำคัญในการเป็นเครื่องแสดงตัวตนและสะท้อนทัศนคติของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย
Where	ถิ่นฐานของชาวลัวะ-ปรีย (หมู่บ้านปากำ)	
What	การเล่าตยิ้วเป็นวัฒนธรรมการเล่านิทานพื้นบ้านหรือวรรณคดีมุขปาฐะของชาวลัวะ	
When	เมื่อว่างจากช่วงทำการเกษตร	
Why	การเล่าตยิ้วเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถสะท้อนโลกทัศน์ของชาวลัวะ ไม่ว่าจะเป็นการสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมออกมาจากเค้าโครงเรื่อง หรือการสะท้อนทัศนคติของผู้เล่า (นักเล่าตยิ้ว)	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนโลกทัศน์ของชาวลัวะ	

หัวข้อที่ 16 การแต่งกายพื้นถิ่นลัวะ		
Who	การแต่งกายพื้นถิ่นลัวะ	สรุป การแต่งกายพื้นถิ่นลัวะถือเป็นอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย์
Where	ถิ่นฐานของชาวลัวะ-ปรีย์ (หมู่บ้านปากำ)	
What	การแต่งกายพื้นถิ่นลัวะ เป็นการแต่งกายที่มีความเรียบง่ายด้วยเครื่องแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลัวะดั้งเดิม โดยยังไม่ถูกปรุงแต่งจากความเป็นล้านนา	
When	เมื่อการแต่งกายพื้นถิ่นลัวะถูกแทนที่ด้วยการแต่งกายตามสมัยนิยม	
Why	การแต่งกายพื้นถิ่นลัวะเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชนเผ่าลัวะ-ปรีย์	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งการแต่งกายพื้นถิ่นดั้งเดิมที่สะท้อนอัตลักษณ์ ความประณีต และภูมิปัญญาด้านศิลปะการทำเครื่องประดับดั้งเดิมของชนเผ่า	

หัวข้อที่ 17 อาหารท้องถิ่นลัวะ-ปรีย์		
Who	อาหารท้องถิ่นลัวะ-ปรีย์	สรุป อาหารท้องถิ่นและวัฒนธรรมการรับประทานอาหารสามารถสะท้อนวิถีการดำรงชีวิตและทัศนคติในการบริโภคของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย์
Where	ถิ่นฐานของชาวลัวะ-ปรีย์ (หมู่บ้านปากำ)	
What	อาหารท้องถิ่นของชาวลัวะ ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่ได้จากการเพาะปลูกในพื้นที่และแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ข้าวเหนียว ปลา และพืชผัก	
When	เมื่ออาหารการกินเป็นเครื่องสะท้อนวิถีชีวิต	
Why	อาหารท้องถิ่นและวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของชาวลัวะ-ปรีย์ สามารถสะท้อนวิถีการดำรงชีวิตและทัศนคติในการบริโภคซึ่งมีความเรียบง่ายตามวิถีชีวิต กล่าวคือ การกินเพื่อดำรงชีพ	
How	ทำอย่างไรให้บุคคลภายนอกเข้าใจถึงบริบทที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมการกินและอาหารท้องถิ่นของชาวลัวะ-ปรีย์	

หัวข้อที่ 18 การลำดับวัน		
Who	การลำดับวัน	สรุป การนับเดือนและการลำดับวันมีความสำคัญในด้านของการเป็นเครื่องกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย
Where	ถิ่นฐานของชาวลัวะ-ปรัย (หมู่บ้านปากำ)	
What	ชาวลัวะ-ปรัยมีการลำดับวันตามระบบจันทรคติ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากคนไทย	
When	เมื่อการลำดับวันมีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวลัวะ-ปรัย	
Why	การนับเดือนและการลำดับวันมีความสำคัญต่อชาวลัวะอย่างมากในแง่ของการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้าน การเกษตร การประกอบพิธีทางความเชื่อ หรือการแต่งงาน	
How	ทำอย่างไรให้บุคคลภายนอกเข้าใจถึงบริบทที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมการลำดับวันของชาวลัวะ-ปรัย	

หัวข้อที่ 19 เต่าไฟ		
Who	เต่าไฟ	สรุป เต่าไฟเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย ทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความอบอุ่น
Where	สถานที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรัย	
What	เต่าไฟเป็นเต่าไฟที่อยู่ภายในเรือนลัวะ ซึ่งมีหน้าที่ให้ความอบอุ่นและเพื่อปรุงอาหาร	
When	เมื่อเต่าไฟเป็นปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิตของชาวลัวะ	
Why	เต่าไฟมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของชาวลัวะ ไม่เฉพาะเป็นการให้ความสว่าง การประกอบอาหาร การปรุงยา และสร้างความอบอุ่นเมื่อสภาพอากาศหนาวเย็น	
How	ทำอย่างไรให้บุคคลภายนอกเข้าใจถึงบริบทวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรัยที่แฝงอยู่ในเต่าไฟ	

หัวข้อที่ 20 ตะเหลว		
Who	ตะเหลว	สรุป ตะเหลวเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตและความเชื่อด้านการนับถือของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย
Where	พื้นที่เพาะปลูกและที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรัย	
What	ตะเหลวคือซี่ไม้ไผ่ที่นำมาสานตาห่างแบบหกเหลี่ยมเพื่อเป็นเครื่องรางที่ใช้ในการประกอบพิธีของชาวลัวะ เป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญด้านความเชื่อของชาวลัวะและชาวล้านนา โดยมีความเชื่อว่าตะเหลวเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถป้องกันภัยอันตรายและสิ่งชั่วร้ายได้	
When	เมื่อความเชื่อและพิธีกรรมมีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวลัวะ-ปรัย	
Why	ตะเหลวเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตและความเชื่อของชาวลัวะ-ปรัย	
How	ทำอย่างไรให้บุคคลภายนอกเข้าใจถึงบริบททางความเชื่อของชาวลัวะ-ปรัย ผ่านสัญลักษณ์วัตถุที่เรียกว่า ‘ตะเหลว’	

หัวข้อที่ 21 ฟืน		
Who	ฟืน	สรุป ฟืนเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย
Where	สถานที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรัย	
What	การทำฟืนเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวลัวะ-ปรัย ทุกปีชาวลัวะจะผ่าฟืนเก็บไว้ที่ใต้ถุนเรือนของตนเพื่อเอาไว้ใช้เมื่อฤดูหนาวมาถึง	
When	เมื่อฟืนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในฤดูหนาว	
Why	ฟืนเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของชาวลัวะในฤดูหนาว ฟืนเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความอบอุ่น	
How	ทำอย่างไรให้บุคคลภายนอกเข้าใจถึงบริบทที่สะท้อนผ่านฟืนและการทำฟืนของชาวลัวะ-ปรัย	

หัวข้อที่ 22 ไม้ไผ่และจักสาน		สรุป
Who	ไม้ไผ่และจักสาน	
Where	พื้นที่เพาะปลูกและที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรี	
What	ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ถือเป็นเครื่องเรือน-เครื่องใช้ในวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรี เนื่องจากไม้ไผ่เป็นไม้ที่สามารถหาได้ง่ายในพื้นที่บ้านป่าก่า ทั้งยังมีความคงทนและยืดหยุ่น	
When	เมื่อไม้ไผ่เป็นวัสดุหลักในการนำมาประกอบเครื่องเรือน-เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวลัวะ-ปรี	
Why	ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรี	
How	ทำอย่างไรจะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งผลิตภัณฑ์จักสานที่สะท้อนภูมิปัญญาด้านศิลปหัตถกรรมของชาวลัวะ	

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์พื้นที่และการตลาดโครงการ

2.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านพื้นที่โครงการ (Site Analysis) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลองค์ความรู้สำหรับนำเข้าสู่กระบวนการออกแบบ

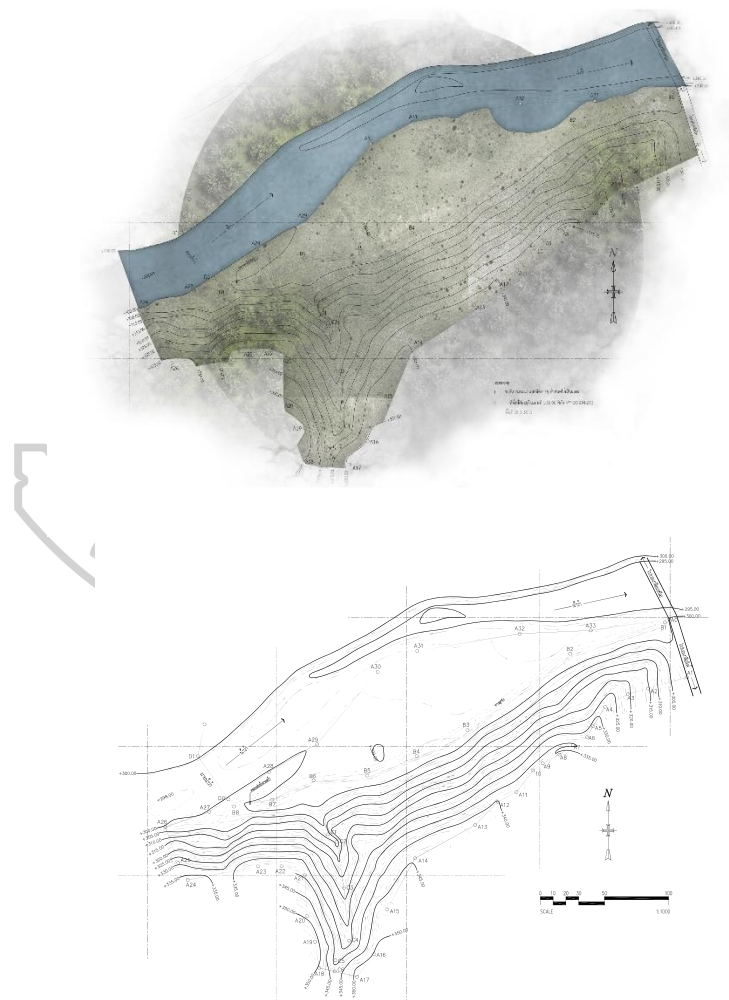
การวิเคราะห์พื้นที่เพื่อการจัดตั้งโครงการศูนย์การเรียนรู้

หมู่บ้านป่าก่า ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ

หมู่บ้านป่าก่าเป็นหมู่บ้านกลางเขา ตั้งอยู่ในตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน บริเวณพื้นที่โดยรอบมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน สลับกับหุบเขาน้อยใหญ่ มีลำน้ำหรือลำห้วยกระจายอยู่โดยรอบและไม่ค่อยมีพื้นที่ราบมากนัก การสร้างบ้านเรือนของชาวลัวะ-ปรีภายในหมู่บ้านป่าก่าจึงเป็นไปในลักษณะเฉพาะตัวซึ่งมีการปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมบนที่สูง หมู่บ้านป่าก่าจึงมีความโดดเด่นในแง่ของการเป็นแหล่งองค์ความรู้ทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ

พื้นที่ตั้งโครงการ

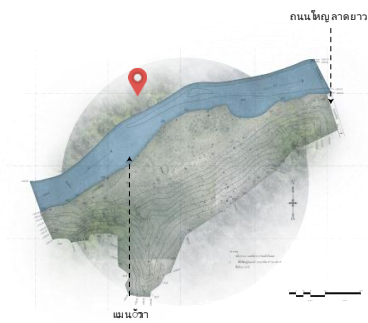
จากกระบวนการลงพื้นที่ศึกษาและการสำรวจ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกพื้นที่สำหรับจัดตั้งโครงการขึ้นในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่หมู่บ้านปากำ ตำบลคงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่โล่งตั้งอยู่บนพิกัด 47QB 294-273 จำนวนรวมประมาณ 30 ไร่ โดยมีระยะห่างจากหมู่บ้านปากำ อยู่ที่ประมาณ 5 - 6 กิโลเมตร ซึ่งจากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบริเวณพื้นที่แห่งนี้มีความเหมาะสมที่สุดที่จะจัดตั้งโครงการศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัยขึ้น เนื่องจากมีบริบทแวดล้อมที่เสียบสงบเทียบเคียงกับชุมชนลัวะ-ปรัยเดิม ทั้งยังมีองค์ประกอบทางธรรมชาติที่สามารถสร้างสรรค์ขึ้นเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ และการจัดกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรัย

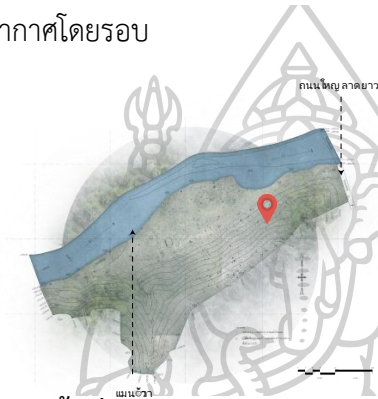
ภาพที่ 16 พื้นที่ตั้งโครงการ

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย, 2567

- 1) ทิศเหนือติดลำน้ำว่า สามารถจัดเป็นแหล่งชมวิวยภายในศูนย์ได้

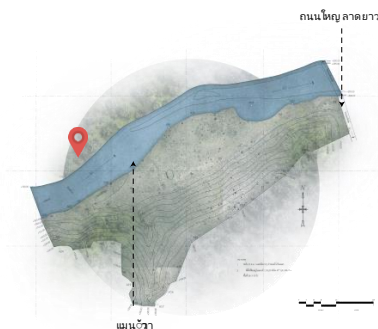
- 2) ทิศตะวันออกเป็นพื้นที่โล่ง แนวราบเหมาะแก่การสร้างสิ่งปลูกสร้าง Backdrop เห็นบรรยากาศโดยรอบ

- 3) ทิศใต้เป็นพื้นที่โล่ง เป็นเนินสูงสามารถทำการปลูกข้าวไร่และเป็นแหล่งศึกษาด้านการเกษตร

- 4) ทิศตะวันตก ทางเดินไปบ้านปากำ ระยะทางประมาณ 5-6 กิโลเมตร สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวบนเส้นทางธรรมชาติได้

2.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการตลาดโครงการ (Marketing Tools: 7P) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลองค์ความรู้สำหรับนำเข้าสู่กระบวนการออกแบบ

Marketing: 7P	รายละเอียด
Product	การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ - เป็นแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูลประวัติศาสตร์ ความเชื่อ วิถีชีวิต และ ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย - เป็นแหล่งกิจกรรมและสร้างอาชีพให้กับชาวลัวะ-ปรีย
Price	การเรียนรู้ไม่มีค่าใช้จ่าย ชาวบ้านสามารถสร้างรายได้จากยกระดับผลิตภัณฑ์ หรืองานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อจัดจำหน่าย รวมถึงการจัดกิจกรรมเชิง ปฏิบัติการ (Workshop) ในราคาที่เหมาะสม
Place	พื้นที่หมู่บ้านปากก้า อำเภอปอเกลือ จังหวัดน่าน
Promotion	การประชาสัมพันธ์ด้วยกิจกรรม (Activities) และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการลงมือทำจริง ผ่านสื่อออนไลน์ Social Media Marketing
People	การฝึกอบรมให้ชาวลัวะ-ปรีย ได้เป็นผู้ดำเนินการหลักภายในศูนย์ เพื่อเป็น การสร้างอาชีพและส่งเสริมรายได้ให้กับผู้คนในชุมชน
Process	การนำ Feedback จากผู้เข้าชมมาปรับและพัฒนาให้แผนการดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีระบบและทันสมัยตลอดเวลา
Physical Evidence	การนำหลักความยั่งยืน (Sustainable) มาใช้ในกระบวนการออกแบบศูนย์ การเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวัสดุ สิ่งก่อสร้าง หรืออุปกรณ์การเรียนรู้

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือประเภทแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิเครื่องมือประเภทแบบสอบถาม รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต รวมถึงความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างสรรค์โครงการศูนย์การเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดที่ 1.1

แบบสอบถามชุดที่ 1.1 เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่า “ลัวะ-ปรัย จังหวัดน่าน” (สำหรับชาวลัวะ-ปรัย) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่า

จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

แบ่งเป็น	เพศชาย	ร้อยละ 70 (7 คน)
	เพศหญิง	ร้อยละ 30 (3 คน)
	ช่วงอายุ 18 – 20 ปี	ร้อยละ 0 (0 คน)
	ช่วงอายุ 21 – 30 ปี	ร้อยละ 30 (3 คน)
	ช่วงอายุ 31 – 40 ปี	ร้อยละ 50 (5 คน)
	ช่วงอายุ 41 – 50 ปี	ร้อยละ 20 (2 คน)
	ช่วงอายุ 51 – 60 ปี	ร้อยละ 0 (0 คน)
	ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป	ร้อยละ 0 (0 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา	ร้อยละ 30 (3 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	ร้อยละ 50 (5 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญา	ร้อยละ 0 (0 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี	ร้อยละ 20 (2 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป	ร้อยละ 0 (0 คน)
	รับจ้างทั่วไป/เกษตรกร	ร้อยละ 80 (8 คน)
	นักเรียน/นักศึกษา	ร้อยละ 20 (2 คน)

โดยทุกคนเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับหมู่บ้านปากำ อำเภอป่อเกลือ ทั้งสิ้น

แบ่งเป็น

มีภูมิลำเนา ณ หมู่บ้านปากำ	ร้อยละ 100 (10 คน)
โยกย้ายถิ่นฐานมาจากพื้นที่อื่น	ร้อยละ 0 (0 คน)

ส่วนที่ 2 ด้านการดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ตารางที่ 1 การตรวจสอบการดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมชนเผ่า

การดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	ดำรงอยู่	ไม่มี/สูญหาย
คำถาม: ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรีย ดังต่อไปนี้ ยังมีอยู่ในปัจจุบันหรือไม่ ?		
วิถีเกษตรกรรม	10	0
แหล่งน้ำแหล่งปลา	7	3
น้ำเต้า	0	10
เรือนลัวะ: สถาปัตยกรรม	2	8
เรือนลัวะ: สถาปัตยกรรมภายใน	0	10
ความเชื่อเกี่ยวกับวิถีเกษตรกรรม (พิธีกรรม)	10	0
พิธีกินดอกแดง ลัวะ - ปรีย (ดอกหงอนไก่)	10	0
การละเล่นลูกโหวด	10	0
เรือนพักชั่วคราว (งัวะ)	10	0
แม่เตาไฟ	10	0
การแต่งกายพื้นถิ่น	10	0
เหล้าอู	10	0
การล่าสัตว์	10	0
ประเพณีปลูกแฮก	10	0
ประเพณีกินข้าวเมา	10	0
ตะเหลว	10	0
อาหารพื้นถิ่น	10	0
ประเพณีการปลูกเรือน	6	4
ไม้ไผ่และจักสาน	10	0
พิน	10	0
การตี”พิ”หรือ “คัลเปรีะห์”	7	3
เกลือ	10	0
การเล่าดิ้ว (การเล่านิทานพื้นบ้าน)	6	4
ภาษาลัวะ	10	0

ครอบครัวลัวะ	10	0
--------------	----	---

อื่นๆ ได้แก่ : ข้าวก่ำ และ ข้าวเหนียว

จากตารางตรวจสอบข้อมูลเชิงปริมาณด้านการดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรียข้างต้น พบว่าศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าส่วนใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมินั้นยังคงดำรงอยู่ มีเพียงน้ำเต้าซึ่งไม่มี และสถาปัตยกรรมเรือนลัวะหรือการปลูกเรือนแบบดั้งเดิมที่กำลังจะสูญหายไปตามกาลเวลา นอกเหนือจากนี้ยังมีศิลปวัฒนธรรมอื่นๆที่เพิ่มเข้ามาจากการสอบถาม ได้แก่ ข้าวก่ำ และ ข้าวเหนียว

ส่วนที่ 3 ด้านการกำกับดูแล เผยแพร่ และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ตารางที่ 2 การจัดกิจกรรมและกำกับดูแลศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ด้านการจัดกิจกรรมและกำกับดูแลศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ในปัจจุบัน ใครเป็นผู้ติดต่อประสานงานหรือกำกับดูแลการทำกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ? (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หัวหน้า/ผู้นำหมู่บ้าน	7	70
หมอฮีด (หมอประเพณีประจำหมู่บ้าน)	0	0
ประชาชนทั่วไป	0	0
หน่วยงานราชการ	0	0
อื่นๆ ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ (กศน.)	3	30

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านการจัดกิจกรรมและกำกับดูแลศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรียข้างต้น พบว่าการกำกับดูแลและจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรียนั้นถูกดำเนินการโดยกลุ่มผู้นำหมู่บ้านมากที่สุดถึงร้อยละ 70 และรองลงมาได้แก่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ หรือ กศน. ถึงร้อยละ 30

ตารางที่ 3 ความเป็นที่ประจักษ์ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ด้านความเป็นที่ประจักษ์ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	จำนวน	ร้อยละ
--	-------	--------

คำถาม: ท่านคิดว่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะนั้นเป็นที่ ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไปในปัจจุบันหรือไม่ ?		
เป็นที่ประจักษ์	2	20
ไม่เป็นที่ประจักษ์	8	80

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านความเป็นที่ประจักษ์ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่า
ลัวะ-ปรัยข้างต้น พบว่าประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะนั้นยังคงไม่เป็นที่
ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไปมากที่สุดถึงร้อยละ 80

ตารางที่ 4 การสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ด้านการสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ในปัจจุบัน ศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านของชนเผ่าลัวะ มีประชากรช่วงวัยใดเป็นผู้สืบสานมาก ที่สุด ?		
ช่วงอายุ 10 - 20 ปี	0	0
ช่วงอายุ 20 - 30 ปี	0	0
ช่วงอายุ 30 - 40 ปี	5	50
ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป	5	50

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านการสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย
ข้างต้น พบว่าการสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัยนั้นถูกดำเนินการโดยประชากรช่วงอายุ
30-40 ปี และช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป เท่ากันมากถึงร้อยละ 50

ตารางที่ 5 ความต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ความต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรัย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ศิลปวัฒนธรรมใดของชนเผ่า ที่ท่านอยากเผยแพร่สู่ชุมชนและนักท่องเที่ยว ? (สามารถเลือกได้ มากกว่า 1 ข้อ)		
วิถีเกษตรกรรม	10	100
แหล่งน้ำแหล่งปลา	3	30
น้ำเต้า	0	0

เรือนลั๊วะ: สถาปัตยกรรม	0	0
เรือนลั๊วะ: สถาปัตยกรรมภายใน	0	0
ความเชื่อเกี่ยวกับวิถีเกษตรกรรม (พิธีกรรม)	4	40
พิธีกินดอกแดง ลั๊วะ - ปรัย (ดอกหงอนไก่)	10	100
การละเล่นลูกโหวด	3	30
เรือนพักชั่วคราว (งั๊วะ)	0	0
แม่เตาไฟ	0	0
การแต่งกายพื้นถิ่น	9	90
เหล้าอุ	4	40
การล่ำดับวัน	3	30
ประเพณีปลูกแฮก	2	20
ประเพณีกินข้าวเม่า	2	20
ตะเหลว	9	90
อาหารพื้นถิ่น	10	100
ประเพณีการปลูกเรือน	7	70
ไม้ไผ่และจักสาน	7	70
พิน	10	100
การตี”พิ”หรือ “คัลเปรี๊ห”	0	0
เกลือ	0	0
การเล่าต๊ิ้ว (การเล่านิทานพื้นบ้าน)	3	30
ภาษาลั๊วะ	5	50
ครอบคร้วลั๊วะ	0	0

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านความต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลั๊วะ-ปรัย ข้างต้น พบว่าประชากรชนเผ่าลั๊วะมีความต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านวิถีเกษตรกรรม พิธีกินดอกแดง อาหารพื้นถิ่น และพิน เท่ากันมากที่สุดถึงร้อยละ 100 และรองลงมาได้แก่การแต่งกายพื้นถิ่นและตะเหลว เท่ากันมากถึงร้อยละ 90 นอกเหนือจากนี้ยังมีประเพณีการปลูกเรือนและการจักสานไม้ไผ่ถึงร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดที่ 1.2

แบบสอบถามชุดที่ 1.2 เรื่อง ทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า “ลัวะ ปรีย จังหวัดน่าน” (สำหรับชาวลัวะ-ปรีย) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านวิถีชีวิต อาชีพ ทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรม และความคิดเห็นต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้

จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 10 คน (*กลุ่มตัวอย่างชุดเดียวกันกับชุดที่

1)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

แบ่งเป็น	เพศชาย	ร้อยละ 70 (7 คน)
	เพศหญิง	ร้อยละ 30 (3 คน)
	ช่วงอายุ 18 – 20 ปี	ร้อยละ 0 (0 คน)
	ช่วงอายุ 21 – 30 ปี	ร้อยละ 30 (3 คน)
	ช่วงอายุ 31 – 40 ปี	ร้อยละ 50 (5 คน)
	ช่วงอายุ 41 – 50 ปี	ร้อยละ 20 (2 คน)
	ช่วงอายุ 51 – 60 ปี	ร้อยละ 0 (0 คน)
	ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป	ร้อยละ 0 (0 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา	ร้อยละ 30 (3 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	ร้อยละ 50 (5 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญา	ร้อยละ 0 (0 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี	ร้อยละ 20 (2 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป	ร้อยละ 0 (0 คน)
	อาชีพรับจ้างทั่วไป/เกษตรกร	ร้อยละ 80 (8 คน)
	นักเรียน/นักศึกษา	ร้อยละ 20 (2 คน)

โดยทุกคนเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับหมู่บ้านปากำ อำเภอป่อเกือ จังหวัดน่าน ทั้งสิ้น

แบ่งเป็น

มีภูมิสำเนา ณ หมู่บ้านปากำ ร้อยละ 100 (10 คน)

โยกย้ายถิ่นฐานมาจากพื้นที่อื่น

ร้อยละ 0 (0 คน)

ส่วนที่ 2 ด้านทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ตารางที่ 6 การทำงานฝีมือหรือศิลปหัตถกรรมของชาวเขาเผ่าลัวะ

การทำงานฝีมือหรือศิลปหัตถกรรมของชาวเขาเผ่าลัวะ	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านเคยทำงานฝีมือหรืองานหัตถกรรมหรือไม่ และประเภทใด ?		
ไม่เคยทำ	8	80
เครื่องจักสาน	2	20
ตัดเย็บเสื้อผ้า	0	0
เครื่องปั้นดินเผา	0	0
เครื่องมือประกอบอาชีพ	0	0

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านการทำงานฝีมือหรือศิลปหัตถกรรมของชาวเขาเผ่าลัวะข้างต้น พบว่าประชากรชนเผ่าลัวะส่วนใหญ่ไม่เคยทำงานประเภทศิลปหัตถกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 80 มีเพียงส่วนหนึ่งที่ทำงานฝีมือด้านการจักสานไม่ไผ่ซึ่งผู้วิจัยพบได้ร้อยละ 20

ตารางที่ 7 ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประเภทใดของชนเผ่าลัวะ-ปรัย ? (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ด้านการเกษตร	8	80
ด้านสถาปัตยกรรมและการปลูกเรือน	2	20
ด้านประเพณีและการละเล่น	5	50
ด้านความเชื่อ	2	20

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรียข้างต้น พบว่าประชากรชนเผ่าลัวะส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประเภทเกษตรกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 80 รองลงมาได้แก่ด้านประเพณีและการละเล่นถึงร้อยละ 50

ตารางที่ 8 ประโยชน์และความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ประโยชน์และความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรีย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านคิดว่าศิลปะมีประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของท่านบ้างหรือไม่ ?		
ไม่จำเป็นเลย	4	40
จำเป็นเล็กน้อย	4	40
จำเป็นมาก	2	20

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านประโยชน์และความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรียข้างต้น พบว่าประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรียส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าศิลปะไม่จำเป็นและจำเป็นเล็กน้อยต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขามากที่สุดเท่ากันถึงร้อยละ 40 มีเพียงส่วนน้อยได้แก่ร้อยละ 20 ที่มีความคิดเห็นว่าศิลปะยังคงมีความจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย โดยประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรียในภาพรวม พบว่าชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรียไม่คุ้นชินกับการทำงานฝีมือหรือศิลปหัตถกรรม เนื่องจากส่วนใหญ่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม รวมถึงมีความภาคภูมิใจในวิถีการเกษตรมีเพียงบางส่วนที่มีอาชีพจักสานไม้ไผ่ ส่งผลให้ทัศนคติต่อความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับที่จำเป็นเล็กน้อยไปจนถึงไม่จำเป็นเลย

ส่วนที่ 3 ด้านความเป็นอยู่และความต้องการในการสร้างอาชีพและทัศนคติต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

1.1. ความเป็นอยู่และความต้องการในการสร้างอาชีพ

ตารางที่ 9 การประกอบอาชีพเกษตรกรรมของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย

ท่านประกอบอาชีพเกษตรกรรม/กสิกรรมและอื่นๆ	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านมีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม/กสิกรรม ประเภทใด ? (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เลี้ยงสัตว์	7	70
ปลูกข้าว	8	80
ปลูกพืชทอง	4	40
ปลูกพืชไร่ (ข้าวโพด/มันสำปะหลัง/ไม้/อื่นๆ)	8	80
ปลูกไม้ป่า	3	30
อื่นๆ ได้แก่ รับจ้างทั่วไป และ นักศึกษา	6	60

ตารางที่ 10 รายได้ของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัย

รายได้ของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: รายได้ ?		
ว่างงาน	2	20
ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน	4	40
5,000 - 15,000 บาทต่อเดือน	4	40
มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน	0	0

ตารางที่ 11 การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัย

การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านเป็นเจ้าของที่ดินทำกินหรือทำการเกษตรหรือไม่ ?		
เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	4	40
เช่าที่ดินบุคคลอื่น	2	20
อื่นๆ ได้แก่ พื้นที่อุทยาน กรรมสิทธิ์การจับจองพื้นที่ดั้งเดิม	4	40

ตารางที่ 12 การทำอาชีพเป็นอาสาสมัครและการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัย

การทำอาชีพเป็นอาสาสมัครและการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัย	จำนวน	ร้อยละ
---	-------	--------

คำถาม: ท่านเคยเป็นอาสาสมัคร หรือทำงานบำเพ็ญสาธารณประโยชน์หรือไม่ ?		
เคย	3	30
ไม่เคย	7	70

ตารางที่ 13 ความต้องการความช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่และการสร้างอาชีพจากทางภาครัฐ

ความต้องการความช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่และการสร้างอาชีพจากทางภาครัฐ	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐด้านใดเป็นพิเศษ ? (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เงินทุนในการประกอบอาชีพ	4	40
การพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อประกอบอาชีพ	3	30
การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ	8	80
การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรหลาน	10	100
อื่นๆ	0	0

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านความเป็นอยู่และความต้องการในการสร้างอาชีพของประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัยข้างต้น พบว่าประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับการทำการเกษตรเช่นกัน โดยการเกษตรส่วนใหญ่เกิดขึ้นบนที่ดินทำกินของตนซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งจับจองกรรมสิทธิ์มาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ภาพรวมของรายได้ในการทำการเกษตรของชนเผ่าลัวะเฉลี่ยอยู่ที่ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน ซึ่งนับเป็นรายได้ที่อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลางซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการในแต่ละเดือน ความต้องการความช่วยเหลือจากทางภาครัฐของชนเผ่าลัวะ-ปรัยจึงเป็นในด้านของความต้องการให้สนับสนุนการศึกษาของบุตรหลาน และการสนับสนุนด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพมากที่สุดถึงร้อยละ 100 และร้อยละ 80 ตามลำดับ

1.2. ทิศนคติต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ตารางที่ 14 การมีอยู่ของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ณ บ้านปากำ

การมีอยู่ของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ณ บ้านปากำ	จำนวน	ร้อยละ
--	-------	--------

คำถาม: ปัจจุบันในชุมชนของท่านมี “ศูนย์เรียนรู้” หรือไม่ ?		
มี	3	30
ไม่มี/ไม่ทราบ	2	20
เคยมี แต่เลิกดำเนินการ	5	50

ตารางที่ 15 การได้รับความสนใจของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ณ บ้านป่าก่า

การมีอยู่ของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ณ บ้านป่าก่า	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ศูนย์เรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนของท่าน ได้รับความสนใจมากน้อยเพียงใด ?		
ไม่ได้รับความสนใจเลย	0	0
ได้รับความสนใจเล็กน้อย	3	30
ได้รับความสนใจมาก	0	0
ไม่มีศูนย์การเรียนรู้/ไม่ทราบ	7	70

ตารางที่ 16 การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ณ บ้านป่าก่า

การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ณ บ้านป่าก่า	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านคิดว่าหากมีการสร้างศูนย์เรียนรู้เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขึ้น จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนของท่านได้ ?		
ไม่เห็นด้วย	0	0
เห็นด้วยเล็กน้อย	0	0
เห็นด้วยปานกลาง	2	20
เห็นด้วยมาก	8	80

ตารางที่ 17 ความภาคภูมิใจเมื่อมีการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ความภาคภูมิใจเมื่อมีการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: หากมีการเผยแพร่ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวลัวะ ปรัย ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับ ท่านจะภูมิใจหรือไม่ ?		
ไม่มีความภาคภูมิใจเลย	0	0

ภาคภูมิใจเล็กน้อย	0	0
ภาคภูมิใจปานกลาง	3	30
ภาคภูมิใจมาก	7	70

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านทัศนคติต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่า ลัวะ-ปรีย (โดยชาวลัวะ-ปรีย) ข้างต้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรชาวลัวะ-ปรียส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าในพื้นที่ของตนมีศูนย์การเรียนรู้หรือไม่ และศูนย์การเรียนรู้ที่มีอยู่นั้นได้รับความสนใจมากน้อยเพียงใด เนื่องจากวิถีชีวิตโดยปกติของชาวลัวะส่วนใหญ่จะอยู่กับวิถีเกษตรกรรมในพื้นที่เรือกสวนไร่นาเป็นหลัก แต่ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างก็มีทัศนคติที่เปิดรับ หากจะมีการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าขึ้นในพื้นที่ของตน โดยสะท้อนออกมาผ่านความภาคภูมิใจในการเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับมากที่สุดถึงร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามชุดที่ 2 เรื่อง ทัศนคติต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า “ลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน” (สำหรับนักท่องเที่ยว) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติของศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย และความคิดเห็นต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้

จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 15 คน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

แบ่งเป็น เพศชาย ร้อยละ 80 (8 คน)
 เพศหญิง ร้อยละ 70 (7 คน)

ช่วงอายุ 18 – 20 ปี ร้อยละ 0 (0 คน)
 ช่วงอายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 13 (2 คน)
 ช่วงอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 27 (4 คน)
 ช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 27 (4 คน)
 ช่วงอายุ 51 – 60 ปี ร้อยละ 33 (5 คน)
 ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 0 (0 คน)

วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 13 (2 คน)

วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	ร้อยละ 27 (4 คน)
วุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญา	ร้อยละ 0 (0 คน)
วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี	ร้อยละ 53 (8 คน)
วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป	ร้อยละ 7 (1 คน)
อาชีพรับจ้างทั่วไป/เกษตรกร	ร้อยละ 13 (2 คน)
อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	ร้อยละ 33 (5 คน)
อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน	ร้อยละ 33 (5 คน)
นักเรียน/นักศึกษา	ร้อยละ 13 (2 คน)
อาชีพอื่นๆ ได้แก่ นักการเมือง	ร้อยละ 7 (1 คน)
รายได้ต่ำกว่า 5000 บาท	ร้อยละ 20 (3 คน)
รายได้ 5000 – 15000 บาท	ร้อยละ 27 (4 คน)
รายได้มากกว่า 15000 บาท	ร้อยละ 53 (8 คน)

ส่วนที่ 2 ด้านทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ตารางที่ 18 การเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านปากำ

การเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านปากำ	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านเคยเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านปากำ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน หรือไม่ ?		
เคยไป	4	27
ไม่เคยไป	11	73

ตารางที่ 19 การเป็นที่รู้จักของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

การเป็นที่รู้จักของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านเคยเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านปากำ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน หรือไม่ ?		
รู้จัก	6	40
ไม่รู้จัก	9	60

ตารางที่ 20 การเป็นที่รู้จักของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

การเป็นที่รู้จักของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านรู้จักศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย บ้างหรือไม่ ?		
รู้จัก ได้แก่ -	1	7
ไม่รู้จัก	14	93

ตารางที่ 21 ความสำคัญในการที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ความสำคัญในการที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านคิดว่าศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรีย มีความสำคัญและสมควรที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่ ?		
เห็นด้วย	15	100
ไม่เห็นด้วย	0	0

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย (โดยนักท่องเที่ยว) ข้างต้น พบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านปากำ อำเภอบ่อเกลือ มากที่สุดถึงร้อยละ 73 และไม่ทราบถึงการดำรงอยู่ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย มากถึงร้อยละ 60 อีกทั้งยังไม่ทราบถึงศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรียมากที่สุดถึงร้อยละ 93 แต่ในขณะเดียวกันก็มีทัศนคติที่ดีต่อการเห็นความสำคัญของการที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่ามากที่สุดถึงร้อยละ 100 ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้นได้

ส่วนที่ 3 ด้านทัศนคติที่มีต่อความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นถึงความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย โดยใช้การวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีระดับสเกลทั้งหมด 5 ระดับ โดยแต่ละระดับมีนัยยะดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1	1.00 – 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ช่วงที่ 2	1.81 – 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ช่วงที่ 3	2.61 – 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง

ช่วงที่ 4	3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ช่วงที่ 5	4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

โดยผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 22 ความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

คำถามเกี่ยวเนื่องกับความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการสร้างอาชีพให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้	4.53	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมคุณค่าของการดำรงชีวิตและการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้	4.13	เห็นด้วยมาก
3. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมรายได้ให้กับหมู่บ้านป่าก่าได้	4.13	เห็นด้วยมาก
4. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรียได้	4.86	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรียข้างต้น พบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง **เห็นด้วยมากที่สุด** ว่าการมีศูนย์การเรียนรู้ นั้นจะสามารถสร้างคุณประโยชน์ทางด้านการสร้างอาชีพให้กับชาวเขาเผ่าลัวะและจะสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรียได้ โดยมีผลลัพธ์เท่ากับ 4.53 และ 4.86 ตามลำดับ และ **เห็นด้วยมาก** ว่าศูนย์การเรียนรู้จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมคุณค่าและการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้ รวมถึงจะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมรายได้ให้กับหมู่บ้านป่าก่า โดยมีผลลัพธ์เท่ากัน เท่ากับ 4.13

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดที่ 3

แบบสอบถามชุดที่ 3 เรื่อง ทักษะคติต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า “ลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน” (สำหรับหน่วยงานและองค์กร) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติของศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีย และความคิดเห็นต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้

จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 5 คน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

แบ่งเป็น	เพศชาย	ร้อยละ 40	(2 คน)
	เพศหญิง	ร้อยละ 60	(3 คน)
	ช่วงอายุ 18 – 20 ปี	ร้อยละ 0	(0 คน)
	ช่วงอายุ 21 – 30 ปี	ร้อยละ 0	(0 คน)
	ช่วงอายุ 31 – 40 ปี	ร้อยละ 80	(4 คน)
	ช่วงอายุ 41 – 50 ปี	ร้อยละ 20	(1 คน)
	ช่วงอายุ 51 – 60 ปี	ร้อยละ 33	(0 คน)
	ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป	ร้อยละ 0	(0 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา	ร้อยละ 0	(0 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	ร้อยละ 0	(0 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญา	ร้อยละ 0	(0 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี	ร้อยละ 100	(5 คน)
	วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป	ร้อยละ 0	(0 คน)
	อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ร้อยละ 100	(5 คน)
	อื่นๆ	ร้อยละ 0	(0 คน)

ส่วนที่ 2 ด้านทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ตารางที่ 23 ความต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรัย

ความต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรัย	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: กิจกรรมหรือศิลปวัฒนธรรมสำคัญของชนเผ่าลัวะ ปรัยที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญและต้องการให้เผยแพร่ ? (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ประเพณีกินดอกแดง	5	100
ประเพณีรับขวัญข้าว	5	100

ประเพณีการปลูกเรือ	4	80
การละเล่นลูกโหวด	2	40
อื่นๆ ได้แก่ พิธีกรรมในการทำข้าวไร่	2	40

ตารางที่ 24 ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรี

ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรี	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านคิดว่าศิลปวัฒนธรรมประเภทใดของชนเผ่าลัวะ ปรี ที่นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ ? (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ประเพณีด้านการเกษตร	5	100
ประเพณีด้านการปลูกเรือ	3	60
ประเพณีด้านการละเล่น	1	20
ประเพณีด้านความเชื่อ	2	40
อื่นๆ	0	0

ตารางที่ 25 ประโยชน์และความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรี

ประโยชน์และความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรี	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านคิดว่าศิลปะมีประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าลัวะบ้างหรือไม่ ?		
ไม่จำเป็นเลย	0	0
จำเป็นเล็กน้อย	0	0
จำเป็นมาก	5	5

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรี (โดยหน่วยงานหรือองค์กร) ข้างต้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างบุคลากรของหน่วยงานและองค์กรภาครัฐ มีความคิดเห็นว่าศิลปะนั้นมีความจำเป็นอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรี โดยให้ความคิดเห็นว่าศิลปะหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและการละเล่นจะสามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชุมชนได้ โดยศิลปะดังกล่าวไม่จำเป็นต้องนำเข้ามาจากภายนอก หากแต่เป็นศิลปะที่ชนเผ่ามีอยู่ดั้งเดิม ซึ่งปัญหาในปัจจุบันคือประชากรชนเผ่าเหล่านั้นขาดการฝึกฝนและปลูกฝังให้

ยอมรับและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของตน การมีศูนย์การเรียนรู้จึงเป็นการดีในการที่จะเริ่มต้นสร้างโครงสร้างทางวัฒนธรรมให้กับผู้คนในชุมชน โดยสิ่งที่ต้องการเผยแพร่มากที่สุดเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ได้แก่ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม (การปลูกข้าว) และประเพณีการปลูกเรือน ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ด้านทัศนคติที่มีต่อความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

3.1. ความสำคัญของศูนย์เรียนรู้

ตารางที่ 26 ความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

คำถามเกี่ยวกับความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการสร้างอาชีพให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้	4.60	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมคุณค่าของการดำรงชีวิตและการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้	4.40	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมรายได้ให้กับหมู่บ้านป่ากำได้	4.40	เห็นด้วยมากที่สุด
4. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรียได้	4.80	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรียข้างต้น พบว่ากลุ่มอย่างประเภทบุคลากรของหน่วยงานและองค์กรภาครัฐ **เห็นด้วยมากที่สุด** ว่าการมีศูนย์การเรียนรู้นั้นจะสามารถสร้างคุณประโยชน์ทั้ง 4 ด้านให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้ โดยมีผลลัพธ์เท่ากับ 4.60, 4.40, 4.40 และ 4.80 ตามลำดับ

3.2. ความคิดเห็นต่อการออกแบบองค์ความรู้

ตารางที่ 27 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

ประโยชน์และความจำเป็นของศิลปะต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรชนเผ่าลัวะ-ปรีย	จำนวน	ร้อยละ

คำถาม: แหล่งเรียนรู้ประเภทใดที่ท่านอยากให้เกิดขึ้นในอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ?		
แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	1	20
แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน	4	80

ตารางที่ 28 การถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์การเรียนรู้

การถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์การเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านอยากให้ศูนย์เรียนรู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านใดของชาวเขาเผ่าลัวะมากที่สุด (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ด้านจริยธรรม	1	20
ด้านประเพณี และ ศิลปวัฒนธรรม	5	100
ด้านอาชีพและการเกษตร	5	100
ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	100

ตารางที่ 29 การถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์การเรียนรู้

การถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์การเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
คำถาม: ท่านอยากให้ผู้ใดเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรัยสู่นักท่องเที่ยว ? (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ผู้ชำนาญการพิเศษ	0	0
ปราชญ์ชาวบ้าน	0	0
ครูและอาจารย์ในพื้นที่	2	40
คณะบุคลากรจากสถาบันต่างๆ	0	0
อื่นๆ ได้แก่ อสม และ คนในพื้นที่	3	60

จากตารางวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านการออกแบบองค์ความรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรัยข้างต้น กลุ่มตัวอย่างบุคลากรของหน่วยงานและองค์กรภาครัฐมีความคิดเห็นว่าการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ประเภทแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นจะสามารถสร้างคุณประโยชน์ให้กับพื้นที่

หมู่บ้านป่าคำได้ในวงกว้าง โดยในกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ บุคลากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าผู้คนในชุมชนคือกลุ่มบุคคลที่จะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ของชนเผ่าได้ดีที่สุด ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์โครงการต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ต่อไป

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านองค์ความรู้ทางอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน รวมถึงความคิดเห็นต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 5 คน ซึ่งมีเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าลัวะ-ปรีย
- 2) เป็นครูอาจารย์หรือปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่
- 3) เป็นประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย หมู่บ้านป่าคำ

ผลการวิเคราะห์ส่วนที่ 1 ด้านองค์ความรู้ทางอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้ซึ่งมีความรู้ทางด้านชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย รวมถึงประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรียเอง พบว่า ชาวลัวะ-ปรียมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ควบคู่กับชนชาติไทยมาอย่างยาวนาน ในหลายๆสมมติฐานของการศึกษากล่าวว่า ชาติพันธุ์ลัวะดั้งเดิมมีถิ่นฐานอยู่ในอาณาจักรล้านนาหรือพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยในปัจจุบัน มาตั้งแต่ก่อนมีการสถาปนาเมืองเชียงใหม่ แต่ด้วยการศึกสงครามจึงเกิดการกระจัดกระจายและอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่บริเวณไหล่เขาต่งเช่นในปัจจุบัน โดยในปัจจุบัน ชาวลัวะ-ปรียส่วนหนึ่งในดำรงชีวิตด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยการทำไร่หมุนเวียนเป็นหลัก อีกส่วนหนึ่งได้มีการขยับขยายออกจากพื้นที่เข้าสู่บริบทเมือง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ในเรื่องของวิถีชีวิต ประเพณี หรือ ศิลปวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการรวบรวมข้อมูลทางภาคเอกสาร แต่จะมีเพียงวัฒนธรรมประเพณีบางส่วนที่ไม่มีการจัดขึ้นหรืออาจสูญหายไปตามกาลเวลา

ผลการวิเคราะห์ส่วนที่ 2 ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเกี่ยวกับการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ซึ่งมีความรู้ทางด้านชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย รวมถึงประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรียในเรื่องความคิดเห็นต่อการสร้างสรรค์โครงการศูนย์การเรียนรู้ พบว่า ประชากรลัวะ-ปรียและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่จะจัดตั้งโครงการศูนย์การเรียนรู้ขึ้นในพื้นที่ โดยเล็งเห็นว่าศูนย์การเรียนรู้จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ให้กับชาวลัวะ-ปรียและผู้คนในพื้นที่หมู่บ้านป่ากำได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการอนุรักษ์ไว้ซึ่งองค์ความรู้และศิลปวัฒนธรรม การสร้างอาชีพและการส่งเสริมรายได้ ซึ่งอาจทำให้ชาวลัวะ-ปรียบางส่วนที่เดินทางออกไปทำงานในเมืองได้กลับเข้ามาสร้างอาชีพในพื้นที่ของตน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามจำนวน 4 ชุดและแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ชุด แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยสามารถได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศด้านชุดองค์ความรู้สำหรับนำไปสร้างสรรค์ ออกแบบ และจัดลำดับความสำคัญของศูนย์ข้อมูลและกิจกรรมที่จะมีขึ้นภายในศูนย์การเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 2 ผลการเชื่อมโยงสู่กระบวนการออกแบบ

ผู้วิจัยเชื่อมโยงผลการศึกษาที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์เข้ากับกระบวนการออกแบบ โดยการเชื่อมโยงสู่การออกแบบชุดองค์ความรู้ ด้วยวิธีการจัดกลุ่มองค์ความรู้ (Cluster Topics)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มข้อมูลองค์ความรู้สำหรับนำไปใช้ในการกำหนดขอบเขตศูนย์ข้อมูลและการจัดสรรพื้นที่ภายในโครงการ (zoning) ได้ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (Ethnic)
เป็นพื้นที่การนำเสนอข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และภาษาของชนเผ่าลัวะ-ปรีย
- 2) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ (Believe)
เป็นพื้นที่การนำเสนอข้อมูลด้านประเพณีและความเชื่อของชนเผ่าลัวะ-ปรีย
- 3) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต (Way of Life)
เป็นพื้นที่การนำเสนอข้อมูลด้านวิถีชีวิต วิถีเกษตรกรรม และวิถีชุมชนของชนเผ่าลัวะ-ปรีย
- 4) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญา (Wisdom)

เป็นพื้นที่การนำเสนอข้อมูลด้านรากฐานทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชนเผ่า
ลัวะ-ปรีย

2) นำคุณค่าและองค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดลงใน **กลุ่มองค์ความรู้ (Cluster Topics)**

ชาติพันธุ์ ETHNIC ประวัติศาสตร์และความเป็นมา	ความเชื่อ BELIEVE ประเพณีและความเชื่อ	วิถีชีวิต WAY OF LIFE วิถีเกษตรกรรมและวิถีชุมชน	ภูมิปัญญา WISDOM รากฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
อาณาเขตและดินแดน ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ภาษาส่วะ ครอบครัวส่วะ การแต่งกายพื้นถิ่น การสืบสกุลข้างแม่ 'วีรงคราช' วีรบุรุษชาวส่วะ	การถือผี ความเชื่อด้านวิถีเกษตรกรรม พิธีกินดอกแดงส่วะ-ปรีย พิธีปลูกออก ประเพณีกินข้าวเฒ่า ตะหลิว ปู่และ ย่าและ	การลำดับวัน วิถีเกษตรกรรม แหล่งน้ำแหล่งปลา อาหารท้องถิ่น เตาไฟ ฟืน ประเพณีการปลูกเรือน ข้าวดำ ข้าวเหนียว ฟักทอง ข้าวโพด เผือก มัน มะเขวน ฟักกูด ใบค้อ ยอดมะระ	สถาปัตยกรรมเรือนส่วะ เรือนพักชั่วคราว (หั่วะ) การเล่นลูกหวด การตีฟ / คัลประรีห์ การล่าสัตว์ (มีกานพื้นบ้าน) จักสานไม้ไผ่ กระบองน้ำ กระต๊อบข้าวเหนียว ชะลอม เล่าไก่ ไถ่ถุ่นบ้าน การรดข้าว การทำเหล็ก-มีดพรา เกลือ หวาย ต้นกำ หญ้าคา เหล้าสุ

ขั้นที่ 3 ผลการดำเนินการออกแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบโครงการต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-
ปรีย โดยแบ่งส่วนการออกแบบ ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การออกแบบพื้นที่องค์ความรู้และกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้

โดยแบ่งส่วนการออกแบบออกเป็นทั้งหมด 3 ส่วนดังนี้

1.1. การกำหนดขอบเขตของศูนย์ข้อมูลและเทคนิคการจัดแสดงองค์ความรู้ (Knowledges
Setting and Techniques)

1.1.1. การกำหนดขอบเขตของชุดองค์ความรู้โดยรวมภายในศูนย์การเรียนรู้

ตารางที่ 30 การกำหนดขอบเขตของชุดองค์ความรู้โดยรวมภายในศูนย์การเรียนรู้

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ (เรื่องราวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย)				
ยุคแผ่นดินก่อนประวัติศาสตร์	ตำนานลัวะ	กลุ่มภาษา	ประชากรลัวะวันนี้	
1.1) แดนดินถิ่นฐานก่อนจะเป็นลัวะ 1.2) แหล่งโบราณคดีค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์	2.1) โครงสร้างและประวัติความเป็นมา 'ลัวะ' 2.2) โครงสร้างของสังคมและระบบชนชั้น 2.3) ความสำคัญของลัวะที่มีต่อดินแดน 'ล้านนา'	3.1) การจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยภาษา 3.2) ลัวะมัล-ลัวะปรีย ความเหมือนที่แตกต่าง 3.3) ภาษาลัวะ-ล้านนา	4.1) การสืบสกุล 4.2) จำนวนประชากรและหมู่บ้านชาวลัวะ 4.3) ชีวิตกับผืนป่า 4.4) เครื่องแต่งกายลัวะดอกแดง	
ห้องจัดแสดงภูมิผี (ความเชื่อเรื่องผีของชาวลัวะ-ปรีย)				
ผี	ผีในบริบทของชาวลัวะ-ปรีย	การเซ่นไหว้ผี	เชื่อผี	
1.1) ความหมายของผี 1.2) การถือผีและประเภทของผีของชาวลัวะ-ปรีย	2.1) หมอผี 2.2) เรือนฮีต 2.3) การเลี้ยงผี	3.1) การเซ่นไหว้ผี 3.2) ตะเหลว 3.3) ภาชนะใส่เครื่องเซ่นไหว้ 3.4) ตำนานปู่และย่าแสะ	4.1) ทัศนคติของชาวลัวะ-ปรียที่มีต่อการถือผี	
ห้องจัดแสดงภูมิสังคม (วิถีชีวิต)				
โครงสร้างทางกายภาพ	อาชีพ	พระราชดำริ		
1.1) ที่ตั้งและภูมิประเทศ 1.2) ลักษณะภูมิอากาศและคาร์คมนาคม 1.3) สาธารณูปโภค 1.4) สภาพเศรษฐกิจ	2.1) อาชีพหลักของชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย 2.2) การศึกษา 2.3) การปลูกพืชหมุนเวียน 2.4) นิทรรศการข้าว	3.1) เศรษฐกิจพอเพียง		
ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา (ทักษะและองค์ความรู้)				
ภูมิปัญญาการเกษตรเลี้ยงชีพ	ภูมิปัญญาการสร้างเรือน	เครื่องมือและจักสาน	อาหารท้องถิ่น	ดนตรีและการละเล่น
1.1) การสักข้าว 1.2) การรูดข้าว 1.3) การจับปลาด้วยมือเปล่า	2.1) การทำพิธีเซ่นไหว้เพื่อปลูกเรือน 2.2) เรือนลัวะ เรือนจัวะ และยั้งข้าว 2.3) ภายในของเรือนลัวะและเรือนผูก	3.1) เกลือ 3.2) การทำมีด 3.3) การจักสาน 3.4) การทำกระบอกน้ำพกพา	4.1) เตาหุงหาอาหาร 4.2) เหล้าอู 4.3) การปรุงรสอาหารลัวะ	5.1) การละเล่นลูกโหวด 5.2) การตีคัลเประห์ (เครื่องดนตรี) 5.3) การทำอุปกรณ์ไล่สัตว์ภายในไร่ข้าว

1.1.2. การกำหนดขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดง
ภูมิพันธุ

ตารางที่ 31 ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิพันธุ (1)

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ					
เนื้อหาการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
		ลหุภัณฑ์	ครุภัณฑ์	วัตถุจัดแสดง	สื่อภาพ
<p>หัวข้อจัดแสดงที่ 1 ยุคแผ่นดินก่อนประวัติศาสตร์</p> <p>1.1 แคนดินถิ่นฐานก่อนจะเป็นลัวะ</p> <p>1.2 แหล่งโบราณคดีค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์</p>	<p>เป็นพื้นที่จัดแสดงนำเรื่องราวก่อนที่จะเป็นดินแดนลัวะในทางภูมิศาสตร์และข้อสันนิฐานถึงการอยู่ครองพื้นที่ก่อนจะเป็นดินแดนล้านนารวมถึงการจัดแสดงตราหลายเงินซึ่งจารขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 22</p>	<p>วีดิทัศน์เรื่องราวคำบอกเล่าก่อนประวัติศาสตร์ของชาวลัวะเรื่อง 'ไขปริศนาดินแดนลัวะ'</p>	<p>-จอLED Display</p> <p>-แผนที่ประวัติศาสตร์พื้นที่</p> <p>-Wall Display (วัสดุที่ทำในท้องถิ่นไม้, ไม้ไผ่ และวัสดุ Compose บางชนิด เช่น ไม้อัด แผ่นยิปซัม)</p>	<p>โมเดลControl ระบุเขตแดน</p> <p>-โมเดลแสดงการค้นพบหลุมศพโบราณที่อ.อม-ก้อย จ.เชียงใหม่</p> <p>-รูปภาพแสดงตราหลายเงิน</p>	<p>-Wall Board</p> <p>-ป้ายชื่อหัวเรื่อง</p> <p>-ป้ายคำอธิบาย</p>
<p>หัวข้อจัดแสดงที่ 2 ตำนานลัวะ</p> <p>2.1 โครงสร้างและประวัติความเป็นมา 'ลัวะ'</p> <p>2.2 โครงสร้างของสังคมและระบบชนชั้น</p> <p>2.3 ความสำคัญของลัวะที่มีต่อดินแดน 'ล้านนา'</p>	<p>เป็นพื้นที่จัดแสดงด้านชุมชนชาติพันธุ์ซึ่งมีความทรงจำในทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน รวมถึงการปกครองของคนลัวะในสมัยโบราณก่อนจรวบรวมเป็นดินแดนล้านนาและบุคคลสำคัญ</p> <p>-ราชวงศ์สุทิดา พ.ศ.1300</p> <p>-ขุนหลวงวิลังคะ พ.ศ.1300</p> <p>-พระนางจามเทวี พ.ศ.1226</p>	<p>วีดิทัศน์เรื่องราวบุคคลสำคัญเรื่อง ตำนานขุนหลวงวิลังคะ</p>	<p>แผนที่ดินแดนล้านนา ครอบคลุมจนถึงการเปรียบเทียบแผนที่ประเทศไทยหลังยุคล่าอาณานิคมและการแบ่งเขตภาคเหนือตอนบน</p> <p>-จอLED Display</p>	<p>รูปปั้นหุ่นต่าของขุนหลวงวิลังคะขณะพุ่งหอกที่ล้อมรอบด้วยเทือกเขาสูงดอยสุเทพและที่ราบหริภุญชัย</p>	<p>-Wall Board</p> <p>-ป้ายชื่อหัวเรื่อง</p> <p>-ป้ายคำอธิบาย</p>

ตารางที่ 32 ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (2)

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์					
เนื้อหาการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
		ลหุภัณฑ์	ครุภัณฑ์	วัตถุจัดแสดง	สื่อภาพ
<p>หัวข้อจัดแสดงที่ 3 กลุ่มภาษา</p> <p>3.1 การจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยภาษา</p> <p>3.2 ลัษณะ-ลัษณะปริยความเหมือนที่แตกต่าง</p> <p>3.3 ภาษาลัษณะ-ล้านนา</p>	<p>เป็นพื้นที่บอกเล่าเรื่องราวความสำคัญในการมีภาษาพูดเป็นของตนเอง การแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของภาษาลัษณะซึ่งมีความแตกต่างที่ส่งผลไปยังวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่แตกต่างกันของชาวลัษณะและลัษณะปริยซึ่งอาศัยอยู่ในบริบทของพื้นที่จังหวัดน่าน รวมถึงคำแปลเป็นภาษาไทย-ล้านนา</p>	<p>การอัดเสียงพูดและบัน-ทึกลเสียงในชีวิตประจำวันของชาวเขาเผ่าลัษณะในระหว่างไร่</p>	<p>แผ่นภาษาและเรื่องราวการแบ่งแยกภาษา5กลุ่ม</p> <p>1. ออสโตเอเชียติก</p> <p>2. ไท-กะได</p> <p>3. จีน-ทิเบต</p> <p>4. ออสโตรเนเซียน</p> <p>5. ม้ง-เมี่ยน (วัสดุในพื้นที่ไม้, ไม้ไผ่, ยิปซัม, ไม้อัด)</p>	<p>-โปสเตอร์บนแผ่น Acrylic</p> <p>-Sound Speaker</p>	<p>-Wall Board</p> <p>-ป้ายชื่อหัวเรื่อง</p> <p>-ป้ายคำอธิบาย</p>
<p>หัวข้อจัดแสดงที่ 4 ประชากรลัษณะวันนี้</p> <p>4.1 การสืบสกุล</p> <p>4.2 จำนวนประชากรและหมู่บ้านชาวลัษณะ</p> <p>4.3 ชีวิตกับผืนป่า</p> <p>4.4 เครื่องแต่งกายลัษณะดอกแดง</p>	<p>เป็นพื้นที่จัดแสดงซึ่งบอกเล่าเรื่องราวของความเป็นอยู่ชาติพันธุ์ การสืบสกุลข้างแม่หรือฝ่ายหญิง รวมถึงการจัดแสดงจำนวนประชากรชาวลัษณะและจำนวนครัวเรือนในบริบทของความ เป็นอยู่ของชาติพันธุ์ บนที่สูง ตลอดจน เครื่องแต่งกายประจำชาติพันธุ์ในวันสำคัญ และชุดจำลอง</p>	<p>วิถีทัศนบทสัมพันธ์ผู้สูงอายุฝ่ายหญิง</p>	<p>-จอLED Display</p> <p>-แผ่นภูมิจำนวนประชากร</p> <p>-Wall Display 2000-2566</p> <p>-แผนที่แสดงการกระจายตัวของหมู่บ้านตำบลที่มีชาวลัษณะอยู่อาศัย เป็นลักษณะของ Wall Display</p> <p>-แท่นโชว์</p>	<p>-โมเดลจำลองผืนป่าดอยภูคาและลำน้ำบริบทรอบพื้นที่ที่มีชาวลัษณะอาศัย</p> <p>-เครื่องใช้ในยามออกทำไร่ทำนา</p> <p>-กระบุง</p> <p>-กระบอกอ็อก</p> <p>-มีดพริ้ว</p> <p>-รองเท้าใช้การประกอบหุ่นเครื่องแต่งกาย</p> <p>-ประติมากรรมดอกแดง</p>	<p>-Wall Board</p> <p>-ป้ายชื่อหัวเรื่อง</p> <p>-ป้ายคำอธิบาย</p>

1.1.3. การกำหนดขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดง
ภูมิณี

ตารางที่ 33 ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิณี

ห้องจัดแสดงภูมิณี					
เนื้อหาการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
		ลหุภัณฑ์	ครุภัณฑ์	วัสดุจัดแสดง	สื่อภาพ
หัวข้อจัดแสดงที่ 1 ‘ผี’ 1.1 ความหมายของผี 1.2 การถือผีและประเภทของผีของชาวลัวะ-ปรัย	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องผีของชาวลัวะ-ปรัย คำและความหมายของผีผ่านการออกแบบชุดข้อมูลในรูปแบบของบทความที่มีความน่าสนใจและ Space ที่มีความลึกกลับนำค้นหาถึงเหตุและผลของ ‘ความเชื่อเรื่องผี’	การบันทึกเสียงในพิธีกรรมต่างๆ ‘เสียงแห่งความเชื่อ’	-Wall Display -ราวแขวนผ้า -ผ้าฝ้ายแบบมองทะเล -แท่นจัดแสดง -Speaker แบบติดตั้งถาวร	-แผ่นป้ายแสดงบทความ Acrylic	-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
หัวข้อจัดแสดงที่ 2 ผีในบริบทของชาวลัวะ-ปรัย 2.1 หมอผี 2.2 เรือนฮีด 2.3 การเลี้ยงผี	เป็นพื้นที่จัดแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกหมอผีประจำหมู่บ้าน ลักษณะเรือนของหมอผี หรือ เรือนฮีด และขั้นตอนการเลี้ยงผีแต่ละประเภท	การบันทึกเสียงคาถาระหว่างพิธีกรรมของหมอฮีด	-แท่นแสดงโมเดล -Wall Display -ผ้าฝ้ายแบบมองทะเล -Speaker แบบติดตั้งถาวร	-โมเดลเรือนฮีด -แผ่นป้ายแสดงบทความ	-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
หัวข้อจัดแสดงที่ 3 การเซ่นไหว้ผี 3.1 ตะเหลว 3.2 ภาชนะใส่เครื่องเซ่นไหว้ 3.3 ตำนานปู่และย่าแสะ	เป็นพื้นที่จัดแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการเซ่นไหว้ผี การทำและประดับตกแต่งตะเหลว และเรื่องราวของปู่แสะย่าแสะ และผีปอบเกลือ	วิดีทัศน์การเซ่นไหว้ผีไร่	-Wall Display -ราวแขวนผ้า -ผ้าฝ้าย -แท่นจัดแสดง -จอLED Display -ราวแขวนตะเหลว	-ภาชนะใส่เครื่องเซ่นไหว้ -โมเดลเครื่องเซ่นไหว้ -ตะเหลว -แผ่นป้ายแสดงบทความ	-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย

หัวข้อจัดแสดงที่ 4 ‘เชื้อผี’ ทักษะของชาวลัวะ- ปรียที่มีต่อการถือผี	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่อง ทศคติของหมอฮีด ผู้ที่ สืบสานและทำพิธีด้าน ความเชื่อเรื่องผี	-การบันทึกเสียง -วิดีโอที่ค้นบทสัมภาษณ์ ภาษณ์หมอฮีด	-จอLED Display -Wall Display -ราวแขวนผ้า	-แผ่นป้ายแสดง บทความ	-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
---	---	---	--	-------------------------	--

1.1.4. การกำหนดขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดง
 ภูมิสังคม

ตารางที่ 34 ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิสังคม

ห้องจัดแสดงภูมิสังคม					
เนื้อหาการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
		ลหุภัณฑ์	ครุภัณฑ์	วัตถุจัดแสดง	สื่อภาพ
หัวข้อจัดแสดงที่ 1 โครงสร้างทาง กายภาพ 1.1 ที่ตั้งและภูมิ- ประเทศ 1.2 ลักษณะภูมิอา- กาศและการคมนาคม 1.3 สาธารณูปโภค 1.4 สภาพเศรษฐกิจ	เป็นพื้นที่จัดแสดง เรื่องราวลักษณะทาง กายภาพ ชีวิตความ เป็นอยู่บนพื้นที่สูง ฤดูกาลและการ คมนาคมซึ่งส่งผลต่อ สภาพเศรษฐกิจ	วิดีทัศน์บท สัมภาษณ์ นักเรียน โรงเรียน และครู กสน.	-จอLED Display -แผนที่เส้นทาง การเข้าถึง อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน -Wall Display แผนที่	-แผนภูมิเรื่อง การคมนาคม	-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
หัวข้อจัดแสดงที่ 2 อาชีพ 2.1 อาชีพหลักของ ชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีย 2.2 การศึกษา 2.3 การปลูกพืช หมุนเวียน 2.4 นิทรรศการข้าว	เป็นพื้นที่จัดแสดง เรื่องราวการประกอบ อาชีพเพื่อการดำรงอยู่ ของชาติพันธุ์ และ การศึกษาในปัจจุบันที่ มีส่วนช่วยในการ พัฒนาชุมชน	-	Wall Display -นิทรรศการข้าว -ความรู้เรื่องการ ทำไร่หมุนเวียน -แท่นโชว์	-โมเดลจำลอง การปลูกข้าว -โมเดลพันธุ์ข้าว ชนิดต่างๆ -แผนภูมิการทำ การเกษตรใน รอบ 1 ปี	-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย

หัวข้อจัดแสดงที่ 3 พระราชดำริ 3.1 เศรษฐกิจพอเพียง	เป็นพื้นที่จัดแสดง เรื่องราวเศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อให้เกิด ความทราบซึ่งในพระ มหาคณาธิคุณของใน หลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่ง ทรงมีต่อกลุ่มชาติพันธุ์	-	-Wall Display	-แผ่นป้าย Inkjet	พระบรมฉายา ลักษณ์
--	---	---	---------------	---------------------	----------------------

1.1.5. การกำหนดขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดง
ภูมิปัญญา

ตารางที่ 35 ขอบเขตของชุดองค์ความรู้และเทคนิคการจัดแสดงภายในห้องจัดแสดงภูมิปัญญา

ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา					
เนื้อหาการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
		ลหุภัณฑ์	ครุภัณฑ์	วัตถุจัดแสดง	สื่อภาพ
หัวข้อจัดแสดงที่ 1 ภูมิปัญญาด้าน การเกษตรเลี้ยงชีพ 1.1 การปักข้าว 1.2 การรูดข้าว 1.3 การจับปลาด้วย มือเปล่า	เป็นพื้นที่จัดแสดงที่ บอกเล่าถึงวิถีการ พึ่งพาวัสดุพื้นถิ่นซึ่งใช้ ในการปักข้าว(การ ปักข้าว)แทนการดำนา และการรูดข้าวด้วยมือ แทนการใช้เคียว	-	-Wall Display -แท่นโชว์/หุ่น	-ไม้สักข้าว -กระบุงแบก หลัง -ถุงใส่ข้าว -หุ่นเกษตรกร -เครื่องแต่งกาย -แผ่นป้าย ข้อความ	-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย

<p>หัวข้อจัดแสดงที่ 2 ภูมิปัญญาการสร้างเรือน</p> <p>2.1 การทำพิธีเซ่นไหว้เพื่อปลุกเรือน</p> <p>2.2 เรือนลัวะ เรือนจัวะ และยุงข้าว</p> <p>2.3 ภายในของเรือนลัวะและเรือนผูก</p>	<p>เป็นพื้นที่จัดแสดงและจำลองให้เห็นถึงภูมิปัญญาการสร้างที่พักอาศัยซึ่งเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ของชาวลัวะ-ปรัย</p>	<p>วิถีทัศนังการ สร้างเรือนลัวะ</p>	<p>-จอLED Display -แท่นโชว์โมเดล -Wall Display -โครงสร้างไม้ไผ่ -หย้าคา</p>	<p>-บ้านโครงสร้างส่วนหลังคา -การมัด/การผูก -เตาไฟจำลอง -บอร์ดแสดงสัดส่วนการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน -กระบุงข้าวขาสูงกันความชื้น</p>	<p>-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย</p>
<p>หัวข้อจัดแสดงที่ 3 เครื่องมือและจักสาน</p> <p>3.1 เกลือ</p> <p>3.2 การทำมิด</p> <p>3.3 การจักสาน</p> <p>3.4 การทำกระบอกน้ำพกพา</p>	<p>เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของการทำเกลือของชาวลัวะ ตำแหน่งของบ่อเกลือโบราณ และแหล่งแร่ธาตุ สู่การทำมิดไว้ใช้ รวมไปถึงการจักสานภาชนะและการพัฒนารูปแบบตะเหลว</p>	<p>-</p>	<p>-Wall Display -แท่นโชว์</p>	<p>-จำลองบ่อเกลือและภาชนะใส่เกลือ -เครื่องจักสาน -มิดพรวด -แร่เหล็ก</p>	<p>-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย</p>
<p>หัวข้อจัดแสดงที่ 4 อาหารท้องถิ่น</p> <p>4.1 เต้าหู้ทอดอาหาร</p> <p>4.2 เหล้าอู</p> <p>4.3 การปรุงรสอาหารลัวะ</p>	<p>เป็นการจัดแสดงและจำลองพื้นที่รับประทานอาหารในบรรยากาศที่เรียบง่าย รวมทั้งวิธีการทำอาหารของชาวลัวะ-ปรัย</p>	<p>วิถีทัศนังการ ห่ออาหารในแบบดั้งเดิมของชาวลัวะ-ปรัย</p>	<p>-จอLED Display -Wall Display -แท่นโชว์</p>	<p>-จำลองพื้นที่การรับแขกและการทานอาหารภายในเรือน -เหล้าอู -ต้นกำ</p>	<p>-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย</p>

หัวข้อจัดแสดงที่ 5 ดนตรีและการละเล่น 5.1 การละเล่นลูก โหวด 5.2 การตีคัลประห์ (เครื่องดนตรี) 5.3 การทำอุปกรณ์ไล่ สัตว์ภายในไร่ข้าว	เป็นพื้นที่จัดแสดงและ นำเสนอเรื่องราวด้าน ทักษะการประดิษฐ์ อุปกรณ์เพื่อความบันเทิง เฝงใจในโอกาสหรือ เทศกาลต่างๆของ ชาวลัวะ-ปรัย	-วิถีทัศน์การ ละเล่นลูกโหวด -วิถีทัศน์ บรรยากาศและ ความพริ้วไหว ของอุปกรณ์ไล่ สัตว์ภายในไร่ ข้าว	-จอLED Display -Wall Display	-แผ่นป้ายแสดง ขั้นตอนการทำ อุปกรณ์ต่างๆ -วัสดุประเภทไม้ ไม้และหวาย -อุปกรณ์จักสาน	-Wall Board -ป้ายชื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
--	---	---	---------------------------------	--	--

1.2. การออกแบบกิจกรรม (Activities Design)

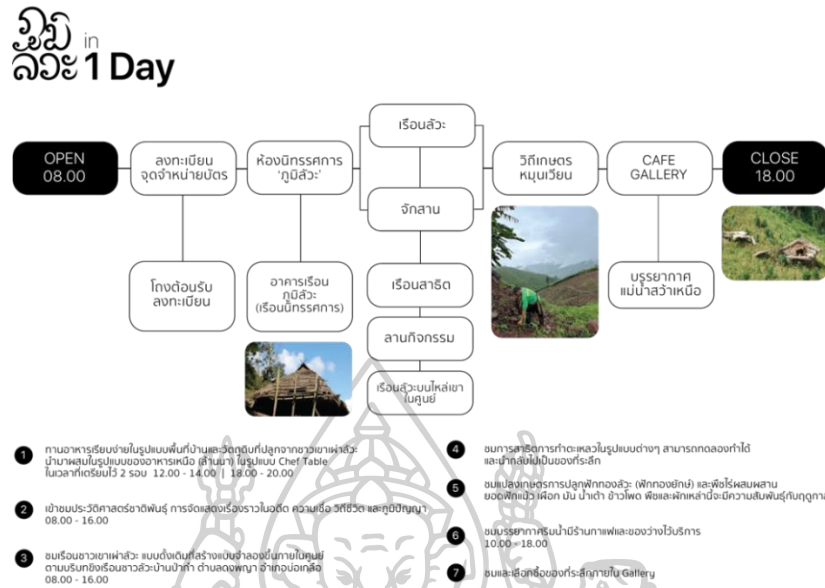
1.2.1. การออกแบบกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบกิจกรรมที่จะจัดขึ้นภายในศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะ โดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแบบ 1 Day Trip (การศึกษาท่องเที่ยววิถีชีวิตลัวะ-ปรัยภายใน 1 วัน), 2 Days Trip (การศึกษาท่องเที่ยววิถีชีวิตลัวะ-ปรัยภายใน 2 วัน) และ 3 Days Trip (การศึกษาท่องเที่ยววิถีชีวิตลัวะ-ปรัยภายใน 3 วัน) โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

1) กิจกรรม 1 Day Trip (การศึกษาท่องเที่ยววิถีชีวิตลัวะ-ปรัยภายใน 1 วัน)

กิจกรรม 1 Day Trip จะมีการแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กิจกรรม 1 Day Trip ในช่วงเวลาปกติ ซึ่งจะจัดขึ้นตลอดทั้งปี และกิจกรรมทางพิธีกรรมซึ่งจะมีการจัดขึ้นและเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างกันไปในแต่ละเดือนโดยอ้างอิงตามปฏิทินการเกษตรของชาวลัวะ-ปรัย

1.1) กิจกรรม 1 Day Trip ปกติ (การศึกษาท่องเที่ยววิถีชีวิตลัวะ-ปรัยภายใน 1 วัน)

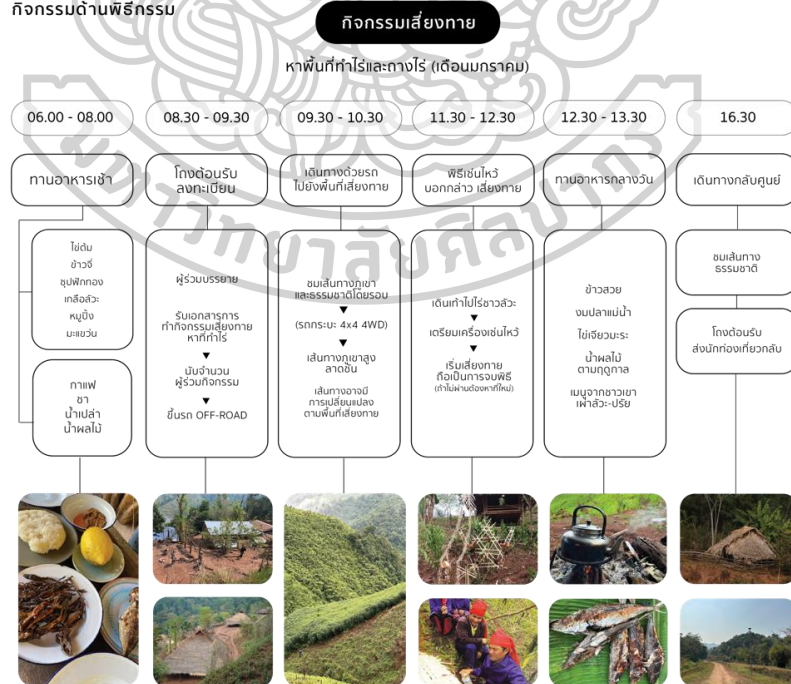
1. การอาหารเย็นภายในรูปแบบที่บ้านลัวะอยู่ใกล้ภูเขาจากธรรมชาติสวยบ้านสมมุติของชาวลัวะชื่อ บ้านน้ำ ไผ่บนยอด Chef Table ในเวลาเที่ยงวัน 2 5 น 12.00 - 14.00 | 18.00 - 20.00
2. เข้าชม: 50 ศาสตราวุธพันธุ์ การแสดงเรื่องราวในอดีต ความเชื่อ 5 ศาสตร์ และภูมิปัญญา 08.00 - 16.00
3. ชมเรือนชาวลัวะ: ชมตั้งแต่สร้างเป็นจำลองในภายในบ้านตามระบบของเรือนชาวลัวะบ้านน้ำป่า ด้านตลิ่งภูเขาจากถ้ำงัดมู 08.00 - 16.00
4. ชมการสาธิตการแกะสลักไม้แบบต่างๆ สามารถทดลองทำได้และทำเป็นของที่ระลึก
5. ชมแปลงเกษตรการปลูกผักของลัวะ (ผักของยักษ์) และพืชไร่ผสมผสานของลัวะที่ปลูก ผักตบชวย ป่าน้ำป่า ข้าวโพด พืชและผักเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับฤดูกาล
6. ชมบรรยากาศแม่น้ำปรัยภาพและของวางไว้ในราคา 10.00 - 18.00
7. ชมและเสวนาของอภิศักภายใน Gallery

ภาพที่ 17 แผนผังกิจกรรม 1Day Trip

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.2) ตัวอย่างกิจกรรม 1 Day Trip ที่เกี่ยวเนื่องกับพิธีกรรม

กิจกรรมด้านพิธีกรรม

ภาพที่ 18 แผนผังกิจกรรมเสี้ยงทนายประจำเดือนมกราคม

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3) ภาพรวมการจัดกิจกรรมทางพิธีกรรมตามปฏิทินของชาวลัวะ-ปรัยภายใน 1 ปี

	ช่วงเวลา	สถานที่	ผู้เกี่ยวข้อง	กิจกรรม	เสื้อผ้า / วัสดุอุปกรณ์	รายละเอียดกิจกรรม	
เดือนมกราคม พิธีเสียงกายหา พื้นที่ทำไร่และดวงไร่	ชาติพันธุ์		ชาวเขา เผ่าลัวะ	ผู้ทำพิธี และ ประกอบกิจกรรม	ผู้ชาย : เสื้อผ้าทำจากผ้าไหมแบบยาว กางเกงขาสั้นแบบสั้น สีฟ้า-เหลือง ผู้หญิง : เสื้อผ้าทำจากผ้าไหมแบบยาว ชุดสั้น และ ผ้าขาวม้า	เจอกัน ณ จุดนัดพบภายในศูนย์ อาหารเช้าแบบเรียบง่าย เดินทำไปกับผู้แสดงกิจกรรม ไปยังพื้นที่ไร่และพื้นที่ทำกินจริง เดินทำไร่กับนักเกษตรกร และเริ่มทำการเสียงกาย ทำพิธีโดยหมอฮวด ฤกษ์การเสียงกาย หากมีเมล็ดข้าวค้างอยู่บนไร่ 5-7 เมล็ด แสดงว่าเพาะปลูกได้	
	ความเชื่อ	10.00 - 11.00	ไร่ ป่าเขา (นอกศูนย์)	หมอฮวด เกษตรกร	พิธีเสียงกาย		ผู้ชาย : เสื้อผ้าทำจากผ้าไหมแบบยาว กางเกงขาสั้นแบบสั้น สีฟ้า-เหลือง ผู้หญิง : เสื้อผ้าทำจากผ้าไหมแบบยาว ชุดสั้น และ ผ้าขาวม้า
	วิถีชีวิต	9.00 - 10.00	ไร่ ป่าเขา (นอกศูนย์)	หมอฮวด เกษตรกร	เดินลาไปยิง กึ่งสี่โมงครึ่ง		รองเท้าผ้าใบ
	ภูมิปัญญา			อาหารเข้าแบบพหุพา หอบในของ	กระบุง กระชัง กระบอกน้ำ ไม้ไฟ ไม้ตรา		
เดือนกุมภาพันธ์ พิธีเกี่ยวหญ้าคา, ไฟคาเพื่อทำหลังคาเรือน	ชาติพันธุ์		ชาวเขา เผ่าลัวะ			นำหญ้าคาเข้ามาเก็บในโรงสาด และนำออกมาสานตามขั้นตอนการสานไฟหญ้าคา และนำไปเก็บเรียงซ้อนกันที่ใต้ถุนเรือนลัวะ ขนขึ้นตอนการสานไฟคา และทดลองทำขึ้นตอนการสานด้วยตนเอง	
	ความเชื่อ						
	วิถีชีวิต		ไร่ ป่าเขา (นอกศูนย์)	ผูกพันกับ วิถีธรรมชาติ	เกี่ยวหญ้าคา และทำไฟหญ้าคา		ชุดจำลอง เสื้อยืด กางเกง ผ้าขี้ริ้ว
	ภูมิปัญญา	9.00 - 12.00	ศาลาชาฮวด หรือใต้ถุนบ้านลัวะ		การสานไฟหญ้าคา		ชุดจำลอง เสื้อยืด กางเกง ผ้าขี้ริ้ว
เดือนมีนาคม การเผาไร่ การซ่อมหลังคาเรือน และการปลูกเรือน	ชาติพันธุ์					ชมการปลูกเรือนลัวะจริงโดยชาวเขาเผ่าลัวะ ทานอาหารกลางวันในหมู่บ้าน โดยแต่ละวันจะมีขั้นตอน การปลูกเรือนที่แตกต่างกันไป	
	ความเชื่อ	9.00 - 12.00 13.00 - 16.00	ลานปลูกข้าว	หมอฮวด ชาวบ้าน	พิธีขยันไหว้		ชุดประจำเผ่าลัวะ-ปรัย ผู้ชาย : เสื้อผ้าทำจากผ้าไหมแบบยาว กางเกงขาสั้นแบบสั้น ผู้หญิง : เสื้อผ้าทำจากผ้าไหมแบบยาว ชุดสั้น
	วิถีชีวิต				การรวมตัวของ สมาชิกในหมู่บ้าน 8-10 คน		
	ภูมิปัญญา	15 วัน	บ้านพัก บริเวณไร่, ป่าเขา	ชาวบ้านลัวะ-ปรัย ประจักษ์ชาวบ้าน	การปลูกเรือนขึ้นจริง ในหมู่บ้าน		ชุดจำลอง เสื้อยืด กางเกง ผ้าขี้ริ้ว
เดือนเมษายน การล่อนไร่ไร่ การทำควาสะอาดไร่	ชาติพันธุ์					การเตรียมตัวหน้าดิน และไม้ไฟที่ตัดจากบริเวณใกล้เคียงพื้นที่กิจกรรม ผ้าใฝ่เป็นซีก ตัด ยัด และนำไปมัดเรียงเป็นริ้ว ก่อนการทำไร่และปลูกผัก	
	ความเชื่อ						
	วิถีชีวิต	5 วัน 13.00 - 16.00	ไร่ข้าว และ สวนเกษตร ภายในศูนย์	ชาวเขา เผ่าลัวะ	การปรับดินขึ้น และทำไร่จริงพอดี		ชุดจำลอง เสื้อยืด กางเกง ผ้าขี้ริ้ว
	ภูมิปัญญา				การแบ่งเอือก สะควาย		
เดือนพฤษภาคม การสักข้าวไร่ การปลูกข้าวโพด และเผือก	ชาติพันธุ์					การสักข้าวไร่ไร่ข้าวภายในพื้นที่ศูนย์ นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำกิจกรรมการสักข้าว ไปกับชาวเขาเผ่าลัวะได้ โดยจัดเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 8-10 ท่าน สาธิตการทำไม้สักข้าว โดยการทำไม้เนื้อแข็ง มาหุ่นปลายด้วยเหล็กแหลมเพื่อใช้สำหรับแทงลงดิน ส่วนหัวไม้ประดับด้วยดอกหญ้า	
	ความเชื่อ						
	วิถีชีวิต		ไร่ข้าว ภายในศูนย์ และ ภายนอกศูนย์	เกษตรกร ชาวเขาเผ่าลัวะ	การสักข้าว		ชุดจำลอง เสื้อยืด กางเกง ผ้าขี้ริ้ว
	ภูมิปัญญา	9.00 - 12.00 13.00 - 16.00	พื้นที่ทดลอง ปลูกข้าวไร่ด้วยวิธี การเกษตร, ไร่ข้าว	เกษตรกร ชาวเขาเผ่าลัวะ	การทำไม้สักข้าว		ชุดจำลอง เสื้อยืด กางเกง ผ้าขี้ริ้ว
เดือนมิถุนายน ประเพณีปลูกแอก	ชาติพันธุ์					ทานอาหารเช้าภายในศูนย์ เดินทางทำขึ้นไปยังพื้นที่ไร่ชาฮวด ชมพิธีการถึงศาลเพียงตา เริ่มพิธีขยันไหว้ โดยการบอกกล่าวฟ้าฟ้าไร่ ให้ช่วยปกป้องรักษาพืชผล หลังจากการสงฆ์เผา-ปลูก การแบ่งของชิ้นไม้หัวกลับไม้ของชาวลัวะ-บางส่วน ช่วงก่อนเลิกจะมีพิธีการรดน้ำในเรือนสาด	
	ความเชื่อ	9.00 - 12.00 13.00 - 15.00	เรือนฮวด ไร่ชาฮวดภายในศูนย์ และ ภายนอกศูนย์, เรือนของ		การทำให้พิธีปลูกแอก		
	วิถีชีวิต				การรดน้ำไร่		
	ภูมิปัญญา	13.00 - 16.00	ศาลาชาฮวด เรือนลัวะ	ชาวเขา เผ่าลัวะ			ชุดจำลอง

เดือนกรกฎาคม ประเพณีกินข้าวโพด และรับขวัญข้าวตั้งท้อง	ชาติพันธุ์						การจัดฝึกสอนการทำดะแหลรูปทรงต่างๆ ไว้ใช้ในพิธีการต่างๆของการปลูกข้าว (รูปสัตว์, รูปภาชนะ, รูปดอกไม้) การปักเสาเพื่อตัดดะแหล การประดับดอกไม้ตัดดะแหลไม้ไร่ การเซ่นไหว้และกินข้าวโพดที่ปลูกเอง ทำพิธีโดยชาวเขาเผ่าลัวะ การทำอาหารจากเมนูข้าวโพด (Workshop)
	ความเชื่อ	13.00 - 16.00	ไร่ข้าว ภายในชุมชน	เกษตรกร นักท่องเที่ยว			
	วิถีชีวิต						
	ภูมิปัญญา		เรือนชาฮัด	ชาวเขาเผ่าลัวะ นักท่องเที่ยว	เข้าร่วมพิธี ชมพิธีกรรม		
เดือนสิงหาคม ประเพณีรับขวัญ ข้าวตั้งท้อง	ชาติพันธุ์						การจัดการพิธีกรรมเรื่องการรับขวัญข้าว การปักเสาเพื่อตัดดะแหล การประดับดอกไม้ตัดดะแหลไม้ไร่ การเซ่นไหว้ขอบคุณผีป่าผีไร่ที่ช่วยปกป้องรักษา และดูแลข้าวตั้งท้อง หมายเหตุ: มีการจัดพิธีขึ้นไร่ข้าวสาริต เนื่องจากพื้นที่จังหวัดมีฝนตก และค่อนข้างเป็นโคลน เดินทางยากลำบาก
	ความเชื่อ	9.00 - 12.00 13.00 - 15.00	ไร่ข้าว ภายในชุมชน	เกษตรกร นักท่องเที่ยว			
	วิถีชีวิต						
	ภูมิปัญญา			ชาวเขาเผ่าลัวะ นักท่องเที่ยว	เข้าร่วมพิธี ชมพิธีกรรม	ชุดจำลอง เสื้อยืด กางเกง ผ้าขี้ริ้ว	
เดือนกันยายน ประเพณีกินข้าวดอ	ชาติพันธุ์	9.00-12.00	ลานกิจกรรม	ชาวเขาเผ่าลัวะ นักท่องเที่ยว	การทำพู่ เครื่องประดับ การถักสิ่งทอ	ไหมเทียม สีย้อม	กิจกรรมช่วงเช้า Workshop การทำพู่ การเดินทางท่องเที่ยวไร่ข้าว เพื่อดูประเพณีด้วยการนั่งรถ เดินเท้าต่อไปยังพื้นที่ไร่ซึ่งจัดประเพณีเพื่อชมพิธี (การทำพู่จัดขึ้นที่ศูนย์และเย็นประดับ เข้ากับผ้าโพกหัวสีแดง เพื่อเตรียมไว้ใช้ในงาน ดอกแดงที่จะจัดขึ้นในอีก 2 เดือนข้างหน้า)
	ความเชื่อ						
	วิถีชีวิต	12.00-15.00	จุดนิทรรศน์ ภายในไร่ข้าว	เกษตรกร นักท่องเที่ยว	เดินทางไร่	ชุดจำลอง เสื้อยืด กางเกง ผ้าขี้ริ้ว	
	ภูมิปัญญา	13.00-16.00	อาคารสาริต	ชาวเขา เผ่าลัวะ	การตกแต่งดะแหล	ไม้ (เส้น)	
เดือนตุลาคม ประเพณีกินข้าวแม่	ชาติพันธุ์			ชาวเขา เผ่าลัวะ			เจอกันจุดนัดพบในศูนย์ ทานอาหารเช้าแบบเรียบง่าย เดินทางด้วยรถกระบะไปยังหมู่บ้านป่าคำ ดูพิธีการคว่ำข้าวแม่ และร่วมตัวกันทำข้าวแม่ที่เรือนฮัด นำข้าวแม่ส่วนหนึ่งไปแบ่งให้ไร่กับด้วยพิธีเซ่นไหว้ บอกกล่าวผีไร่ที่ช่วยให้ข้าวไร่ไม่ส่งผลผลิต
	ความเชื่อ	9.00 - 16.00	ไร่ข้าวของศูนย์ เรือนฮัด บ้านชาฮัด	ชาวเขาเผ่าลัวะ หมอฮัด เกษตรกร	การทำพิธีที่เรือนฮัด ทำข้าวแม่และนำไปทำไร่	ชุดจำลอง หมวก	
	วิถีชีวิต	13.00 - 15.00	เส้นทางเดินไร่ข้าว (ป่าเขา)	เกษตรกร	การเดินทำ ขึ้นไร่ข้าว	ชุดจำลอง หมวก	
	ภูมิปัญญา	10.00 - 12.00	โรงอาหาร (หัวข้าวแม่)	ชาวเขาเผ่าลัวะ นักท่องเที่ยว	การทำข้าวแม่ การตกแต่งดะแหล	ชุดจำลอง เครื่องจักสานสำหรับใส่ข้าวแม่	
เดือนพฤศจิกายน ลงแขกกรูดข้าวไร่ และเริ่มขวัญใส่ยุง (รานชา)	ชาติพันธุ์						ทานอาหารเช้า และไปยุงเรือนต้อนรับ เดินทางไร่ข้าวโดยรถ 4x4 4FD การสอนวิธีกรูดข้าวด้วยมือเปล่า โดยไม่ใช้อุปกรณ์ตัด เริ่มทำการติดตั้งอุปกรณ์ ลุง ย่าม กระบุงนักท่องเที่ยง ทำกิจกรรมกรูดข้าวเป็นเวลา 1 ชั่วโมง (11.00 น.) เดินทางกลับศูนย์และนำข้าวไร่เก็บที่ยุ้งข้าว และรับประทานอาหารเที่ยง
	ความเชื่อ						
	วิถีชีวิต						
	ภูมิปัญญา	9.00 - 12.00 13.00 - 14.00 (พิเศษ)	ไร่ข้าว ในชุมชน และนอกชุมชน	เกษตรกร นักท่องเที่ยว	การสาธิตและ การกรูดข้าว	กระบุงใส่ข้าว ถูผ้าพื้นขาว สำหรับเก็บข้าวที่กรูดได้	
เดือนธันวาคม	ชาติพันธุ์	8.30 - 19.30	ลานกิจกรรม	เกษตรกร ข้าราชการ	กิจกรรม ภูมิปัญญา	ชุดประจำชาติพันธุ์ การแสดงกิจกรรมทางด้านพิธีลัวะ-ปรัย	7.30 ทานอาหารเช้า ข้าวไร่ ไข่ต้มมะพร้าว ผัดผักกอก ปลาแม่ทอด ข้าวเหนียว ออกเดินทางด้วยรถไปไร่เพื่ออัญเชิญผีไร่ ซึ่งเชิญออกไปตอนปลูกข้าวให้กลับเข้าไร่ตามเดิม นำดอกแดง (ดอกหอมไม้) ไปประดับที่ดะแหลบนเสาไม้ไร่ และยุ้งข้าวทั้ง 4 กศ 15.30 น. การเส่นลูกไหวด 18.00 น. การจุดหล้า
	ความเชื่อ	หมอลือจาก บ้านอินทนิล 1 วัน	ของบนดะแหลไร่ข้าว ภายในชุมชน	เกษตรกร หมอฮัด นักท่องเที่ยง	พิธีเซ่นไหว้ เชิญผีกลับไร่ (กิจกรรมภูมิปัญญา)	ชุดประจำเผ่าลัวะ-ปรัย	
	วิถีชีวิต	8.30 - 19.30	กิจกรรม ดอกแดง	เกษตรกร ข้าราชการ	กิจกรรม ภูมิปัญญา	ชุดประจำเผ่าลัวะ-ปรัย	
	ภูมิปัญญา	ตั้งในวงเสียง ของชาลัวะ (รับขวัญจากผี)	ลานกิจกรรม คือของดะแหล คือของไร่ คือของชาฮัด คือของ ของชาฮัด	งาน ปักธงรับขวัญ ข้าราชการ	งานประจำปี วันดอกแดงลัวะ-ปรัย	ชุดประจำเผ่าลัวะ-ปรัย	

ภาพที่ 19 ภาพรวมการจัดกิจกรรมทางพิธีกรรมตามปฏิทินของชาวลัวะ-ปรัยภายใน 1 ปี
 ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

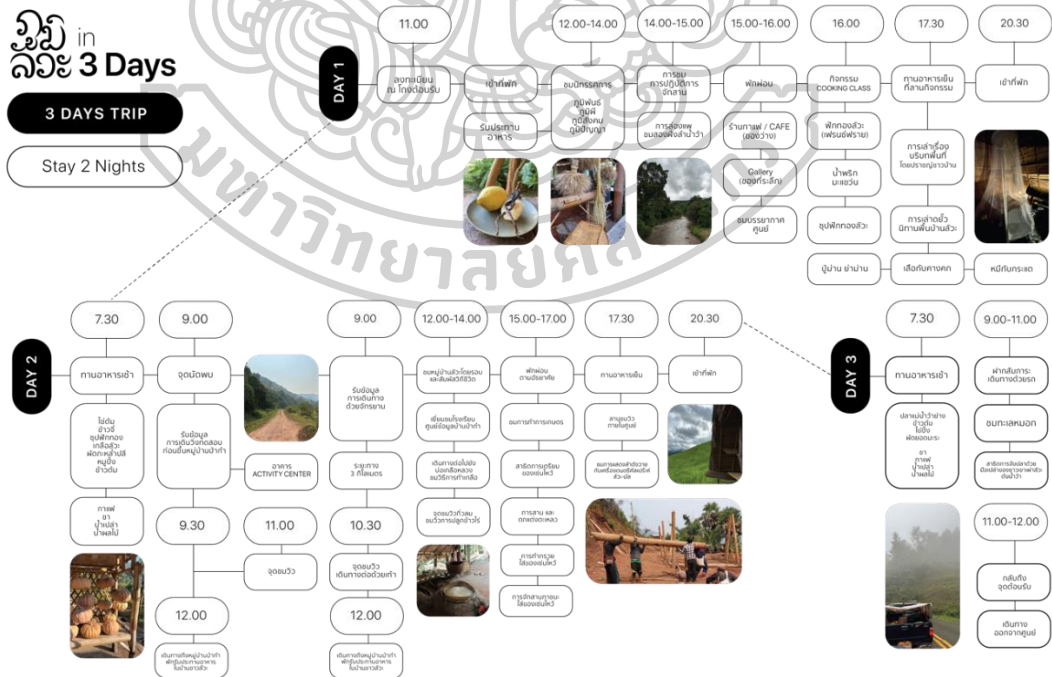
2) กิจกรรมแบบ 2 Days Trip (การศึกษาท่องเที่ยววิถีชีวิตลัวะ-ปรัยภายใน 2 วัน)

ภาพที่ 20 แผนผังกิจกรรม 2 Days Trip

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

3) กิจกรรมแบบ 3 Days Trip (การศึกษาท่องเที่ยววิถีชีวิตลัวะ-ปรัยภายใน 3 วัน)

ภาพที่ 21 แผนผังกิจกรรมแบบ 3 Days Trip

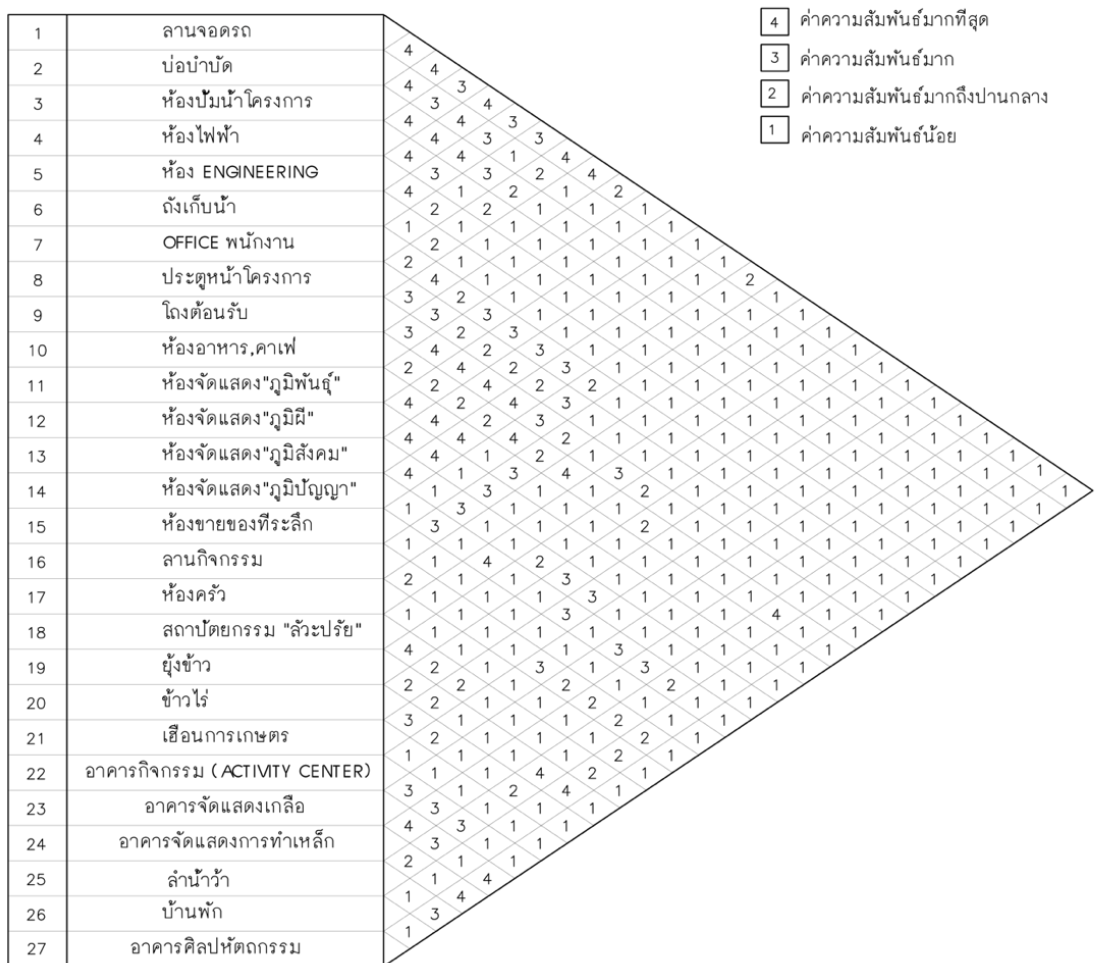
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3. การจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยภายในโครงการ (Zoning and Plan)

1.3.1. การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้

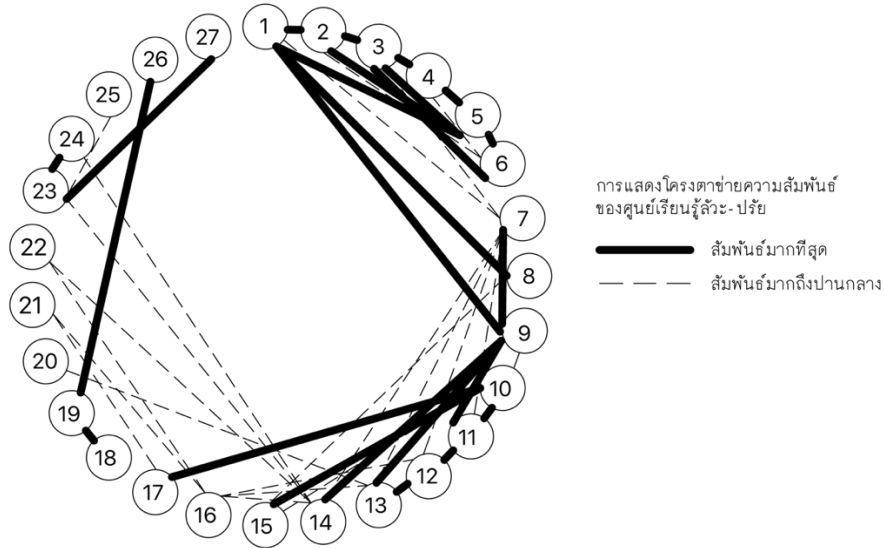
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในตามหลักสถาปัตยกรรมของศูนย์การเรียนรู้ เพื่อนำมาซึ่งฐานองค์ความรู้สำหรับนำไปใช้กระบวนการจัดสรรพื้นที่โครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1.1. ตารางค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้

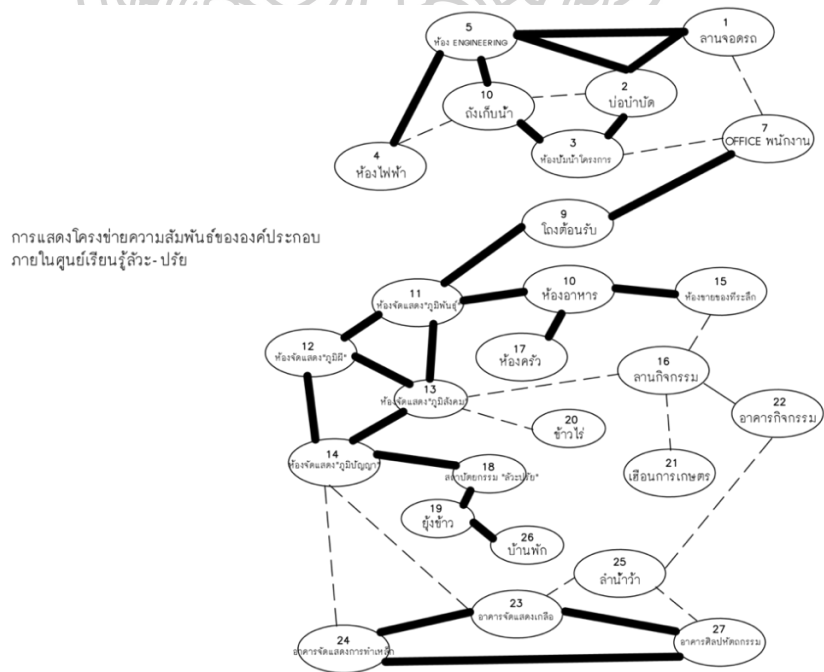
ภาพที่ 22 ตารางค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3.1.2. การแสดงโครงข่ายความสัมพันธ์ของศูนย์การเรียนรู้

ภาพที่ 23 การแสดงโครงข่ายความสัมพันธ์ของศูนย์การเรียนรู้
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

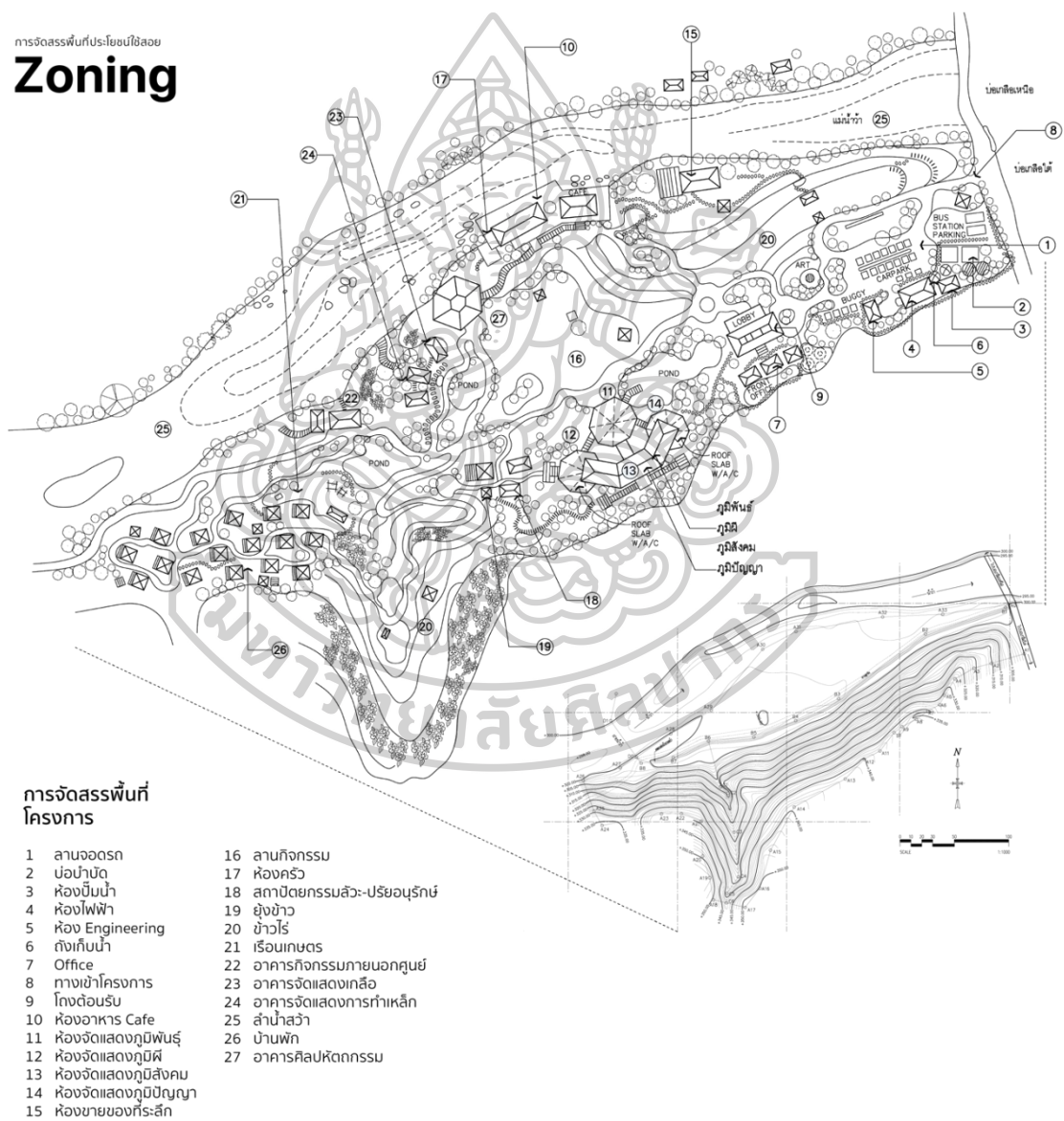
1.3.1.3. การแสดงโครงข่ายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้

ภาพที่ 24 การแสดงโครงข่ายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในกลุ่มอาคารต่าง ๆ นั้นส่งผลต่อการวางทิศทางสัญจรภายในศูนย์ และการจัดสรรพื้นที่ (Zoning) ของอาคารในขั้นตอนถัดไป อีกทั้งยังทำให้สามารถคาดคะเนการวางแผนด้านระบบสาธารณูปโภครวมทั้งส่วนอื่น ๆ ของการออกแบบโครงการในเชิงปริมาณได้ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะออกแบบศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัย

1.3.2. การจัดสรรพื้นที่โครงการ

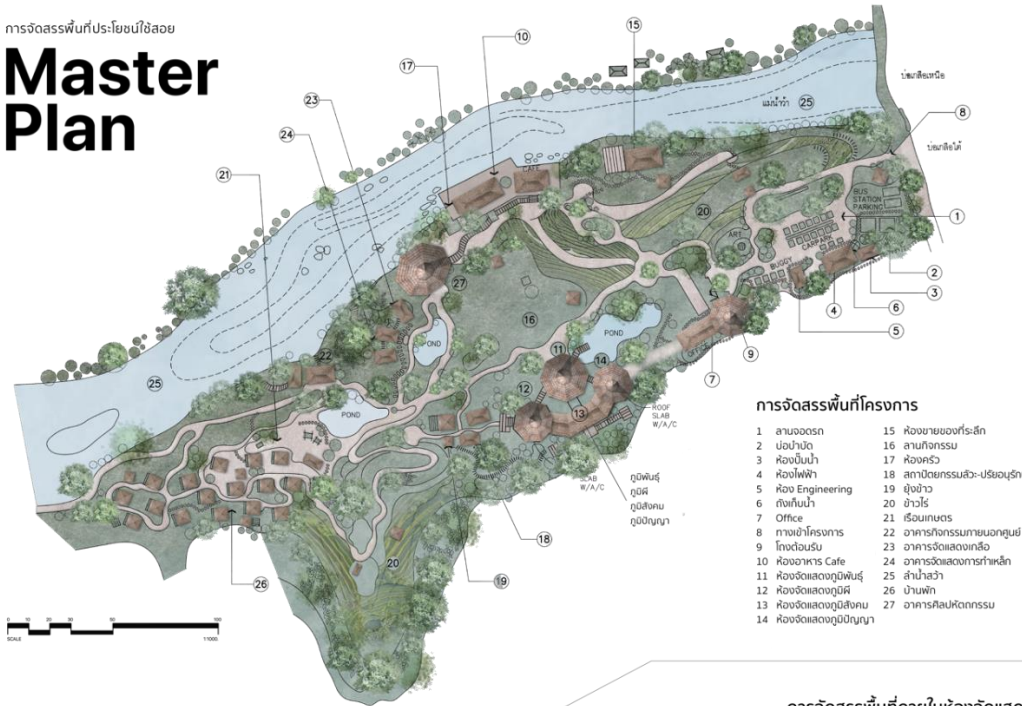
ภาพที่ 25 การจัดสรรพื้นที่โครงการศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัย (zoning)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3.3. Master Plan ศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัย

การจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย

Master Plan

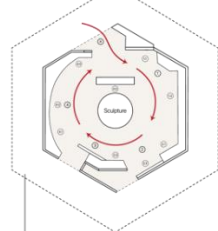

การจัดสรรพื้นที่โครงการ

1 ส่วนจอดรถ	15 ห้องขายของที่ระลึก
2 ผนังบัง	16 ลานกิจกรรม
3 ห้องขึ้นน้ำ	17 ห้องครัว
4 ห้องไฟฟ้า	18 สถาปัตยกรรมลัวะ-ปรัยอนุรักษ์
5 ห้อง Engineering	19 ทุ่งข้าว
6 ทุ่งกินน้ำ	20 ไร่ข้าว
7 Office	21 เรือนเกษตร
8 ทางเข้าโครงการ	22 อาคารกิจกรรมภายนอกศูนย์
9 ทุ่งเตรียม	23 อาคารจัดแสดงเครื่อง
10 ห้องอาหาร Cafe	24 อาคารจัดแสดงการทำหลัก
11 ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์	25 ไร่ชาลัวะ
12 ห้องจัดแสดงภูมิ	26 ไร่พริก
13 ห้องจัดแสดงภูมิสังคม	27 อาคารศิลปหัตถกรรม
14 ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา	

การจัดสรรพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง

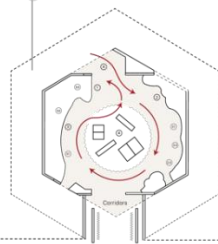
11 ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์

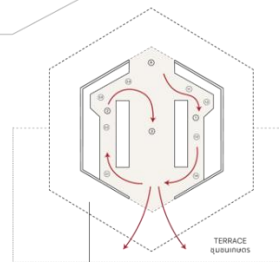
- ทางเข้า
- 1 ยุคแผ่นดินก่อนประวัติศาสตร์
 - 1.1 เตนดินที่ฐานถ้ำทะเลเป็นลัวะ
 - 1.2 แหล่งโบราณคดี
 - 2 ด้านนาลัวะ
 - 2.1 โครงสร้างและประวัติความเป็นมา ลัวะ
 - 2.2 โครงสร้างของสิ่งของและระบบอนันต์
 - 2.3 ความสำคัญของลัวะที่มีต่อวัฒนธรรมล้านนา
 - 3 ภาษาลัวะ
 - 4.1 การสืบสกุล
 - 4.2 จำนวนประชากรลัวะในอำเภอลัวะ
 - 4.3 ชีวิตกับลัวะ
 - 4.4 เครื่องแต่งกายลัวะเอกลักษณ์

- ทางเข้า
- 1 ฝั
 - 2 ฝัในบริเวณของชาวลัวะ-ปรัย
 - 2.1 หนองฝั
 - 2.2 ไร่หน่อฝั
 - 2.3 การเลี้ยงฝั
 - 3 การฝัอินทรีย์
 - 3.1 ไร่หน่อ
 - 3.2 ภาชนะเครื่องปั้นดินเผา
 - 3.3 ฝันาถ้ำลัวะ
 - 4 ไร่อินทรีย์

12 ห้องจัดแสดงภูมิฝั

- ทางเข้า
- 1 ห้องแสดงการทำกล่อโบราณ (ทอถอง)
 - 2 ห้องแสดงการทำนารีพรา (ทอถอง)
 - 3 การฝัการจักสาน
 - 4 การทำของประดับเครื่องปั้นดินเผา
 - 5 การทำเครื่องประดับชนเผ่า
 - 6 การทำลวดลายปักผ้า
 - 7 ห้องเก็บของ
 - 8 จุดแสดงเพิ่มเติมน้ำชา
 - 9 ผนังน้ำชา

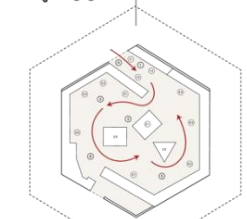

13 ห้องจัดแสดงภูมิสังคม

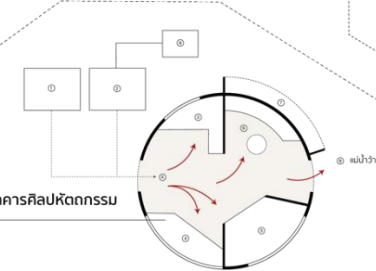
- ทางเข้า
- 1 โครงสร้างทางกายภาพ
 - 1.1 ที่ตั้งและภูมิประเทศ
 - 1.2 ลักษณะภูมิอากาศและการคมนาคม
 - 1.3 สาธารณูปโภค
 - 1.4 สภาพเศรษฐกิจ
 - 2 อาชีพ
 - 2.1 อาชีพหลักของชาวลัวะ-ปรัย
 - 2.2 การศึกษา
 - 2.3 การปลูกพืชอินทรีย์
 - 2.4 (กิจกรรมการข้าว
 - 3 พระราชดำริ
 - 3.1 เศรษฐกิจพอเพียง

- ทางเข้า
- 1 ภูมิปัญญาการเกษตรเสียงชีพ
 - 1.1 การปลูข้าว
 - 1.2 การถนอมข้าว
 - 1.3 การนึ่งปลาด้วยดินเผา
 - 2 ภูมิปัญญาการสร้างเรือน
 - 2.1 การทำพิธีฝังไม้เท้าฝังเสาเรือน
 - 2.2 ไร่ชาลัวะ ไร่หน่อลัวะ และทุ่งข้าว
 - 2.3 ภาชนะเครื่องปั้นดินเผาและเครื่องผูก
 - 3 เครื่องมือและจักสาน
 - 3.1 ฝั
 - 3.2 การทำฝั
 - 3.3 การจักสาน
 - 3.4 การทำกระบายน้ำพริก
 - 4 อาคารท่องเที่ยว
 - 4.1 เตาสูงทำอาหาร
 - 4.2 ไร่ชา
 - 4.3 การปรุงอาหารลัวะ
 - 5 นครศิลปกรรมลัวะ
 - 5.1 การละเล่นลูกโป๊ว
 - 5.2 การตีกลองลัวะ
 - 5.3 การทำลูกปัดใส่สร้อย

14 ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา

27 อาคารศิลปหัตถกรรม

ภาพที่ 26 Master Plan ศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัย
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

ส่วนที่ 2 การออกแบบองค์กรและการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

โดยแบ่งส่วนการออกแบบออกเป็นทั้งหมด 3 ส่วนดังนี้

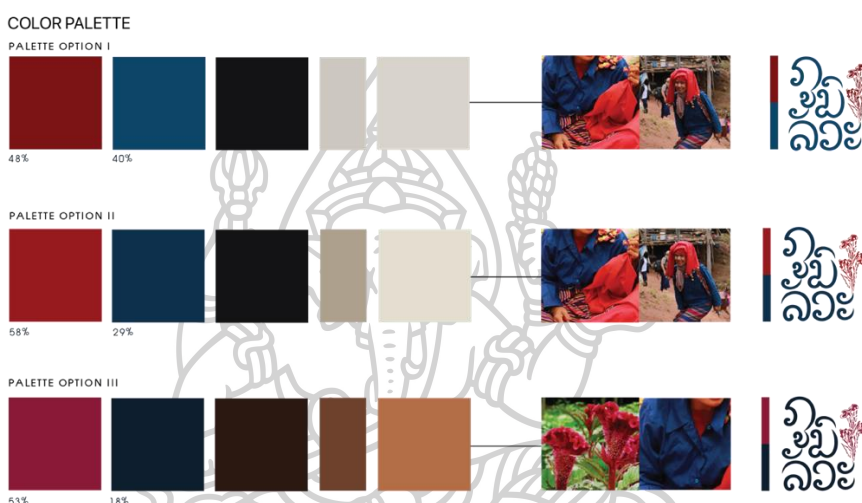
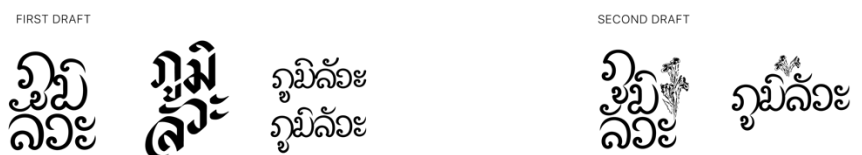
1.1. Branding Design – การออกแบบองค์กรของศูนย์การเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบองค์กรของศูนย์การเรียนรู้ โดยกำหนดให้บริเวณพื้นที่ทั้งหมดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชื่อว่า ‘ภูมิลัวะ’ ซึ่งออกแบบภายใต้แนวความคิด ‘ศูนย์การเรียนรู้ในบริบทของถิ่นที่อยู่และแหล่งพักอาศัย (Residence)’ โดยการนำภูมิปัญญาและศิลปหัตถกรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายในและภายนอก ส่งผลให้ศูนย์การเรียนรู้แฝงไปด้วยกลิ่นอายของความดั้งเดิมของความเป็นชาติพันธุ์ ผ่านทั้งทางสถาปัตยกรรม การออกแบบ การจัดแสดงนิทรรศการ กิจกรรม การกินอยู่ และการพักอาศัย เพื่อให้ผู้มาเยือนได้รับองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งยังได้รับประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรัยอย่างแท้จริง

<p>Branding Business Name</p> <p>ศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะ</p> <p>แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์วิถีชนเผ่าลัวะ-ปรัย จังหวัดน่าน</p>	<p>Background</p> <p>ด้วยความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมและการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและก้าวกระโดด ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลัวะ-ปรัย บ้านป่าก่า อำเภอโถกเลื้อ จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมและเศรษฐกิจที่ถดถอยด้วยเช่นกัน ชาวลัวะ-ปรัยมีโลกทัศน์ ทัศนคติ และความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นลบอย่างเห็นได้ชัด ก่อให้เกิดค่านิยมการดูถูกดูแคลนจากพื้นที่ ละทิ้งวิถีชีวิตเดิมเพื่อมาแสวงหาบรรลากล้าในแบบวิถีคนเมือง ส่งผลให้อัตลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวลัวะ-ปรัยไม่มีผู้สืบสานและมีความเสี่ยงที่จะสูญหายไปจากกาลเวลา</p>		
<p>What ?</p> <p>ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชนเผ่าลัวะ-ปรัย มีความเสี่ยงที่จะสูญหาย</p> <p>Why ?</p> <p>ชาวเผ่าลัวะ-ปรัยมีถิ่นฐานดั้งเดิมตั้งถิ่นฐานและไม่สามารถดำรงวัฒนธรรมประเพณีของตนส่วนหนึ่งจากปัญหาด้านอาชีพ สังคม และเศรษฐกิจ การแสวงหาความมั่นคงในบริบทเมือง</p>	<p>Who ?</p> <p>กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย ชาวบ้านบริเวณโดยรอบ</p>	<p>Where ?</p> <p>หมู่บ้านป่าก่า ตำบลพญาฮ้าง อำเภอโถกเลื้อ จังหวัดน่าน</p>	<p>When ?</p> <p>เมื่ออัตลักษณ์ท้องถิ่นอันทรงคุณค่ากำลังจะสูญหายไปจากกาลเวลา</p> <p>How ?</p> <p>ศูนย์การเรียนรู้มีความสำคัญในแง่ของการเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่ผู้คนในวงกว้างสามารถเข้าถึงได้ สามารถสร้างอาชีพให้ชาวชนพื้นเมือง ทั้งนี้เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจถึงการดำรงอยู่ของชนชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมและองค์ความรู้อันทรงคุณค่าของชนเผ่าลัวะ-ปรัย</p>
<p>Concept</p> <p>‘ศูนย์การเรียนรู้ในบริบทของถิ่นที่อยู่และแหล่งพักอาศัย (Residence)’</p>	<p>Target Group</p> <p>นักท่องเที่ยวและแหล่งองค์ความรู้สามารถรองรับผู้เรียนรู้ทุกเพศและทุกวัย</p>		
<p>Mood-Tone</p> <p>Ethnic's Origins Being Part of Nature ความดั้งเดิมของความเป็นชาติพันธุ์และบทกวีตลอดในธรรมชาติ</p>	<p>Marketing (7P)</p> <p>Product</p> <p>ศูนย์การเรียนรู้ในบริบทของถิ่นที่อยู่และแหล่งพักอาศัย (Residence) -เป็นแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูลประวัติศาสตร์ ความเชื่อ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัย -เป็นแหล่งกิจกรรมและสร้างอาชีพให้กับชาวลัวะ-ปรัย</p> <p>Price</p> <p>การเรียนรู้ไม่คว่ำค่าใช้ง่าย ชาวบ้านสามารถสร้างรายได้จากยกระดับผลิตภัณฑ์หรืองานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อจัดจำหน่าย รวมถึงการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในราคาที่เหมาะสม</p> <p>Place</p> <p>พื้นที่หมู่บ้านป่าก่า อำเภอโถกเลื้อ จังหวัดน่าน</p> <p>Promotion</p> <p>การประชาสัมพันธ์ด้วยกิจกรรม (Activities) และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผ่านสื่อออนไลน์ Social Media Marketing</p> <p>People</p> <p>การฝึกอบรมให้ชาวลัวะ-ปรัย ได้เป็นผู้ดำเนินการหลักภายในศูนย์ เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและส่งเสริมรายได้ให้กับผู้คนในชุมชน</p> <p>Process</p> <p>การนำ Feedback จากผู้เข้าชมมาปรับและพัฒนาให้แผนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัยตลอดเวลา</p> <p>Physical Evidence</p> <p>การนำหลักความยั่งยืน (Sustainable) มาใช้กับกระบวนการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวัสดุ สักก่อสร้าง หรืออุปกรณ์การเรียนรู้</p>		
<p>SWOT</p> <p>Strengths</p> <p>-การออกแบบภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมที่มีความสวยงามและดึงดูดใจ -ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้ได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านวิถีชนเผ่าอย่างแท้จริง ในพื้นที่จริง</p> <p>Weaknesses</p> <p>เป็นองค์กรใหม่ที่ยังขาดประสบการณ์และความรู้จากหน่วยงานภาครัฐและคนในชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>Opportunities</p> <p>องค์กรสามารถเติบโตได้ด้วยบริการตลอดด้านกระแสการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของจังหวัดน่านที่เมื่ออยู่เต็ม พวกกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการประชาสัมพันธ์</p> <p>Threats</p> <p>ด้วยภาพจำหรือด้วยความเป็น ‘ศูนย์การเรียนรู้’ นั้นเป็นสถานที่ที่ไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากนัก ศิลปะการออกแบบจึงจำเป็นต้องเข้ามาช่วยเพิ่มภาพจำที่นักท่องเที่ยวมีอยู่เต็ม</p>			

1.2. Corporate Identity Design – การออกแบบอัตลักษณ์องค์กรศูนย์การเรียนรู้

1.2.1. การดำเนินการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ ในระยะที่ 1 (First Draft)

ภาพที่ 27 การดำเนินการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ ในระยะที่ 1
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.2.2. การดำเนินการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ ในระยะที่ 2 (Second Draft)

ภาพที่ 28 การดำเนินการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ ในระยะที่ 2
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.2.3. การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ (Final Draft)

ในกระบวนการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบโดยเลือกใช้โทนสีที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรีย ซึ่งประกอบด้วยสีที่ถอดอัตลักษณ์มาจากเครื่องแต่งกายพื้นถิ่น ได้แก่ สีน้ำเงินและสีดำ สีที่ถอดอัตลักษณ์จากบริบทแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สีเทาจากสีของหมอก และสีที่ถอดอัตลักษณ์มาจากศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ สีแดงจากดอกแดง และสีขาวนวล (off-white) จากสีของเกลือ

ในส่วนการออกแบบแบบอักษร (Typography) ผู้วิจัยได้มีการนำเอาอักษรพื้นถิ่นซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของล้านนามาประยุกต์ใช้ โดยนำแบบอักษร FT Meuang SL – Regular ที่ออกแบบโดยคุณปริญญา โรจอารยานนท์ ซึ่งเป็นอักษรล้านนาที่มีความสวยงามทันสมัย มาพัฒนาปรับแต่งโดยการเพิ่มความคมด้วยเทคนิคการตัดหาง เพื่อเป็นการเพิ่มสัญลักษณ์ลงในอัตลักษณ์องค์กรภายใต้แนวความคิด ‘คมความรู้ของชาวลัวะ-ปรีย’ ทั้งยังเป็นการสื่อถึงคัมชะหน้าของขุนวิรังคะ ผู้ซึ่งเป็นวีรบุรุษในประวัติศาสตร์ตำนานของชาวลัวะ

การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร

Corporate Identity

Corporate Logo

แนวความคิดในการออกแบบ

ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรภูมิลัวะ ผู้วิจัยได้มีการนำตัวอักษรล้านนา ซึ่งแสดงถึงความ เป็น origins ของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ และนำดอกไม้ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุดของชาติพันธุ์มาเป็นสัญลักษณ์หลักในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรในครั้งนี้

Affiliation Logo

Color Palette

Tribal Red HEX #D91B1E RGB 150 27 30 CMYK 26 100 100 25	Tribal Blue HEX #003366 RGB 15 49 76 CMYK 97 78 45 41	Tribal Black HEX #191919 RGB 21 21 21 CMYK 73 67 65 81	Mist Grey HEX #C0C0C0 RGB 204 200 191 CMYK 20 17 22 0	Salt White HEX #E0E0E0 RGB 229 221 213 CMYK 10 10 14 0
---	---	--	---	--

Typography

FT Meuang SL - Regular

ก ข ฅ ค ฌ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙	๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙	๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

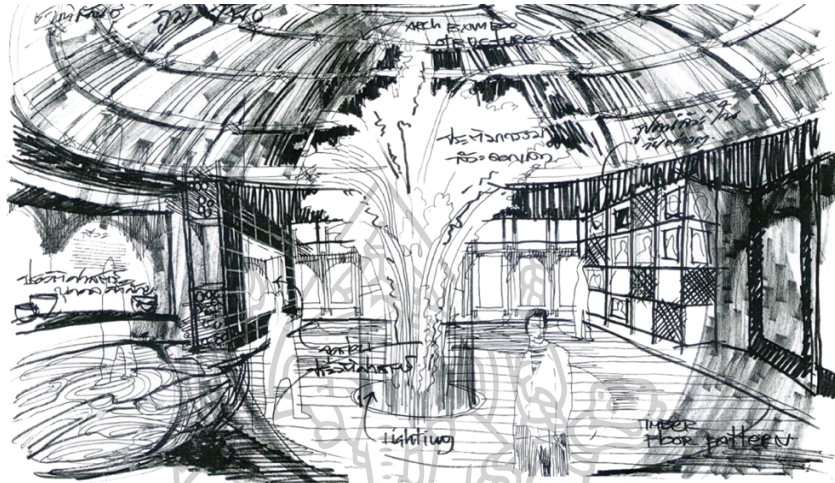

ภาพที่ 29 การดำเนินการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร ‘ภูมิลัวะ’ (Final Draft)
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3. Space Design: 3D Rendering – การออกแบบสถาปัตยกรรมรูปแบบ 3D Rendering (Perspective Design)

1.3.1. ผลการออกแบบพื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ภูมิลวะในรูปแบบ Idea Sketch

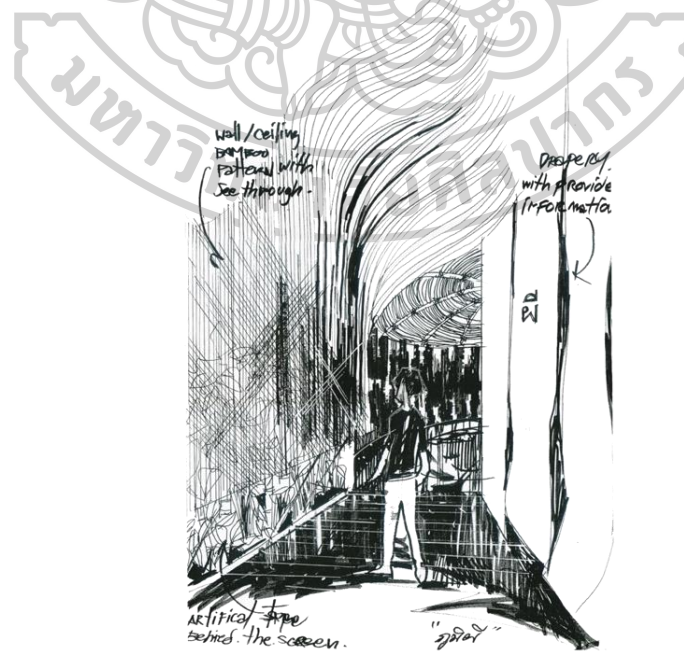
1.3.1.1. Idea Sketch - ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์

ภาพที่ 30 ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (Idea Sketch)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

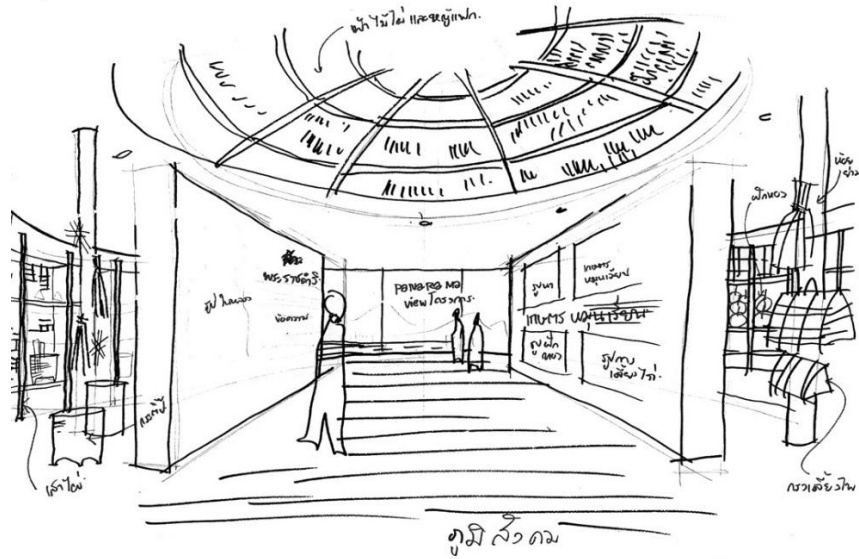
1.3.1.2. Idea Sketch - ห้องจัดแสดงภูมิผี

ภาพที่ 31 ห้องจัดแสดงภูมิผี (Idea Sketch)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3.1.3. Idea Sketch – ห้องจัดแสดงภูมิสังคม

ภาพที่ 32 ห้องจัดแสดงภูมิสังคม (Idea Sketch)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

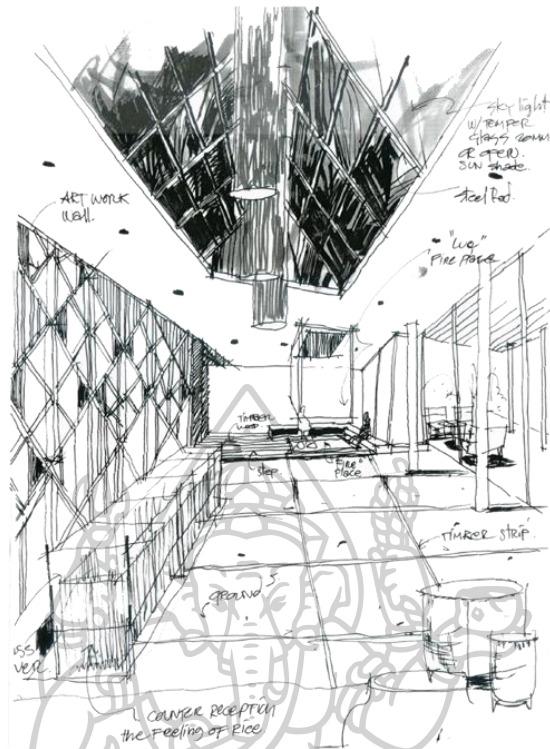
1.3.1.4. Idea Sketch - ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา

ภาพที่ 33 ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา (Idea Sketch)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

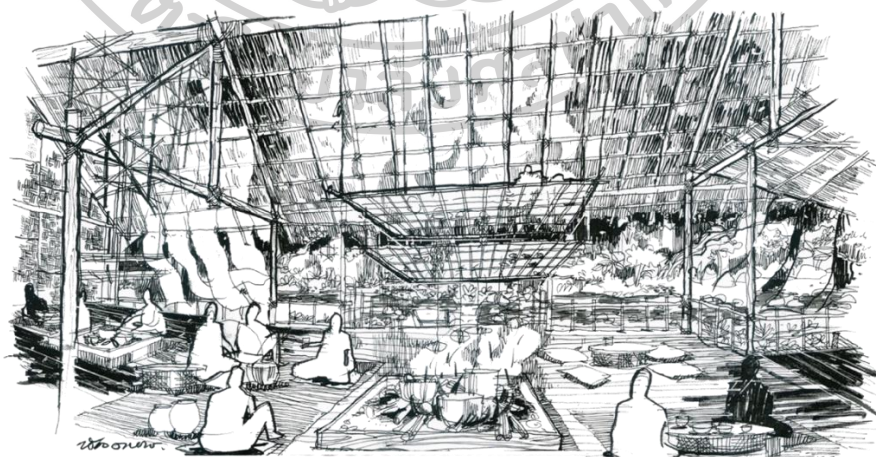
1.3.1.5. Idea Sketch - ส่วนต้อนรับภูมิถั่ว

ภาพที่ 34 ส่วนต้อนรับภูมิถั่ว (Idea Sketch)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

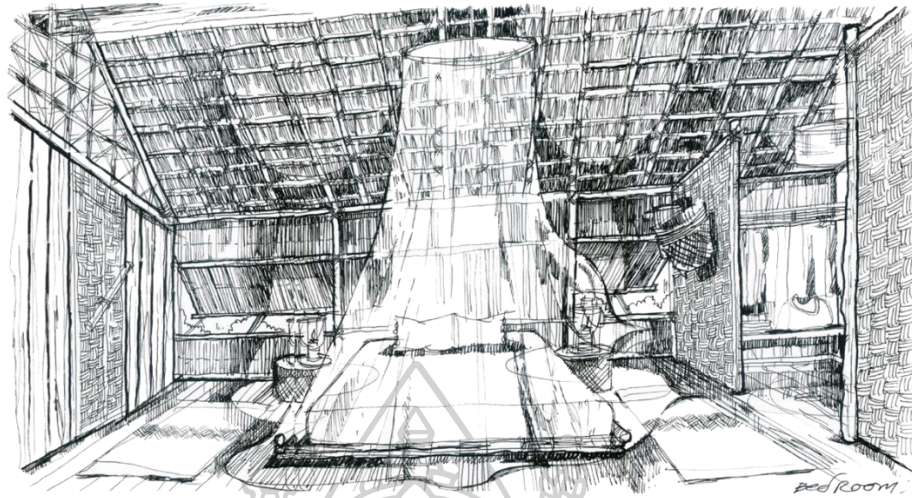
1.3.1.6. Idea Sketch - ห้องอาหาร

ภาพที่ 35 ห้องอาหาร (Idea Sketch)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

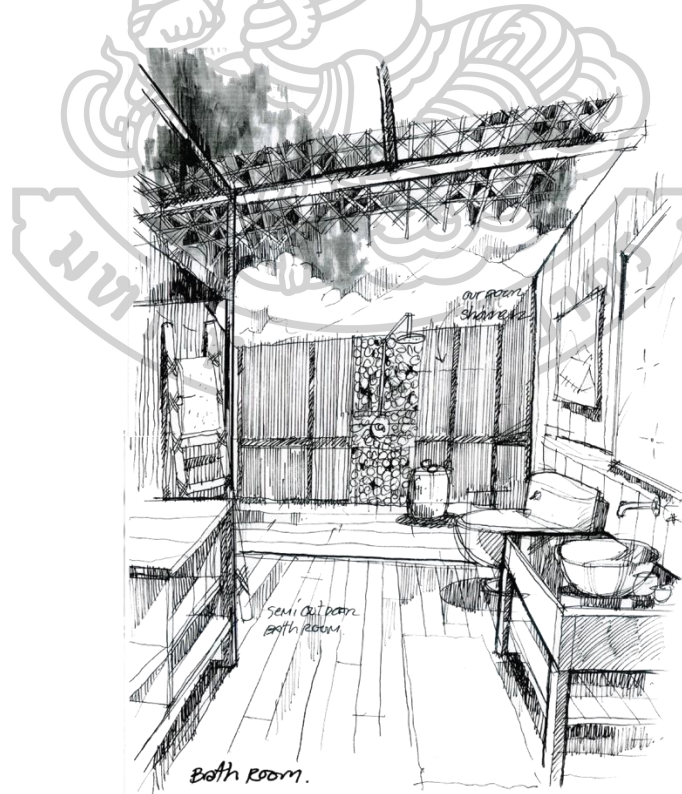
1.3.1.7. Idea Sketch - ห้องนอน-ส่วนพักอาศัย

ภาพที่ 36 ห้องนอน-ส่วนพักอาศัย (Idea Sketch)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3.1.8. Idea Sketch - ห้องน้ำ

ภาพที่ 37 ห้องน้ำ (Idea Sketch)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3.2. ผลการออกแบบพื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะในรูปแบบ 3D Rendering (Perspective Design)

1.3.2.1. 3D Rendering – ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์

ภาพที่ 38 ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การออกแบบห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์เป็นการจัดแสดงองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย ให้ผู้เรียนรู้ได้ศึกษาและสืบค้นต่อเนื่องเพื่อให้ทราบถึงความเป็นชาติพันธุ์และแหล่งที่มา ส่งการนำองค์ความรู้ไปสร้างสรรค์ พัฒนา หรือปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมต่อไป ไม่ว่าจะเป็นทางด้านชาติพันธุ์ ความเป็นอยู่ และศิลปวัฒนธรรมประเพณี

1) ภาพรวมการออกแบบ

ในการออกแบบ ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างอาคารให้มีลักษณะหกเหลี่ยมแบบ outline ซึ่งถอดสัญลักษณ์มาจากทะเลซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อและเป็นสิ่งที่ครอบคลุมบริบทวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรีย ภายในมีการจัดผังนิทรรศการซึ่งมีเนื้อหาและเรื่องราวเกี่ยวกับ ตำนาน ประวัติศาสตร์ และภาษาของชาวลัวะ-ปรีย

2) สถาปัตยกรรมภายใน

ในส่วนของสถาปัตยกรรมภายใน เป็นการจัดผังนิทรรศการแบบถาวรแบบเปิด (Open Plan) โดยการจัดสรรพื้นที่แบบไร้การกั้นปิดอย่างชัดเจนเพื่อความต่อเนื่องในการชมนิทรรศการ โดยเน้นการ

จัดแสดงจากภาพ วัตถุ และเครื่องมือเครื่องใช้ ฝาเพดานมีการนำหญ้าแฝกซึ่งเป็นวัสดุจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เรียบง่ายมาใช้โดยออกแบบให้มีรูปแบบที่ร่วมสมัย ในส่วนผนังจะเป็นผนัง Shear Wall และก่ออิฐโชว์แนวเพื่อแสดงถึงความเป็นอารยธรรมและการสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับเรื่องราว ในส่วนพื้นจะเป็นการใช้วัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ไม้จริง และ bamboo flooring เพื่อสร้างลวดลาย

3) วัตถุจัดแสดง (Art Object)

วัตถุจัดแสดงหลักภายในห้องจัดแสดงได้แก่ประติมากรรมรวงข้าวตั้งห้องสี่เหลี่ยมทรงมดดำ แสดงถึงความเชื่อมโยงผูกพันระหว่างข้าวและชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย

1.3.2.2. 3D Rendering – ห้องจัดแสดงภูมิผี

ภาพที่ 39 ห้องจัดแสดงภูมิผี (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การออกแบบห้องจัดแสดงภูมิผี

ห้องจัดแสดงภูมิผีเป็นการจัดแสดงองค์ความรู้ด้านโลกทัศน์และความเชื่อของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย ซึ่งหัวใจหลักคือการพึ่งพาและให้เกียรติสิ่งทีเรียกว่า ‘ธรรมชาติ’ (การนับถือผี) การนับถือผีของชาวลัวะ-ปรีย เป็นความเชื่อซึ่งก่อให้เกิดเป็นธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม รวมถึงเป็นกฎปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคม สู่การให้ผู้เรียนรู้นำองค์ความรู้เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในด้านการพัฒนาหลักคิดและเป็นกุศโลบายในการดำเนินชีวิตต่อไป

1) ภาพรวมการออกแบบ

ในการออกแบบ ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างอาคารให้มีลักษณะหกเหลี่ยมแบบ outline ซึ่งถอดสัญลักษณ์มาจากทะเลซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อและเป็นสิ่งที่ครอบคลุมบริบทวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรีย การจัดผังนิทรรศการภายในจะเน้นช่วงทางเดินที่แคบและการจัดไฟที่มีความมืดสลัวเพื่อการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับเรื่องราว มีการใช้ sound system เข้ามาประกอบการจัดแสดงเพื่อให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสเข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกทางด้านความเชื่อของชาวลัวะ-ปรีย

2) สถาปัตยกรรมภายใน

ในส่วนของสถาปัตยกรรมภายใน จะเน้น Wall และ Ceiling ที่มีความขาวและดำในการสร้างบรรยากาศและสร้างความลึกกลับของ space ด้วยวัตถุจัดแสดง อาทิ ถ่านไม้ ไม้ไผ่ จักสาน ตะเหลว และการจัดวางเครื่องเช่น ไข่วัฒน์ ในส่วนของพื้นจะมีการนำวัสดุธรรมชาติซึ่งเป็นดินและกรวดมาใช้เพื่อให้ผู้ชมได้สัมผัสเข้าถึงบริบทแวดล้อมของความเป็นภูมิทัศน์

3) วัตถุจัดแสดง (Art Object)

วัตถุจัดแสดงหลักภายในห้องจัดแสดงได้แก่การสร้าง Wall Art จากโครงสร้างไม้ไผ่ และการตกแต่งซุ้มทางเดินด้วยผ้าสีขาวยิ่งแสดงถึงสัญลักษณ์ของสิ่งลึกลับที่เรียกว่าวิญญาณ

1.3.2.3. 3D Rendering – ห้องจัดแสดงภูมิสังคม

ภาพที่ 40 ห้องจัดแสดงภูมิสังคม (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การออกแบบห้องจัดแสดงภูมิสังคม

ห้องจัดแสดงภูมิสังคมเป็นการจัดแสดงองค์ความรู้ทางด้านทักษะและความเป็นอยู่ของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัยที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทภูมิประเทศและสภาพเศรษฐกิจโดยการพึ่งพาหลักคิดสำคัญ ได้แก่ การเกษตรหมุนเวียน และ เศรษฐกิจพอเพียง สู่การสร้างประสบการณ์ทางด้านอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้นำไปเป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตต่อไป

1) ภาพรวมการออกแบบ

ในการออกแบบ ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างอาคารให้มีลักษณะหกเหลี่ยมแบบ outline ซึ่งถอดสัญลักษณ์มาจากทะเลวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อและเป็นสิ่งที่ครอบคลุมบริบทวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรัย การจัดนิทรรศการภายในเน้นการออกแบบให้แสงสว่างจากธรรมชาติสามารถลอดเข้ามาผ่านทางกระจกอาคารและการมองเห็นทัศนียภาพการเกษตรภายนอก การจัดสรรพื้นที่แสดงเรื่องราวมีความเชื่อมโยงกันระหว่างห้องจัดแสดงภายในและไร่เกษตรภายนอก

2) สถาปัตยกรรมภายใน

ในส่วนของสถาปัตยกรรมภายใน จะเป็นการจัดผังนิทรรศการแบบถาวรซึ่งแสดงถึงการเป็นพื้นที่แห่งความหวังและความสุข โดยใช้บอร์ดจัดแสดงที่มีความเรียบง่ายเพื่อให้จัดรวมสายตาอยู่ที่กระจกอาคารที่สามารถมองเห็นทัศนียภาพซึ่งเป็นพื้นที่การเกษตรภายนอก ช่องชั้นสำหรับจัดแสดงวัตถุภายในจะใช้วัสดุที่เป็นไม้สลับกับอิฐมอญก่อโชว์แนวเพื่อแสดงถึงความเป็นอารยธรรมและความดั้งเดิมของความเป็นชาติพันธุ์

3) วัตถุจัดแสดง (Art Object)

วัตถุจัดแสดงหลักภายในห้องจัดแสดงได้แก่ผนังสีขาวซึ่งจัดแสดงเรื่องราวพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระราชปณิธานเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นเสมือนศิลปะในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้ภายในศูนย์

1.3.2.4. 3D Rendering – ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา

ภาพที่ 41 ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การออกแบบห้องจัดแสดงภูมิปัญญา

ห้องจัดแสดงภูมิปัญญาเป็นการจัดแสดงองค์ความรู้ทางด้านภูมิปัญญาและทักษะการสร้างสรรค์ประโยชน์ใช้สอยบนความเรียบง่ายด้วยวัสดุที่หาได้จากธรรมชาติของชาวลัวะ-ปรียก่อให้เกิดทักษะและประสบการณ์ใหม่ๆ ผ่านการเรียนรู้และการทดลองปฏิบัติจริง สู่การพัฒนาตนจาก ‘ความไม่มี’ สู่ ‘การมีภูมิปัญญา’ เพื่อให้เป็นทรัพย์สินติดตัวของผู้เรียนรู้ และรอโอกาสที่จะได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

1) ภาพรวมการออกแบบ

ในการออกแบบ ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างอาคารให้มีลักษณะหกเหลี่ยมแบบ outline ซึ่งถอดสัญลักษณ์มาจากทะเลซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อและเป็นสิ่งที่ครอบคลุมบริบทวิถีชีวิตของชาวลัวะ-ปรีย การจัดผังนิทรรศการภายในเป็นไปตามหมวดหมู่ของภูมิปัญญา เริ่มต้นตั้งแต่ด้านการเกษตร การสร้างเรือน การจักสาน ไปจนถึงดนตรีและการละเล่น และมีวัสดุหลักคือไม้ไผ่ซึ่งมีการเปลี่ยนรูปแบบ (form) ไปตามลักษณะของเรื่องราวที่จัดแสดง แสดงให้เห็นถึงทักษะความสามารถที่หลากหลายทางด้านภูมิปัญญาของชาวลัวะ-ปรีย

2) สถาปัตยกรรมภายใน

ในส่วนของสถาปัตยกรรมภายใน จะเป็นการจัดผังนิทรรศการแบบถาวร โดยเน้นการจัดแสดงภาพจริงของสถาปัตยกรรมเรือนลัวะ ในส่วนฝ้าเพดานจะมีลักษณะเป็นทรงกลมและซ่อนไฟเพื่อ

ครอบคลุมบรรยากาศของพื้นที่ทั้งหมด ในส่วนผนังจะเป็นชั้นไม้จริงสีธรรมชาติประดับตกแต่งด้วยการผูกมัดเชือกและหวายผสมผสานกับไม้ไผ่ ในส่วนพื้นจะเป็นพื้นไม้จริงและ bamboo flooring เพื่อสร้างลวดลาย

3) วัตถุจัดแสดง (Art Object)

วัตถุจัดแสดงหลักภายในห้องจัดแสดงได้แก่การออกแบบโครงสร้างไม้ไผ่เป็นอุโมงค์ทางเดิน ซึ่งมีการจัดแสดงเรื่องราวด้านภูมิปัญญาอยู่ภายใน

1.3.2.5. 3D Rendering – ส่วนต้อนรับ

ภาพที่ 42 ส่วนต้อนรับ (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การออกแบบส่วนต้อนรับ

ส่วนอาคารต้อนรับ แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ซึ่งให้บรรยากาศอบอุ่นเรียบง่ายจากแหล่งกำเนิดไฟที่ให้ความอบอุ่นในฤดูหนาว ผนวกกับบรรยากาศที่เปิดโล่งก่อให้เกิดความรู้สึกถึงการต้อนรับและความห่วงใยจากชาวลัวะ-ปรัย

ในกระบวนการออกแบบส่วนต้อนรับ ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศและความรู้สึกอบอุ่นของโถงต้อนรับด้วยการใช้สี Earth Tone ฝ้าเพดานเป็นหลังคาโปร่งแสง (sky light) ซึ่งประกอบด้วยศิลปะโครงสร้างไม้ไผ่ที่มีกลิ่นอายของเรือนผูก ผนังมีการใช้หวายสานหรือผนังดิน ในส่วนพื้นเป็นดินอัดบน grid line ของพื้นไม้จริง สร้างสีสนับด้วยโคมไฟซึ่งทำจากผ้าแดงและฟู่ประจำชนเผ่าลัวะ-ปรัย และ

แหล่งกำเนิดไฟ (fire place) ตามแบบฉบับของเรือนลัวะดั้งเดิมซึ่งให้ความรู้สึกที่เรียบง่ายและสร้างความ เป็นมิตรแก่ผู้ที่มาเยือน

1.3.2.6. 3D Rendering – ห้องนอน – ส่วนพักอาศัย

ภาพที่ 43 ห้องนอน - ส่วนพักอาศัย (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การออกแบบส่วนพักอาศัย

ส่วนพักอาศัย แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศและกลิ่นอายของเรือนลัวะจริงซึ่งสอดแทรกองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาการสร้างบ้านเรือนของชาวลัวะ-ปรัยผ่านการเลือกใช้วัสดุธรรมชาติและทักษะผูกมัดโครงสร้างต่างๆ การนำวัสดุซึ่งหาได้ง่ายในบริบทมาใช้ประโยชน์ถือเป็นการยกระดับความสำคัญของสิ่งที่อยู่รอบตัวสู่ Function ที่เรียกว่า ‘บ้าน’

ในกระบวนการออกแบบส่วนพักอาศัย ผู้วิจัยแบ่งฟังก์ชันออกเป็นสัดส่วน ได้แก่ ชานนอก (outdoor terrace) ส่วนต้อนรับ ส่วนนอน ส่วนห้องน้ำซึ่งแยกส่วนเปียกและส่วนแห้ง และส่วนเก็บสัมภาระ โดยส่วนโครงสร้างจะใช้ไม้จริงและไม้ไผ่ ในส่วนเพดานจะเป็นหญ้าแฝกซึ่งให้ความรู้สึกถึงความดั้งเดิมของชาวลัวะ-ปรัย ในเรือนพักอาศัยจะไม่มีเครื่องปรับอากาศเพราะอากาศในช่วงเวลากลางคืนจึงค่อนข้างเย็นตลอดปี ผนังเป็นไม้ไผ่ขัดตะ และพื้นปูเสื่อให้ความรู้สึกถึงการอยู่แบบชาวพื้นถิ่น

1.3.2.7. 3D Rendering – ห้องอาหาร

ภาพที่ 44 ห้องอาหาร (3D Rendering)

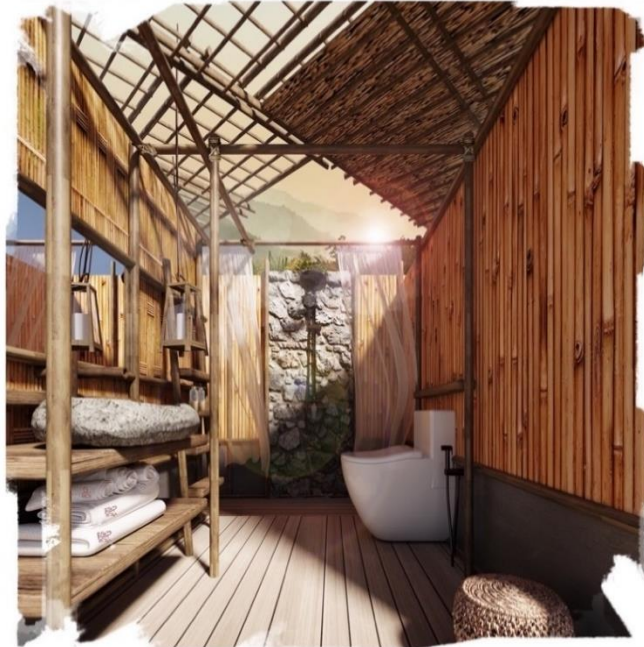
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การออกแบบห้องอาหาร

ห้องอาหาร เป็นการเปิดประสบการณ์การรับประทานอาหารพื้นถิ่นของชาวลัวะ-ปรียแบบเสมือนจริง ให้ผู้ที่มาเยือนได้สัมผัสวิถีการทานอาหารในแบบชาวลัวะ-ปรียและรับรู้ถึงประสบการณ์บนวิถีชีวิตที่เรียบง่ายท่ามกลางบรรยากาศที่สอดคล้องกับบริบทธรรมชาติ

ในกระบวนการออกแบบห้องอาหาร ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบเป็นเรือนไม้ไผ่เปิดโล่งขนาด 700 ตารางเมตร มีการแบ่งฟังก์ชันออกเป็นสัดส่วน ได้แก่ ครัวหลัก พื้นที่รับประทานอาหารภายใน และพื้นที่รับประทานอาหารภายนอก สามารถรองรับผู้ที่มาใช้บริการได้ 90 ที่นั่ง โดยภายนอกจะเป็นที่นั่งแบบ normal seating ในขณะที่ภายในจะเป็นการนั่งรับประทานบนพื้นเสื่อตามวิถีดั้งเดิมของชาวลัวะ-ปรีย ทั้งยังมีจุดประกอบอาหารเป็นเตาไฟในลักษณะดั้งเดิมของเรือนพื้นถิ่น เพื่อให้ผู้ที่มาใช้บริการได้สัมผัสประสบการณ์การรับประทานอาหารแบบดั้งเดิมของชาวลัวะ-ปรีย

1.3.2.8. 3D Rendering – ห้องน้ำ

ภาพที่ 45 ห้องน้ำ (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

การออกแบบห้องน้ำ

ในกระบวนการออกแบบห้องน้ำ ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบในลักษณะเปิดโล่ง (Open Air) ซึ่งสามารถปิดคลุมส่วนเปียก (shower) ได้ในช่วงฤดูฝน ส่วนแห้งเป็นพื้นที่สำหรับวางสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำและสัมภาระต่างๆ ในส่วนผนังเป็นไม้จริงผสมผสานกับไม้ไผ่ ส่วนพื้นปูด้วยกระเบื้องเซรามิก ซึ่งถือเป็นการออกแบบห้องน้ำที่มีฟังก์ชันครบครันและสร้างสุขอนามัยที่ดีให้กับผู้ที่มาเข้าพัก นับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากในการออกแบบที่พักในลักษณะพื้นถิ่น

1.3.2.9. 3D Rendering – ภูมิทัศน์กลุ่มอาคารภายในศูนย์การเรียนรู้ภูมิรักษ์

Y ๕๕ ๑:๕๐ ๓๓๑ ๑

ภาพที่ 46 ภูมิทัศน์กลุ่มอาคารภายในศูนย์การเรียนรู้ภูมิรักษ์ (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3.2.10. 3D Rendering – ภูมิทัศน์ภาพรวมโครงการในบริบทของที่ราบและอาคารบนเชิงเขา

ภาพที่ 47 ภูมิทัศน์ภาพรวมโครงการในบริบทของที่ราบและอาคารบนเชิงเขา (3D Rendering)
ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

1.3.2.11. 3D Rendering – ภูมิทัศน์โครงการจากฝั่งแม่น้ำสว้า

ภาพที่ 48 ภูมิทัศน์โครงการจากฝั่งแม่น้ำสว้า (3D Rendering)

ที่มา ภาพจัดทำโดยผู้วิจัย 2567

ในกระบวนการออกแบบตัวอาคาร ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบอาคารพักอาศัยในรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประยุกต์โดยใช้วัสดุโครงสร้างเป็นไม้จริงผสมไม้ไผ่ ส่วนหลังคาเป็นหลังคาสูงทรงปั้นหยาและมีช่องระบายอากาศด้านบนตามแบบฉบับดั้งเดิมของเรือนลัวะ ในส่วนอาคารซึ่งเป็น Public Area เป็นการออกแบบในลักษณะผสมผสานความร่วมมือในรูปแบบพื้นที่กึ่งภายนอก (semi-outdoor) และส่วนอาคารโถงต้อนรับ เป็นการออกแบบที่แสดงให้เห็นถึงเทคนิคการทำโครงสร้างไม้ไผ่แบบหลังคาสูงซึ่งมีความโดดเด่นของจั่วอาคารที่เขตรับลมและทำทาบกับโครงสร้างไม้ไผ่ซึ่งเป็นการผสมผสานภูมิปัญญาการเข้าไม้และการผูกเรือนแบบดั้งเดิมของชาวลัวะ-ปรัย ทั้งยังมีการจัดการภูมิทัศน์ตามแนวเชิงเขา โดยการปลูกพืชไร่สลับกับสวนประดิษฐ์เพื่อเพิ่มความร่มรื่นให้กับพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้

ขั้นที่ 4 ผลการประเมินผลการออกแบบ

หลังจากได้มาซึ่งผลงานการออกแบบแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลงานโดยกลุ่มตัวอย่างและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เครื่องมือประเภท แบบสอบถามความพึงพอใจในการประเมิน ซึ่งเกณฑ์การประเมินประกอบด้วยประเด็นด้านคุณค่าของชุดองค์ความรู้ ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ ด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม และด้านคุณค่าโดยรวมของศูนย์การ

เรียนรู้ ด้วยวิธีการของ Likert Rating Scale ซึ่งเป็นวิธีการวัดระดับความพึงพอใจด้วยชุดแบบสอบถามปลายเปิดตามมาตรฐานสากลโดยมีระดับความเห็นทั้งหมด 5 ระดับ เพื่อสรุปผลและคำแนะนำสำหรับนำไปพัฒนาและต่อยอดผลงานต่อไป

ในจำนวนผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 10 คน แบ่งเป็น

แบ่งเป็น เพศชาย ร้อยละ 60 (6 คน)
 เพศหญิง ร้อยละ 40 (4 คน)

ช่วงอายุ 18 – 20 ปี ร้อยละ 0 (0 คน)
 ช่วงอายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 0 (0 คน)
 ช่วงอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 30 (3 คน)
 ช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 30 (3 คน)
 ช่วงอายุ 51 – 60 ปี ร้อยละ 20 (2 คน)
 ช่วงอายุ 61 – 65 ปี ร้อยละ 20 (2 คน)

ประชาชนทั่วไป ร้อยละ 50 (5 คน)

อาชีพนักออกแบบและผู้เชี่ยวชาญ ร้อยละ 50 (5 คน)

โดยระดับสเกลทั้งหมด 5 ระดับ มีนัยยะดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1	1.00 – 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด
ช่วงที่ 2	1.81 – 2.60	หมายถึง	น้อย
ช่วงที่ 3	2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
ช่วงที่ 4	3.41 – 4.20	หมายถึง	มาก
ช่วงที่ 5	4.21 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

โดยผลการประเมินมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 36 การสรุปผลการประเมินการออกแบบชุดองค์ความรู้หรือศูนย์ข้อมูล

ผลการออกแบบ	ค่าเฉลี่ย	ความเห็น
ชุดองค์ความรู้หรือศูนย์ข้อมูล		

1) ด้านการออกแบบชุดองค์ความรู้/ศูนย์ข้อมูล		
- ชุดองค์ความรู้หรือศูนย์ข้อมูลภายในศูนย์การเรียนรู้ผ่านการออกแบบและจัดสรรอย่างเป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ	4.70	มากที่สุด
- การออกแบบเทคนิคการจัดแสดงมีความเหมาะสมกับชุดองค์ความรู้	4.90	มากที่สุด
2) ด้านคุณค่าของชุดองค์ความรู้/ศูนย์ข้อมูล		
- ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านความรู้จากชุดองค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นลำดับขั้น	4.80	มากที่สุด
- ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านความคิดจากชุดองค์ความรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านโลกทัศน์ ทักษะคิด หรือ คุณธรรมและจริยธรรม	5.00	มากที่สุด

ตารางที่ 37 การสรุปผลการประเมินการออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

ผลการออกแบบ	ค่าเฉลี่ย	ความเห็น
กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้		
1) ด้านการออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้		
- การออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่โครงการ	4.80	มากที่สุด
- การออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.60	มากที่สุด
- การออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาเรียนรู้ได้	4.90	มากที่สุด
2) ด้านคุณค่าของกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้		
- ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านความรู้จากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น (ได้รับองค์ความรู้)	5.00	มากที่สุด
- ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านประสบการณ์จากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น (ได้รับประสบการณ์)	4.80	มากที่สุด
- ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านความคิดจากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น (ได้รับคุณค่าด้านทักษะคิด)	4.80	มากที่สุด
- ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านอารมณ์และความรู้สึกจากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น (ได้รับความสนุกสนานหรือ	4.70	มากที่สุด

อารมณ์ร่วมจากความเป็นชาติพันธุ์)		
----------------------------------	--	--

ตารางที่ 38 การสรุปผลการประเมินด้านผลงานทางสถาปัตยกรรม

ผลการออกแบบ	ค่าเฉลี่ย	ความเห็น
สถาปัตยกรรม		
1) ด้านการจัดสรรพื้นที่โครงการ (zoning)		
- กระบวนการจัดสรรพื้นที่โครงการมีความถูกต้องและเป็นระบบ	4.90	มากที่สุด
- การจัดสรรพื้นที่โครงการมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่	4.90	มากที่สุด
- การจัดสรรพื้นที่โครงการมีความเหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย (Target Group's Lifestyle)	4.90	มากที่สุด
2) ด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม (Space Design: Perspective)		
- การออกแบบภูมิทัศน์ภายนอกโครงการมีความเหมาะสมกับบริบทแวดล้อมของพื้นที่	4.90	มากที่สุด
- การออกแบบภูมิทัศน์ภายนอกโครงการมีความสวยงามและแสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย	5.00	มากที่สุด
- การออกแบบอาคารและสถาปัตยกรรมภายในมีความสวยงาม และแสดงถึงกลิ่นอายความดั้งเดิมของความเป็นชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย	5.00	มากที่สุด

ตารางที่ 39 การสรุปผลการประเมินคุณค่าโดยรวมของการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะ

ผลการออกแบบ	ค่าเฉลี่ย	ความเห็น
คุณค่าของศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะ		
1) การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะสามารถส่งเสริมคุณค่าและความหมายของการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวลัวะ-ปรียได้	5.00	มากที่สุด
2) การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์และองค์ความรู้อันทรงคุณค่าของชนเผ่าลัวะ-ปรียได้	5.00	มากที่สุด
3) การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะสามารถเป็นแหล่งสร้างอาชีพ	5.00	มากที่สุด

และเป็นแหล่งรายได้ให้กับชาวลัวะ-ปรียและประชาชนในบริเวณโดยรอบได้		
---	--	--

จากตารางผลการประเมินผลงานการออกแบบ การคำนวณค่าเฉลี่ยของผลการออกแบบทั้งหมด ได้ผลลัพธ์มากกว่า 4.21 ซึ่งการแปลผลตามเกณฑ์อยู่ในช่วงที่ 5 (4.21 – 5.00) หมายถึง มากที่สุด ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรียจังหวัดน่าน ภายใต้ชื่อ ‘ศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะ’ นั้น มีความสวยงามและเหมาะสมในแง่ของกระบวนการออกแบบและการจัดสรรพื้นที่ ทั้งยังสามารถสร้างคุณค่าและคุณประโยชน์ให้กับชนชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรียและผู้ที่เกี่ยวข้องในบริบทพื้นที่ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ข้อมูลเชิงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชนเผ่า การส่งเสริมคุณค่าในการดำรงชีวิตและการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม และองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาซึ่งกำลังจะสูญหายไปตามกาลเวลา

โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผู้เชี่ยวชาญ ไว้ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลงานว่า โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีย จังหวัดน่าน เป็นโครงการที่มีความน่าสนใจและครบถ้วนในกระบวนการ มีนักวิจัยเชิงสร้างสรรค์น้อยท่านที่จะทุ่มเทในกระบวนการ ทั้งในด้านการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และการออกแบบได้อย่างครบถ้วน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย ไปจนถึงการศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่หมู่บ้านปากำอันเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรีย ทั้งนี้เพื่อนำมาซึ่งองค์ความรู้ในกระบวนการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีย โดยจากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในกระบวนการรวบรวมข้อมูลทฤษฎีโดยการสืบค้นจากเอกสารและข้อมูลปฐมภูมิด้วยเครื่องมือการวิจัยประเภทแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย พบว่า ชนเผ่าลัวะ-ปรีย บ้านปากำ ตำบลดงพญา มีอัตลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ทั้งในแง่วิถีชีวิต ความเชื่อ สถาปัตยกรรม หรือภูมิปัญญา โดยสิ่งที่โดดเด่นและเป็นที่ประจักษ์ที่สุดนั้นคือด้านโลกทัศน์และระบบความเชื่อ ชาวลัวะ-ปรียมีระบบความเชื่อด้านการนับถือผี (Animism) หรือการเชื่อในพลังอำนาจของธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นโลกทัศน์ใหญ่ที่ส่งผลไปถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมทั้งหมดของชาวลัวะ-ปรีย โดยจะเห็นได้จากกิจกรรมใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการเกิด ความรัก การแต่งงาน การสืบทายาท การตาย หรือแม้กระทั่งการประกอบอาชีพก็ล้วนมีเรื่องการนับถือผีเข้ามาเกี่ยวข้อง ชาวลัวะ-ปรียมีการลำดับวันและปฏิทินเป็นของตนเอง โดยปฏิทินนั้นจะมีความผูกพันเกี่ยวเนื่องไปกับพิธีกรรมด้านความเชื่อต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับฤดูกาลทำการเกษตรของพวกเขา จากประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงสังเกตเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของโลกทัศน์ของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีย รวมทั้งศิลปะและวัฒนธรรมในด้านอื่นๆ ซึ่งนับว่าทรงคุณค่า น่าหวงแหน และควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ให้ดำรงอยู่คู่ชาติพันธุ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในการศึกษาข้อมูลด้านลักษณะทางกายภาพของพื้นที่หมู่บ้านปากำ ตำบลดงพญา อำเภอป่าแกลือ จังหวัดน่าน และบริเวณโดยรอบเพื่อนำมาซึ่งฐานองค์ความรู้ด้านพื้นที่เพื่อการจัดสรรพื้นที่โครงการศูนย์การเรียนรู้ พบว่า หมู่บ้านปากำเป็นหมู่บ้านกลางเขาซึ่งมีความสำคัญในแง่ของการเป็นแหล่งธรรมชาติ บริเวณพื้นที่โดยรอบมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน สลับกับหุบเขาน้อยใหญ่ มีลำน้ำหรือลำห้วยกระจายอยู่โดยรอบและไม่ค่อยมีพื้นที่ราบมากนัก การสร้างบ้านเรือนของชาวลัวะ-ปรียจึงเป็นไปในลักษณะรูปแบบเฉพาะตัวซึ่งมีการปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมบนที่สูง จากประเด็นดังกล่าว หมู่บ้านปากำจึงมีความโดดเด่นในแง่ของการเป็นแหล่ง

องค์ความรู้ทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัยซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ ในขณะเดียวกัน บริเวณพื้นที่ซึ่งผู้วิจัยได้ผ่านการวิเคราะห์และเทียบเคียงกับพื้นที่อื่นๆ และกำหนดให้เป็นสถานที่ตั้งโครงการนั้นก็สามารถเดินทางเข้าถึงได้อย่างสะดวกและไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในอำเภอเบตงและอำเภอปัวมากนัก อีกทั้งยังมีบริบทแวดล้อมที่เงียบสงบและมีองค์ประกอบทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า บริเวณพื้นที่ซึ่งผู้วิจัยกำหนดมีความเหมาะสมในหลายประการที่จะจัดตั้งโครงการศูนย์การเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกได้มาเรียนรู้วิถีชีวิตและองค์ความรู้ของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในกระบวนการออกแบบแหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรัย พบว่า ในขั้นตอนการออกแบบและการจัดสรรพื้นที่ ผู้วิจัยสามารถจัดสรรพื้นที่ศึกษาองค์ความรู้โดยอิงจากผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลได้เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ภูมิพันธุ์ หรือ พื้นที่ทางชาติพันธุ์ 2) ภูมิผี หรือ พื้นที่ทางความเชื่อ 3) ภูมิสังคม หรือ พื้นที่วิถีชีวิต และ 4) ภูมิปัญญา หรือ พื้นที่ทางมรดกภูมิปัญญา โดยพื้นที่ทั้งหมดจะถูกรวมอยู่ในแหล่งเรียนรู้ภายใต้ชื่อ ‘ภูมิลัวะ’ ซึ่งออกแบบภายใต้แนวความคิด ‘ศูนย์การเรียนรู้ในบริบทของถิ่นที่อยู่และแหล่งพักอาศัย (Residence)’ ซึ่งนำภูมิปัญญาและศิลปหัตถกรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการมัดเชือกและหวาย การสานตะเหลวไม้ไผ่ หรือการจักสานเครื่องมือเครื่องใช้ มาถอดสัณฐานและประยุกต์ใช้ในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายในและภายนอก ส่งผลให้ศูนย์การเรียนรู้แฝงไปด้วยกลิ่นอายของความดั้งเดิมของความเป็นชาติพันธุ์ ผ่านทั้งทางสถาปัตยกรรม การจัดแสดงนิทรรศการ กิจกรรม การกินอยู่ และการพักอาศัย เพื่อให้ผู้มาเยือนได้รับองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งยังได้รับประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรัยอย่างแท้จริง โดยโครงการศูนย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรัยนี้ถือเป็นแบบแผนโครงการที่สามารถนำไปต่อยอดในพื้นที่จริงได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสถาปัตยกรรม การจัดการพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย หรือการจัดสรรพื้นที่องค์ความรู้และกิจกรรมภายในศูนย์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลด้านอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรัยด้วยวิธีการทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการลงพื้นที่ศึกษา พบว่า ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้จากกระบวนการทบทวนวรรณกรรมมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากกระบวนการลงพื้นที่ศึกษา จะมีเพียงบางส่วนซึ่งแตกต่างกันในด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและเศรษฐกิจและชาวลัวะ-ปรัยรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงประเพณีและมรดกวัฒนธรรมของ

ตน จึงส่งผลให้วัฒนธรรมและประเพณีบางประการสูญหายไป สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า อัตลักษณ์และองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมชนเผ่า นั้นกำลังจะสูญหายไปพร้อมกับผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งรอคอยการล่องหล่นไปตามเวลา

โครงการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรัย จึงเป็นโครงการออกแบบที่สามารถนำมาซึ่งคุณประโยชน์ทางการอนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าในรูปแบบของชุดองค์ความรู้และกิจกรรมที่ผู้คนในวงกว้างสามารถเรียนรู้และเข้าถึงได้ อีกทั้งยังนำมาซึ่งการส่งเสริมเศรษฐกิจและรายได้ให้กับชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรัยและผู้คนในบริบทพื้นที่โดยรอบ โดยในกระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบโดยนำมรดกภูมิปัญญาและศิลปหัตถกรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรัยมาถอดสัญญาณและประยุกต์ใช้ในการออกแบบเพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้แฝงไปด้วยกลิ่นอายของความดั้งเดิมของความเป็นชาติพันธุ์ภายใต้แนวความคิดของถิ่นที่อยู่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ สอดคล้องกับสุนทรียศาสตร์ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นตะวันออกซึ่งว่าด้วยการให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์และสรรพสิ่งในธรรมชาติ กล่าวคือแนวความคิดของสถาปัตยกรรมตะวันออกมองว่ามนุษย์เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ สถาปัตยกรรมส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปแบบที่อ่อนไหวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงโดยการใช้วัสดุธรรมชาติที่มีความคงทนแข็งแรงในระดับหนึ่งเพื่อให้มนุษย์ได้สัมผัสและมีความรู้สึกร่วมกับธรรมชาติ ได้ตระหนักถึงการหมุนเวียน เจริญเติบโต ความเปราะบาง การเสื่อมสลาย และการดับสูญ สถาปัตยกรรมตะวันออกจึงได้ก้าวข้ามมิติของ ‘สถาปัตยกรรมแห่งที่ว่าง’ ไปสู่การเป็น ‘สถาปัตยกรรมแห่งถิ่นที่’ ในขณะที่สถาปัตยกรรมตะวันตกนั้นถูกสร้างขึ้นภายใต้แนวความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งเป็นการเฉลิมฉลองความสะดวกสบายของการพักอาศัยในรูปลักษณะของสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นเหนือสภาพแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถรักษาความโดดเด่นและสมบูรณ์นั้นไว้ได้ตลอดไป โดยจะเห็นได้จากการที่อาคารโมเดิร์นจะมีความสวยงามก็ต่อเมื่อพื้นผิวอาคารมีความขาว ใหม่ และสะอาดเท่านั้น แตกต่างจากยุงข้าวของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นตะวันออกที่ไม่ว่าจะตากแดดลมฝนหรือเจอสภาวะการเปลี่ยนแปลงของเวลาอย่างไรก็ยังคงดูดีและงดงามขึ้นเรื่อย ๆ ตามกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป (ธราวิจิตรกุล, 2556)

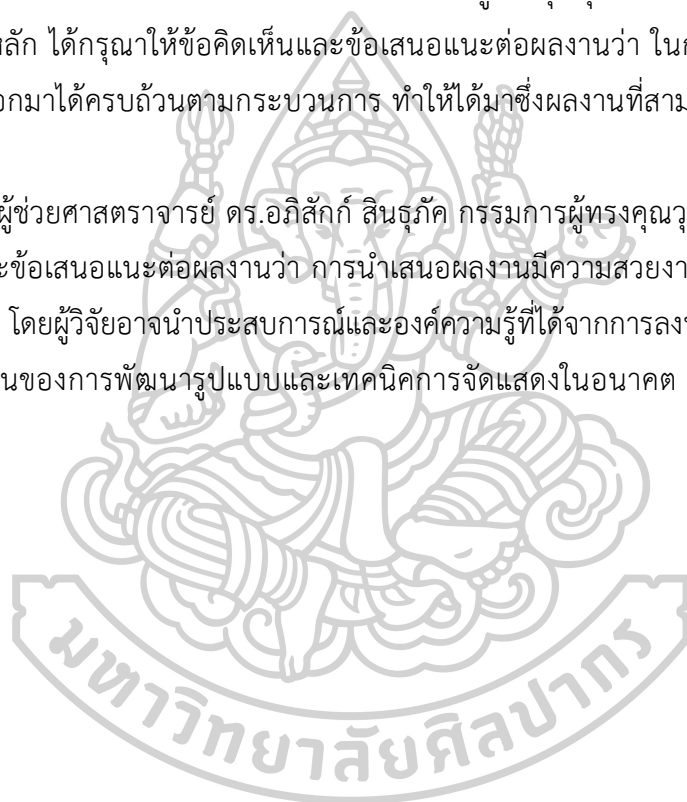
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ณ พิพิธภัณฑการออกแบบศิลปากร คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ วันที่ 25 พฤษภาคม 2567

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิพัทธ์ เลิศรุจิดำรงค์กุล ประธานกรรมการ ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลงานว่า ภาพรวมการออกแบบทางสถาปัตยกรรมของโครงการมีความสวยงามและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังสามารถสร้างคุณประโยชน์ให้กับทั้งชุมชนและตัวผู้วิจัยเอง ในกระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรมในรูปแบบ Perspective Design ควรมีการเพิ่มข้อมูลแนวความคิดในการออกแบบไว้เพื่อให้ผลงานมีความ Timeless กล่าวคือ ในการนำไปพัฒนาต่อยอดในอนาคตไม่ว่าจะช่วงเวลาใดก็ตามนั้น การมีแนวความคิดกำกับไว้จะทำให้ได้ผลงานที่มีความทันสมัยแต่ยังคงไว้ซึ่งแนวความคิดและเป้าประสงค์เดิมของผู้ออกแบบ

2. รองศาสตราจารย์ปรีชา ปั่นเกล้า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลงานว่า ในกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยสามารถทำออกมาได้ครบถ้วนตามกระบวนการ ทำให้ได้มาซึ่งผลงานที่สามารถสร้างคุณประโยชน์ให้กับชุมชน

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ สีนธวัค กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลงานว่า การนำเสนอผลงานมีความสวยงามและกิจกรรมต่าง ๆ มีความน่าสนใจ โดยผู้วิจัยอาจนำประสบการณ์และองค์ความรู้ที่ได้จากการลงพื้นที่วิจัยมาใช้ประโยชน์เพิ่มเติมในส่วนของการพัฒนารูปแบบและเทคนิคการจัดแสดงในอนาคต เช่น การทดลองใช้วัสดุธรรมชาติ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินผลงาน และ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถาม ชุดที่ 1.1 สำหรับชาวลัวะ-ปรีญ หมู่บ้านปากำ อำเภอปอเกลือ จังหวัดน่าน
เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน

แบบสอบถาม

เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน
แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้
ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล

ชุดที่ 1.1 สำหรับชาวลัวะ ปรีญ หมู่บ้านปากำ อำเภอปอเกลือ จังหวัดน่าน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาศิลปการออกแบบ คณะ
มัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ
จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล (โทร 0956525691) แบบสอบถามนี้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลความ
คิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า “ลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน” ทั้งนี้
เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณตามหลักวิชาการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้เพื่อ
เป็นต้นแบบและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยชุดคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษา และอาชีพ
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการกำกับดูแล เผยแพร่ และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. ช่วงอายุ

- 18-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปี ขึ้นไป

3. ภูมิลำเนา

- มีภูมิลำเนา ณ หมู่บ้านป่าก่า โยกย้ายถิ่นฐานมาจากพื้นที่อื่น (โปรดระบุ)

4. วุฒิการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย นักเรียน/นักศึกษา
 เกษตรกร/ค้าขายผลผลิตทางการเกษตร รับจ้างทั่วไป (โปรดระบุ)
 ช่างฝีมือ อื่นๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 การดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรีย ดังต่อไปนี้ ยังมีอยู่ในปัจจุบันหรือไม่ ?

☐ วิถีเกษตรกรรม	☐ ประเพณีปลูกแขก
☐ แหล่งน้ำแหล่งปลา	☐ ประเพณีกินข้าวเฒ่า
☐ น้ำเต้า	☐ ตะเหลว
☐ เรือนลัวะ: สถาปัตยกรรม	☐ อาหารพื้นถิ่น
☐ เรือนลัวะ: สถาปัตยกรรมภายใน	☐ ประเพณีการปลูกเรือน
☐ ความเชื่อเกี่ยวกับวิถีเกษตรกรรม	☐ ไม้ไผ่และจักรสาน
☐ พิธีกินดอกแดง ลัวะ - ปรีย (ดอกหงอนไก่)	☐ ฟิน
☐ การละเล่นลูกโหวด	☐ การตี"พิ"หรือ "คัลเปรีะห์"
☐ เรือนพักชั่วคราว (งัวะ)	☐ เกลือ
☐ แม่เตาไฟ	☐ การเล่าตยิว (การเล่านิทานพื้นบ้าน)
☐ การแต่งกายพื้นถิ่น	☐ ภาษาลัวะ
☐ เหล้าอุ	☐ ครอบคร้วลัวะ
☐ การล่าด้วง	

2. จากข้อ 1 มีศิลปวัฒนธรรมที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้นหรือไม่ ?

- ไม่มี
- มี โปรดระบุ

ส่วนที่ 3 การกำกับดูแล เผยแพร่ และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ในปัจจุบัน ใครเป็นผู้ติดต่อประสานงานหรือกำกับดูแลการทำกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม?
(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- หัวหน้า/ผู้นำหมู่บ้าน
 หมอฮีด (หมอประเพณีประจำหมู่บ้าน)
 ประชาชนทั่วไป
 หน่วยงานราชการ
 อื่นๆ โปรดระบุ

2. ท่านคิดว่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะนั้นเป็นที่ประจักษ์แก่
ประชาชนทั่วไปในปัจจุบันหรือไม่ ?

- เป็นที่ประจักษ์
 ไม่เป็นที่ประจักษ์

3. ในปัจจุบัน ศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านของชนเผ่าลัวะ มีประชากรช่วงวัยใดเป็นผู้สืบสานมากที่สุด ?

- ช่วงอายุ 10 - 20 ปี ช่วงอายุ 30 - 40 ปี
 ช่วงอายุ 20 - 30 ปี ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป

4. ศิลปวัฒนธรรมใด ที่ท่านอยากเผยแพร่สู่ชุมชนและนักท่องเที่ยว ?

☐ วิถีเกษตรกรรม	☐ ประเพณีปลูกแฮก
☐ แหล่งน้ำแหล่งปลา	☐ ประเพณีกินข้าวแม่
☐ น้ำเต้า	☐ ตะเหลว
☐ เรือนลัวะ: สถาปัตยกรรม	☐ อาหารพื้นถิ่น

☐ เรือนลี้ว๊ะ: สถาปัตยกรรมภายใน	☐ ประเพณีการปลูกเรือน
☐ ความเชื่อเกี่ยวกับวิถีเกษตรกรรม	☐ ไม้ไผ่และจักรสาน
☐ พิธีกินดอกแดง ลี้ว๊ะ – ปรี๊ย (ดอกหงอนไก่)	☐ ฟีน
☐ การละเล่นลูกโหวด	☐ การตี “พิ” หรือ “คัลเปรี๊ห”
☐ เรือนพักชั่วคราว (งั๊วะ)	☐ เกลือ
☐ แม่เตาไฟ	☐ การเล่าตยี้ว
☐ การแต่งกายพื้นถิ่น	☐ ภาษาลี้ว๊ะ
☐ เหล้าอู	☐ ครอบคร้วลี้ว๊ะ
☐ การล้าดบวัน	
☐ อื่นๆ	

แบบสอบถาม ชุดที่ 1.2 สำหรับชาวลัวะ-ปรีญ หมู่บ้านปากำ อำเภอปอเกลือ จังหวัดน่าน
เรื่อง ทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน

แบบสอบถาม

เรื่อง ทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน
แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตาม
วิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล

ชุดที่ 1.2 สำหรับชาวลัวะ-ปรีญ หมู่บ้านปากำ อำเภอปอเกลือ จังหวัดน่าน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยระดับปริญญาโท สาขาศิลปการออกแบบ
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-
ปรีญ จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล (โทร 0956525691) แบบสอบถามนี้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูล
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า “ลัวะ-ปรีญ จังหวัด
น่าน” ทั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณตามหลักวิชาการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบ
ศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นต้นแบบและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์
สูงสุด

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยชุดคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นด้านทักษะคิดที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะ-ปรีญ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความเป็นอยู่และความต้องการในการสร้างอาชีพ และทักษะคิดต่อการสร้างสรรค์
ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. ช่วงอายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปี ขึ้นไป

3. ภูมิลำเนา

- มีภูมิลำเนา ณ หมู่บ้านปากำ โยกย้ายถิ่นฐานมาจากพื้นที่อื่น (โปรดระบุ)

4. วุฒิการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย นักเรียน/นักศึกษา
 เกษตรกร/ค้าขายผลผลิตทางการเกษตร รับจ้างทั่วไป (โปรดระบุ)
 ช่างฝีมือ อื่นๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะ-ปรีย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านเคยทำงานฝีมือหรืองานหัตถกรรมหรือไม่ และประเภทใด

- ไม่เคยทำ
- เคยทำ ประเภทใด
- เครื่องจักรสาน
 - ตัดเย็บเสื้อผ้า
 - เครื่องปั้นดินเผา
 - เครื่องมือประกอบอาชีพ
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านเคยมีรายได้จากงานฝีมือหรืองานหัตถกรรมหรือไม่

- เคยมี ไม่เคยมี

3. ท่านมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประเภทใดของชนเผ่าลัวะ ปรีย

- ประเพณีด้านการเกษตร
- ประเพณีด้านการปลูกเรือน
- ประเพณีด้านการละเล่นสนุกสนาน
- ประเพณีด้านความเชื่อ
- อื่นๆ โปรดระบุ

4. ท่านคิดว่าศิลปะมีประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของท่านบ้างหรือไม่

- ไม่จำเป็นเลย
- จำเป็นเล็กน้อย
- จำเป็นมาก

ส่วนที่ 3 ความเป็นอยู่และความต้องการในการสร้างอาชีพ และทัศนคติต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของ
ชนเผ่าลัวะ-ปรัย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

3.1. ความเป็นอยู่และความต้องการในการสร้างอาชีพ

1. ท่านมีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม/กสิกรรม ประเภทใด

- เลี้ยงสัตว์ ปลูกข้าว ปลูกพืชไร่ (ข้าวโพด/มันสำปะหลัง/ฝ้าย/อื่นๆ)
- ปลูกพืชทอ ปลูกไม้ป่า
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

2. รายได้

- ว่างงาน
- ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน
- 5,000 - 15,000 บาทต่อเดือน
- มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน

3. ท่านเป็นเจ้าของที่ดินทำกินหรือทำการเกษตรหรือไม่

- เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
- เช่าที่ดินบุคคลอื่น
- อื่นๆ โปรดระบุ

4. ท่านเคยเป็นอาสาสมัคร หรือทำงานบำเพ็ญสาธารณประโยชน์หรือไม่

- เคย (โปรดระบุ)
- ไม่เคย

5. ท่านต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐด้านใดเป็นพิเศษ

- เงินทุนในการประกอบอาชีพ
- การพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อประกอบอาชีพ
- การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ

- การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรหลาน
- อื่นๆ โปรดระบุ

3.2. ทศนคติต่อการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ชนเผ่าลัวะ-ปรัย

1. ปัจจุบันในชุมชนของท่านมี “ศูนย์เรียนรู้” หรือไม่
 - มี
 - ไม่มี
 - ไม่ทราบ

2. จากข้อ 1 ศูนย์เรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนของท่าน ได้รับความสนใจมากน้อยเพียงใด
 - ไม่ได้ได้รับความสนใจเลย
 - ได้รับความสนใจเล็กน้อย
 - ได้รับความสนใจมาก
 - ไม่ทราบ

3. ท่านคิดว่าหากมีการสร้างศูนย์เรียนรู้เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขึ้น จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนของท่านได้
 - ไม่เห็นด้วย
 - เห็นด้วยเล็กน้อย
 - เห็นด้วยปานกลาง
 - เห็นด้วยมาก

4. หากมีการเผยแพร่ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวลัวะ ปรัย ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับ ท่านจะภูมิใจหรือไม่
 - ไม่มีความภูมิใจเลย
 - ภาคภูมิใจเล็กน้อย
 - ภาคภูมิใจปานกลาง
 - ภาคภูมิใจมาก

แบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับนักท่องเที่ยว
เรื่อง ทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน

แบบสอบถาม

เรื่อง ทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน
แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตาม
วิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล

ชุดที่ 2 สำหรับนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาศิลปการออกแบบ คณะ
มัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ
จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล (โทร 0956525691) แบบสอบถามนี้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลความ
คิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า “ลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน” ทั้งนี้
เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณตามหลักวิชาการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้เพื่อ
เป็นต้นแบบและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยชุดคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นและทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะ-ปรีญ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. ช่วงอายุ

- 18-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย นักเรียน/นักศึกษา
 เกษตรกร/ค้าขายผลผลิตทางการเกษตร รับจ้างทั่วไป (โปรดระบุ)
 ช่างฝีมือ อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. รายได้

- ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน
 5,000 - 15,000 บาทต่อเดือน
 มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน
ว่างงาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะ-ปรีย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านเคยเดินทางไปท่องเที่ยว ณ หมู่บ้านปากำ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน หรือไม่

- เคยไป
 ไม่เคยไป

2. ท่านรู้จักชนเผ่าลัวะ ปรีย หรือไม่

- รู้จัก
 ไม่รู้จัก

3. ท่านรู้จักศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรีย บ้างหรือไม่

- ไม่รู้จัก
 รู้จัก (โปรดระบุ)

4. ท่านคิดว่าศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรีย มีความสำคัญและสมควรที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่

- ใช่
 ไม่ใช่

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการสร้างอาชีพให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมคุณค่าของการดำรงชีวิตและการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมรายได้ให้กับหมู่บ้านป่าก่าได้

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรึยได้

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

แบบสอบถาม ชุดที่ 3 สำหรับหน่วยงาน องค์กร หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
เรื่อง ทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน

แบบสอบถาม

เรื่อง ทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน
แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตาม
วิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล

ชุดที่ 3 สำหรับหน่วยงาน องค์กร หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาศิลปการออกแบบ คณะ
มัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ
จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล (โทร 0956525691) แบบสอบถามนี้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลความ
คิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะคิดต่อศิลปวัฒนธรรมและอาชีพของชนเผ่า “ลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน” ทั้งนี้
เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณตามหลักวิชาการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้เพื่อ
เป็นต้นแบบและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยชุดคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ วุฒิการศึกษา และอาชีพ
- ส่วนที่ 2** ข้อมูลความคิดเห็นและทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะ-ปรีญ
- ส่วนที่ 3** ข้อมูลความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ ปรีญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. ช่วงอายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ/ตำแหน่ง

- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่ง
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นและทัศนคติที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของชาวลัวะ-ปรี

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. กิจกรรมหรือศิลปวัฒนธรรมสำคัญของชนเผ่าลัวะ ปรีที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญและต้องการให้เผยแพร่

- ประเพณีกินดอกแดง
- ประเพณีรับขวัญข้าว
- ประเพณีปลูกเรือ
- การละเล่นลูกโหวด
- อื่นๆ โปรดระบุ

2. ท่านคิดว่าศิลปวัฒนธรรมประเภทใดของชนเผ่าลัวะ-ปรัย ที่นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์

- ประเพณีด้านการเกษตร
 ประเพณีด้านการปลูกเรือน
 ประเพณีด้านการละเล่น
 ประเพณีด้านความเชื่อ
 อื่นๆ โปรดระบุ

3. ท่านคิดว่าศิลปะมีประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าลัวะบ้างหรือไม่

- ไม่จำเป็นเลย
 จำเป็นเล็กน้อย
 จำเป็นมาก

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อความสำคัญในการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ของชนเผ่าลัวะ ปรัย

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

3.1. ความคิดเห็นต่อความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้

1. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการสร้างอาชีพให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมคุณค่าของการดำรงชีวิตและการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวเขาเผ่าลัวะได้

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ด้านการส่งเสริมรายได้ให้กับหมู่บ้านป่าทำได้

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4. ท่านคิดว่า ศูนย์การเรียนรู้ จะสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ ปรียได้
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.2. ความคิดเห็นต่อการออกแบบองค์ความรู้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทใดที่ท่านอยากให้เกิดขึ้นในอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

- แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
- แหล่งเรียนเรียนรู้ในท้องถิ่น

2. ท่านอยากให้ศูนย์เรียนรู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านใดของชาวเขาเผ่าลัวะมากที่สุด

(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ด้านจริยธรรม ด้านประเพณี และศิลปวัฒนธรรม
- ด้านอาชีพและการเกษตร ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ท่านอยากให้บุคลากรด้านใดเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ของชนเผ่าลัวะ ปรีย สุนักท่องเที่ยว

- ผู้ชำนาญการพิเศษ ประชาชนชาวบ้าน
- ครูและอาจารย์ในพื้นที่ คณะบุคลากรจากสถาบันต่างๆ
- อื่นๆ โปรดระบุ

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง โครงการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ
หมู่บ้านปากำ ตำบลคงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อการออกแบบพิพิธภัณฑ์โรงแรม
โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยระดับปริญญาโท สาขาศิลปการออกแบบ คณะ
มัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง โครงการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ หมู่บ้านปากำ ตำบลคง
พญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อการออกแบบพิพิธภัณฑ์โรงแรม โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล (โทร
0956525691) แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านองค์ความรู้ทางอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม
และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่า “ลัวะ ปรีญ จังหวัดน่าน” รวมถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเกี่ยวกับการ
การสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณตามหลักวิชาการและสามารถนำไปใช้
ประโยชน์ในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นต้นแบบและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและ
นักท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ในโครงการวิจัยนี้เนื่องจากท่านเป็น

- 1) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม หรือภูมิปัญญา
ท้องถิ่นของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ
- 2) เป็นครูอาจารย์หรือประชาชนชาวบ้านในพื้นที่
- 3) เป็นประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปรีญ หมู่บ้านปากำ

แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วยชุดคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ด้านองค์ความรู้ทางอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่า
“ลัวะ ปรีญ จังหวัดน่าน”

ส่วนที่ 2 ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเกี่ยวกับการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ส่วนที่ 1 ด้านองค์ความรู้ทางอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่า “ลัวะ ปะรีย จังหวัดน่าน”

1. ชนเผ่าลัวะ-ปะรียมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างไร
2. ชนเผ่าลัวะ-ปะรีย มีลักษณะความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต การสร้างอาชีพ และทัศนคติอย่างไร
3. ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปะรีย มีอะไรบ้าง มีลักษณะอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร

ส่วนที่ 2 ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเกี่ยวกับการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากจะมีการสร้างโครงการศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปะรียขึ้นในพื้นที่หมู่บ้านปากำ
2. ท่านคิดว่า การสร้างโครงการศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปะรีย จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประชากรชาวเขาเผ่าลัวะ-ปะรียและพื้นที่หมู่บ้านปากำ ได้มากน้อยเพียงใด และอย่างไร

แบบประเมินความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ

แบบประเมินความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ

เรื่อง การออกแบบแหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน
แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตาม
วิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน โดย นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล
หลักสูตรศิลปการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำชี้แจง

แบบประเมินความพึงพอใจนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยระดับปริญญาโท สาขาศิลปการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลงานการออกแบบ ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อยอดผลงานต่อไป ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากผู้ร่วมการประเมินทุกท่าน โปรดสละเวลาอันมีค่าร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแบบประเมินชุดนี้ และขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบประเมินทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบประเมินชุดนี้ประกอบด้วยชุดคำถาม 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล เป็นลักษณะคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ และอาชีพ

ส่วนที่ 2 การประเมินผลการออกแบบชุดองค์ความรู้หรือศูนย์ข้อมูล

ส่วนที่ 3 การประเมินผลการออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

ส่วนที่ 4 การประเมินผลการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

ส่วนที่ 5 การประเมินคุณค่าโดยรวมของการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิลัวะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ช่วงอายุ

ต่ำกว่า 20 ปี

21-30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51-60 ปี

61 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ พนักงานบริษัทเอกชน
☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ เกษตรกร/ประมง/ค้าขายผลผลิตทางการเกษตร	☐ รับจ้างทั่วไป
☐ นักออกแบบ/ช่างฝีมือ	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 การประเมินผลการออกแบบชุดองค์ความรู้หรือศูนย์ข้อมูล

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ด้านการออกแบบชุดองค์ความรู้/ศูนย์ข้อมูล

- ชุดองค์ความรู้หรือศูนย์ข้อมูลภายในศูนย์การเรียนรู้ผ่านการออกแบบและจัดสรรอย่างเป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
- การออกแบบเทคนิคการจัดแสดงมีความเหมาะสมกับชุดองค์ความรู้
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ด้านคุณค่าของชุดองค์ความรู้/ศูนย์ข้อมูล

- ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านความรู้จากชุดองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพและเป็นลำดับขั้น
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
- ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านความคิดจากชุดองค์ความรู้ไม่ว่าจะเป็นด้านโลกทัศน์ ทักษะคิด หรือ คุณธรรมและจริยธรรม
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 การประเมินผลการออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ด้านการออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

1. การออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่โครงการ
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
2. การออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
3. การออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาเรียนรู้ได้
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ด้านคุณค่าของกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

1. ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านความรู้จากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น
(ได้รับองค์ความรู้)
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
2. ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านประสบการณ์จากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น
(ได้รับประสบการณ์)
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
3. ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านความคิดจากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น
(ได้รับคุณค่าด้านทัศนคติ)
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
4. ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้จะได้รับคุณค่าทางด้านอารมณ์และความรู้สึกจากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น
(ได้รับความสนุกสนานหรืออารมณ์ร่วมจากความเป็นชาติพันธุ์)
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 การประเมินผลการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ด้านการจัดสรรพื้นที่โครงการ (zoning)

1. กระบวนการจัดสรรพื้นที่โครงการมีความถูกต้องและเป็นระบบ
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
2. การจัดสรรพื้นที่โครงการมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
3. การจัดสรรพื้นที่โครงการมีความเหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย (Target Group's Lifestyle)
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม (Space Design: Perspective)

1. การออกแบบภูมิทัศน์ภายนอกโครงการมีความเหมาะสมกับบริบทแวดล้อมของพื้นที่
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
2. การออกแบบภูมิทัศน์ภายนอกโครงการมีความสวยงามและแสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์ลี้ละ-ปรีย
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
3. การออกแบบอาคารและสถาปัตยกรรมภายในมีความสวยงาม และแสดงถึงกลิ่นอายความดั้งเดิมของความเป็นชาติพันธุ์ลี้ละ-ปรีย
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ ๕ การประเมินคุณค่าโดยรวมของการสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิวิถี

คำชี้แจง: กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิวิถีสามารถส่งเสริมคุณค่าและความหมายของการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวลัวะ-ปรียได้
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิวิถีสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งอัตลักษณ์และองค์ความรู้อันทรงคุณค่าของชนเผ่าลัวะ-ปรียได้
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. การสร้างสรรค์ศูนย์การเรียนรู้ภูมิวิถีสามารถเป็นแหล่งสร้างอาชีพและเป็นแหล่งรายได้ให้กับชาวลัวะ-ปรียและประชาชนในบริเวณโดยรอบได้
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยสกลนคร

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

รหัสโครงการ: REC 67.0301-039-1419

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย): โครงการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรัย จังหวัดน่าน

ชื่อโครงการ (ภาษาอังกฤษ): Creative Project of Learning Center: Experience The Way of Life of Lua-Prai tribe, Nan Province.

ผู้วิจัยหลัก: นายณัฐวุฒิ ศิริมงคล

สังกัด: คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ปรีชา ปั่นกล้า

สังกัด: คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 02 ฉบับลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2567
2. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ฉบับภาษาไทย) เวอร์ชัน 02 ฉบับลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2567
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 02 ฉบับลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2567
4. หนังสือแสดงเจตนายินยอมการเข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 02 ฉบับลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2567

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศ เฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) และมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับ และข้อกำหนดภายในประเทศ โดยขอให้รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยทุก 6 เดือน และรายงานฉบับสมบูรณ์เมื่อโครงการเสร็จสิ้น

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อัครมงคลพร)
ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเลขใบรับรอง COA 67.0515-031

วันที่รับรอง: 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2567

วันหมดอายุ: 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์

6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร 0-3425-5808 โทรสาร (Fax) : 0-3425-5808

email: humanethics@su.ac.th

การสอบวิทยานิพนธ์ วันที่ 25 พฤษภาคม 2567
ณ พิพิธภัณฑ์การออกแบบศิลปากร คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

บอร์ดนำเสนอผลงานในการสอบวิทยานิพนธ์

วิถี ลัวะ

โครงการสร้างสรรค์ แหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ ตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน

*Creative Project of Learning Center:
Experience The Way of Life of Lua Prai Tribe, Nan Province.*

Abstract

วิทยานิพนธ์นี้ว่าด้วยการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ ณ บ้านปาก้า ตำบลองพญา อำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับการออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นรูปธรรม ในกระบวนการศึกษาริเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นโดยสืบค้นจากเอกสาร และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการลงพื้นที่ศึกษา สังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ ร่วมกันออกแบบการออกแบบ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผล และนำผลที่ได้จากการศึกษาที่กำหนดแนวทางการออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้

ผลการศึกษาระหว่างชนเผ่าลัวะ-ปรีญ บ้านปาก้า ตำบลองพญา มุ่งองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าทั้งในเชิงวิถีชีวิต เกษตรกรรม สถาปัตยกรรม และภูมิปัญญา อีกทั้งยังประสบปัญหาด้านองค์ความรู้ท้องถิ่นไม่มีผู้สืบสาน รวมถึงผู้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่ได้รับรู้ถึงการดำรงอยู่ของชนเผ่า การออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้จึงมีความสำคัญในแง่ของการเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่ผู้คนในวงกว้างสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจถึงการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมและองค์ความรู้อันทรงคุณค่าของชนเผ่าลัวะ-ปรีญซึ่งมีความเสี่ยงจะสูญหายไปตามกาลเวลา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ และการจัดการพื้นที่ที่ประนีประนอมให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน
3. เพื่อออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีญ นำมาซึ่งการสร้างการรับรู้และความเข้าใจถึงการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมและองค์ความรู้ของชนเผ่าลัวะ-ปรีญ

Background

ชนเผ่าลัวะ-ปรีญ บ้านปาก้า อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์ควบคู่กับชาติไทยมาอย่างยาวนาน ผู้คนชนเผ่าลัวะมีภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาเป็นของตนเอง ด้วยความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมและการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่งผลให้ 3 - 4 ปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน รวมถึงอำเภอปัว-เกลือ มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและก้าวกระโดด ส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลัวะ-ปรีญ บ้านปาก้า อำเภอปัว เติบโตขึ้นเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน ชาวลัวะ-ปรีญไม่มีโลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ และจินตนาการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นสากลอย่างเห็นได้ชัด จึงก่อให้เกิดคำถามการเดินทางออกจากพื้นที่ ละทิ้งวิถีชีวิตเดิมเพื่อมาแสวงหาบริบทสากลในแบบวิถีคนเมือง ส่งผลให้อัตลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาทางดั้งเดิมของชาวลัวะ-ปรีญไม่มีผู้สืบสาน และมีความเสี่ยงจะสูญหายไปตามกาลเวลา

ด้วยประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และเผยแพร่ข้อมูลวิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาวลัวะ-ปรีญ ทั้งนี้เป็นการส่งเสริมคุณค่าและความหมายของการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้างความรู้ความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ให้กับชาวลัวะ-ปรีญในการที่จะอนุรักษ์วิถีชีวิตที่ดำรงทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของตน

สมมติฐานของการศึกษา

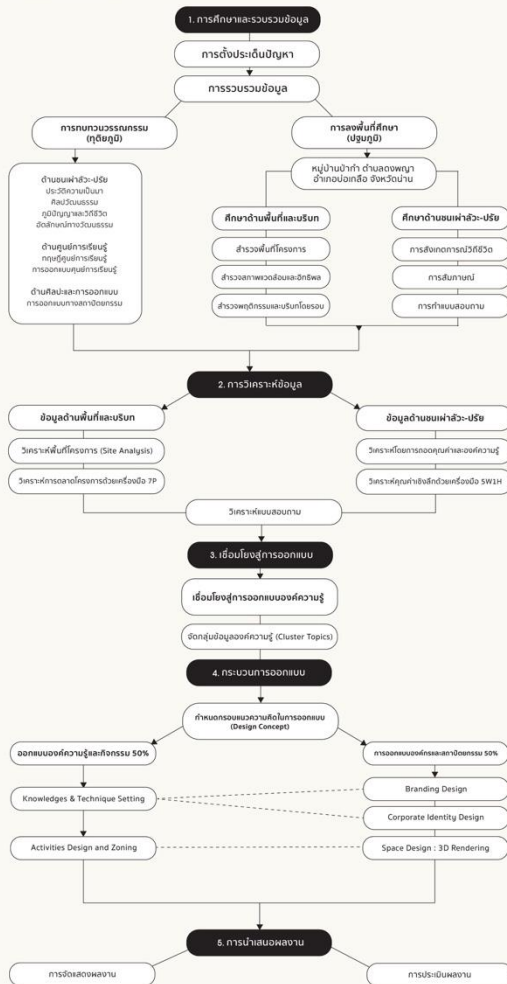
การออกแบบและการจัดการพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะ-ปรีญ สามารถนำไปสู่การรับรู้และการเกิดความเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมและการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน ที่ยังเป็นกรอบอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมและองค์ความรู้อันทรงคุณค่าซึ่งมีความเสี่ยงจะสูญหายไปตามกาลเวลา

ณัฐวดี สัมพต 640420011
Master of Fine Arts, Design Arts
Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University

สรุปกระบวนการวิจัย
Research Framework

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรี ไปจนถึงการศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่หมู่บ้านป่าคำอันเป็นที่อยู่อาศัยของชาวลัวะ-ปรี ทั้งนี้เพื่อนำมาซึ่งองค์ความรู้ในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมด้านวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรี โดยจากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในกระบวนการรวบรวมข้อมูลทฤษฎีโดยการสืบค้นจากเอกสารและข้อมูลปฐมภูมิด้วยเครื่องมือการวิจัยประเภทแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะ-ปรี พบว่า ชนเผ่าลัวะ-ปรี บ้านป่าคำ ตำบลพงพวย มีอัตลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ทั้งในเชิงวิถีชีวิต ความเชื่อ สถาปัตยกรรม หรือภูมิปัญญา โดยสิ่งที่โดดเด่นและเป็นที่น่าสนใจที่สุดนั้นคือด้านโลกทัศน์และระบบความเชื่อ ชาวลัวะ-ปรีมีระบบความเชื่อด้านการนับถือผี (Animism) หรือ การเชื่อในพลังอำนาจของธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งนับเป็นโลกทัศน์ใหญ่ที่ส่งผลไปถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมทั้งหมดของชาวลัวะ-ปรี จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของความเป็นโลกทัศน์ของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรี รวมทั้งศิลปะและวัฒนธรรมในด้านอื่นๆ ซึ่งนับว่าทรงคุณค่า นำมาวางแผน และควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ให้ดำรงอยู่คู่ชาติพันธุ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในการศึกษาข้อมูลด้านลักษณะทางกายภาพของพื้นที่หมู่บ้านป่าคำ ตำบลพงพวย อำเภอแก่งเสือ จังหวัดน่าน และบริเวณโดยรอบเพื่อนำมาซึ่งฐานองค์ความรู้ด้านพื้นที่เพื่อการจัดสรรพื้นที่โครงการศูนย์การเรียนรู้ พบว่าหมู่บ้านป่าคำเป็นหมู่บ้านกลางเขาที่มีความสำคัญในเชิงการเป็นแหล่งธรรมชาติบริเวณพื้นที่โดยรอบมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน สลับกันหนาวยาวใหญ่ มีลำน้ำหรือลำห้วยกระจายอยู่โดยรอบและไม่ค่อยมีพื้นที่ราบมากนัก การสร้างบ้านเรือนของชาวลัวะ-ปรีจึงเป็นไปในลักษณะรูปแบบเฉพาะตัวซึ่งมีการปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่สูง จากประเด็นดังกล่าว หมู่บ้านป่าคำจึงมีความโดดเด่นในเชิงของการเป็นแหล่งองค์ความรู้ทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ ในขณะเดียวกันบริเวณพื้นที่ซึ่งผู้วิจัยได้ผ่านการวิเคราะห์และเทียบเคียงพื้นที่อื่นๆ และกำหนดให้เป็นสถานที่ตั้งโครงการนั้นก็สามารถเดินทางเข้าถึงได้อย่างสะดวก อีกทั้งยังมีบริเวณแวดล้อมที่เงียบสงบและเอื้อต่อการออกแบบธรรมชาติของศูนย์เรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า บริเวณพื้นที่ซึ่งผู้วิจัยกำหนดมีความเหมาะสมในหลายประการที่จะจัดตั้งโครงการศูนย์การเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกได้มาเรียนรู้วิถีชีวิตและองค์ความรู้ของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในกระบวนการออกแบบแหล่งเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมด้านวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรี พบว่า ในขั้นตอนออกแบบและการจัดสรรพื้นที่ ผู้วิจัยสามารถจัดสรรพื้นที่ศึกษาองค์ความรู้โดยอิงจากหลักการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลได้เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ภูมิพันธุ์ หรือ พื้นที่ทางชาติพันธุ์ 2) ภูมิพี หรือ พื้นที่ทางความเชื่อ 3) ภูมิสังคม หรือ พื้นที่วิถีชีวิต และ 4) ภูมิปัญญา หรือ พื้นที่ทางองค์ภูมิปัญญา โดยพื้นที่ทั้งหมดจะถูกบรรจุอยู่ในแหล่งเรียนรู้ภายใต้ชื่อ 'ภูมิจิต' ซึ่งออกแบบภายใต้แนวความคิด 'ศูนย์การเรียนรู้ในบริบทของถิ่นที่อยู่และแหล่งพักอาศัย (Residence)' ซึ่งนำภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์ลัวะ-ปรี ไม่ว่าจะเป็นในด้านกรรมวิธีและหัตถกรรม การสานตะเปาะไม้ไฟ หรือการจักสานเครื่องนุ่งห่มหรือใช้ ภาชนะดินเผาและประยุกต์ใช้ในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายในและภายนอก ส่งผลให้ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ได้สะท้อนสายของความคิดเชิงของความเป็นชาติพันธุ์ ผ่านทั้งทางสถาปัตยกรรม การจัดแสดงนิทรรศการ กิจกรรม การกินอยู่ และการพักอาศัย เพื่อให้ผู้มาเยือนได้รับองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งยังได้รับประสบการณ์ด้านวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีอย่างแท้จริง โดยโครงการศูนย์การเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมด้านวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีนี้ถือเป็นแบบเสนอโครงการที่สามารถนำไปต่อออกได้ในที่จริงได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสถาปัตยกรรม การจัดการพื้นที่ที่ประโยชน์ใช้สอย หรือการจัดสรรพื้นที่องค์ความรู้และกิจกรรมภายในศูนย์

วิถี บ้าน

การทำหนดขอบเขตคุณยืมมูลและเทคนิคการจัดแสดง

Knowledges Setting and Techniques

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์					
เนื้อหาการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
		ลหุภัณฑ์	ครุภัณฑ์	วัสดุจัดแสดง	สื่อภาพ
ห้องจัดแสดงที่ 1 ยุคเพิ่มเติมก่อนประวัติศาสตร์ 1.1 เตนดินกับโครงกระดูกเป็นส่ว 1.2 เครื่องใช้ดินเผาที่ค้นพบ หลักฐานทางประวัติศาสตร์	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องราวก่อนที่จะ เป็นดินแดนส่วในทางภูมิศาสตร์และยังมี ฐานที่การอยู่รอดในพื้นที่ก่อนจะเป็นดินแดน สำคัญมารวมถึงการตั้งแสดงตราหลายชิ้นซึ่ง จารึนในพุทธศตวรรษที่ 22	วัตถุคัมภีร์เรื่องราวก่อนกล่าว ก่อนประวัติศาสตร์ของชาว ส่ว เรื่อง โยปราคาต้นแดน ส่ว	-จอLED Display -แผนที่ประวัติศาสตร์พื้นที่ -Wall Display วัสดุที่ทำได้ในท้องที่ ไม้, ไม้ไผ่ และวัสดุ Compose บางชนิด	-โมเดลControlsชุดเตตน -โมเดลแสดงการกินพหุ พืชโบราณที่เข้าก่อน-กัย จึงหวัดเขียนใหม่ -รูปภาพถ่ายตราหลายชิ้น	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 2 ตำบลบ้านส่ว 2.1 โครงสร้างและประวัติความ เป็นมา 'ส่ว' 2.2 โครงสร้างของสิ่งทอและระบบ ย้อม 2.3 ความสำคัญของส่วที่มีต่อ ดินแดนบ้านนา	เป็นพื้นที่จัดแสดงด้านชุมชนชาติพันธุ์ ซึ่งมีความกระจ่างในทางประวัติศาสตร์ร่วมกับ วัฒนธรรมการปกครองของชนส่วในสมัยโบราณ ก่อนรวบรวมเป็นดินแดนบ้านนา และบุคคล สำคัญ -รางวัลศีกษา พ.ศ.1300 -ชุดฉลองจีงศ: พ.ศ.1300 -พระนางจันทวี พ.ศ.1226 ที่สถานพระอดีตความส่วใช้กันตำบล ส่วจนถึงปัจจุบัน	วัตถุคัมภีร์เรื่องราวบุคคลสำคัญ เรื่อง ตำบลบ้านส่วหลวงวังศ:	-แผนที่ดินแดนบ้านนา กรอบ ครอบงวมถึงการเปรียบเทียบ แผนที่ประเทศไทยสมัยอยุธยา อาณาภคและการแบ่งเขต ภาคเหนือตอนบน -จอLED Display	รูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของหลวงวิ สดคะนะพุกอง ล้อมรอบ ด้วยไฟกลวงสูงโดยอุทพ และไฟประดับรูปขี้ผึ้ง	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 3 กลุ่มภาษา 3.1 การจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย ภาษา 3.2 ส่วมื่อ-ส่วปรีย ความเหมือน ที่แตกต่างกัน 3.3 ภาษาส่ว-บ้านนา	เป็นพื้นที่บอกเล่าเรื่องราวความสำคัญ ในการมีภาษาพูดเป็นของตนเอง การแสดงให้ เห็นถึงอัตลักษณ์ของภาษาส่วซึ่งมีความ แตกต่างที่ส่วผลไปยังวัฒนธรรมและภูมิปญ ญาที่แตกต่างกับของชาวส่ว-มื่อและส่วปรีย ซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณท้องที่จังหวัดบ้าน วนทั้งคำแปลเป็นภาษาไทย-บ้านนา	การสื่อเสียงพูดและบันทึก เสียงในวิธีดประจำวันของ ชาวเขาเผ่าส่วในระหว่งไร	-แผ่นภาษาและเรื่องราวการ แบ่งแยกภาษารกลุ่ม 1.ออสโตเอเชียดึก 2.ไท-กได 3.จีน-ทิเบต 4. ออสโตเอเชีย 5.ม้ง-เยียน (จัดดูในพื้นที่ ไม้, ไม้ไผ่, ย้อม, ไม้ธอ)	-โมเดลรูปปั้นแบบ Acrylic -Sound Speaker	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 4 ประชากรส่ว-วินนี 4.1 การสืบสกุล 4.2 จำนวนประชากรและหมู่บ้าน ชาวส่ว 4.3 ชีวิตถิ่นพื้นนา 4.4 เครื่องแต่งกายส่ว-ดกตตง	เป็นพื้นที่จัดแสดงซึ่งบอกเล่าเรื่องราว ของความเป็นอยู่ชาติพันธุ์การสืบสกุลข้ามแม่ หรือฝ่ายหญิง รวมถึงการจัดแสดงจำนวน ประชากรชาวส่วและจำนวนครัวเรือนในบริบท ของความเป็นอยู่ของชาติพันธุ์คนที่สูง ดลตต จนเครื่องแต่งกายประจำชาติพันธุ์ในวินนีสักย และชุดผ้าลอม	วัตถุคัมภีร์สืบสกุลบ้านนผู้สูง อายุฝ่ายหญิง	-จอLED Display -แผนภูมิจำนวนประชากร -Wall Display 2000-2566 -แผนที่แสดงการกระจายตัว ของหมู่บ้านต้นส่วที่มีชาวส่ว อยู่อาศัยเป็นลักษณะของ Wall Display -เทปโมวี	-โมเดลจำลองพื้นป่าโดยถูก ภาและสำนับริบทพื้นที่ ที่บ้านส่ว-อากัย -เครื่องใช้โบราณของทำไร่ -กรงขง -กรงอากัย -ดอพ -สองทำใช้การประกรหุ่น เครื่องแต่งกาย -ประติมากรรมดกตตง	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย

การกำหนดขอบเขตศูนย์ข้อมูลและเทคนิคการจัดแสดง

Knowledges Setting and Techniques

ห้องจัดแสดงภูมิทัศน์					
เนื้อหาการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
		อุปกรณ์ที่	ครุภัณฑ์	วัสดุจัดแสดง	สื่อภาพ
ห้องจัดแสดงที่ 1 "ผี" 1.1 ความหมายของผี 1.2 การก่อผีและประเภทของผีของชาวสัวะ-ปรัย	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องผีของชาวสัวะ-ปรัย คำและความหมายของผี ผ่านการออกแบบชุดข้อมูลในรูปแบบของบทความที่มีความน่าสนใจ Space ที่มีความลึกซึ้งน่าสนใจทั้งเหตุผลของ "ความเชื่อเรื่องผี"	การบันทึกเสียงในพิธีกรรมต่างๆ "เสียงแห่งความเชื่อ"	-Wall Display -ราวแขวนผ้า -ห้าฝ้ายแบบของทะลุ -เทีนเครื่องแสดง -Speaker แบบติดตั้งถาวร	-แผ่นป้ายแสดงบทความ Acrylic	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 2 ผีในบริบทของชาวสัวะ-ปรัย 2.1 หมอผี 2.2 เรือนผี 2.3 การเลี้ยงผี	เป็นพื้นที่จัดแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกหมอผีประจำหมู่บ้าน ลักษณะเรือนของหมอผี หรือ เรือนผี และขั้นตอนการเลี้ยงผีแต่ละประเภท	การบันทึกเสียงการระหว่างพิธีกรรมของหมอผี	-เทีนแสดงโมเดล -Wall Display -ห้าฝ้ายแบบของทะลุ -Speaker แบบติดตั้งถาวร	-โมเดลเรือนผี -แผ่นป้ายแสดงบทความ	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 3 การชนไฟผี 3.1 ตะหลิว 3.2 ภาชนะใส่เครื่องชนไฟ 3.3 ตำนานปู่เส่าและ...	เป็นพื้นที่จัดแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการชนไฟผี การทำและประดับตกแต่งตะหลิว และเรื่องราวของปู่เส่าและ...	วิดีทัศน์การชนไฟผีไร้	-Wall Display -ราวแขวนผ้า -ห้าฝ้าย -เทีนเครื่องแสดง -จอLED Display -ราวแขวนตะหลิว	-ภาชนะใส่เครื่องชนไฟ -โมเดลเครื่องชนไฟ -ตะหลิว -แผ่นป้ายแสดงบทความ	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 4 "เรื่องผี" 4.1 ฤกษ์ของชาวสัวะ-ปรัยที่มีต่อการถือผี	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องฤกษ์ของหมอผีที่สืบสานและทำพิธีด้านความเชื่อเรื่องผี	-การบันทึกเสียง -วิดีโอสนทนากับหมอนักหมอผี	-จอLED Display -Wall Display -ราวแขวนผ้า	-แผ่นป้ายแสดงบทความ	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงภูมิสังคม					
ห้องจัดแสดงที่ 1 โครงสร้างทางกายภาพ 1.1 ที่ตั้งและภูมิประเทศ 1.2 สันตะภูมิจากภาค และ ภาครวมภาค 1.3 สาธารณูปโภค 1.4 สถาปัตยกรรมกิจ	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องราวสันตะภูมิจากกายภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ของพื้นที่สูง ถิ่นภูเขา และการคมนาคมซึ่งส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจ	วิดีทัศน์สัมภาษณ์คนในพื้นที่บริเวณภายในโรงเรียน และครูกลบ.	-จอLED Display -แผนที่เส้นทางจากแผนที่จริง -เทีนสื่อหัวเรื่อง -Wall Display แผนที่	-แผนภูมิเรื่องการคมนาคม	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 2 2.1 อาชีพหลักของชาวเขาเผ่าสัวะ-ปรัย 2.2 การศึกษา 2.3 การปลูกพืชหมุนเวียน 2.4 นิทรรศการข้าว	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องราวการประกอบอาชีพเพื่อการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ และการศึกษาในปัจจุบันที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน	-	-Wall Display -นิทรรศการข้าว -ความรู้เรื่องการทำไร่หมุนเวียน -เทีนสื่อหัวเรื่อง	-โมเดลจำลองการปลูกข้าว -โมเดลพันธุ์ข้าวชนิดต่างๆ -แผนภูมิการทำการเกษตรในรอบ 1 ปี	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 3 3.1 เศรษฐกิจพอเพียง	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องราวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในพระมหากรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งทรงยึดถือชุมชนชาติพันธุ์	-	-Wall Display	-แผ่นป้าย Inkjet	-พระบรมฉายาลักษณ์

การกำหนดคุณยัข้อมูลและเทคนิคการจัดแสดง

Knowledges Setting and Techniques

ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา					
เนื้อหาการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
		ลหุภัณฑ์	ครุภัณฑ์	วัสดุจัดแสดง	สื่อภาพ
ห้องจัดแสดงที่ 1 ภูมิปัญญาด้านการเกษตร เสือชัย 1.1 การสักข้าว 1.2 การธ่อข้าว 1.3 การจับปลาด้วยมือเปล่า	เป็นพื้นที่จัดแสดงที่บอกเล่าถึงวิถีการ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการปลูกข้าว(การสัก ข้าว) แทนการถ้ำนา และ การธ่อข้าวด้วยมือ แทนการใช้หีคว	-	-Wall Display -แท่นโชว์หุ่น	-ไม้สักข้าว -กระบอกแหหลัง -ทุบใส่ข้าว -หุ่นเกษตรกร -เครื่องแต่งกาย -แผ่นป้ายข้อความ	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 2 ภูมิปัญญาการเลี้ยงเรือน 2.1 การทำพิธีอินเฝ้าเพื่อปลูก เรือน 2.2 เรือนส่ว- เรือนจัวะ และ ยู่่งข้าว 2.3 ภายในของเรือนส่ว และ เรือนหูก	เป็นพื้นที่จัดแสดงและจำลองให้เห็นถึง ภูมิปัญญาการสร้างที่พักอาศัยซึ่งเหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ของชาวส่ว-ปรัย	วัสดุภัณฑ์การสร้างเรือนส่ว-	-จอLED Display -แท่นโชว์โมเดล -Wall Display -โครงสร้างไม้ไฟ -หูกปักผ้า	-บ้านโครงสร้างส่วหลังคา -การบง/การผูก -เสาไฟจำลอง -บอร์ดแสดงสิ่งข่นการแต่ง พื้นที่ใช้สอยภายในเรือน -กระเบุงข้าวสูงกับควม อื่น	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 3 เครื่องมือและวิถีกลาน 3.1 เกลือ 3.2 การทำนิต 3.3 การจักกลาน 3.4 การทำกระบอกน้ำพพพา	เป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องราวทางประวัติ- ศาสตร์ของการทำเกลือของชาวส่ว- ดำเนิน ของพ่อกลือโบราณ และแหล่งสร้างดู สุการ ทำนิตไม้โอระนกับกิจกรรมกลานขายและการ พัฒนารูปแบบตะแกลว	-	-Wall Display -แท่นโชว์	-จำลองบ่อเกลือและถานบะ ไม้กลือ	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 4 อาหารท้องถิ่น 4.1 เตาหุงหาอาหาร 4.2 เหม่าจู้ 4.3 การปรุงรสอาหารส่ว-	เป็นการจัดแสดงและจำลองพื้นที่รับ ประทานอาหารในบรรยากาศที่เรียบง่าย รวมทั้งวิถีการทำอาหารของชาวส่ว-ปรัย	วัสดุภัณฑ์การหุงหาอาหารใน แบบดั้งเดิมของชาวส่ว-ปรัย	-จอLED Display -Wall Display -แท่นโชว์	-จำลองพื้นที่การรับแขกและ การทานอาหารภายในเรือน -หม่าจู้ -ดินก้า	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย
ห้องจัดแสดงที่ 5 ดนตรีและการละเล่น 5.1 การละเล่นลูกทวด 5.2 การตีลิบเบรค (เครื่องดนตรี) 5.3 การทำลูกปัดไม้สีส่วภายใน ไร่ข้าว	เป็นพื้นที่จัดแสดงและนำเสนอเรื่องราว ด้านทักษะการประดิษฐ์ประภังเพื่อควมมัน เก่งขี้ใจไม่โตกลาสหรือทกลาด่างของชาวส่ว- ปรัย	-วัสดุภัณฑ์การละเล่นลูกทวด -วัสดุภัณฑ์เบรค และ ความรู้วิถีของอุปกรณ์ ไม้สีส่วภายในไร่ข้าว	-จอLED Display -Wall Display	-แผ่นป้ายแสดงขั้นตอนการ ทำลูกปัดต่าง่า -อุปกรณ์ททำไม้ไฟและหวาง จูปรกรับจักกลาน	-Wall Board -ป้ายสื่อหัวเรื่อง -ป้ายคำอธิบาย

การออกแบบกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้

Activities Design

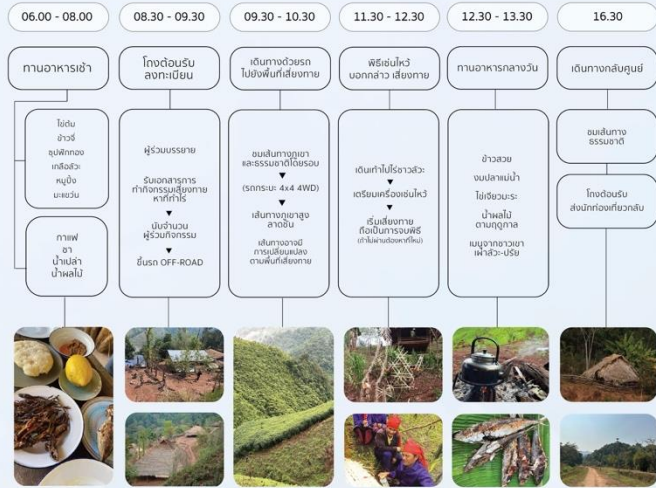
วิถีใน ลีละ 1 Day

การออกแบบกิจกรรมแบบภายใน 1 วัน

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบกิจกรรมที่จะจัดขึ้นภายในศูนย์การเรียนรู้ ภูผาลีละ ในรูปแบบกิจกรรม 1 Day Trip (การศึกษาท่องเที่ยววิถีชีวิตลิละ-ปริมภายใน 1 วัน) โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) กิจกรรมทางพิธีกรรม ซึ่งจะจัดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามปฏิทินการเกษตรของชาวลิละ-ปริม และ 2) กิจกรรม 1 Day Trip ในช่วงเวลาปกติ ซึ่งจะจัดขึ้นตลอดทั้งปี การจัดสรรกิจกรรมที่เกี่ยวภายใน 1 วัน ของนักท่องเที่ยวยังศูนย์การเรียนรู้ของเผ่าลิละ-ปริมนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบริบทพื้นที่โดยรวมซึ่งมีความเกี่ยวพันกับการเกษตรและความเชื่อของชาวเผ่าลิละ-ปริมพื้นที่จริง คือเป็นความเป็นประจักษ์ที่สาารถสร้างได้โดยกิจกรรมภายใน 1 วัน

กิจกรรมเสียดาย

หาพื้นที่ทำไร่และถางไร่ (เดือนกรกฎาคม)

1 DAY TRIP

1. ทานอาหารเช้าภายในรูปแบบพื้นที่ป่าและวิถีชีวิตที่ปลูกจากชาวเผ่าลิละ-ปริมตามรูปแบบของอาหารเหนือ (ล้านนา) ในรูปแบบ Chef Table ในเวลาเตรียมตัว 2 ชม. 12.00 - 14.00 | 18.00 - 20.00
2. เข้าชมประวัติศาสตร์ทางพิธีกรรม การจัดแสดงเรื่องราววิถีชีวิต ความเชื่อ วิถีชีวิต และภูมิปัญญา 08.00 - 16.00
3. ชมเรือนชาวเผ่าลิละ-ปริมดั้งเดิมที่สร้างแบบจำลองขึ้นภายในศูนย์ฯ ตามบริบทของเรือนชาวลิละ-ปริมบ้านป่าทำ ด่านลวดพญา อำเภอฝางหรือ 08.00 - 16.00
4. ชมการสาธิตการทำและใช้รูปแบบต่างๆ สามารถทดลองทำได้ และนำกลับไปเป็นของที่ระลึก
5. ชมแปลงเกษตรการปลูกผักของลิละ (ผักกาดยักษ์) และพืชไร่ผสมผสาน ยอดฟ้าไก่แก้ว ผักกาด บีน ป่าเต่า ข้าวโพด ฟักและพืชหลายชนิดมีความสัมพันธ์กับฤดูกาล
6. ชมบรรยากาศบนน้ำดื่มจากน้ำพุและของว่างไว้บริการ 10.00 - 18.00
7. ชมและเลือกซื้อของที่ระลึกภายใน Gallery

การออกแบบกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้

Activities Design

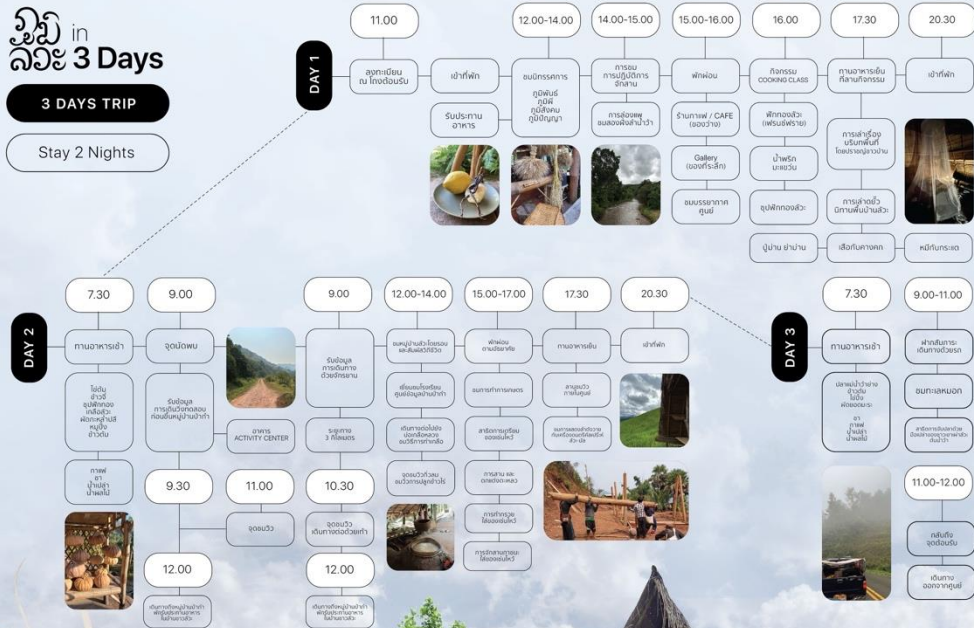

2 Days in 2 Days

2 DAYS TRIP
Stay 1 Night

2 Days in 3 Days

3 DAYS TRIP
Stay 2 Nights

การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ และการจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย

Site Analysis

การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ

สภาพภูมิประเทศ

จังหวัดน่าน มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 7.58 ล้านไร่ สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันมาก ทิวเขาเว้าตัวในแนวเหนือใต้ทำให้บริเวณยอดเขาสามารถรับความกดอากาศสูงที่แผ่มาจากประเทศจีนในฤดูหนาวได้อย่างทั่วถึง และเด่นที่ ในขณะเดียวกันทิวเขาเว้าตัวเหนือใต้ ทำให้สกีเอียงเป็นค่าเพียงปิดกั้นลมมรสุมทางทิศตะวันตก รวมทั้งยังมีระดับความสูงเฉลี่ยบนยอดเขากับความสูงเฉลี่ยที่ลาดชันต่างกันมาก และยังมีระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเล จากปัจจัยดังกล่าว จึงทำให้ในเดือนกลางฤดูร้อนมีอุณหภูมิร้อนมากเนื่องจากถูกอิทธิพลของแสงแดดเผา และในเดือนกลางฤดูหนาวเย็น เนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมภูเขาพัดลงสู่ภูเขา

สภาพภูมิอากาศ

ฤดูกาล
ฤดูร้อนเริ่มต้นตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดในรอบปี และอาจมีพายุฝนฟ้าคะนอง สกปรก ร้อนแรง และลูกเห็บตกได้

ฤดูฝนเริ่มต้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่ฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม

ฤดูหนาวเริ่มต้นตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดคือเดือนธันวาคม

อุณหภูมิ
ฤดูร้อนอุณหภูมิโดยเฉลี่ยที่ปี 26.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.3 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน

ฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็นโดยเฉพาะพื้นที่บริเวณเทือกเขาและยอดดอยอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.8 องศาเซลเซียส

การเดินทางเข้าสู่พื้นที่

ทางบก เดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคลจากกรุงเทพฯ โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 32 มาจนถึงจังหวัดนครสวรรค์ จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 117 มาจนถึงจังหวัดพิจิตร และใช้ทางหลวงหมายเลข 11 โดยผ่านจังหวัดอุตรดิตถ์ และอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ จากเด่นชัยใช้ทางหลวงหมายเลข 101 ผ่านจังหวัดแพร่ไปจนถึงจังหวัดน่าน ระยะทางประมาณ 668 กิโลเมตร

ทางรถไฟ จังหวัดน่านไม่มีเส้นทางรถไฟผ่าน แต่สามารถเดินทางมาลงที่สถานีรถไฟเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ แล้วเดินทางต่อด้วยถนน ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 มาจนถึงจังหวัด

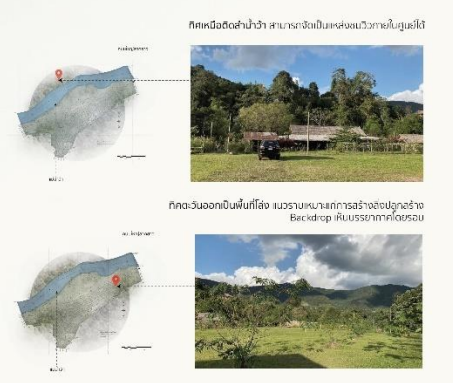
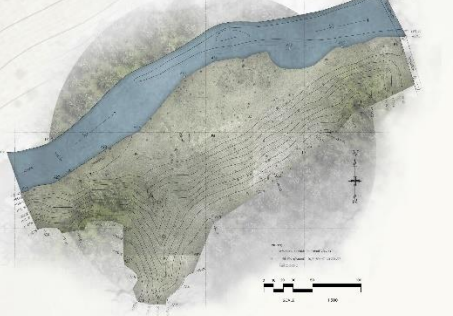
ทางอากาศ จังหวัดน่านมีท่าอากาศยานน่านนคร ซึ่งเป็นสนามบินพาณิชย์ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของตัวเมืองน่าน ห่างออกไปประมาณ 3 กิโลเมตร

หมู่บ้านป่าคำ ตำบลลงพญา อำเภอปัว จังหวัดน่าน

หมู่บ้านป่าคำเป็นหมู่บ้านกลางเขา ตั้งอยู่ในตำบลลงพญา อำเภอปัว จังหวัดน่าน บริเวณพื้นที่โดยรอบมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน สลับกับชุมชนขนาดเล็กใหญ่ มีลำน้ำหรือลำห้วยกระจายอยู่โดยรอบและไม่ค่อยมีพื้นที่ราบมากนัก การสร้างบ้านเรือนของชาวส่ว-ปรัยภายในหมู่บ้านจึงเป็นไปในลักษณะรูปแบบเฉพาะตัวซึ่งมีการปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมบนที่สูง หมู่บ้านป่าคำจึงมีความโดดเด่นในแง่ของการเป็นแหล่งองค์ความรู้ทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญของชาติพันธุ์ส่ว-ปรัยซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ

ข้อมูลพื้นที่ตั้งโครงการ

จากกระบวนการลงพื้นที่ศึกษา สืบค้น และเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกพื้นที่สำหรับจัดตั้งโครงการขึ้นในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่หมู่บ้านป่าคำ ตำบลลงพญา อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ซึ่งตั้งอยู่บนพิกัด 47QB 294-273 จำนวนรวมประมาณ 30 ไร่ โดยมีระยะห่างจากหมู่บ้านป่าคำอยู่ที่ประมาณ 5 - 6 กิโลเมตร ซึ่งจากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบพื้นที่อื่นๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบริเวณพื้นที่แห่งนี้มีความเหมาะสมที่สุดที่จะจัดตั้งโครงการศูนย์การเรียนรู้ของชาติพันธุ์ส่ว-ปรัยขึ้น เนื่องจากมีบริบทแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ชุมชนส่ว-ปรัยขึ้น ทั้งยังมีองค์ประกอบทางธรรมชาติที่สามารถสร้างสรรคขึ้นเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ และการจัดกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวส่ว-ปรัย

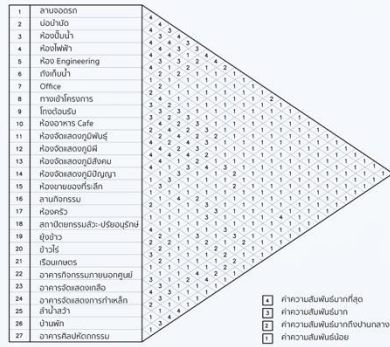
การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ
และการจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย

Spatial Interaction

การจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย

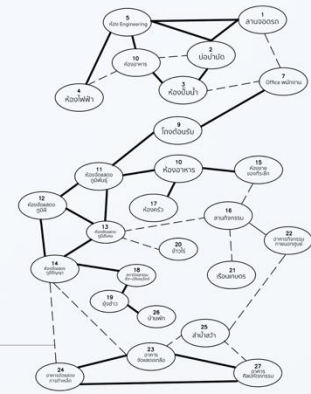
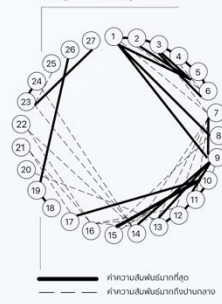
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้

ตารางค่าความสัมพันธ์ของ
องค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในกลุ่มอาคารต่าง ๆ นั้นส่งผลต่อตารางที่แสดงสัญญาณภายในศูนย์และการจัดสรรพื้นที่ (Zoning) ของอาคารในขั้นตอนถัดไป อีกทั้งยังทำให้สามารถคาดคะเนการวางแผนด้านระบบสาธารณูปโภครวมทั้งส่วนอื่นๆ ของการออกแบบโครงการในเชิงปริมาณได้ ซึ่งถือว่ากระบวนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในมีความจำเป็นอย่างไรในการที่จะออกแบบศูนย์การเรียนรู้

การแสดงผลการกระจายความสัมพันธ์ของศูนย์การเรียนรู้

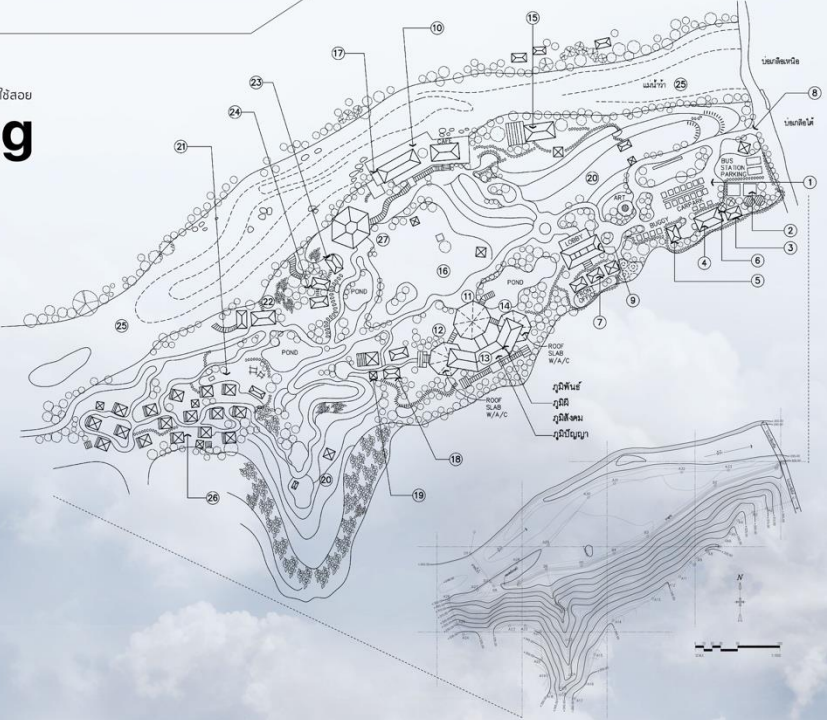
การแสดงผลการกระจายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในศูนย์การเรียนรู้

การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ
และการจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย

Zoning

การจัดสรรพื้นที่โครงการ

- 1 ลานจอดรถ
- 2 บ่อน้ำ
- 3 ห้องนั่งเล่น
- 4 ห้องไฟฟ้า
- 5 ห้อง Engineering
- 6 ห้องเก็บน้ำ
- 7 Office
- 8 ทางเข้าโครงการ
- 9 โถงชั้นบน
- 10 ห้องอาหาร Cafe
- 11 ห้องจัดแสดงตู้ปลา
- 12 ห้องจัดแสดงตู้ปลา
- 13 ห้องจัดแสดงตู้ปลา
- 14 ห้องจัดแสดงตู้ปลา
- 15 ห้องจัดแสดงตู้ปลา
- 16 ลานกิจกรรม
- 17 ห้องครัว
- 18 สถานีวิทยุกระจายเสียง-ป๊อปปูล่า
- 19 ผู้ช่วย
- 20 บ้าน
- 21 เรือนเกษตร
- 22 อาคารกิจกรรมภายนอก
- 23 อาคารจัดแสดงตู้ปลา
- 24 อาคารจัดแสดงตู้ปลา
- 25 บ้านพัก
- 26 บ้านพัก
- 27 อาคารสันทนาการ

การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ
และการจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย

Master Plan

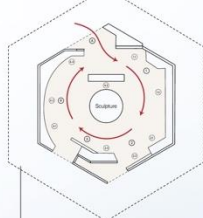

การจัดสรรพื้นที่โครงการ

1 ลานจอดรถ	15 ห้องขายของที่ระลึก
2 บ่อบำบัด	16 ลานกิจกรรม
3 ห้องขึ้นน้ำ	17 ห้องครัว
4 ห้องไฟฟ้า	18 สถานีวิทยุธรรมะ-ปรีชญ์เรดิโอ
5 ห้อง Engineering	19 ทุ่งข้าว
6 ห้องเก็บน้ำ	20 ไร่ข้าว
7 Office	21 เรือนเกษตร
8 ทางเข้าโครงการ	22 อาคารกิจกรรมภายนอกศูนย์
9 โถงต้อนรับ	23 อาคารจัดแสดงเกลือ
10 ห้องอาหาร Cafe	24 อาคารจัดแสดงการทำเกลือ
11 ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์	25 สำนักเจ้า
12 ห้องจัดแสดงภูมิ	26 ทุ่งพริก
13 ห้องจัดแสดงภูมิสังคม	27 อาคารศิลปหัตถกรรม
14 ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา	

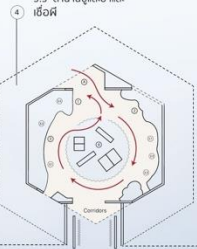
การจัดสรรพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง

11 ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์

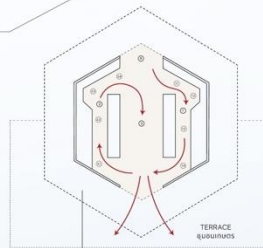

- A ทางเข้า
- 1 ยุคแผ่นดินก่อนประวัติศาสตร์
 - 1.1 แอนดริทึมฐานก่อนประวัติศาสตร์
 - 1.2 แหล่งโบราณคดี
- 2 ตำบลนาฮะ
 - 2.1 โครงสร้างและประวัติความเป็นมา นาฮะ
 - 2.2 โครงสร้างของสังคมและระบบชนชั้น
 - 2.3 ความสำคัญของสิ่งที่มีตัวตนและอำนาจทางนาฮะ
- 3 ประชากรนาฮะ
 - 4.1 การสืบสกุล
 - 4.2 จำนวนประชากรและหมู่บ้านนาฮะ
 - 4.3 ชีวิตกับนาฮะ
 - 4.4 เครื่องแต่งกายนาฮะ

- A ทางเข้า
- 1 ฝั
- 2 ฝัในบริเวณของชาวฮะ-ปรีชญ์
 - 2.1 หมอผี
 - 2.2 เรือนฮิด
 - 2.3 การเลี้ยงชีพ
- 3 การขึ้นน้ำ
 - 3.1 ตะหวด
 - 3.2 ทางมะพร้าวของไม้หวด
 - 3.3 ตำบลปุ๋ยสายน้ำและเรือผี
- 4

12 ห้องจัดแสดงภูมิผี

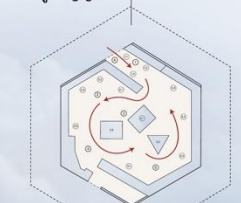
13 ห้องจัดแสดงภูมิสังคม

- A ทางเข้า
- 1 โครงสร้างทางกายภาพ
 - 1.1 ที่ตั้งและภูมิประเทศ
 - 1.2 ลักษณะภูมิอากาศและการคมนาคม
 - 1.3 สาธารณูปโภค
 - 1.4 สภาพเศรษฐกิจ
- 2 อาชีพ
 - 2.1 อาชีพหลักของชาวฮะ-ปรีชญ์
 - 2.2 การศึกษา
 - 2.3 การปลูกพืชหมุนเวียน
 - 2.4 ธรรมชาติข้าว
- 3 พระธาตุยาคู
 - 3.1 เศรษฐกิจพอเพียง

- A ทางเข้า
- 1 ภูมิปัญญาการถนอมเกลือ
 - 1.1 การใส่ข้าว
 - 1.2 การถนอมข้าว
 - 1.3 การนึ่งข้าวเหนียว
- 2 ภูมิปัญญาการสร้างเรือน
 - 2.1 การทำพิธีขอขวัญเพื่อปลูกเรือน
 - 2.2 เรือนฮะ- เรือนฮะ- และฮิดข้าว
 - 2.3 ภูมิปัญญาเรือนฮะและเรือนฮิด
- 3 เครื่องมือและวัสดุ
 - 3.1 เกล็ด
 - 3.2 การทำนิต
 - 3.3 การตีกลอง
 - 3.4 การทำกรอบอกน้ำพริก

- A อาคารห้องขึ้น
- 4.1 เตาหุงหาอาหาร
- 4.2 ฝักข้าว
- 4.3 การปรุงอาหารฮะ- ดนตรีและการละเล่น
- 5.1 การละเล่นลูกโต้ว
- 5.2 การตีกลอง
- 5.3 การทำอุปกรณ์ตีกลอง

14 ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา

- A ทางเข้า
- 1 ห้องแสดงการทำเกลือโบราณ (ทดลอง)
- 2 ห้องแสดงการทำพริก (ทดลอง)
- 3 การฝึกการจักสาน
- 4 การทำของประดับเครื่องเซรามิก

- 5 การทำเครื่องประดับเซรามิก
- 6 การทำหลังคาหญ้าคา
- 7 ห้องนั่งของ
- 8 จุดอสังหากรรม
- 9 ไร่ข้าว

27 อาคารศิลปหัตถกรรม

การออกแบบพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้

Perspective Design

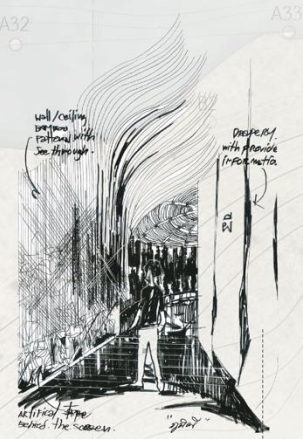
การออกแบบพื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ (Idea Sketch and Perspective)

องค์ความรู้ภายในห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์

การแสดงถึงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ให้ผู้อยู่เรียนรู้ได้ศึกษาและสืบค้นต่อเนื่องกันไป เพื่อให้ทราบถึงแหล่งที่มาของชาติพันธุ์ สำคัญมาองค์ความรู้ไม่สร้างสรรค์ พัฒนา หรือ ปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อไป ไม่ว่าจะในด้านเชื้อชาติความเป็นอยู่ และศิลปวัฒนธรรมประเพณี

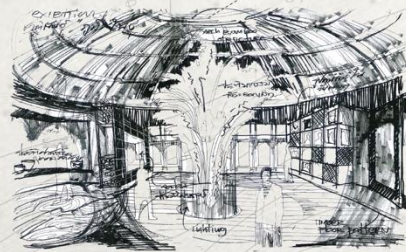

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (Perspective)

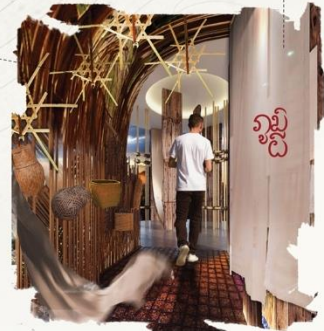
ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (Idea Sketch)

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (Idea Sketch)

องค์ความรู้ภายในห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์

การแสดงถึงองค์ความรู้ทางด้านโลกทัศน์ เรื่องการพึ่งพาและให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างชนชาติ หรือการนับถือผี ซึ่งถือเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามด้านความเชื่อของชาวสว-ปรัย สำคัญมาองค์ความรู้ไปพัฒนาหลักคิดและถูกถ่ายทอดผ่านการดำเนินชีวิตของผู้ที่ได้เรียนรู้ต่อไป

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (Perspective)

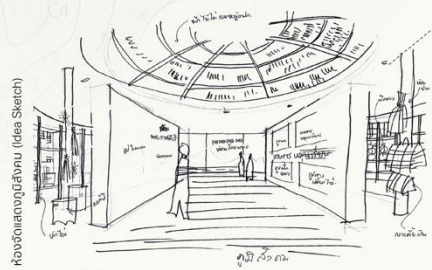
ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (Perspective)

ห้องจัดแสดงภูมิพันธุ์ (Idea Sketch)

องค์ความรู้ภายในห้องจัดแสดงภูมิปัญญา

การแสดงถึงองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาและทักษะการสร้างสรรค์ประโยชน์ใช้สอยบนความเรียบง่ายด้วยวัสดุที่ได้จากธรรมชาติของชาวสว-ปรัย ก่อให้เกิดทักษะและประสบการณ์ใหม่ๆ ผ่านการเรียนรู้และทดลองปฏิบัติจริง สำคัญพัฒนาจาก "ความไม่มี" สู่ "การมีภูมิปัญญา" เพื่อให้เป็นทรัพย์สินอันดีของผู้ที่ได้เรียนรู้และรอโอกาสที่จะได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา (Idea Sketch)

ห้องจัดแสดงภูมิปัญญา (Perspective)

องค์ความรู้ภายในห้องจัดแสดงภูมิสังคม

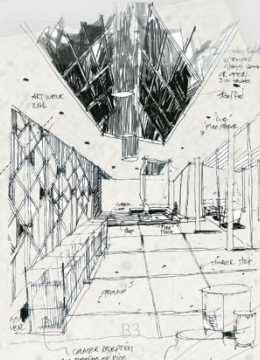
การแสดงถึงองค์ความรู้ด้านทักษะความเป็นอยู่ของชาวสว-ปรัยที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทแวดล้อมด้านภูมิประเทศและสภาพเศรษฐกิจ โดยการพึ่งพาหลักคิดสำคัญ คือการเกนตรนบนเวียน และ เศรษฐกิจพอเพียง สำคัญสร้างประสบการณ์ทางด้านอาชีพเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้ได้นำไปเป็นหลักคิดและเพื่อการต่อยอดต่อไป

การออกแบบพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้

Perspective Design

การออกแบบพื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้
(Idea Sketch and Perspective)

ส่วนต้อนรับ (Perspective)

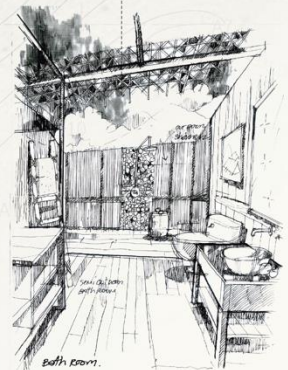

ส่วนต้อนรับ (Idea Sketch)

องค์ความรู้: ส่วนต้อนรับ

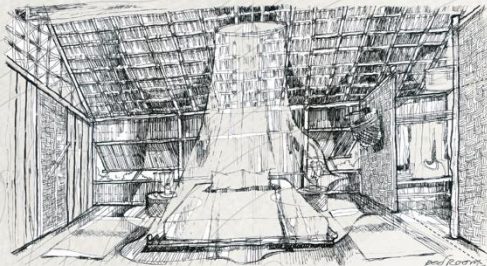
ในอาคารต้อนรับแสดงให้รับรู้ถึงพื้นที่ซึ่งในบรรยากาศและอบอุ่นสบาย จากแสงทำเปิดไฟที่สามารถให้ความอบอุ่นในทุกฤดูหนาว และลานเปิดโล่ง ก่อให้เกิดความรู้สึกถึงการต้อนรับและความห่วงใยจากชาวเขาเผ่าสัวะ-ปรัย

Semi Outdoor Bathroom (Perspective)

Semi Outdoor Bathroom (Idea Sketch)

Bedroom (Idea Sketch)

องค์ความรู้: เรือนสัวะพักอาศัย

การได้เข้ามาพักในพื้นที่และบรรยากาศของแหล่งพักอาศัยที่มีการออกแบบในลักษณะของเรือนสัวะ นั้นทำให้ผู้ที่เข้ามาพักได้เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาการสร้างบ้านของชาวสัวะ ทั้งยังได้รับความสะดวกสบายในแบบสังคมปัจจุบัน การมีวัสดุจากธรรมชาติซึ่งหาได้ง่ายในบริเวณมาใช้ประโยชน์ในการยกระดับความสำคัญของสิ่งรอบตัวเราสู่ Function ที่เรียกว่า 'บ้าน'

Bedroom (Perspective)

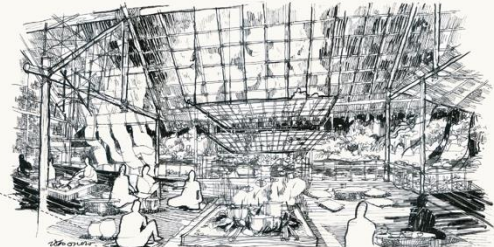

Restaurants (Perspective)

องค์ความรู้: ห้องอาหาร

การเปิดประสบการณ์การรับประทานอาหารพื้นที่ของชาวสัวะ-ปรัยแบบเสมือนจริง และชื่นชมวิถีการกินอาหารในแบบชาวสัวะ-ปรัย ทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการได้รับรู้ถึงประสบการณ์นั้นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายท่ามกลางบรรยากาศที่สอดคล้องกับบริบทของธรรมชาติ

Restaurants (Idea Sketch)

การออกแบบพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้

Perspective Design

การออกแบบพื้นที่ภายนอกศูนย์การเรียนรู้ (Landscape Perspective)

ภูมิทัศน์-นิเวศวิทยา

การออกแบบโครงการศูนย์การเรียนรู้ประสมการถ้ำตามวิถีชนเผ่าลัวะ-ปรีญ จังหวัดน่าน คือเป็นการนำเอาองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาวชาติพันธุ์ลัวะ-ปรีญ มาผ่านกระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรมและการจัดสรรพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยขึ้นบนระบบพื้นที่ของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ยังมีความผูกพันกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมาตั้งแต่ดั้งเดิม

ตัวอาคารและสถาปัตยกรรมต่างๆภายในโครงการผ่านการออกแบบและจัดสรรให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นภูเขาสูงและมีพื้นที่ราบค่อนข้างน้อย ระบบนิเวศของพื้นที่ซึ่งเป็นป่าเขาและลำน้ำจาก

แหล่งต้นน้ำบนเทือกเขาตองกาศาซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวเผ่าลัวะ-ปรีญ มาแต่เดิม ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำเกษตร การเลี้ยงสัตว์ การสร้างบ้านเรือน และการดำรงชีวิต พวกเขาก็คงองค์ความรู้ทางสถาปัตยกรรมด้านการออกแบบพื้นที่และอาคารกิจกรรม จนเกิดเป็นระบบนิเวศใหม่ที่มีการพึ่งพาอาศัยกันกับสิ่งกนภายนอก เป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งเชิง และพิภพของผู้ออกแบบที่เข้าไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่ยั่งยืน

ลัวะ

การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร

Corporate Identity

Corporate Logo

แนวความคิดในการออกแบบ

ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรภูตัสวี: ภูตัสวีได้มีการนำตัวอักษรล้านนา ซึ่งแสดงถึงความ เป็น origins ของชาติพันธุ์ลัวะ-ปริม่าประยุกต์ใช้ในการออกแบบ และนำดอกไม้ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุดของชาติพันธุ์มาเป็นสัญลักษณ์หลักในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรในครั้งนี้

Affiliation Logo

Color Palette

Tribal Red HEX #B51E1E RGB 181 30 30 CMYK 26 100 100 25	Tribal Blue HEX #0F314C RGB 15 49 76 CMYK 97 78 45 41	Tribal Black HEX #101010 RGB 21 21 21 CMYK 73 87 85 81	Mist Grey HEX #C0C0C0 RGB 204 200 191 CMYK 20 17 22 0	Salt White HEX #E20005 RGB 228 221 213 CMYK 10 10 14 0

Typography

FT Meuang SL - Regular

ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง ฉ ช ซ ฌ ฐ ฑ ฒ ณ ด ฒ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ฒ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ฒ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐

รายการอ้างอิง

เจริญชาติศรี, ส. (2559). เรือนลี้ละเมืองน่าน (ร. สุวรรณ Ed. 1 ed.). คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง: โรงพิมพ์มีน เซอร์วิซ ซัพพลาย.
เดชดอนบม, ว. (2567). บ้านป่าก่า. Retrieved from

<https://wikicomunity.sac.or.th/community/1478>

เพชรภรณ์, ก. (2560). การบูรณาการสื่อและแหล่งเรียนรู้ชุมชน. เอกสารประกอบการสอนคณะครุ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. Retrieved from

https://eledu.ssru.ac.th/kalanyoo_pe/pluginfile.php/76/mod_resource/content/1/%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%206%20%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%B9%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%99.pdf

กปร.), ก. ส. (2562). องค์ความรู้จากโครงการลุ่มน่าน. Retrieved from

<https://km.rdpb.go.th/Knowledge/View/128>

ธราวิจิตรกุล, บ. (2556). สัมผัสธรรมชาติในงานสถาปัตยกรรมของโลกตะวันออกและตะวันตก. วารสาร
โครงการประชุมวิชาการ BERAC 4, 578-595.

ผูกภู, ว. (2563). องค์ประกอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้. Retrieved from

<https://www.randdcreation.com/content/2992/%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A>

[2%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89](https://www.facebook.com/CTRD.CMU/posts/%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B8%88%E0%B8%B3%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%A3/1785574788266909/)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ศ. ส. (2564). สถิติการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน ปี 2563. Retrieved from <https://www.facebook.com/CTRD.CMU/posts/%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B8%88%E0%B8%B3%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%A3/1785574788266909/>

یینยงชัยวัฒน์, พ. (2564). วิศวกรรมศาสตร์. In เอกสารประกอบการสอน คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สัตยารัตนา, ช. (2530). ลัวะเมืองน่าน (ป. กัญชนะ Ed. 1 ed.): สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

สุพิพัฒน์มงคล, ส. (2566). พิธีกินดอกไม้ของชาวปักษ์บ้านป่าก่า. วารสารเมืองโบราณ, 49(1), 72-79.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ณัฐวุฒิ ศิริมงคล
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2545 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (คอบ.) สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผลงานตีพิมพ์	พ.ศ. 2567 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศิลปการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2568 เผยแพร่บทความวิจัย ในวารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร ฉบับปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2568 (รูปแบบออนไลน์)

